

ՏԵՂԵԿԱԳԻՐ

ՀՀ շրջակա միջավայրի
մոնիթորինգի արդյունքների մասին
2023 թ. II-րդ եռամսյակ

ԿԼԻՄԱ

ՕԴԵՐԵՎՈՒԹԱԲԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

ՄԹՆՈԼՈՐՏԱՅԻՆ ՕԴ

ՄԱԿԵՐԵՎՈՒԹԱՅԻՆ ԶՐԵՐ

ՍՏՈՐԵՐԿՐՅԱ ԶՐԵՐ

ՀՈՂԱՅԻՆ ԾԱԾԿՈՒՅԹ

ԿԵՆՍԱԲԱԶՄԱԶԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

ԱՆՏԱՌ

ԹԱՓՈՆՆԵՐ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ԵՐԱՅԱՎԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ
ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

«ՀԻՂԻՈՕԴԵՐԵՎՈՒԹԱԲԱՆՈՒԹՅԱՆ
ԵՎ ՄՈՆԻԹՈՐԻՆԳԻ ԿԵՆՏՐՈՆ» ՊՈԱԿ

Բովանդակություն

ՆԱԽԱԲԱՆ	7
1. ԿԼԻՄԱ	10
2. ՕԴԵՐԵՎՈՒԹԱԲԱՆԱԿԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ	19
3. ՄԹՆՈԼՈՐՏԱՅԻՆ ՕԴ	26
Երևան	28
Գյումրի	32
Վանաձոր	35
Ալավերդի	36
Արարատ	42
Կապան	43
Քաջարան	44
Չարենցավան	45
Ծաղկաձոր	46
Եվրոպայում մեծ տարածությունների վրա օդի աղտոտիչների տարածման մոնիթորինգի և գնահատման համատեղ ծրագիր	48
4. ՄԱԿԵՐԵՎՈՒԹԱՅԻՆ ԵՎ ՍՏՈՐԵՐԿՐՅԱ ՔԱՂՅՐԱՀԱՄ ՋՐԵՐ	50
Հյուսիսային ջրավազանային կառավարման տարածք	51
Ախուրյանի ջրավազանային կառավարման տարածք	56
Հրազդանի ջրավազանային կառավարման տարածք	62
Սևանի ջրավազանային կառավարման տարածք	69
Սևանա լիճ	74
Արարատյան ջրավազանային կառավարման տարածք	83
Հարավային ջրավազանային կառավարման տարածք	89
Ջրամբարներ	94
Արաքս գետ	97
5. ՀՈՂԱՅԻՆ ԾԱԾԿՈՒՅԹ	100
6. ԱՆՏԱՌՆԵՐ	102
Հավելված 1. Միջին ամսական և տասնօրյակային ջերմաստիճաններն ու շեղումները 1961-1990թթ. համապատասխան նորմաներից 2023 թվականի 2-րդ եռամսյակում	114
Հավելված 2. Ամենաբարձր և ամենացածր ջերմաստիճանները 2023 թվականի 2-րդ եռամսյակում	117
Հավելված 3. Գետերի ջրերի որակը 2023 թվականի 2-րդ եռամսյակում	119
Հավելված 4. Դիտակետերի տեղադրության ցանկ	143
Հավելված 5. Ցուցանիշների ցանկ	161
Հավելված 6. Նորմերի և սահմանային թույլատրելի կոնցենտրացիաների ցանկ	163

Աղյուսակների ցանկ

Աղյուսակ 1. Երաշտի ինտենսիվության գնահատումը, 2023թ. 2-րդ եռամսյակում.....	14
Աղյուսակ 1. Վտանգավոր օդերևութաբանական երևույթներ, 2023թ. Ապրիլ.....	21
Աղյուսակ 2. Վտանգավոր օդերևութաբանական երևույթներ, 2023թ. Մայիս.....	23
Աղյուսակ 3. Վտանգավոր օդերևութաբանական երևույթներ, 2023թ. Հունիս.....	25
Աղյուսակ 4. Ծաղկաձոր քաղաքի մթնոլորտային տեղումներում որոշ ցուցանիշների կոնցենտրացիաները.....	47
Աղյուսակ 5. Ամբերդի մթնոլորտային տեղումներում որոշ ցուցանիշների կոնցենտրացիաները.	49
Աղյուսակ 6. Հյուսիսային ՋԿՏ-ի որոշ դիտակետերում ջրի էլքը.....	51
Աղյուսակ 7. Ախուրյանի ՋԿՏ-ի որոշ դիտակետերում ջրի էլքը.....	56
Աղյուսակ 8. Հրազդանի ՋԿՏ-ի որոշ դիտակետերում ջրի էլքը.	62
Աղյուսակ 9. Սևանի ջկտ-ի որոշ դիտակետերում ջրի էլքը.....	69
Աղյուսակ 10. Սևանա լճի ջրային հաշվեկշիռը 2023 թվականի 2-րդ եռամսյակում.....	74
Աղյուսակ 11. Սևանա լճի ջրի որակը 2023 թվականի 2-րդ եռամսյակում.....	79
Աղյուսակ 12. Արարատյան ՋԿՏ-ի որոշ դիտակետերում ջրի էլքը.	83
Աղյուսակ 13. Հարավային ՋԿՏ-ի որոշ դիտակետերում ջրի էլքը.	89
Աղյուսակ 14. Ջրամբարների ջրալցվածությունը 2023 թվականի 2-րդ եռամսյակում.....	94
Աղյուսակ 15. Ջրամբարների ջրի որակը 2023 թվականի 2-րդ եռամսյակում.....	95
Աղյուսակ 16. Արաքս գետի ջրի որակի մոնիթորինգի գնահատման արդյունքները 2023 թվականի 2-րդ եռամսյակում.....	98

Գծապատկերների ցանկ

Գծապատկեր 1. Օդի միջին ամսական, սեզոնային ջերմաստիճանը.....	10
Գծապատկեր 2. Ամսական, սեզոնային տեղումների քանակը	10
Գծապատկեր 3. Օդի ջերմաստիճանի շեղումները նորմայից գարնան սեզոնին 1935-2023 թթ	11
Գծապատկեր 4. Մթնոլորտային տեղումների շեղումները նորմայից գարնան սեզոնին 1935-2023 թթ.....	11
Գծապատկեր 5. Օրական առավելագույն ջերմաստիճանի (°C)	12
Գծապատկեր 6. Առավելագույն ջերմաստիճանի ամսական նվազագույնի.....	13
Գծապատկեր 7. Օրական նվազագույն ջերմաստիճանի ամսական	13
Գծապատկեր 8. Օրական նվազագույն ջերմաստիճանի ամսական	14
Գծապատկեր 9. Կարճալիք ճառագայթման արժեքները (վտ/մ ²) ըստ արբանյակային դիտարկումների.....	15
Գծապատկեր 10. Տաք ալիքով օրերի թիվը 2023 թ գարնանը համեմատած 1961-2023 թթ ժամանակահատվածում դիտված առավելագույն տաք ալիքով օրերի թվի հետ	16
Գծապատկեր 11. Քամու արագությունը գարնանը	16
Գծապատկեր 12. Օդի հարաբերական խոնավությունն ըստ բարձրությունների.....	16
Գծապատկեր 13. Մթնոլորտային ճնշումն ըստ բարձրությունների	17
Գծապատկեր 14. Օրական ջերմաստիճանները երևանում 2023 թ գարնանը	17
Գծապատկեր 15. Երևանում ամսական տեղումների քանակը և դրանց շեղումները նորմայից.....	18
Գծապատկեր 16. Տեղումներ, ապրիլ 2023թ.	20
Գծապատկեր 17. Տեղումներ, մայիս 2023թ.	22
Գծապատկեր 18. Տեղումներ, հունիս 2023թ.	25
Գծապատկեր 19. մթնոլորտային օդում փոշու կոնցենտրացիայի փոփոխություններն ըստ քաղաքների...26	
Գծապատկեր 20. Մթնոլորտային օդում ազոտի երկօքսիդի կոնցենտրացիայի	27
Գծապատկեր 21. Մթնոլորտային օդում ծծմբի երկօքսիդի կոնցենտրացիայի	27
Գծապատկեր 22. Երևան քաղաքի մթնոլորտային օդում փոշու միջին ամսական	28
Գծապատկեր 23. Երևան քաղաքի մթնոլորտային օդում ծծմբի երկօքսիդի միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները.....	28
Գծապատկեր 24. Երևան քաղաքի մթնոլորտային օդում ազոտի երկօքսիդի միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները.....	29
Գծապատկեր 25. Երևան քաղաքի մթնոլորտային օդում գետնամերձ օդոնի միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները.....	29
Գծապատկեր 26. Գյումրի քաղաքի մթնոլորտային օդում փոշու միջին ամսական	32
Գծապատկեր 27. Գյումրի քաղաքի մթնոլորտային օդում ծծմբի երկօքսիդի միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները.....	32
Գծապատկեր 28. Գյումրի քաղաքի մթնոլորտային օդում ազոտի երկօքսիդի միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները.....	32
Գծապատկեր 29. Վանաձոր քաղաքի մթնոլորտային օդում փոշու միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները.....	35
Գծապատկեր 30. Վանաձոր քաղաքի մթնոլորտային օդում ծծմբի երկօքսիդի միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները	35
Գծապատկեր 31. Վանաձոր քաղաքի մթնոլորտային օդում ազոտի երկօքսիդի միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները.....	35
Գծապատկեր 32. Ալավերդի քաղաքի մթնոլորտային օդում փոշու միջին ամսական	36
Գծապատկեր 33. ալավերդի քաղաքի մթնոլորտային օդում ծծմբի երկօքսիդի միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները	36
Գծապատկեր 34. ալավերդի քաղաքի մթնոլորտային օդում ազոտի երկօքսիդի միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները	36
Գծապատկեր 35. Հրազդան քաղաքի մթնոլորտային օդում փոշու միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները	39
Գծապատկեր 36. Հրազդան քաղաքի մթնոլորտային օդում ծծմբի երկօքսիդի միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները	39
Գծապատկեր 37. Հրազդան քաղաքի մթնոլորտային օդում ազոտ երկօքսիդի միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները.....	39
Գծապատկեր 38. Արարատ քաղաքի մթնոլորտային օդում փոշու միջին ամսական	42
Գծապատկեր 39. Արարատ քաղաքի մթնոլորտային օդում ծծմբի երկօքսիդի միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները	42

Գծապատկեր 40. Արարատ քաղաքի մթնոլորտային օդում ազոտի երկօքսիդի միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները.....	42
Գծապատկեր 41. Կապան քաղաքի մթնոլորտային օդում ծծմբի երկօքսիդի միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները.....	43
Գծապատկեր 42. Կապան քաղաքի մթնոլորտային օդում ազոտի երկօքսիդի միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները.....	43
Գծապատկեր 43. Քաջարան քաղաքի մթնոլորտային օդում ծծմբի երկօքսիդի միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները.....	44
Գծապատկեր 44. Քաջարան քաղաքի մթնոլորտային օդում ազոտի երկօքսիդի միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները.....	44
Գծապատկեր 45. Չարենցավան քաղաքի մթնոլորտային օդում ծծմբի երկօքսիդի միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները.....	45
Գծապատկեր 46. Չարենցավան քաղաքի մթնոլորտային օդում ազոտի երկօքսիդի միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները.....	45
Գծապատկեր 47. Ծաղկաձոր քաղաքի մթնոլորտային օդում փոշու միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները.....	46
Գծապատկեր 48. Ծաղկաձոր քաղաքի մթնոլորտային օդում ծծմբի երկօքսիդի միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները	46
Գծապատկեր 49. Ծաղկաձոր քաղաքի մթնոլորտային օդում ազոտի երկօքսիդի միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները.....	46
Գծապատկեր 50. Ամբերդի կայանում ամռնիակի միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները.....	48
Գծապատկեր 51. Ամբերդի կայանում ազոտի երկօքսիդի միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները.....	48
Գծապատկեր 52. Փամբակ գետում ամռնիում իոնի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները	52
Գծապատկեր 53. Դեբեդ գետում մոլիբդենի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները.....	52
Գծապատկեր 54. Ախթալա գետում պղնձի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները.....	53
Գծապատկեր 55. Ախթալա գետում մոլիբդենի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները	53
Գծապատկեր 56. Հյուսիսային ջկտ-ի բնաղբյուրներում ծախսերի փոփոխությունները.....	54
Գծապատկեր 57. Մեծամոր գետում ֆոսֆատ իոնի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները	56
Գծապատկեր 58. Ախուրյանի ՋԿՏ-ի բնաղբյուրներում ծախսերի փոփոխությունները	57
Գծապատկեր 59. Ախուրյանի ՋԿՏ -ի շատրվանող հորատանցքերի ծախսերի մակարդակների փոփոխությունները.....	58
Գծապատկեր 60. Ախուրյանի ՋԿՏ-ի չշատրվանող հորատանցքերի մակարդակների փոփոխությունները.....	58
Գծապատկեր 61. Ախուրյանի ՋԿՏ -ի չշատրվանող հորատանցքերի մակարդակների փոփոխությունները.....	59
Գծապատկեր 62. Ախուրյանի ՋԿՏ -ի գրունտային ջրհորների մակարդակների փոփոխությունները.....	59
Գծապատկեր 64. Ախուրյանի ՋԿՏ -ի դիտակետերի ջրում նիտրատ իոնի պարունակությունը.....	60
Գծապատկեր 63. Քասախ գետում ամռնիում իոնի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները	63
Գծապատկեր 64. Հրազդան գետում ամռնիում իոնի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները.....	63
Գծապատկեր 65. Հրազդան գետում ֆոսֆատ իոնի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները.....	63
Գծապատկեր 66. Հրազդանի ՋԿՏ -ի բնաղբյուրների ծախսերի փոփոխությունները	64
Գծապատկեր 67. Հրազդանի ՋԿՏ -ի շատրվանող հորատանցքերի ծախսերի փոփոխությունները.....	65
Գծապատկեր 68. Հրազդանի ՋԿՏ -ի շատրվանող հորատանցքերի մակարդակների փոփոխությունները.....	65
Գծապատկեր 69. Հրազդանի ՋԿՏ -ի չշատրվանող հորատանցքերի մակարդակների փոփոխությունները.....	66
Գծապատկեր 70. Հրազդանի ՋԿՏ -ի գրունտային ջրհորների մակարդակների փոփոխությունները.....	66
Գծապատկեր 71. Սևանա լիճ թափվող գետերի գետաբերաններում ամռնիում իոնի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները.....	70
Գծապատկեր 72. Սևանա լիճ թափվող գետերի գետաբերաններում նիտրատ իոնի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները.....	70
Գծապատկեր 73. Սևանա լիճ թափվող գետերի գետաբերաններում ֆոսֆատ իոնի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները.....	70
Գծապատկեր 74. Սևանի ՋԿՏ -ի բնաղբյուրներում ծախսերի փոփոխությունները.....	71
Գծապատկեր 76. Սևանի ՋԿՏ -ի շատրվանող հորատանցքերում ջրի մակարդակների փոփոխությունները	72

Գծապատկեր 77. Սևանի ՋԿՏ -ի շատրվանոց հորատանցքերում ջրի մակարդակների փոփոխությունները.....	72
Գծապատկեր 78. Մեծ սևանում ամոնիում իոնի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները.....	77
Գծապատկեր 79. Փոքր սևանում ամոնիում իոնի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները.....	77
Գծապատկեր 80. Մեծ սևանում նիտրատ իոնի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները.....	78
Գծապատկեր 81. Փոքր սևանում նիտրատ իոնի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները.....	78
Գծապատկեր 82. Մեծ սևանում ֆոսֆատ իոնի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները.....	78
Գծապատկեր 83. Փոքր սևանում ֆոսֆատ իոնի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները.....	79
Գծապատկեր 84. Արփա գետում մոլիբդենի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները.....	84
Գծապատկեր 85. Արարարտյան ջկտ-ի բնադբյուրների ծախսերի փոփոխությունները.....	85
Գծապատկեր 86. արարարտյան ջկտ-ի շատրվանոց հորատանցքերում մակարդակների փոփոխությունները.....	85
Գծապատկեր 87. Արարարտյան ՋԿՏ -ի շատրվանոց հորատանցքերում ծախսերի փոփոխությունները...	85
Գծապատկեր 88. Արարարտյան ՋԿՏ -ի չշատրվանոց հորատանցքերում մակարդակների փոփոխությունները.....	86
Գծապատկեր 89. Կարճևան գետում պղնձի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները.....	90
Գծապատկեր 90. Վարարակ գետում նիտրիտ իոնի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները.....	90
Գծապատկեր 91. Հարավային ՋԿՏ -ի բնադբյուրներում ծախսերի փոփոխությունները.....	91
Գծապատկեր 92. Հարավային ՋԿՏ -ի դիտակետերի ջրում հանքայնացումը.....	91
Գծապատկեր 92. Երևանյան լճում նիտրիտ իոնի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները.....	94
Գծապատկեր 93. Երևանյան լճում ֆոսֆատ իոնի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները.....	95

Հապավումներ

ՍԹԿ	սահմանային թույլատրելի կոնցենտրացիա
ՋԿՏ	ջրավազանային կառավարման տարածք
ԸԱԱ	ընդհանուր անօրգանական ազոտ
ԸԼԱ	ընդհանուր լուծված աղեր
ԿՉՆ	Կախության չոր նյութեր
ԹԿՊ ₅	թթվածնի հնգօրյա կենսաբանական պահանջարկ
ԹՔՊ	թթվածնի քիմիական պահանջարկ

Հայաստանի Հանրապետության շրջակա միջավայրի նախարարության «Հիդրոոդերևութաբանության և մոնիթորինգի կենտրոն» ՊՈԱԿ-ի 2023 թվականի 2-րդ եռամսյակի տեղեկագրում ներկայացված են կլիմայական նկարագրության, եղանակային երևույթների, մթնոլորտային օդի որակի, մթնոլորտային տեղումների որակի և քանակի, մակերևութային և ստորերկրյա քաղցրահամ ջրերի որակի և քանակի, անտառների մոնիթորինգի վերաբերյալ տեղեկատվություն:

«ՀՄԿ» ՊՈԱԿ-ի աշխատանքային ծրագրերը կազմվում են կանոնադրության համաձայն և ղեկավարվելով հետևյալ հիմնական իրավական ակտերով.

❖ ՀՀ կառավարության 2021 թվականի նոյեմբերի 18-ի «Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2021-2026 թվականների գործունեության միջոցառումների ծրագիրը հաստատելու մասին» N1902-Լ որոշմամբ:

❖ ՀՀ կառավարության 2021 թվականի մայիսի 13-ի ««Հիդրոոդերևութաբանության և մոնիթորինգի կենտրոն» պետական ոչ առևտրային կազմակերպության կողմից 2021-2023 թվականների ընթացքում կատարման ենթակա պետական նշանակության հիդրոոդերևութաբանական աշխատանքների ծրագիրը և նախատեսվող միջազգային համագործակցության միջոցառումների ցանկը հաստատելու մասին» N792-Լ որոշմամբ:

❖ ՀՀ կառավարության 2021 թվականի սեպտեմբերի 30-ի «Սևանա լճի էկոհամակարգի վերականգնման, պահպանման, վերարտադրման, բնականոն զարգացման և օգտագործման միջոցառումների 2022 թվականի տարեկան ծրագիրը հաստատելու մասին» N1584-Ն որոշմամբ:

❖ ՀՀ շրջակա միջավայրի նախարարի 2021 թվականի հունիսի 15-ի «Հայաստանի Հանրապետության մակերևութային և ստորերկրյա ջրերի մոնիթորինգի դիտակետերի ցանկը հաստատելու և Շրջակա միջավայրի նախարարի 2020 թվականի ապրիլի 21-ի N 121-Լ հրամանն ուժը կորցրած ճանաչելու մասին» N1584-Ն հրամանով:

❖ Օդերևութաբանական դիտարկումներ կատարվում են հանրապետության տարածքի 44 (այդ թվում՝ 6 դժվարամատչելի և 3 մասնագիտացված) օդերևութաբանական կայանում, որից 27-ում համաժամանակյա իրականացվում են ավտոմատ դիտարկումներ: Դիտարկումներն իրականացվում են Համաշխարհային օդերևութաբանական կազմակերպության կողմից սահմանված կարգով և միջազգային ստանդարտներին համապատասխան՝ 3 ժամը մեկ անգամ՝ սկսած ժամը 00:00-ից (Գրինվիչի ժամանակով), մթնոլորտային երևույթների և եղանակի վիճակի վերաբերյալ իրականացվում են շուրջօրյա դիտարկումներ: Կատարվում են դիտարկումներ օդերևութաբանական բոլոր տարրերի նկատմամբ, ինչպիսիք են՝ օդի և հողի ջերմաստիճանը, մթնոլորտային ճնշումը, քամու ուղղությունը և արագությունը, օդի խոնավությունը, տեղումների քանակը, ամպամածության ձևը և քանակը, հորիզոնական տեսանելիությունը, մթնոլորտային երևույթները և այլ: Նորմաները հաշվարկված են բազմամյա դիտարկումների հիման վրա:

Մթնոլորտային օդի աղտոտվածության դիտարկումներն իրականացվում են հիբրիդային դիտացանցի միջոցով: Այն բաղկացած է 15 հիմնական անշարժ՝ ակտիվ նմուշառման դիտակայանում, որտեղ դիտարկումներն իրականացվում են ամենօրյա կտրվածքով և 214 շարժական՝ պասիվ նմուշառման դիտակետում, որտեղ իրականացվում են շաբաթական դիտարկումներ: Անշարժ դիտակայաններում կատարվում է հիմնական աղտոտող նյութերի՝ ծծմբի երկօքսիդի, ազոտի երկօքսիդի, փոշու, փոշու մեջ պարունակող մետաղների և գետնամերձ օզոնի (որպես երկրորդային աղտոտիչ) մոնիթորինգ, իսկ շարժական դիտակետերում՝ ծծմբի երկօքսիդի և ազոտի երկօքսիդի

մոնիթորինգ: Օդի որակի գնահատումը կատարվում է սահմանային թույլատրելի կոնցենտրացիաների կիրառմամբ համաձայն ՀՀ կառավարության 2006 թ. փետրվարի 2-ի N160-Ն որոշման:

Մակերևութային ջրերի քանակի մոնիթորինգի դիտացանցում ընդգրկված է 91 դիտակետ (այդ թվում 80 գետային, 2 ջրանցքի, 5 ջրամբարային և 4 Սևանա լճի) Հանրապետության 6 ջրավազանային կառավարման տարածքի (Հյուսիսային, Ախուրյան, Հրազդան, Սևան, Արարատյան, Հարավային) գետերի, ջրանցքների, ջրամբարների և Սևանա լճի վրա: 91 դիտակետում իրականացվում են ջրի և օդի ջերմաստիճանի, ջրի մակարդակի, սառցային երևույթների ամենօրյա դիտարկումներ: 80 գետային և 2 ջրանցքի դիտակետերում իրականացվում են ջրի ելքի չափումներ (տարեկան 25-35 անգամ): Հիդրոլոգիական դիտակետերից 9-ում տեղադրված են ջրի մակարդակի ավտոմատ մակարդակաչափեր (ռադարային կամ ինքնագրային), որոնցից անընդհատ ռեժիմով տեղեկատվությունը արժանյակային կամ GSM կապի միջոցով փոխանցվում է Հիդրոլոգիայի ծառայություն:

Մակերևութային ջրերի որակի մոնիթորինգի դիտացանցում ընդգրկված է Հանրապետության 6 ջրավազանային կառավարման տարածքի գետերի, ջրամբարների, Արփա-Սևան, Որոտան-Կեչուտ ջրատարի և Սևանա լճի 151 դիտակետ*: Ջրի որակը բնութագրվում է ֆիզիկաքիմիական ավելի քան 45 ցուցանիշով (հիմնական անիոններ և կատիոններ, սնուցող նյութեր, ծանր մետաղներ, առաջնային օրգանական աղտոտիչներ), տարեկան 5-12 անգամ հաճախականությամբ: Ջրի որակի գնահատումը կատարվում է համաձայն ՀՀ կառավարության 2011 թ. հունվարի 27-ի N75-Ն որոշման:

Ստորերկրյա քաղցրահամ ջրերի մոնիթորինգի դիտացանցում ընդգրկված են Հանրապետության 6 ջրավազանային կառավարման տարածքի 119 ստորերկրյա ջրաղբյուր: Ջրաղբյուրներում կատարվում են ջրի ծախսի, մակարդակի/ճնշման և ջերմաստիճանի դիտարկումներ՝ ամսական 6 անգամ հաճախականությամբ: Տարեկան 2 անգամ կատարվում է նաև ստորերկրյա ջրերի որակի մոնիթորինգ 55 ջրաղբյուրում, որոնցից յուրաքանչյուրում որոշվում է շուրջ 40 ցուցանիշ (հիմնական անիոններ և կատիոններ, մետաղներ, աղային ռեժիմի տարրեր): Ստորերկրյա քաղցրահամ ջրերի որակի գնահատումը կատարվում է համաձայն ՀՀ առողջապահության նախարարի 2002 թ. դեկտեմբերի 25-ի N876-Ն հրամանի:

Կոմունալ աղբավայրերի հարակից տարածքներում կայուն օրգանական աղտոտիչների պարունակությունները որոշելու համար կատարվում են հողի նմուշառումներ: Յուրաքանչյուր նմուշում որոշվում են մինչև 19 քլորօրգանական պեստիցիդներ և 24 պոլիքլորացված բիֆենիլներ: Կատարված դիտարկումների արդյունքները հրապարակվում են տարեկան տեղեկագրում:

«Եվրոպայում մեծ տարածությունների վրա օդի աղտոտիչների տարածման մոնիթորինգի և գնահատման» (EMEP) ծրագրի շրջանակներում ՀՀ-ում գործում է մթնոլորտային օդի անդրսահմանային աղտոտվածության մոնիթորինգի առաջին մակարդակի տարածաշրջանային դիտակայան (Ամբերդի դիտակայան): Դիտակայանի մթնոլորտային օդի և մթնոլորտային տեղումների որակի մոնիթորինգի արդյունքները ներկայացվում են ՄԱԿ-ի ԵՏՀ «Մեծ տարածությունների վրա օդի անդրսահմանային աղտոտման մասին» կոնվենցիայի քիմիական կոորդինացիոն կենտրոն՝ անդրսահմանային օդի աղտոտվածության տվյալների միասնական համակարգի (EBAS) միջոցով, որը գործում է Նորվեգիայի օդի հետազոտության ինստիտուտի ներքո:

**Մակերևութային և ստորերկրյա ջրերի որակի և քանակի մոնիթորինգի դիտակետերի ցանկը հաստատվել է համաձայն ՀՀ շրջակա միջավայրի նախարարի 2021 թվականի հունիսի 15-ի N212-Լ հրամանի:*

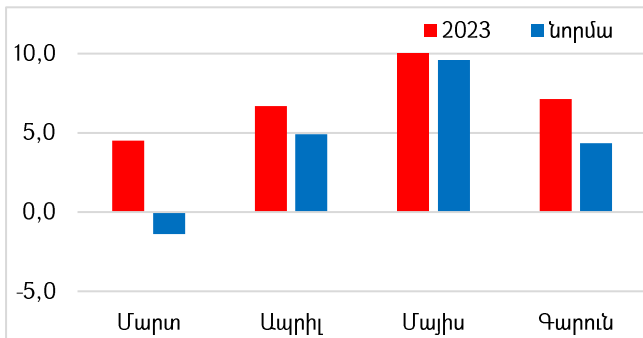
Մոնիթորինգի և արտանետումների տվյալների հիման վրա Նորվեգիայի օդերևութաբանական ինստիտուտի կողմից կատարվում է օդի անդրսահմանային աղտոտման մոդելավորում և պատրաստվում է Հայաստանի Հանրապետության համար տարեկան զեկույց:

Մակերևութային, ստորերկրյա ջրերի որակի և քանակի, մթնոլորտային օդի որակի, հիդրոօդերևութաբանական մոնիթորինգի դիտացանց

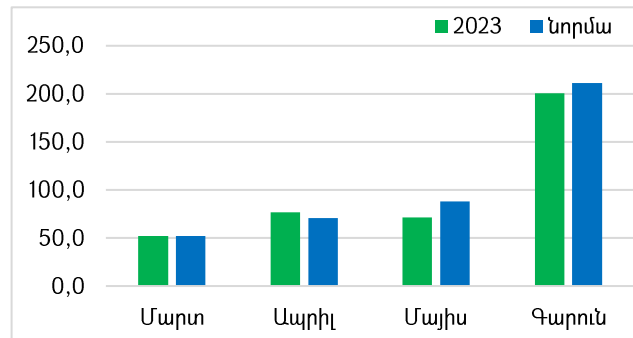

1. ԿԼԻՄԱ

2023 թվականի գարնան սեզոնը դասվեց «էքստրեմալ տաք» գարունների շարքին. այն երկրորդ տաքն էր սկսած 1935 թվականից, իսկ ամենատաք գարունը դիտվել է 2018 թվականին էր: Գարնան միջին սեզոնային ջերմաստիճանը՝ 7.1°C , որը նորմայից բարձր էր 2.8°C -ով, սեզոնային գումարային տեղումները՝ 200.9 մմ, կազմել է նորմայի 95.2 %-ը:

Գծապատկեր 1. Օդի միջին ամսական, սեզոնային ջերմաստիճանը

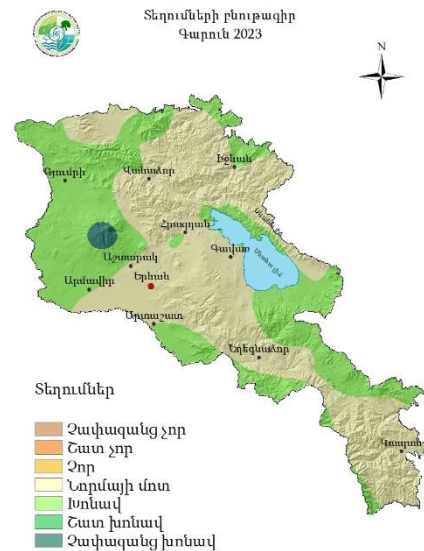

Գծապատկեր 2. Ամսական, սեզոնային տեղումների քանակը

Գարնան երեք ամիսներին էլ օդի միջին ամսական ջերմաստիճանները բարձր են եղել 1961-1990թթ. նորմաներից: Առանձնապես տաք է եղել մարտ ամիսը. այն ամենատաքն էր սկսած 1935 թվականից, միջին ամսական ջերմաստիճանը մարտին 4.5°C , որը նորմայից բարձր էր 5.9°C -ով: Տեղումները գարնանը դիտվել են նորմային մոտ, բացառությամբ՝ մայիսի, երբ դիտվել է նորմայից պակաս՝ կազմելով նորմայի 81 %-ը:

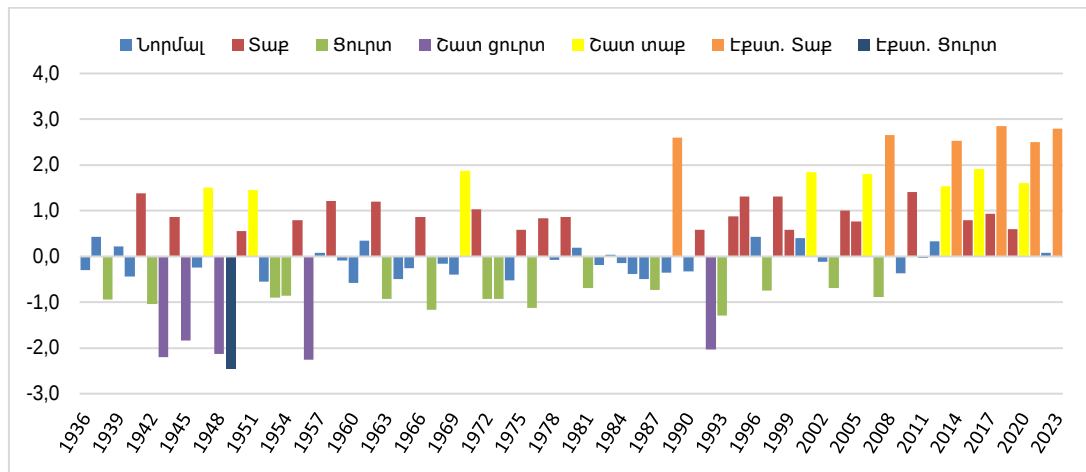

Օդի ջերմաստիճանի շեղումը նորմայից

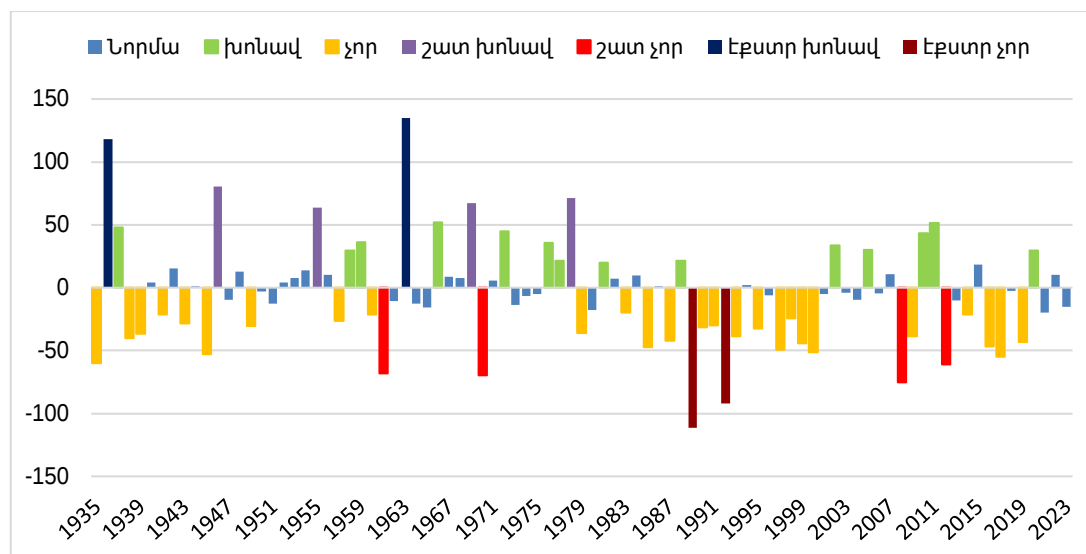

Մթնոլորտային տեղումների շեղումը նորմայից

Գարնան միջին ջերմաստիճանի աճը 1935-2023թթ. կազմել է 1.9°C , իսկ տեղումները նվազել են 13 %-ով:

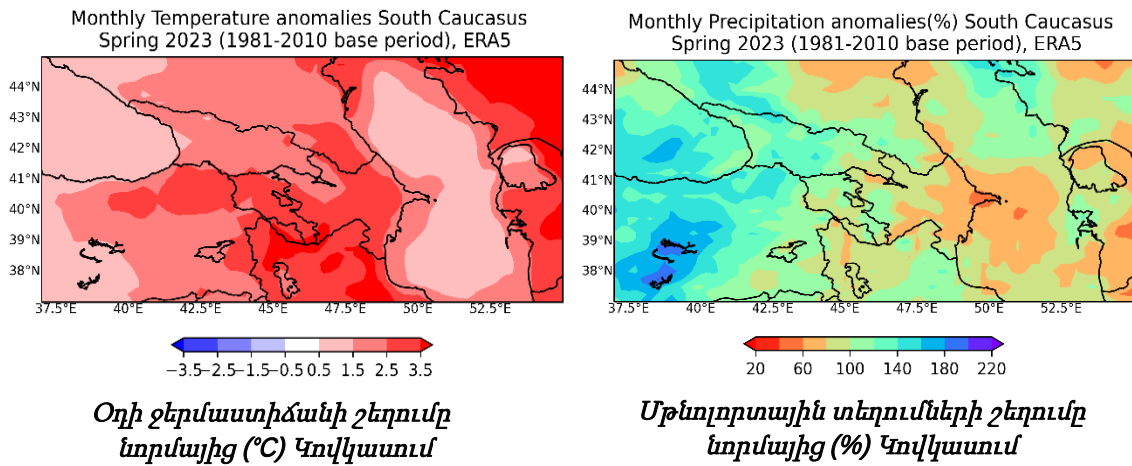
Գծապատկեր 3. Օդի ջերմաստիճանի շեղումները նորմայից զարնան սեզոնին 1935-2023 թթ

Գծապատկեր 4. Մթնոլորտային տեղումների շեղումները նորմայից զարնան սեզոնին 1935-2023 թթ

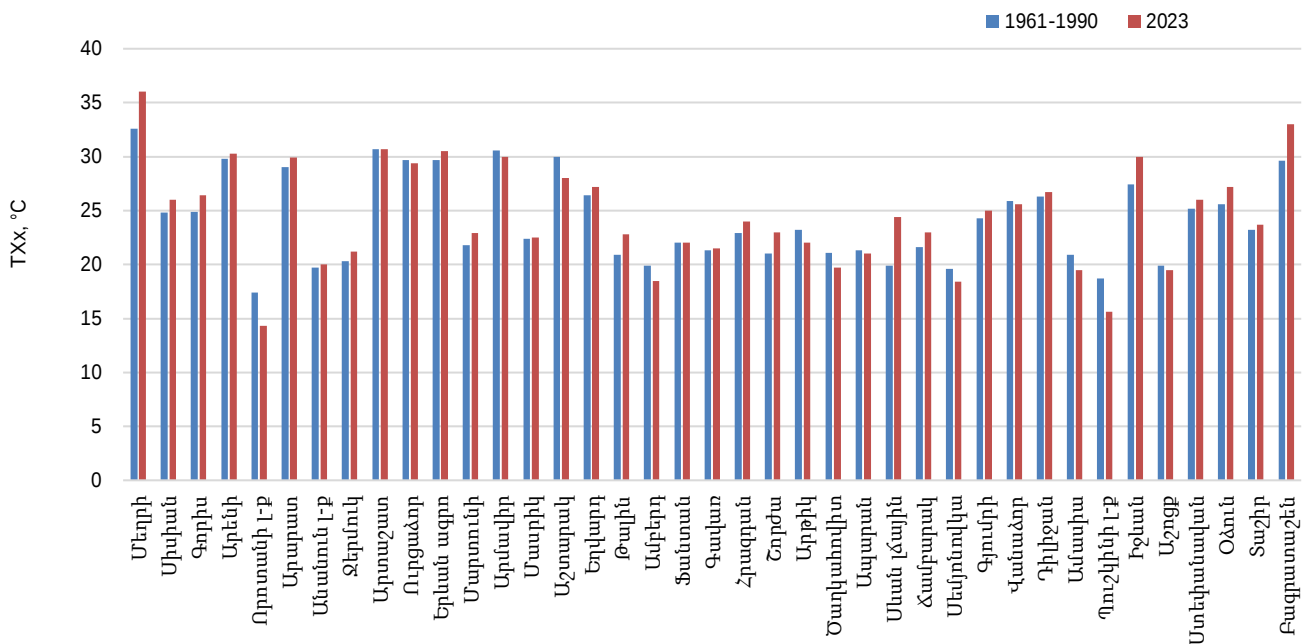
Կովկասի տարածաշրջանի ջերմաստիճանի և տեղումների շեղումներ

Համաձայն ERA5 գլոբալ ռեանալիզի տվյալների 2023 թվականի զարնանը օդի ջերմաստիճանը Կովկասի տարածաշրջանում նորմայից բարձր է եղել, առավելագույն շեղումներ գրանցվել են Հայաստանի տարածքում՝ մինչև 3-3.5°C: Մթնոլորտային տեղումները նորմայից բարձր եղել են արևմտյան շրջաններում (տեղ-տեղ 140-180%), կենտրոնական և հարավային շրջաններում տեղումները եղել են նորմային մոտ, իսկ արևելքում բացասական շեղումով՝ նորմայի մինչև 80%:

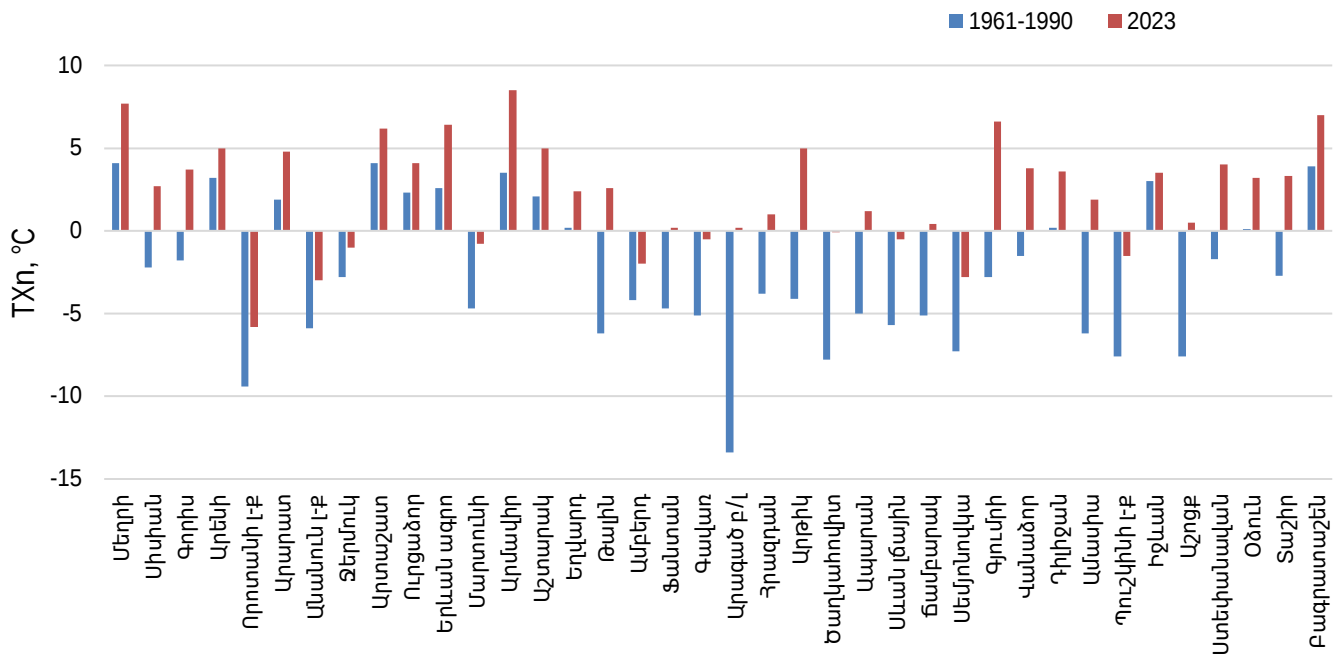
Կլիմայական ինդեքսներ

Ամենօրյա առավելագույն ջերմաստիճանի ամսական առավելագույնի մեծությունը (TXx) 2023թ գարնան սեզոնին եղել է բարձր (1961-1990թթ) նորմայից: Առավելագույն դրական շեղումը եղել է Սևան լճային՝ 4.5 °C, Մեղրի և Բազրատաշեն կայաններից յուրաքանչյուրում 3.4 °C :

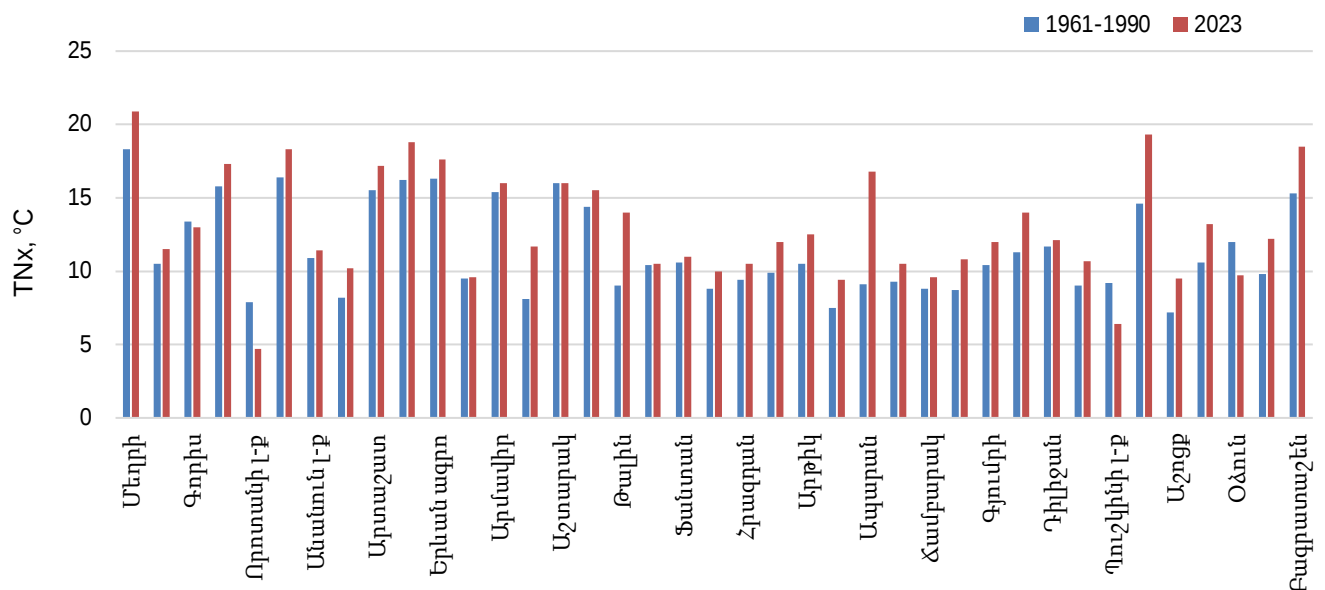
**Գծապատկեր 5. Օրական առավելագույն ջերմաստիճանի (°C)
(TXx) արժեքները 2023 թվականի գարնանը (կարմիր) և նորման (կապույտ)**

Օրական առավելագույն ջերմաստիճանի ամսական նվազագույնի մեծությունը (TXn) 2023թ. գարնանը նորմայից բարձր է դիտվել միջինում 5 °C-ով, առավելագույն դրական շեղումը եղել է Արագած բ/լ՝ 13.6 °C, Գյումրի՝ 9.4 °C և Արթիկ՝ 9.1 °C կայաններում:

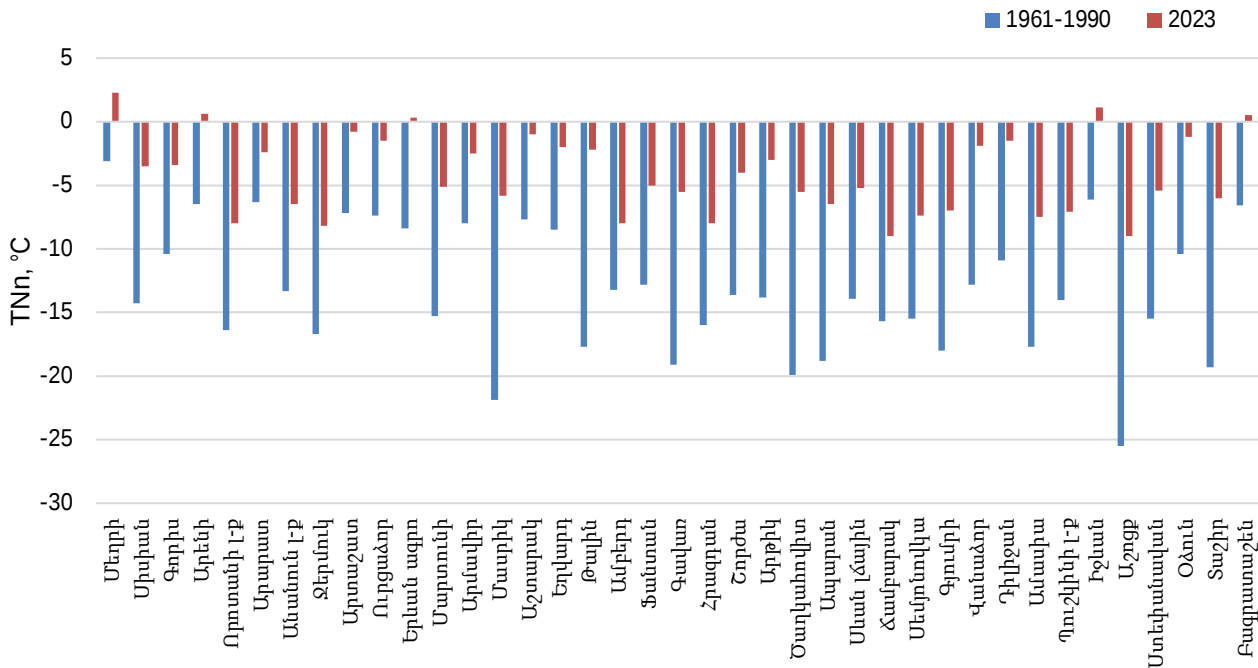
Գծապատկեր 6. Առավելագույն ջերմաստիճանի ամսական նվազագույնի արժեքները (TXn) 2023 թ զարնանը և նորման

Օրական նվազագույն ջերմաստիճանի ամսական առավելագույնի մեծությունը (TNx) 2023թ զարնան սեզոնին եղել է նորմայից բարձր միջինում 1.5 °C: Առավելագույն դրական շեղումը եղել է Ապարան՝ 7.7 °C և Իջևան՝ 4.7 °C կայաններում:

Գծապատկեր 7. Օրական նվազագույն ջերմաստիճանի ամսական առավելագույն (TNx) արժեքները 2023 թվականի զարնանը և նորման

Ամենօրյա նվազագույն ջերմաստիճանի ամսական նվազագույնի մեծությունը (TNn) 2022թ. զարնան սեզոնին եղել է նորմայից (1961-1990թթ) բարձր միջինում 9,1 °C-ով: Առավելագույն դրական շեղումը եղել է Մասրիկ՝ 16,1 °C, Աշոցք՝ 16,5 °C և Թալին՝ 15,5 °C կայաններում :

Գծապատկեր 8. Օրական նվազագույն ջերմաստիճանի ամսական նվազագույն արժեքները (TNn) 2023 թվականի գարնանը և դրանց նորման

Ապրիլ-մայիս ամիսների երաշտային պայմանները

2023 թվականի ապրիլ-մայիս ամիսներին երաշտային պայմանների ինտենսիվության մոնիթորինգ իրականացվել է 38 կայանների տվյալների հիման վրա, որոնք բնութագրական են ամբողջ տարածքի համար: Երաշտային պայմանների գնահատումը իրականացվել է 5 կարգերով՝ 1-շատ ուժեղ, 2-ուժեղ, 3-միջին, 4-թույլ և 5-երաշտի բացակայություն:

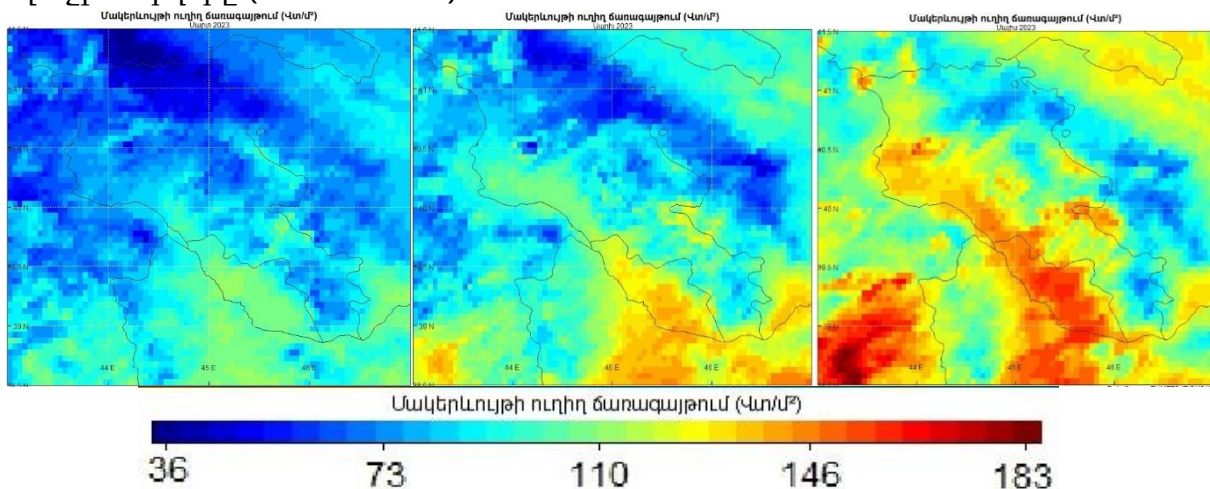
Աղյուսակ 1. Երաշտի ինտենսիվության գնահատումը, 2023թ. 2-րդ եռամսյակում

N	Մարզ	Կայան	01.04-10.04	11.04-20.04	21.04-30.04	01.05-10.05	11.05-20.05	21.05-31.05
1	Կոտայք	Եղվարդ	5	5	5	5	4	3
2	Արագածոտն	Աշտարակ	5	5	5	5	3	2
3	Սյունիք	Մեղրի	4	4	3	5	5	5
4	Արարատ	Արարատ	5	5	5	5	3	2
		Ուրցաձոր	4	5	5	5	5	4
		Արտաշատ	5	4	5	3	3	3
5	Արմավիր	Արմավիր	5	5	5	5	3	3
		Մերձավան	5	5	5	4	3	3

Ինչպես երևում է աղյուսակից միջին և ուժեղ կարգի երաշտներ դիտվել են մայիսի երկրորդ և երրորդ տասնօրյակներին հիմնականում Արարատյան դաշտի առանձին կայաններում:

Արեգակնային ճառագայթում

Գարնան ամիսների արեգակնային ճառագայթման բաշխման քարտեզներից երևում է, որ մարտ ամսին գրանցված արժեքները ամենացածրն են գարնան սեզոնի ընթացքում ($36-73$ Վտ/մ²), բացառությամբ Վայոց Ձորի ու Արարատյան դաշտի մի հատվածի, որտեղ գրանցվել է մինչև 110 Վտ/մ²: Ապրիլին առավելագույն արժեքներով աչքի են ընկել Արարատյան դաշտն ու Վայոց Ձորի արևելյան շրջանները՝ մինչև $120-130$ Վտ/մ²: Մայիսին արեգակնային ճառագայթման արժեքները աստիճանաբար նվազում են հարավ-արևմուտքից հյուսիս-արևելք: Առավելագույն արժեքներ գրանցել են Արարատյան դաշտում, Վայոց Ձորում ($150-160$ Վտ/մ²), նվազագույն արժեքներով աչքի են ընկել Լոռվա և Տավուշի մարզերը ($73-100$ Վտ/մ²):

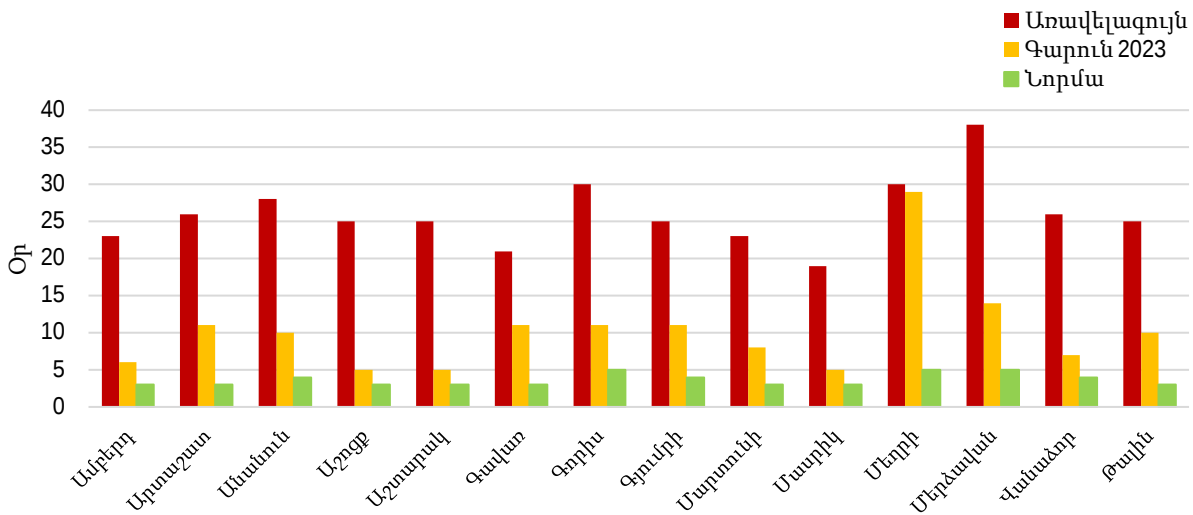
Գծապատկեր 9. Կարճալիք ճառագայթման արժեքները (Վտ/մ^2) ըստ արբանյակային դիտարկումների

Տաք ալիք

2023 թ. գարնանը տաք ալիք դիտվել է մարտի 1-8-ը, մարտի 10-19-ը, մարտի 21-30-ը, ապրիլի 20-23-ը և ապրիլի 16-30-ը, որն արտահայտվել է հանրապետության ողջ տարածքում:

Արտաշատում առավելագույն ջերմաստիճանի առավելագույն շեղումը նորմայից կազմել է 11.3°C , միջին ջերմաստիճանի առավելագույն շեղումը՝ 10.4°C :

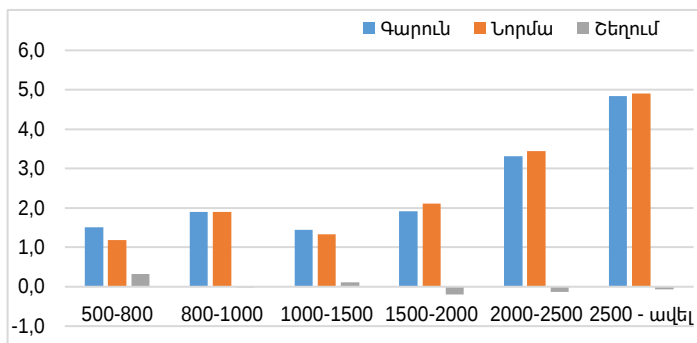
Համեմատած բազմամյա տվյալների, տաք ալիքով օրերի թիվը բոլոր կայաններում եղել է նորմայից բարձր՝ միջինը 6-7 օրով: Մեղրիում տաք ալիքով օրերի թիվը մոտ է եղել 1961-2023թթ. ժամանակահատվածի առավելագույնին և կազմել է 29 օր:

Գծապատկեր 10. Տաք ալիքով օրերի թիվը 2023 թ գարնանը համեմատած 1961-2023 թթ ժամանակահատվածում դիտված առավելագույն տաք ալիքով օրերի թվի հետ

Քամու բաշխումը

Գարնան սեզոնին քամու միջին արագությունը հովտային շրջաններում՝ 500-800մ բարձրություններում գրանցվել է 1,5 մ/վ, 800-1000 մ բարձրություններում՝ 1,9մ/վ: Բացասական շեղմամբ քամի է գրանցվել 1500մ-ից բարձր շրջաններում: Ամենամեծ արագությամբ քամի արձանագրվել է 2500 մ-ից ավել բարձրալեռնային գոտում՝ 4.8 մ/վ:

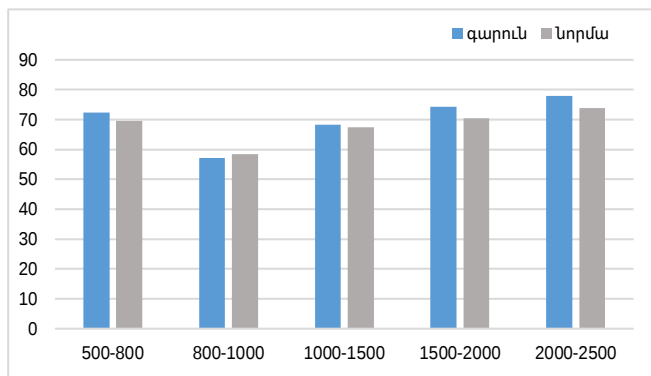

Բարձրություն, մ	Գարուն	Նորմա	Շեղում
500-800	1.5	1.2	0.3
800-1000	1.9	1.9	0.0
1000-1500	1.5	1.3	0.2
1500-2000	1.9	2.1	-0.2
2000-2500	3.3	3.4	-0.1
2500 - ավել	4.8	4.9	-0.1

Գծապատկեր 11. Քամու արագությունը (մ/վ) գարնանը

Օդի հարաբերական խոնավություն

2023թ. գարնան միջին հարաբերական խոնավությունը բոլոր բարձրություններում եղել է նորմայից բարձր միայն 800-1000 մ բարձրության վրա դիտվել է նորմայից ցածր:

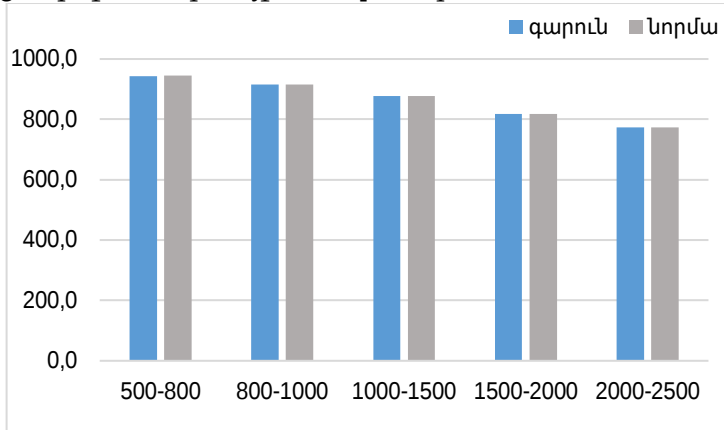

բարձրություն	գարուն	նորմա
500-800	72	70
800-1000	57	58
1000-1500	68	67
1500-2000	74	70
2000-2500	78	74

Գծապատկեր 12. Օդի հարաբերական խոնավությունը (%) ըստ բարձրությունների

Մթնոլորտային ճնշումը

2023թ. գարնան մթնոլորտային ճնշումը գրեթե բոլոր կայաններում եղել է նորմայից ցածր կամ նորմային հավասար:

Բարձրություն	qարուն	նորմա
500-800	943.8	945.4
800-1000	914.9	915.5
1000-1500	876.6	877.8
1500-2000	817.6	817.7
2000-2500	773.1	773.1

Գծապատկեր 13. Մթնոլորտային ճնշումն (հՊա) ըստ բարձրությունների

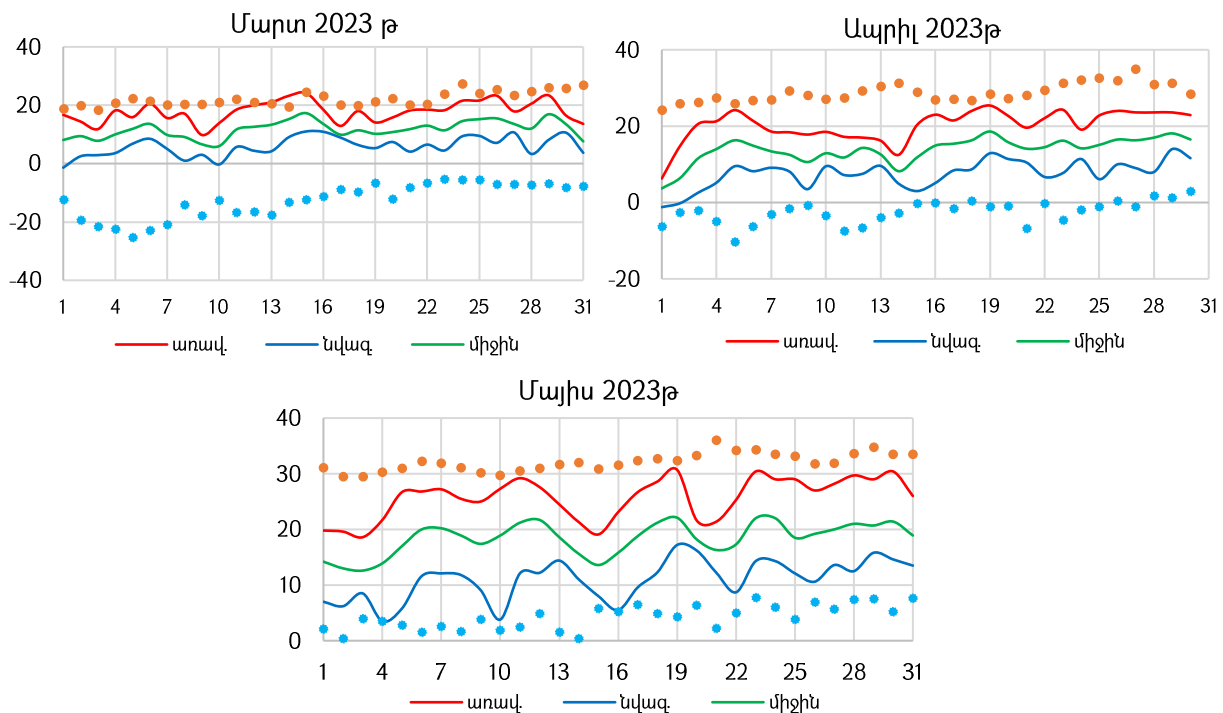
Երևան

Երևանում մարտ ամսվա միջին ջերմաստիճանը եղել է $+11,7^{\circ}\text{C}$, շեղումը նորմայից կազմել է $+5,4^{\circ}\text{C}$: Տեղումների քանակը եղել է 24,1 մմ, որը կազմել է մարտ ամսվա նորմայի 87 %: Մարտի 13-14-ը օդի առավելագույն ջերմաստիճանները կազմել են $21-23^{\circ}\text{C}$, և գերազանցել են այդ օրերի երբևիցե դիտված առավելագույն ջերմաստիճանները:

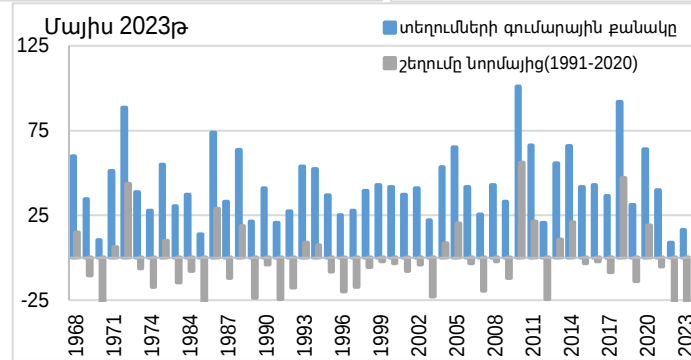
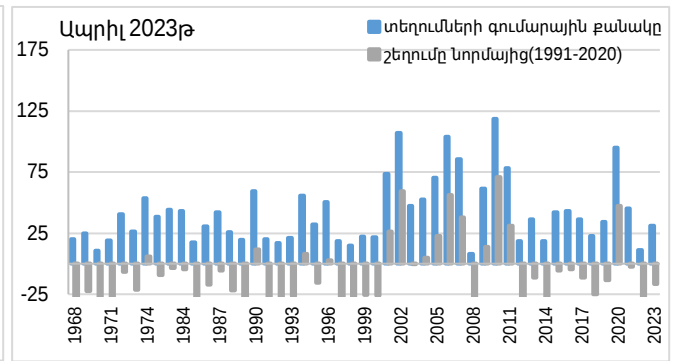
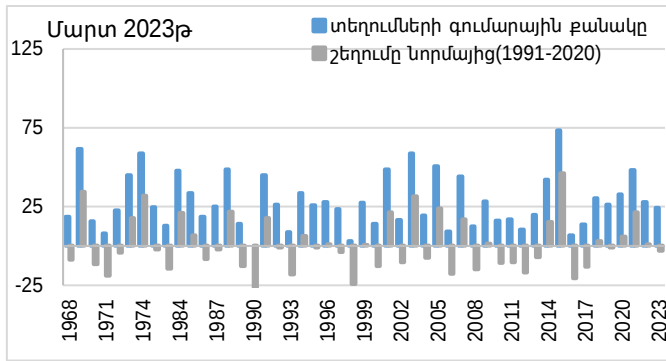
Ապրիլ ամսվա միջին ջերմաստիճանը եղել է $13,8^{\circ}\text{C}$, շեղումը նորմայից կազմել է $+0,8^{\circ}\text{C}$: Տեղումների քանակը եղել է 31,1 մմ, որը կազմում է ապրիլ ամսվա նորմայի 66 %:

Մայիս ամսվա միջին ջերմաստիճանը եղել է $18,4^{\circ}\text{C}$, շեղումը նորմայից կազմել է $+0,7^{\circ}\text{C}$: Տեղումների քանակը եղել է 16,4 մմ, որը կազմել է մայիս ամսվա նորմայի 37 %:

Մայիսի 4-ին դիտված նվազագույն ջերմաստիճանը՝ $3,5^{\circ}\text{C}$, $0,1^{\circ}\text{C}$ -ով ավելի ցածր էր այդ օրվա երբևիցե դիտված նվազագույն ջերմաստիճանից:

Գծապատկեր 14. Օրական ջերմաստիճանները Երևանում 2023 թ գարնանը

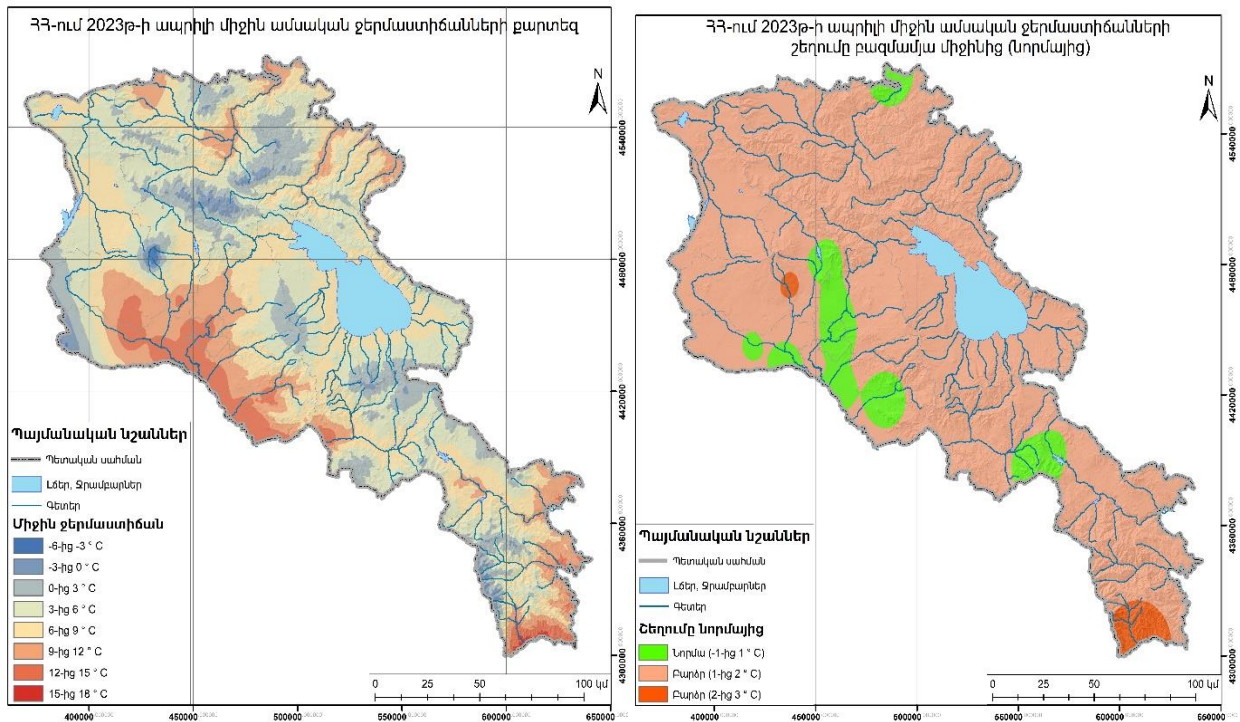
Գծապատկեր 15. Երևանում Ամսական տեղումների քանակը և դրանց շեղումները նորմայից

2. ՕՂԵՐԵՎՈՒԹԱԲԱՆԱԿԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ

Ապրիլ

2023թ. ապրիլ ամսին հանրապետության շրջանների զգալի մասում օդի ամսական միջին ջերմաստիճանը եղել է նորմայից բարձր 1-2 աստիճանով:

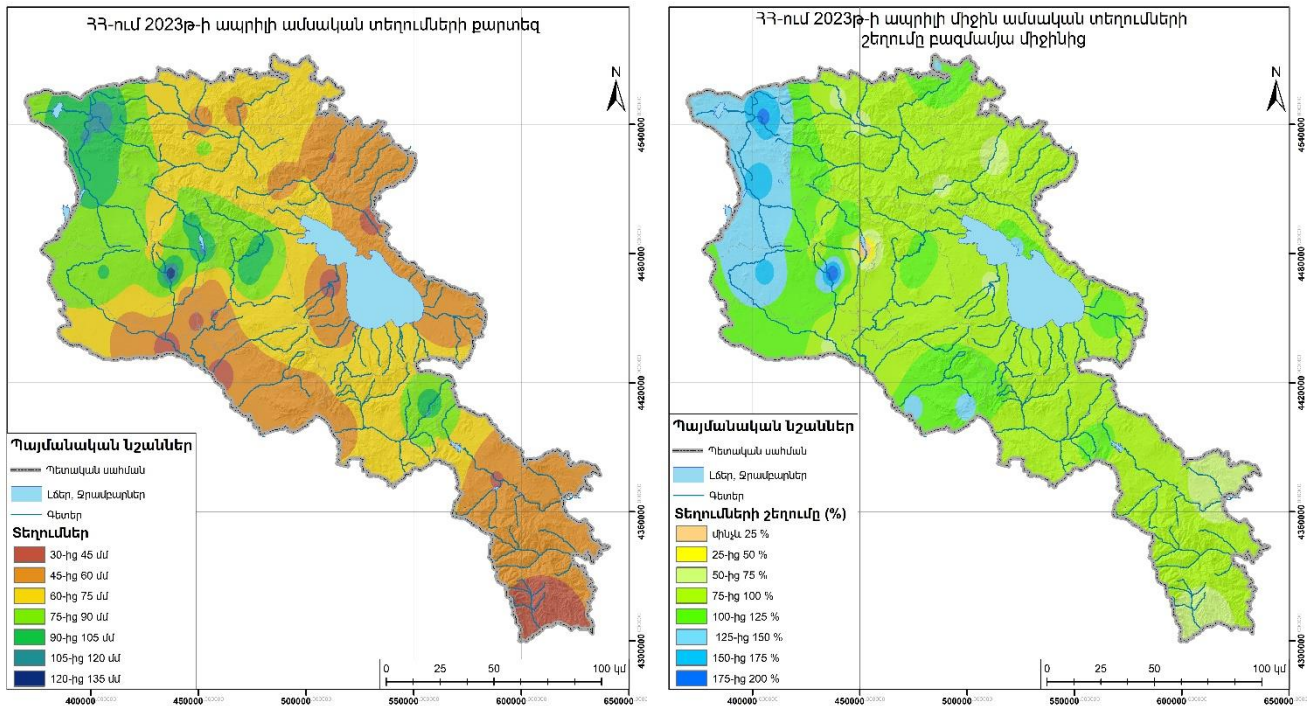
Միջին ամսական ջերմաստիճանները և նրանց շեղումները նորմայից (1991-2020թթ.)

Միջին տասնօրյակային ջերմաստիճանը առաջին տասնօրյակում եղել է նորմայի սահմաններում դրական շեղումով, երկրորդ տասնօրյակում՝ նորմայից բարձր մինչև 1 աստիճանով (Շիրակում, Գեղարքունիքում՝ բարձր 1-2 աստիճանով), երրորդ տասնօրյակում՝ բարձր 1-3 աստիճանով (Սյունիքում՝ բարձր 3-5 աստիճանով):

Ամսական տեղումների քանակը Տավուշում կազմել է նորմայի 62-127%, Վայոց ձորում՝ 92-95%, Սյունիքում՝ նախալեռնային շրջաններում՝ 64-76%, հովտային շրջաններում՝ 67-68%, Շիրակում՝ 139-183%, Կոտայքում՝ լեռնային շրջաններում՝ 104-109%, նախալեռնային շրջաններում՝ 79-80%, Լոռիում՝ 60-97%, Գեղարքունիքում՝ 66-102%, Արմավիրում՝ 116%, Արարատում՝ 78-136%, Արագածոտնում՝ նախալեռնային շրջաններում՝ 85-161%, լեռնային շրջաններում՝ 94-207%, Երևան քաղաքում՝ 67-80%:

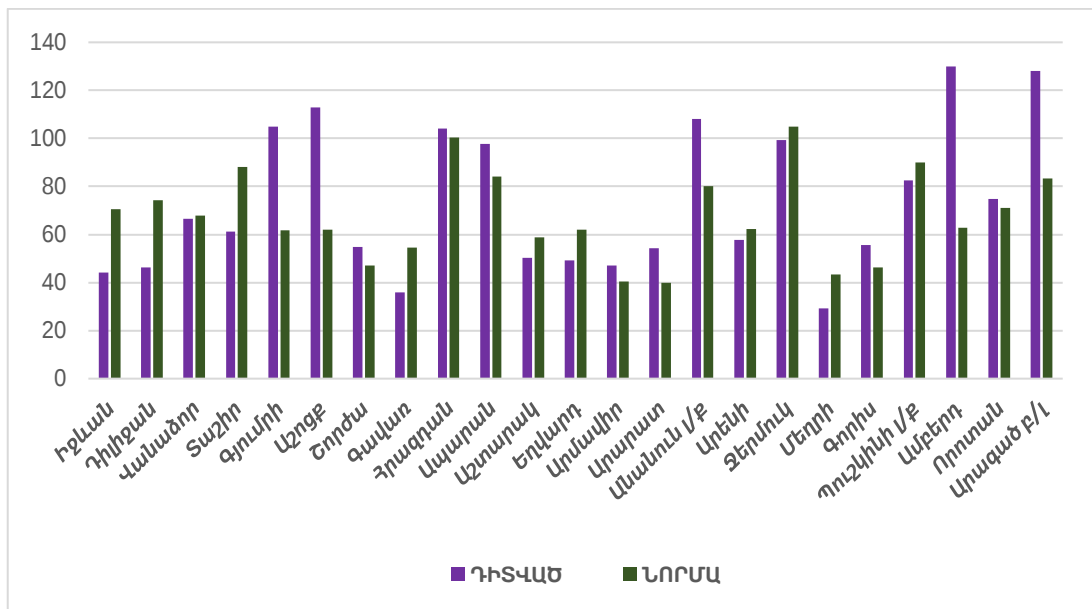
Տեղումների քանակն և շեղումը բազմամյա միջինից (նորմա՝ 1991-2020թթ.)

Ապրիլի 1-ին, 4-ին, 6-8-ին, 10-14-ին, 20-21-ին, 24-30-ին շրջանների զգալի մասում, 2-3-ին, 5-ին, 17-19-ին, 22-ին առանձին շրջաններում դիտվել են տեղումներ:

Ապրիլի 9-ին, 15-16-ին, 23-ին դիտվել է առանց տեղումների եղանակ:

Ապրիլի 30-ի դրությամբ ձյան ծածկը պահպանվում է 2500մ-ից բարձր շրջաններում:

Գծապատկեր 16. Տեղումներ, ապրիլ 2023թ. (նորմա՝ 1991-2020թթ.)

Աղյուսակ 2. Վտանգավոր օդերևութաբանական երևույթներ, 2023թ. ապրիլ

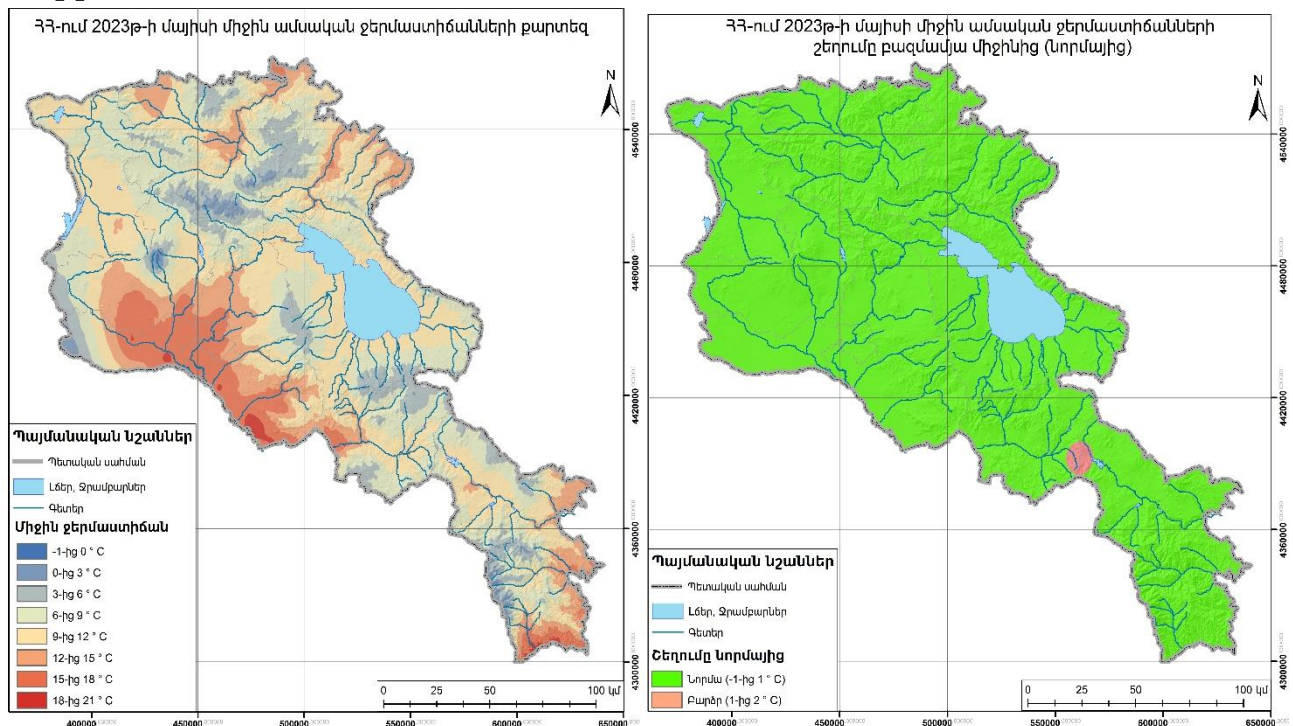
Մարզ / դիտակայան	Դիտման օրը(երը)	Երևույթի անվանումը	Բնութագիրը	Չափանիշը/ Չափորոշիչը	Փաստացի
Երևան/Արշակունյաց	2	ուժեղ մառախուղ	տեսանելիություն	≥50մ	50մ
Գեղարքունիք/Գավառ	4	ուժեղ մառախուղ	տեսանելիություն	≥50մ	50մ
Տավուշ/Գյումրի	11	ուժեղ մառախուղ	տեսանելիություն	≥50մ	50մ
Կոտայք/Ճանտան	20	ուժեղ մառախուղ	տեսանելիություն	≥50մ	50մ

Առանձին օրեր առանձին վայրերում դիտվել է ուժեղ մառախուղ 50մ տեսանելիությամբ:

Մայիս

2023թ. Մայիս ամսին հանրապետության շրջանների զգալի մասում օդի ամսական միջին ջերմաստիճանը եղել է նորմայի սահմաններում մի փոքր դրական և բացասական շեղումներով:

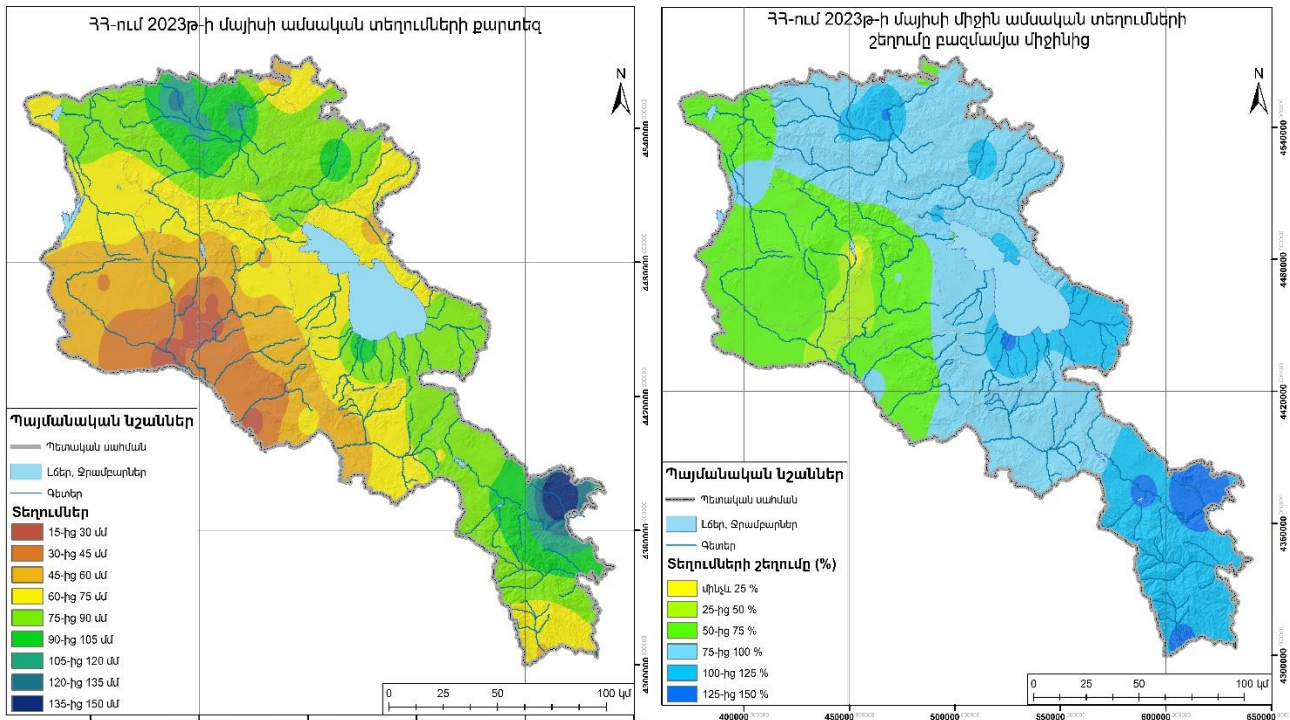
Միջին ամսական ջերմաստիճանները և նրանց շեղումները նորմայից (նորմա՝ 1991-2020թթ.)

Միջին տասնօրյակային ջերմաստիճանը առաջին տասնօրյակում եղել է նորմայի սահմաններում դրական շեղումով, երկրորդ տասնօրյակում՝ նորմայից ցածր մինչև 1 աստիճանով (Լոռիում, Տավուշում, Սյունիքում՝ ցածր 1-2աստիճանով), երրորդ տասնօրյակում՝ բարձր 1-2 աստիճանով (Լոռիում, Տավուշում, Սյունիքում՝ բարձր 1-3 աստիճանով):

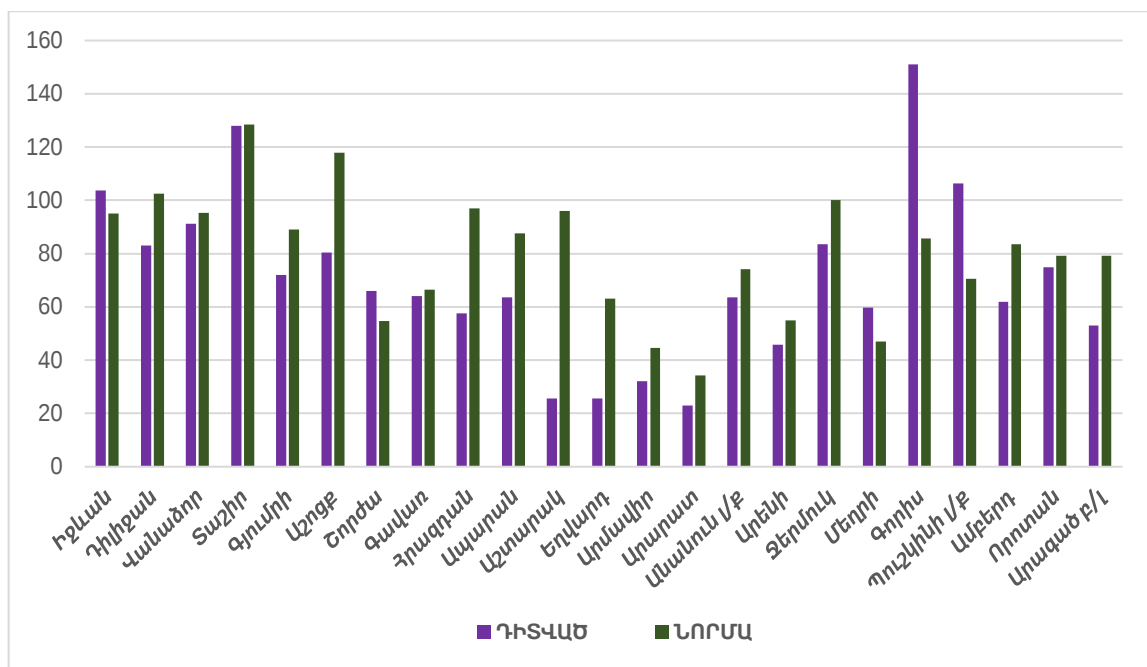
Ամսական տեղումների քանակը Տավուշում կազմել է նորմայի 69-109%, Վայոց ձորում՝ 83-84%, Սյունիքում՝ նախալեռնային շրջաններում՝ 129-140%, հովտային շրջաններում՝ 127%, Շիրակում՝ 68-81%, Կոտայքում՝ լեռնային շրջաններում՝ 54-76%, նախալեռնային շրջաններում՝ 40-41%, Լոռիում՝ 95-128%, Գեղարքունիքում՝ 72-131%, Արմավիրում՝ 72%, Արարատում՝ 66-84%, Արագածոտնում՝ նախալեռնային շրջաններում՝ 28-57%, լեռնային շրջաններում՝ 68-74%, Երևան քաղաքում՝ 32-46%:

Տեղումների քանակն և շեղումը բազմամյա միջինից (նորմա՝ 1991-2020թթ.)

Մայիսի 1-3-ին, 8-9-ին, 13-15-ին, 19-20-ին, 21-ին, 23-ին, 25-26-ին, 28-31-ին շրջանների զգալի մասում, 4-ին, 7-ին, 10-12-ին, 15-ին, 18-ին, 22-ին, 24-ին, 27-ին առանձին շրջաններում դիտվել են տեղումներ:

Մայիսի 5-6-ին և 17-ին դիտվել է առանց տեղումների եղանակ:

Գծապատկեր 17. Տեղումներ, մայիս 2023թ. (նորմա՝ 1991-2020թթ.)

Մայիսի 31-ի դրությամբ հանրապետությունում ձյան ծածկը Արագած բ/լ-ում կազմել է՝ 97սմ:

Աղյուսակ 3. Վտանգավոր օդերևութաբանական երևույթներ, 2023թ. մայիս

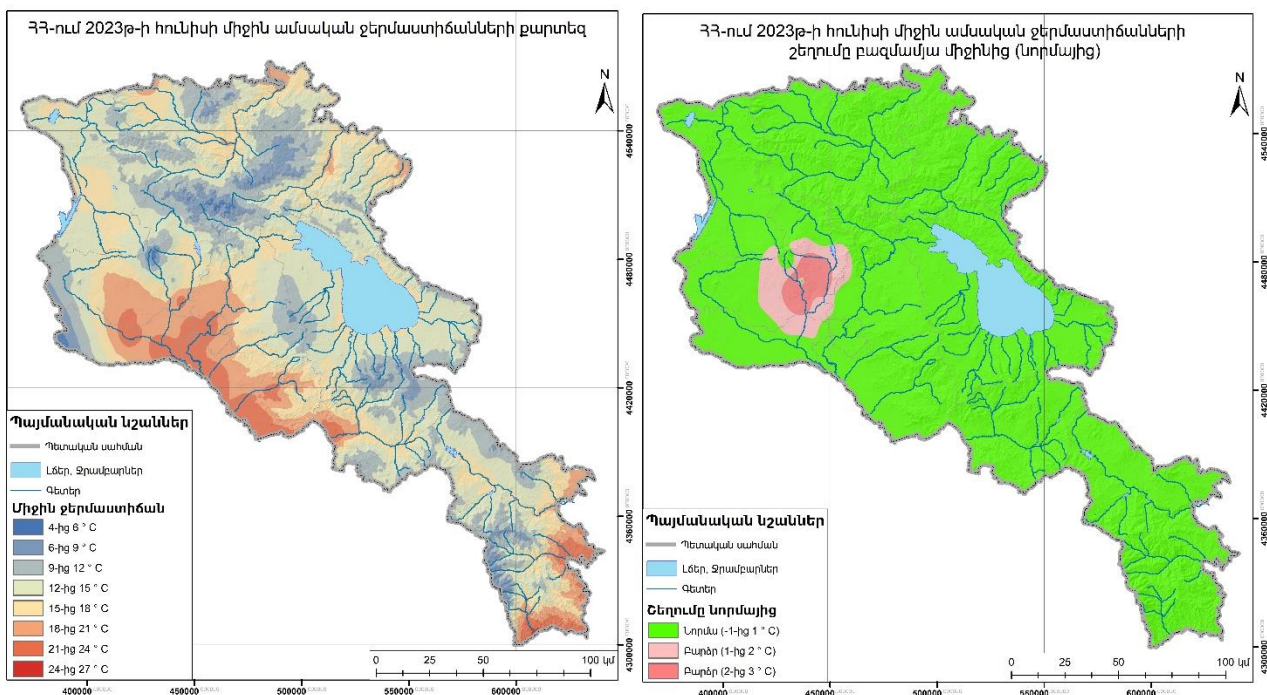
Մարզ/ օդերևութաբանական կայան	Դիտման օրը(երը)	Երևույթի անվանումը	Բնութագիրը	Չափանիշը/Չափորոշիչը	Փաստացի
Սյունիք/Գորիս	13	Ուժեղ մառախուղ	տեսանելիություն	≤50մ	50մ
Գեղարքունիք/Մասրիկ	14	Ուժեղ անձրև	ինտենսիվություն	≥20մմ/12ժամ	31,7մմ
Կոտայք/Եղվարդ	19	Ուժեղ քամի	արագություն	≥25մ/վ	25մ/վ
Արագածոտն/Ամբերդ	20	Ուժեղ մառախուղ	տեսանելիություն	≤50մ	50մ

Առանձին օրեր առանձին վայրերում դիտվել է՝ ուժեղ մառախուղ 50մ տեսանելիությամբ՝ Գորիսում և Ամբերդում, Եղվարդում ուժեղ քամի՝ 25մ/վ արագությամբ, Մասրիկում ուժեղ անձրև՝ 31.7մմ:

Հունիս

2023թ. հունիս ամսին հանրապետության շրջանների զգալի մասում օդի ամսական միջին ջերմաստիճանը եղել է նորմայի սահմաններում մի փոքր դրական և բացասական շեղումներով:

Միջին ամսական ջերմաստիճանները և նրանց շեղումները նորմայից (նորմա՝ 1991-2020թթ.)

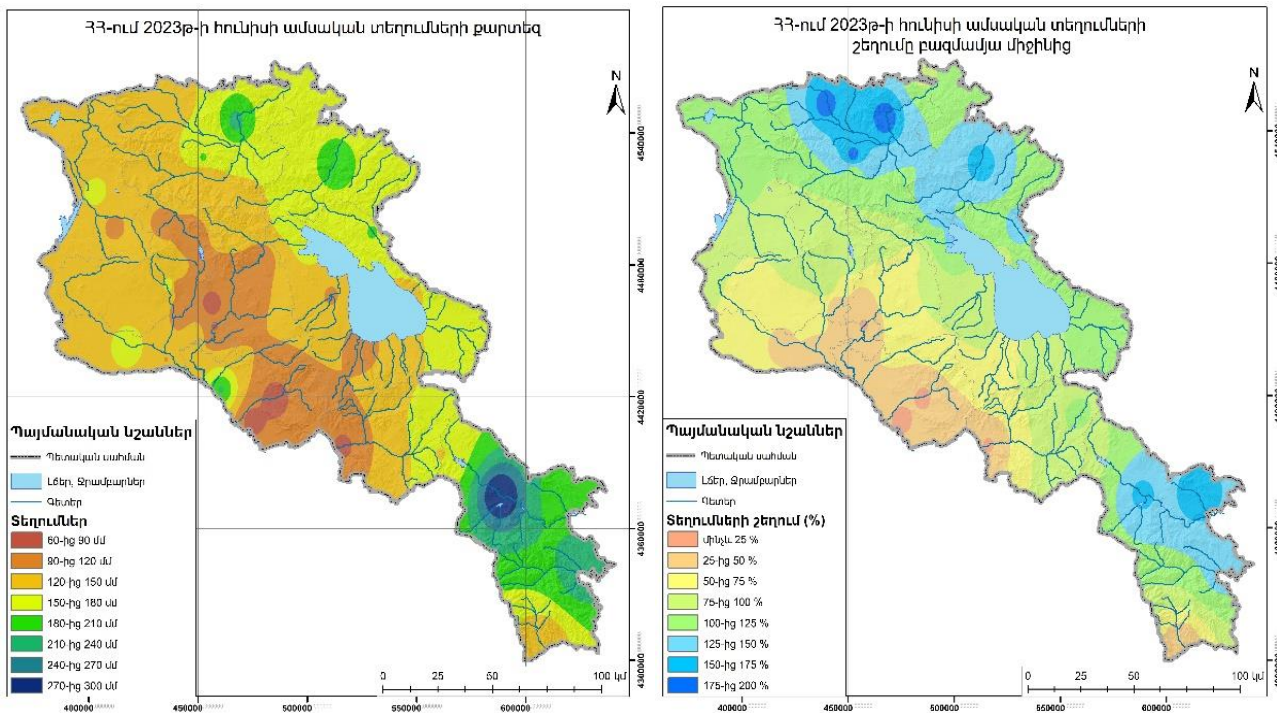

Միջին տասնօրյակային ջերմաստիճանը առաջին տասնօրյակում եղել է նորմայից բարձր 1-2 աստիճանով, երկրորդ տասնօրյակում՝ նորմայից բարձր մինչև 1 աստիճանով, երրորդ տասնօրյակում՝ նորմայից ցածր 1-2 աստիճանով:

Ամսական տեղումների քանակը հունիսին Տավուշում կազմել է նորմայի 152-209%, Վայոց ձորում՝ 83-164%, Սյունիքում՝ նախալեռնային շրջաններում՝ 201-309%, հովտային շրջաններում՝ 120-236%, Շիրակում՝ 113-160%, Կոտայքում՝ լեռնային շրջաններում՝ 97-104%, նախալեռնային շրջաններում՝ 69-70%, Լոռիում՝ 124-222%, Գեղարքունիքում՝ 107-

183%, Արմավիրում՝ 171%, Արարատում՝ 69-213%, Արագածոտնում՝ նախալեռնային շրջաններում՝ 89-138%, լեռնային շրջաններում՝ 102-176%, Երևան քաղաքում՝ 87-138%:

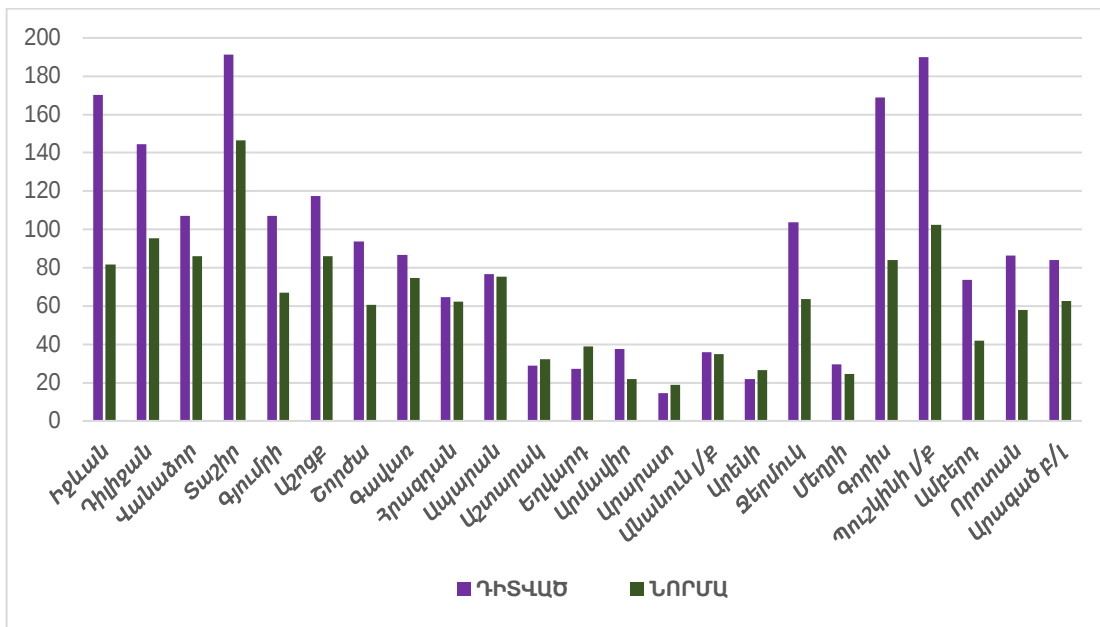
Տեղումների քանակը և շեղումը բազմամյա միջինից (նորմա՝ 1991-2020թթ.)

Ամսական տեղումների քանակը հունիսին Տավուշում կազմել է նորմայի 152-209%, Վայոց ձորում՝ 83-164%, Սյունիքում՝ նախալեռնային շրջաններում՝ 201-309%, հովտային շրջաններում՝ 120-236%, Շիրակում՝ 113-160%, Կոտայքում՝ լեռնային շրջաններում՝ 97-104%, նախալեռնային շրջաններում՝ 69-70%, Լոռիում՝ 124-222%, Գեղարքունիքում՝ 107-183%, Արմավիրում՝ 171%, Արարատում՝ 69-213%, Արագածոտնում՝ նախալեռնային շրջաններում՝ 89-138%, լեռնային շրջաններում՝ 102-176%, Երևան քաղաքում՝ 87-138%:

Հունիսի 1-4-ին, 6-ին, 12-ին 16-ին, 17-ին, 19-ին առանձին շրջաններում դիտվել են տեղումներ, 5-ին, 7-ին, 10-ին, 11-ին, 13-ին, 14-ին, 15-ին 18-ին, 20-ին, 21-24-ին, 27-30-ին շրջանների զգալի մասում դիտվել են տեղումներ:

Հունիսի 8-9-ին, 25-26-ին դիտվել է առանց տեղումների եղանակ:

Գծապատկեր 18. Տեղումներ, հունիս 2023թ.

Աղյուսակ 4. Վտանգավոր օդերևութաբանական երևույթներ, 2023թ. հունիս

Մարզ / ղիտակայան	Դիտման օրը (երբ)	Երևույթի անվանումը	Բնութագիրը	Չափանիշը/ Չափորոշիչը	Փաստացի
Լոռի/Ստեփանավան	4	Խոշոր կարկուտ	Տրամագիծ	≥20մմ	20մմ
Լոռի/Վանաձոր	5	Խոշոր կարկուտ	Տրամագիծ	≥20մմ	35մմ
Գեղարքունիք/Սևան	10	Ուժեղ անձրև	Բնտենսիվություն	≥30մմ/12ժամ	34.5մմ
Սյունիք/Կապան	14	Ուժեղ անձրև	Բնտենսիվություն	≥30մմ/12ժամ	40մմ
Լոռի/Ստեփանավան	17	Խոշոր կարկուտ	Տրամագիծ	≥20մմ	22մմ
Լոռի/Ստեփանավան	17	Ուժեղ անձրև	Բնտենսիվություն	≥30մմ/12ժամ	34.7մմ
Կոտայք/Ֆանտան	18	Ուժեղ քամի	Արագություն	≥25մ/վ	28մ/վ
Շիրակ/Արթիկ	18	Ուժեղ քամի	Արագություն	≥25մ/վ	28մ/վ
Տավուշ/Իջևան	19	Ուժեղ քամի	Արագություն	≥25մ/վ	37մ/վ
Տավուշ/Իջևան	19	Ուժեղ անձրև	Բնտենսիվություն	≥30մմ/12ժամ	40մմ
Տավուշ/Իջևան	19	Խոշոր կարկուտ	Տրամագիծ	≥20մմ	30մմ
Գեղարքունիք/Սևան	20	Խոշոր կարկուտ	Տրամագիծ	≥20մմ	20մմ
Գեղարքունիք/Սեմյոնովկա	20	Մառախուղ	Տեսանելիություն	50մ	50մ
Գեղարքունիք/Սեմյոնովկա	21	Մառախուղ	Տեսանելիություն	50մ	50մ
Գեղարքունիք/Մասրիկ	22	Ուժեղ անձրև	Բնտենսիվություն	≥30մմ/12ժամ	37.2մմ
Տավուշ/Իջևան	30	Ուժեղ քամի	Արագություն	≥25մ/վ	25մ/վ

Առանձին օրերին, առանձին վայրերում դիտվել է՝ ուժեղ մառախուղ 50մ տեսանելիությամբ՝ Սեմյոնովկա, ուժեղ անձրև՝ Սևանում, Կապանում, Իջևանում, Մասրիկում՝ 35-40 մմ, խոշոր կարկուտ՝ Ստեփանավանում, Վանաձորում, Իջևանում, Սևանում՝ 20-35մմ տրամագծով:

3. ՄԹՆՈԼՈՐՏԱՅԻՆ ՕՂ

Մթնոլորտային օդի աղտոտումը կարող է լինել բնական և մարդածին: Աղտոտման պատճառներ կարող են հանդիսանալ՝

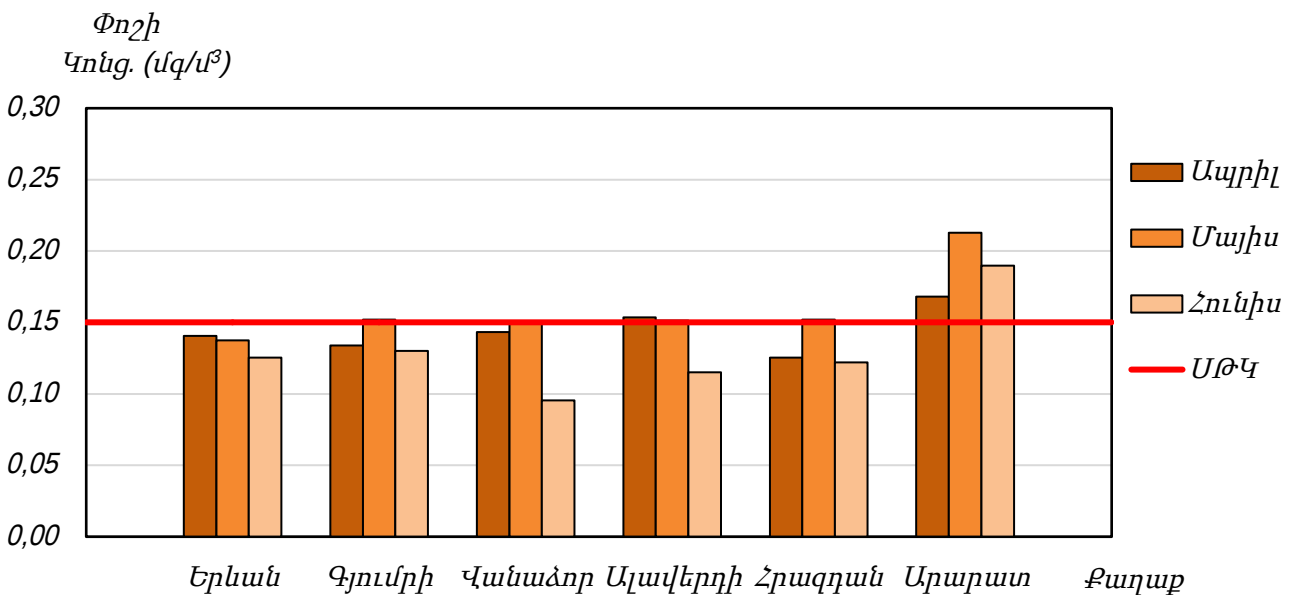
- վառելիքի այրումը (էլեկտրաէներգիայի արտադրություն, տրանսպորտ, արդյունաբերություն և տնային տնտեսություններ),
- արդյունաբերական արտանետումները, լուծիչների օգտագործումը, օրինակ՝ քիմիական և հանքարդյունաբերության ոլորտում,
- գյուղատնտեսությունը,
- թափոնների բաց այրումը,
- բնական աղբյուրների, ներառյալ հրաբխային ժայթքումների, լեռնային փոշու տարածումը, բույսերից ցնդող օրգանական միացությունների արտանետումները և այլն:

Մարդու գործունեության հետևանքով մթնոլորտային օդ կարող են արտանետվել տարատեսակ գազեր և տարբեր չափերի մասնիկներ, որոնք իրենց մեջ պարունակում են ծանր մետաղներ:

Մթնոլորտն աղտոտող նյութերի պարունակություններն որոշելու համար 2023 թվականի 2-րդ եռամսյակում մթնոլորտային օդի դիտարկումներ կատարվել են Երևան, Գյումրի, Վանաձոր, Ալավերդի, Հրազդան, Արարատ, Ծաղկաձոր, Չարենցավան, Կապան և Քաջարան քաղաքներում: Ընդհանուր առմամբ վերը թվարկված բնակավայրերում գործում է 15 անշարժ՝ ակտիվ նմուշառման դիտակայան և 214 շարժական՝ պասիվ նմուշառման դիտակետ: Քաղաքների մթնոլորտային օդում ծծմբի երկօքսիդի և ազոտի երկօքսիդի միջին ամսական կոնցենտրացիաների բաշխվածության քարտեզները հասանելի են www.meteomonitoring.am ինտերնետային կայքում:

2023 թվականի 2-րդ եռամսյակում մթնոլորտային օդում փոշու միջին ամսական կոնցենտրացիան գերազանցել է Ալավերդի, Հրազդան, Գյումրի և Արարատ քաղաքներում:

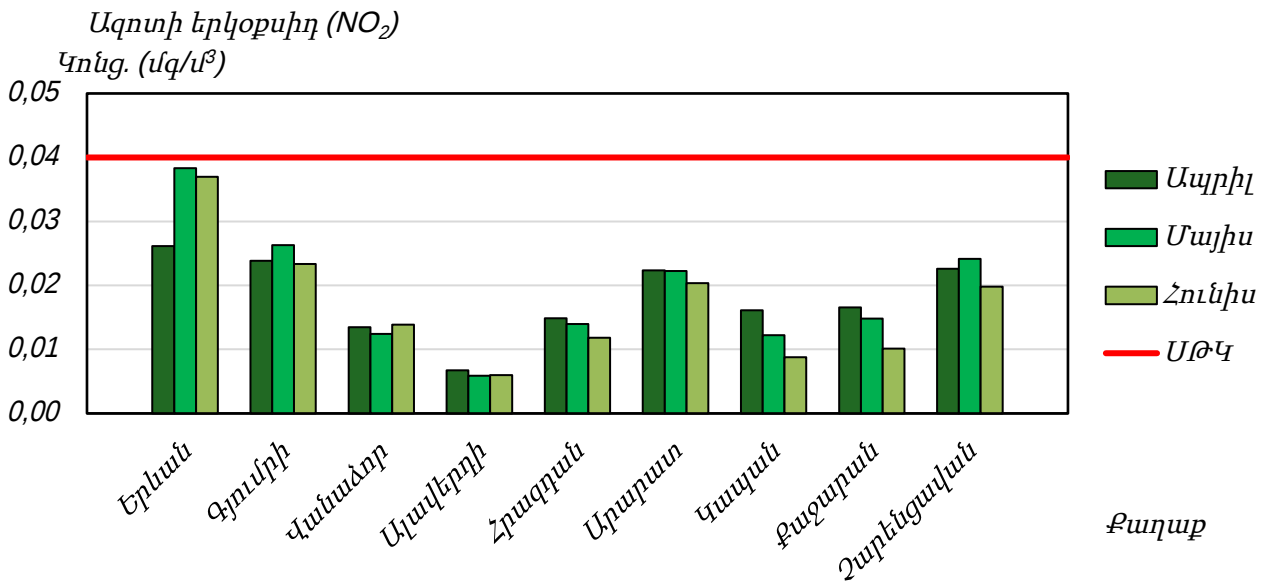
Փոշով աղտոտվածությունը կարող է առաջանալ արդյունաբերական գործընթացների, տրանսպորտային միջոցների, ճանապարհային փոշու, շինարարության, գյուղատնտեսական և այլ գործողությունների հետևանքով:

Գծապատկեր 19. Մթնոլորտային օդում փոշու կոնցենտրացիայի փոփոխություններն ըստ քաղաքների

2023 թվականի 2-րդ եռամսյակում քաղաքների մթնոլորտային օդում ազոտի երկօքսիդի միջին ամսական կոնցենտրացիան չի գերազանցել է ՄԹԿ-ն:

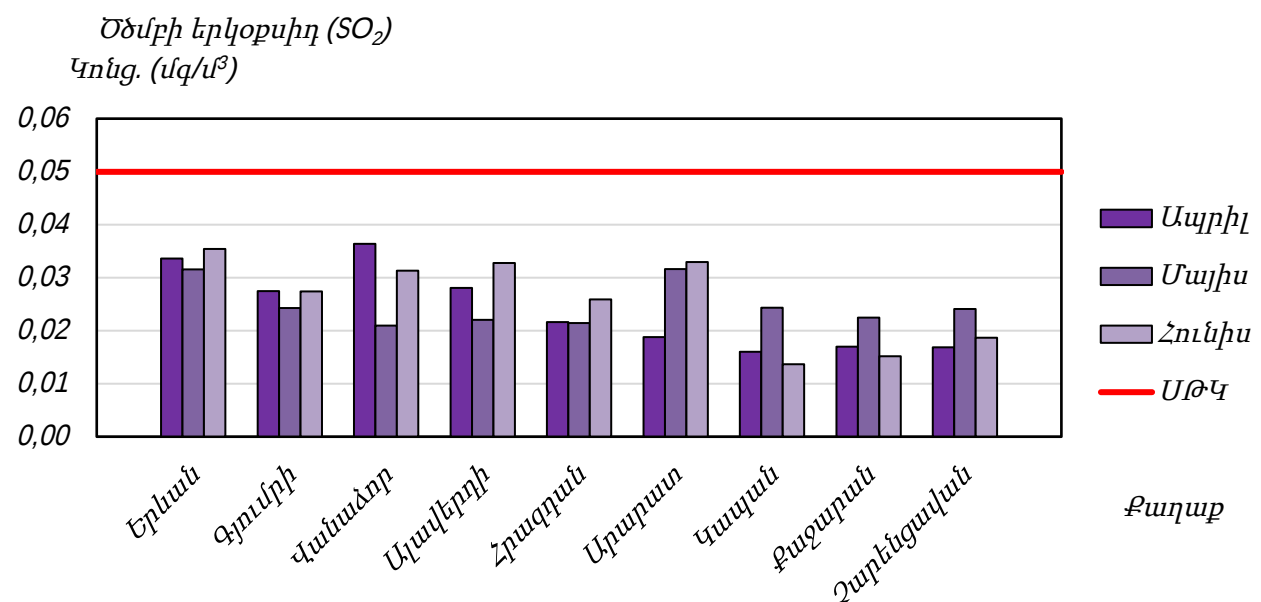
Մթնոլորտային օդում ազոտի երկօքսիդի առաջացման գլխավոր աղբյուրն ավտոտրանսպորտն է:

Գծապատկեր 20. Մթնոլորտային օդում ազոտի երկօքսիդի կոնցենտրացիայի փոփոխություններն ըստ քաղաքների

2023 թվականի 2-րդ եռամսյակում քաղաքների մթնոլորտային օդում ծծմբի երկօքսիդի միջին ամսական կոնցենտրացիաները չեն գերազանցել համապատասխան ՄԹԿ-ն:

Ծծմբի երկօքսիդը մթնոլորտային օդում առաջանում է ծծումբ պարունակող վառելիքների այրման, ինչպես նաև արդյունաբերական գործընթացների ժամանակ:

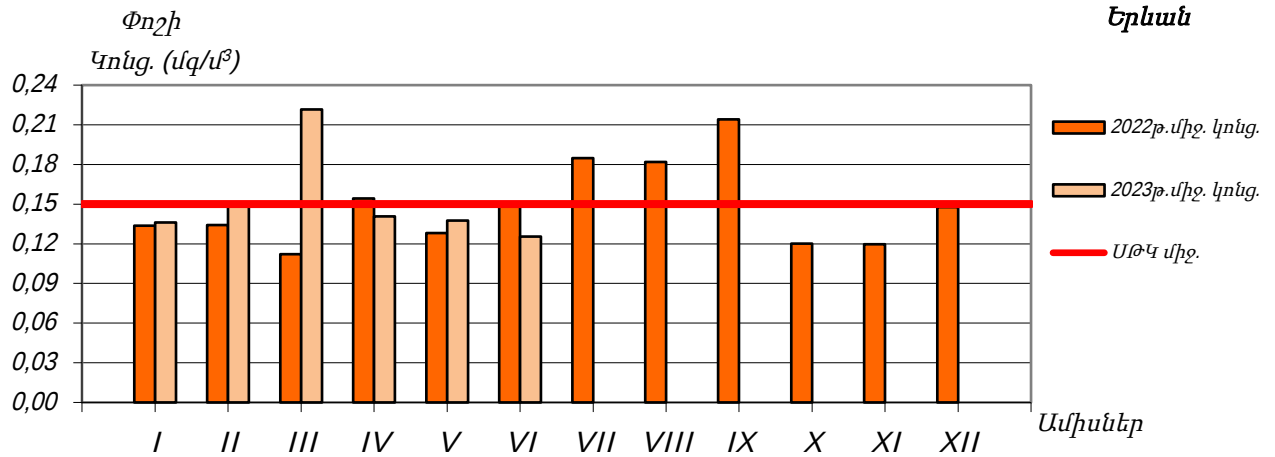

Գծապատկեր 21. Մթնոլորտային օդում ծծմբի երկօքսիդի կոնցենտրացիայի փոփոխություններն ըստ քաղաքների

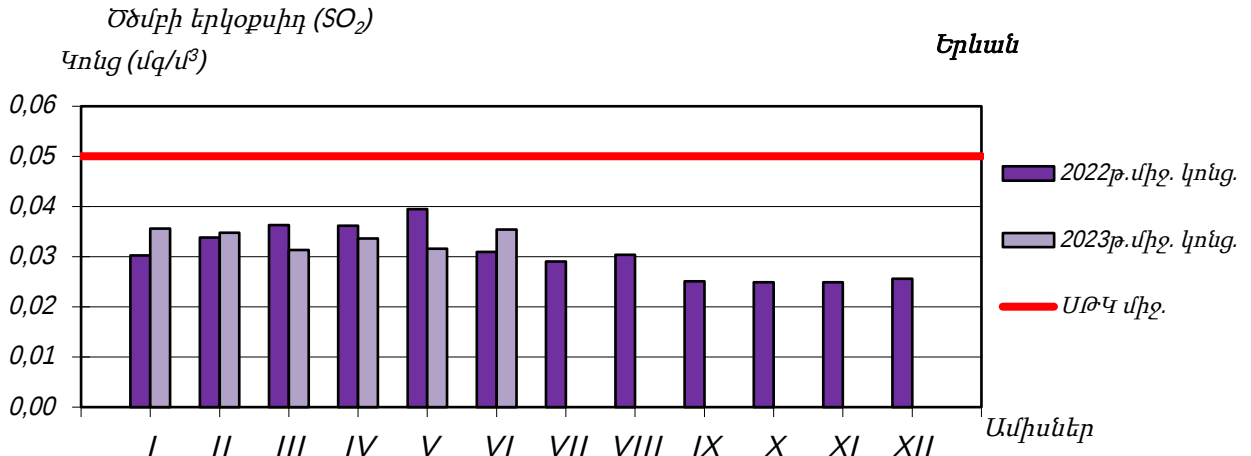
Երևան

Երևան քաղաքում կատարվում են փոշու*, ծծմբի երկօքսիդի**, ազոտի երկօքսիդի, և գետնամերձ օզոնի դիտարկումներ: Քաղաքում գործում է 45 շարժական դիտակետ և 5 անշարժ դիտակայան:

2023 թվականի 2-րդ եռամսյակում Երևան քաղաքի մթնոլորտային օդում փոշու, ծծմբի և ազոտի երկօքսիդների միջին ամսական կոնցենտրացիաները երեք ամիսներին չեն գերազանցել համապատասխան ՍԹԿ-ները:

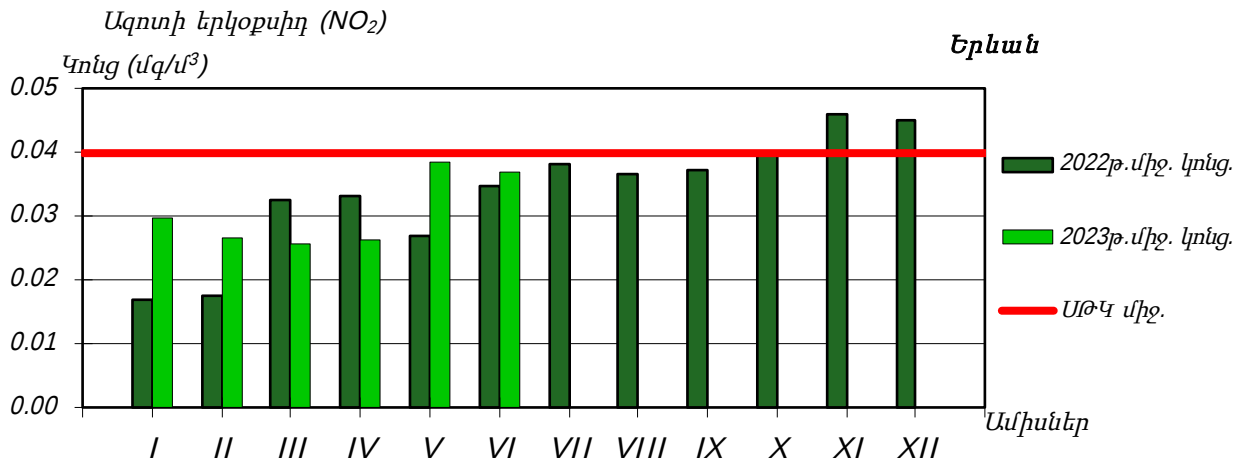
Գծապատկեր 22. Երևան քաղաքի մթնոլորտային օդում փոշու միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

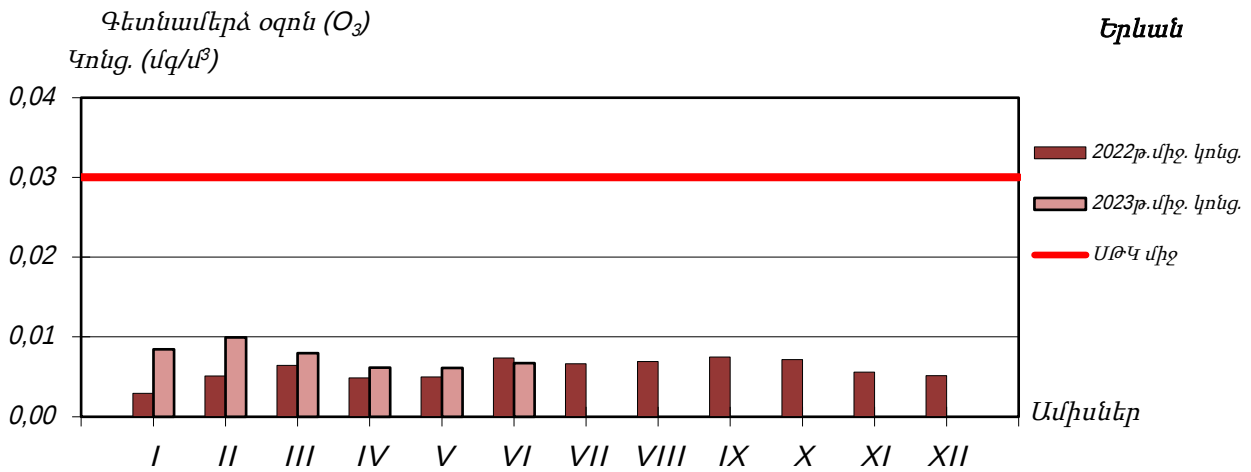
Գծապատկեր 23. Երևան քաղաքի մթնոլորտային օդում ծծմբի երկօքսիդի միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

*կախված մասնիկներ

**անհիդրիդ ծծմբային

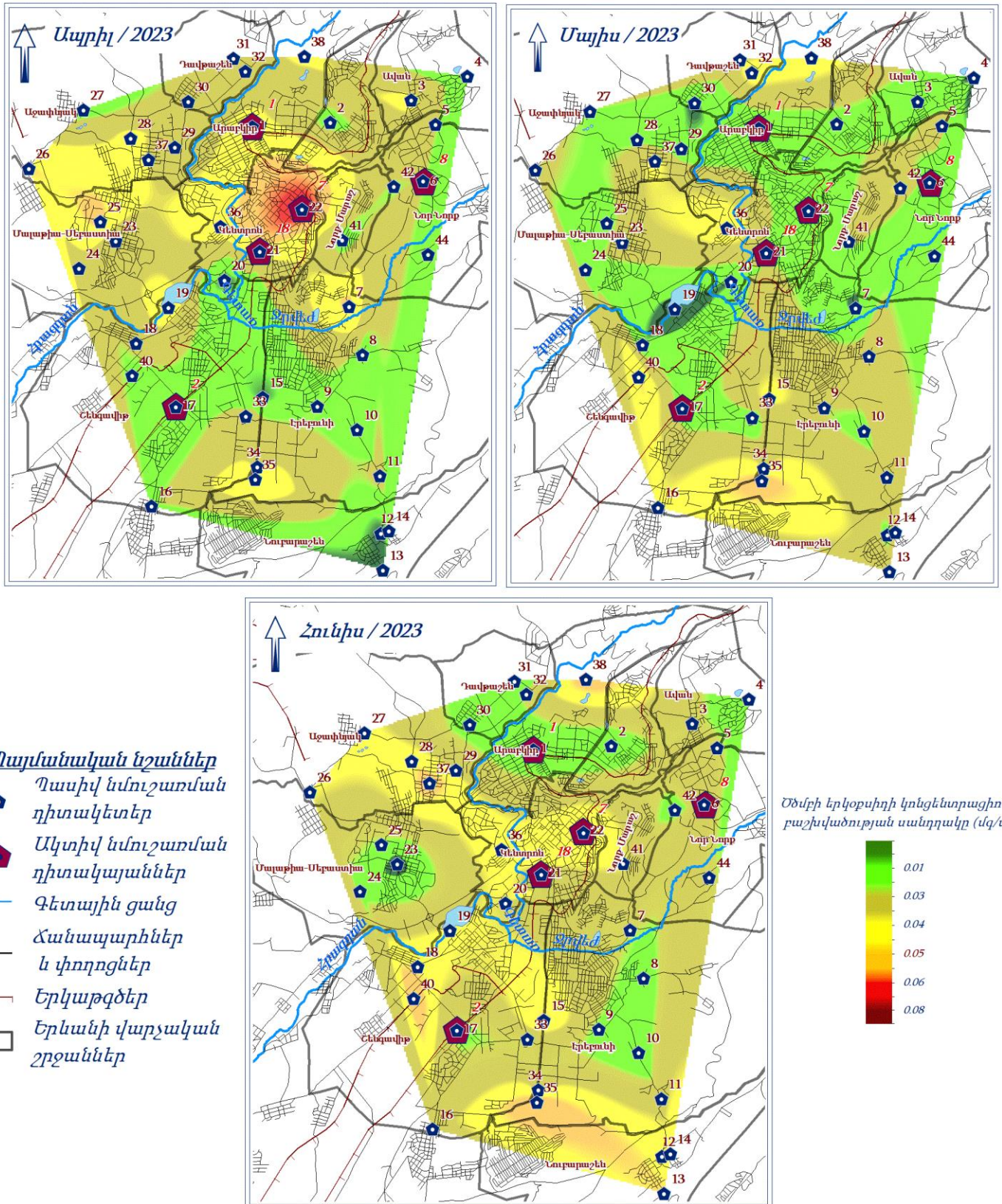

Գծապատկեր 24. Երևան քաղաքի մթնոլորտային օդում ազոտի երկօքսիդի միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

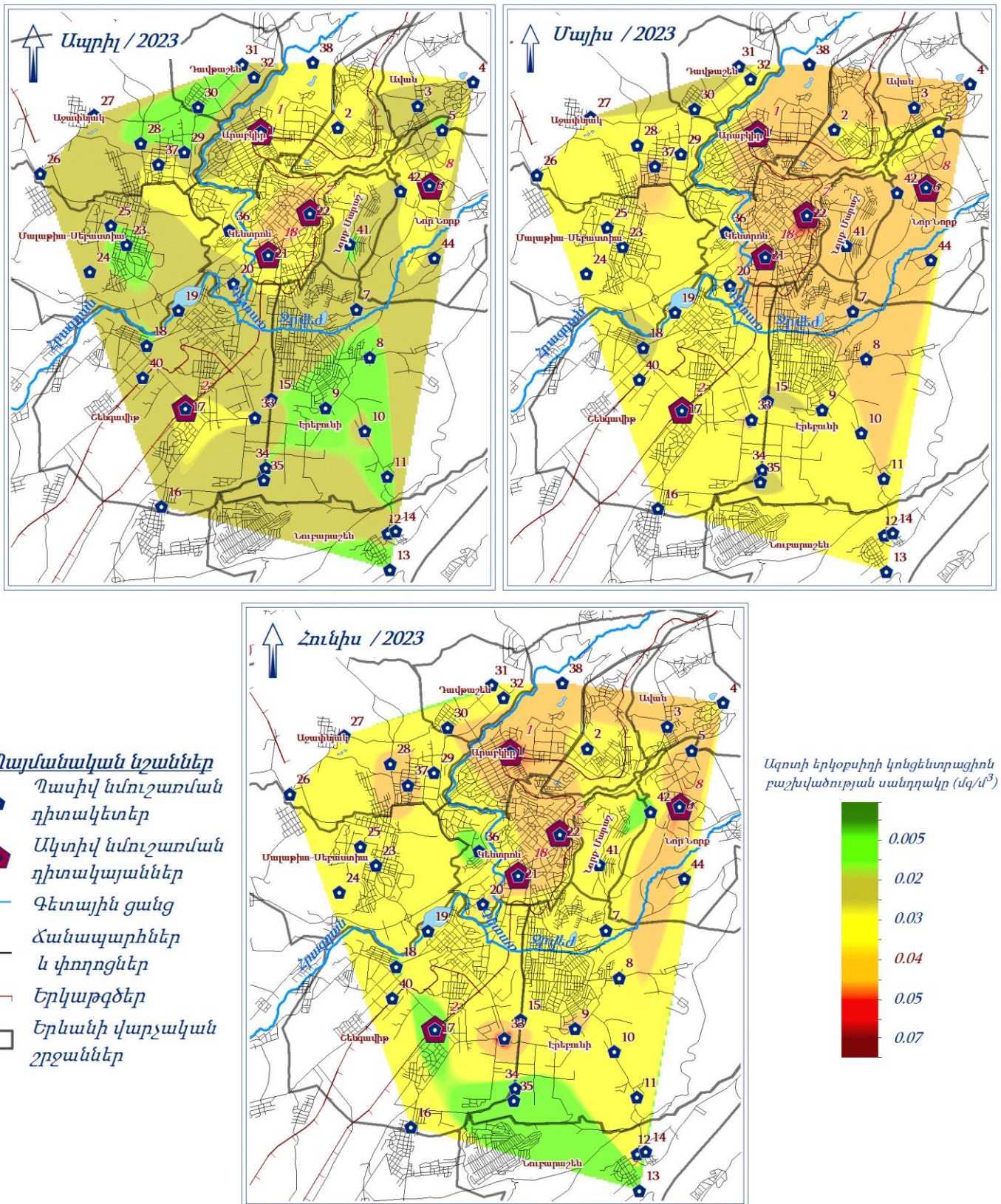

Գծապատկեր 25. Երևան քաղաքի մթնոլորտային օդում գետնամերձ օզոնի միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

Երևան քաղաքի մթնոլորտային օդում ծծմբի երկօքսիդի SO₂ միջին
ամսական կոնցենտրացիոն բաշխվածությունը

Երևան քաղաքի մթնոլորտային օդում ազոտի երկօքսիդի (NO_2) միջին ամսական կոնցենտրացիոն բաշխվածությունը

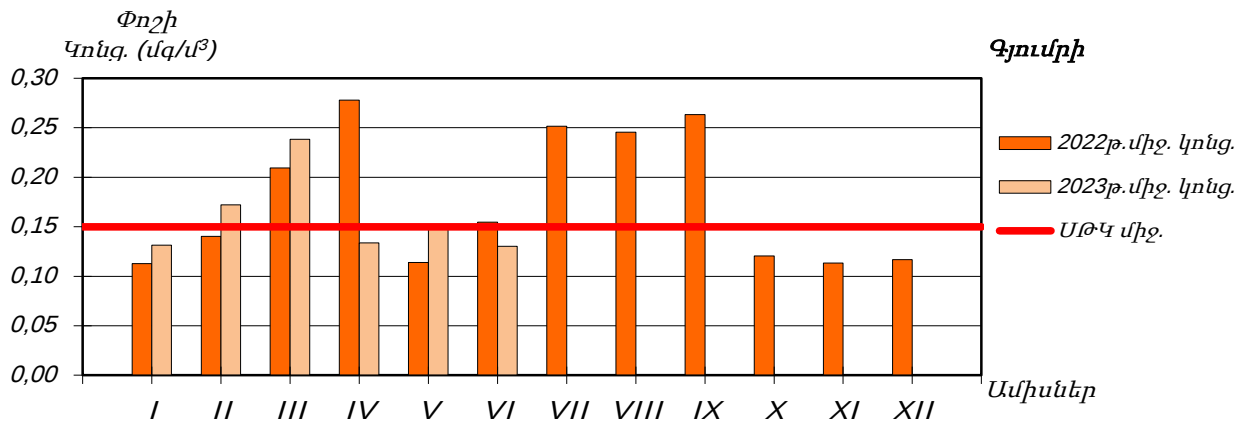

Գյումրի

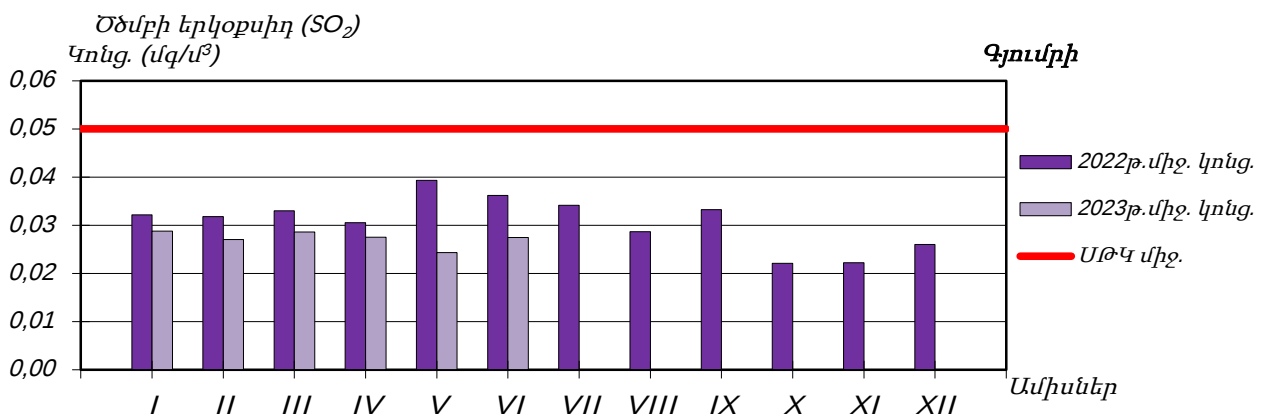
Գյումրի քաղաքում կատարվում են փոշու, ծծմբի և ազոտի երկօքսիդների դիտարկումներ: Քաղաքում գործում է մեկ անշարժ դիտակայան և 24 շաբաթական դիտակետ:

2023 թվականի 2-րդ եռամսյակում Գյումրի քաղաքի մթնոլորտային օդում փոշու միջին ամսական կոնցենտրացիան գերազանցել է մայիս ամսին՝ աննշան, ապրիլ և հունիս ամիսներին՝ գտնվել է ՍԹԿ-ի սահմաններում:

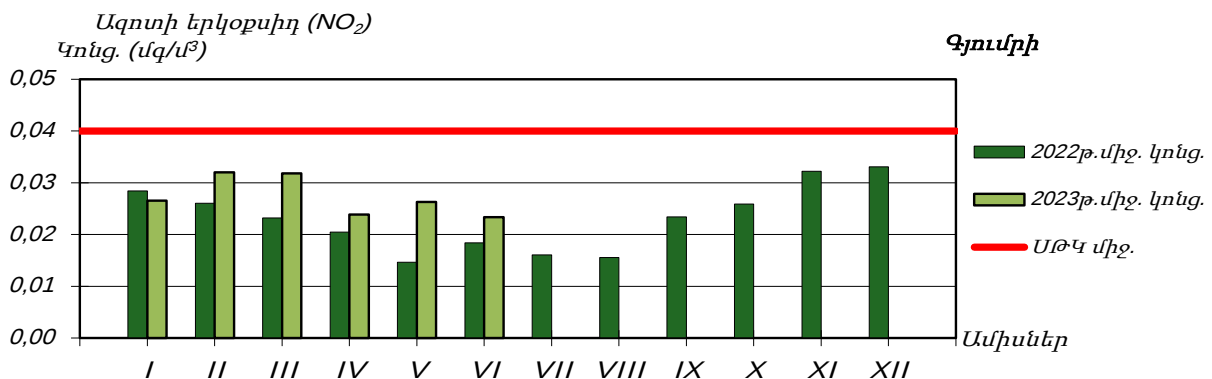
Ազոտի երկօքսիդի և ծծմբի երկօքսիդի միջին ամսական կոնցենտրացիաները երեք ամիսներին չեն գերազանցել համապատասխան ՍԹԿ-ները:

Գծապատկեր 26. Գյումրի քաղաքի մթնոլորտային օդում փոշու միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

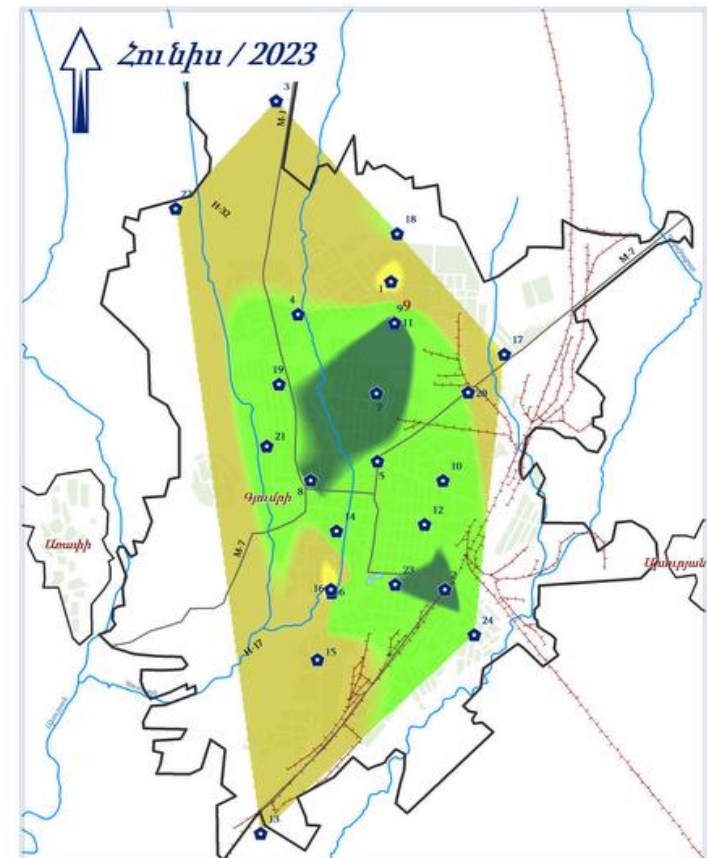
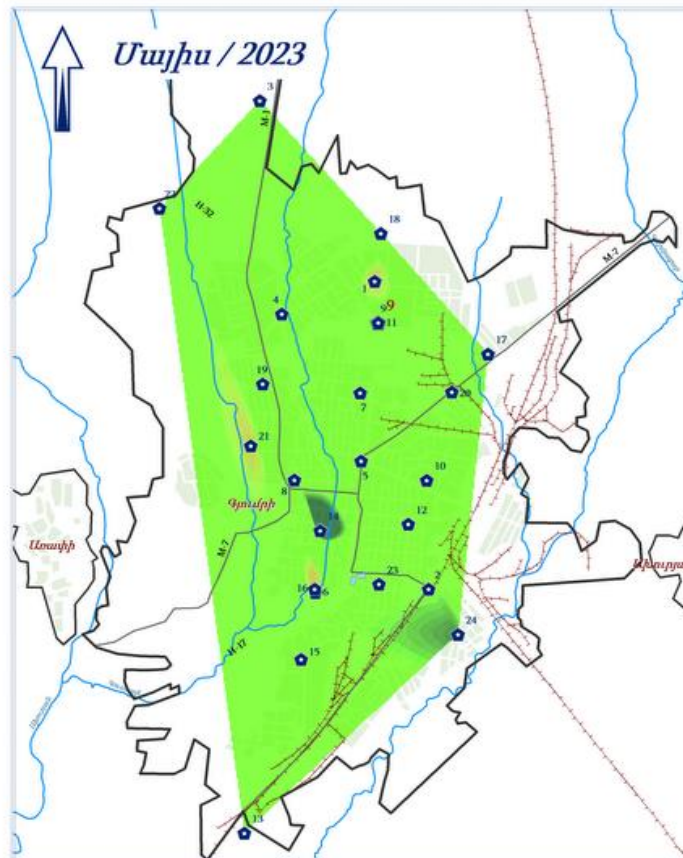
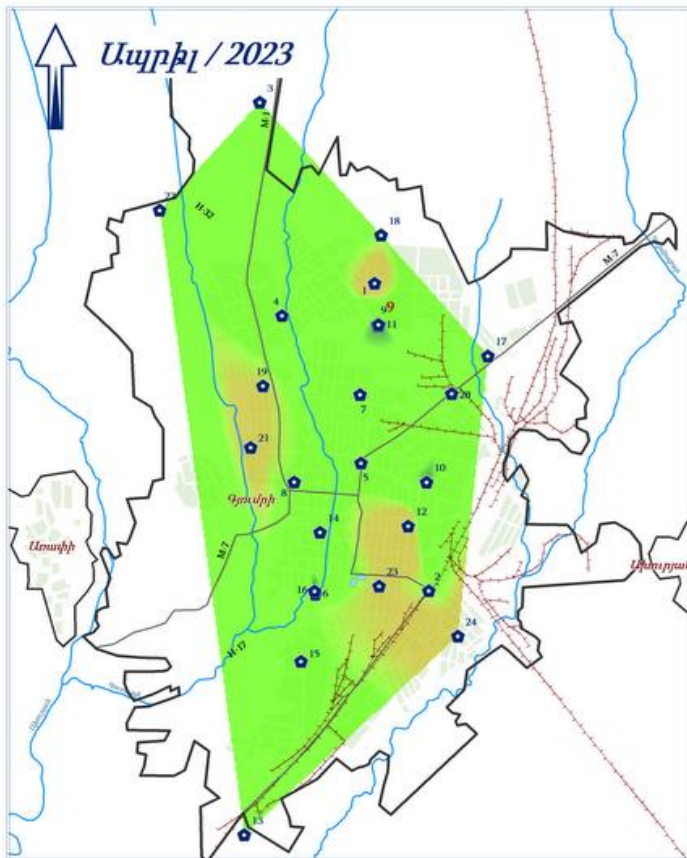

Գծապատկեր 27. Գյումրի քաղաքի մթնոլորտային օդում ծծմբի երկօքսիդի միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

Գծապատկեր 28. Գյումրի քաղաքի մթնոլորտային օդում ազոտի երկօքսիդի միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

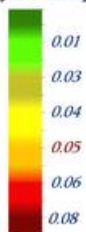
Գյումրի քաղաքի մթնոլորտային օդում ծծմբի երկօքսիդի (SO_2) միջին ամսական կոնցենտրացիոն բաշխվածությունը

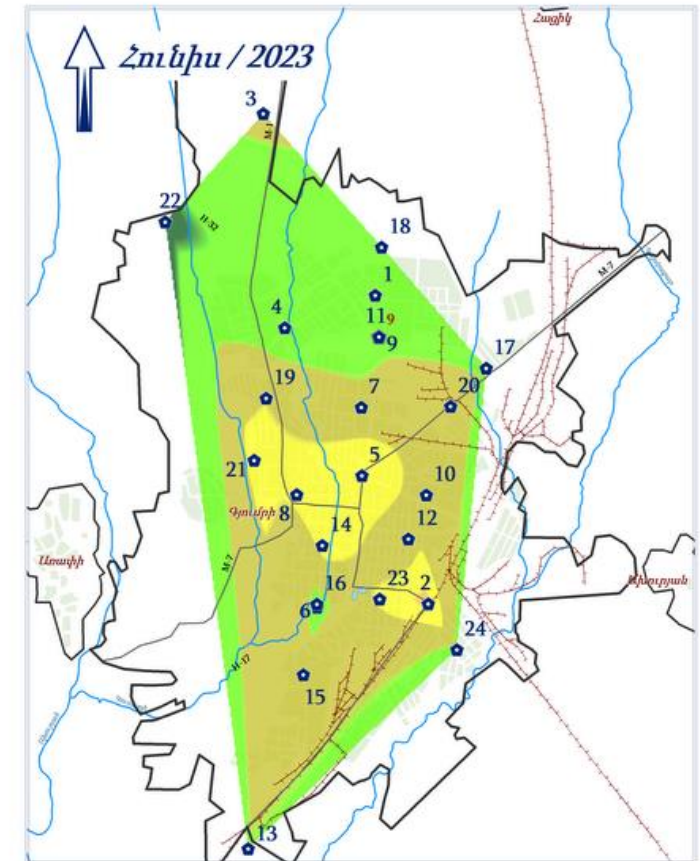
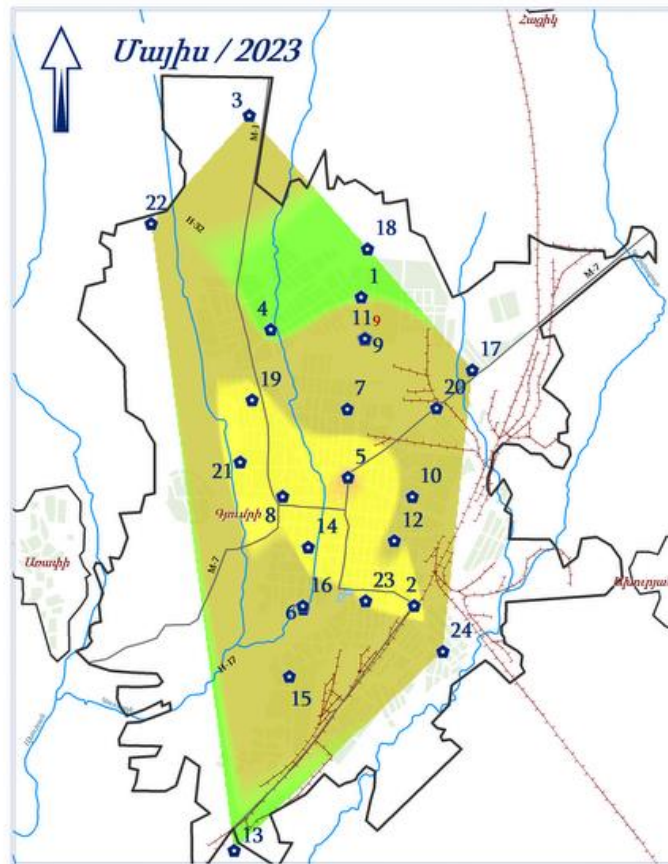
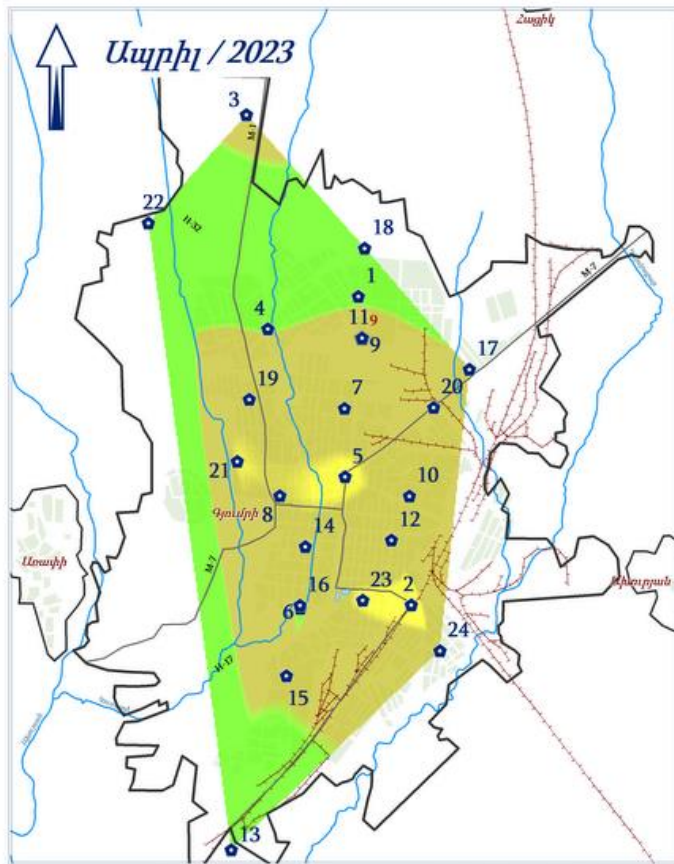
Պայմանական նշաններ

- ☆ Պասիվ նմուշառման դիտակետեր
- ★ Ակտիվ նմուշառման դիտակայաններ
- Գետային ցանց
- Զանապարհներ և փողոցներ
- Միջպետական ճանապարհ
- Երկաթգծեր
- Բնակավայրեր

Ծծմբի երկօքսիդի կոնցենտրացիոն բաշխվածության սանդղակը ($մգ/մ^3$)

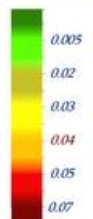
Գյումրի քաղաքի մթնոլորտային օդում ազոտի երկօքսիդի (NO_2)
միջին ամսական կոնցենտրացիոն բաշխվածությունը

Պայմանական նշաններ

- Պասիվ նմուշառման դիտակետեր
- Ակտիվ նմուշառման դիտակայաններ
- Գետային ցանց
- Ճանապարհներ և փողոցներ
- Միջպետական ճանապարհ
- Երկաթգծեր
- Բնակավայրեր

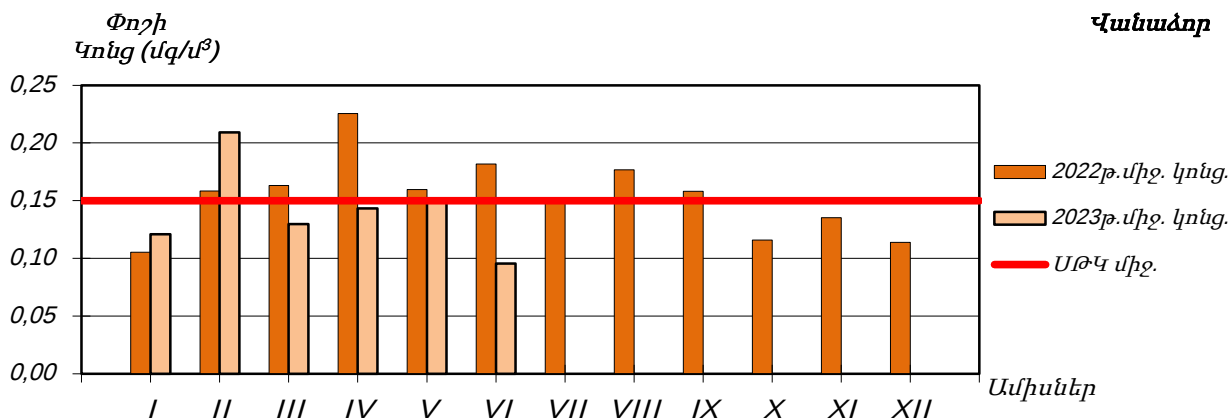
Ազոտի երկօքսիդի կոնցենտրացիոն բաշխվածության սանդղակը (մգ/մ^3)

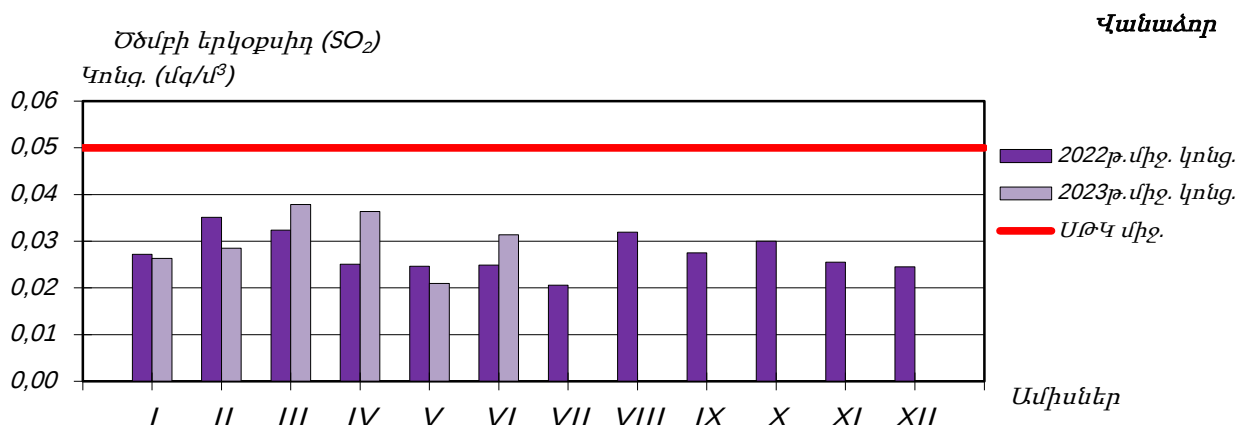
Վանաձոր

Վանաձոր քաղաքում կատարվում են փոշու, ծծմբի երկօքսիդի և ազոտի երկօքսիդի դիտարկումներ: Քաղաքում գործում են երեք անշարժ դիտակայան և 24 շարժական դիտակետ:

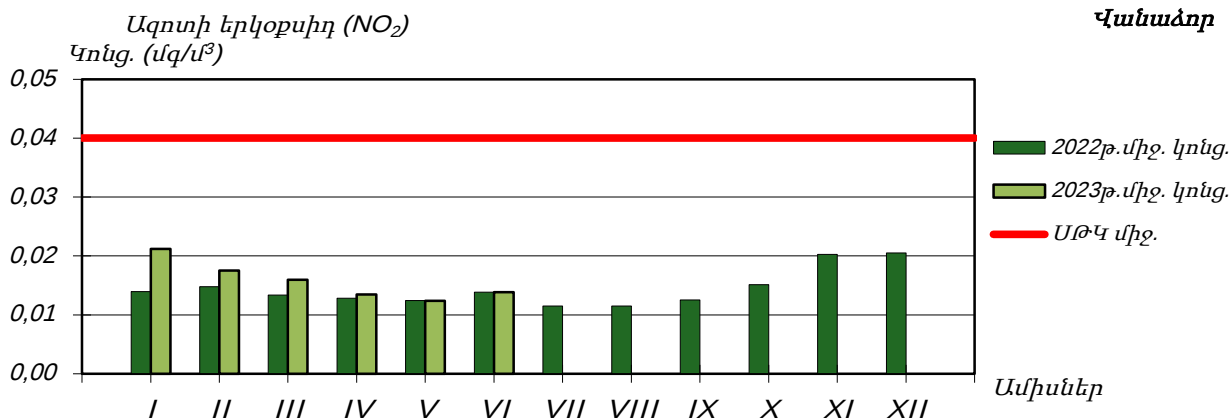
2023 թվականի 2-րդ եռամսյակում Վանաձոր քաղաքի մթնոլորտային օդում փոշու ամսական միջին կոնցենտրացիան ապրիլ ամսին մոտ է եղել ՍԹԿ-ի սահմաններին: Ծծմբի և ազոտի երկօքսիդների միջին ամսական կոնցենտրացիաները երեք ամիսներին չեն գերազանցել համապատասխան ՍԹԿ-ները:

Գծապատկեր 29. Վանաձոր քաղաքի մթնոլորտային օդում փոշու միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

Գծապատկեր 30. Վանաձոր քաղաքի մթնոլորտային օդում ծծմբի երկօքսիդի միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

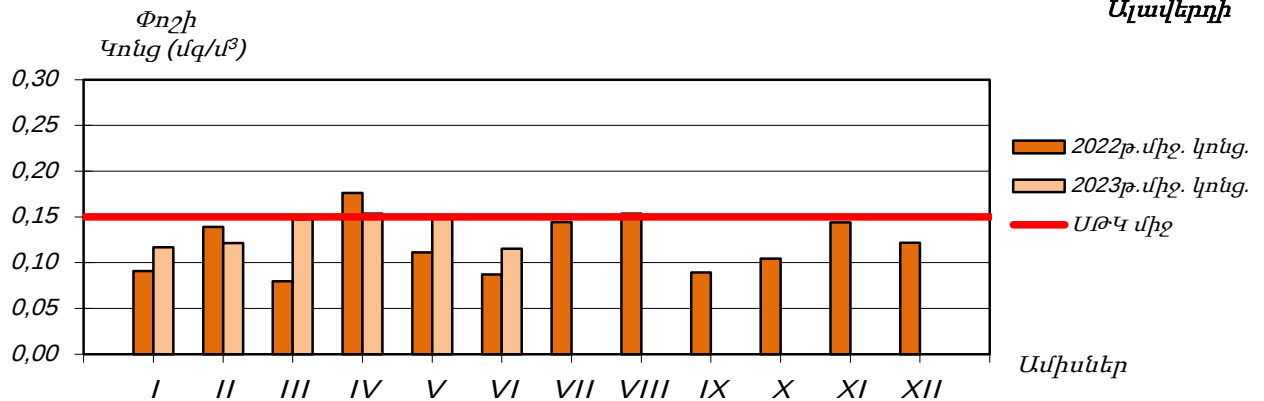
Գծապատկեր 31. Վանաձոր քաղաքի մթնոլորտային օդում ազոտի երկօքսիդի միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

Ալավերդի

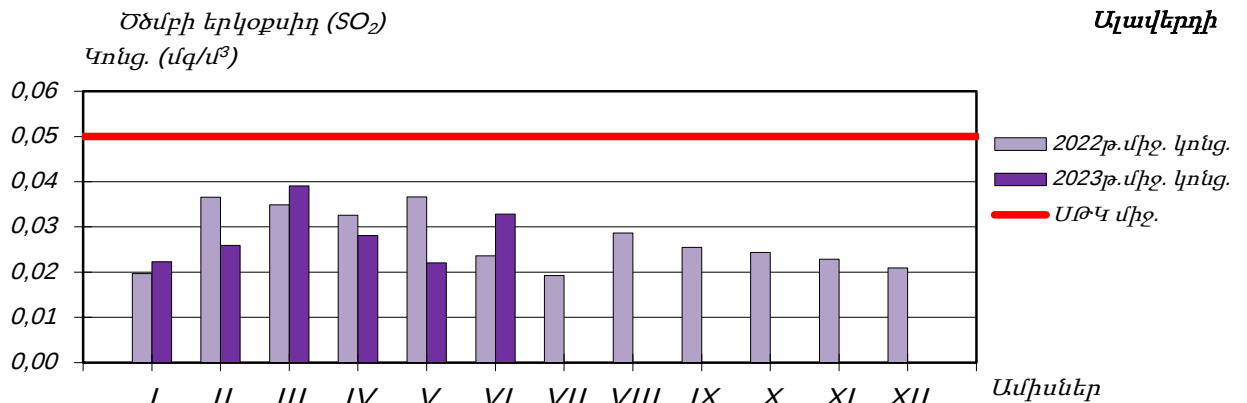
Ալավերդի քաղաքում և հարակից համայնքներում կատարվում են փոշու, ծծմբի երկօքսիդի և ազոտի երկօքսիդի դիտարկումներ: Գործում են երեք անշարժ դիտակայան և 42 շարժական դիտակետ:

2023 թվականի 2-րդ եռամսյակում Ալավերդի քաղաքի մթնոլորտային օդում փոշու միջին ամսական կոնցենտրացիան գերազանցել է ապրիլ և մայիս ամիսներին աննշան, իսկ հունիսին գտնվել է ՍԹԿ-ի սահմաններում:

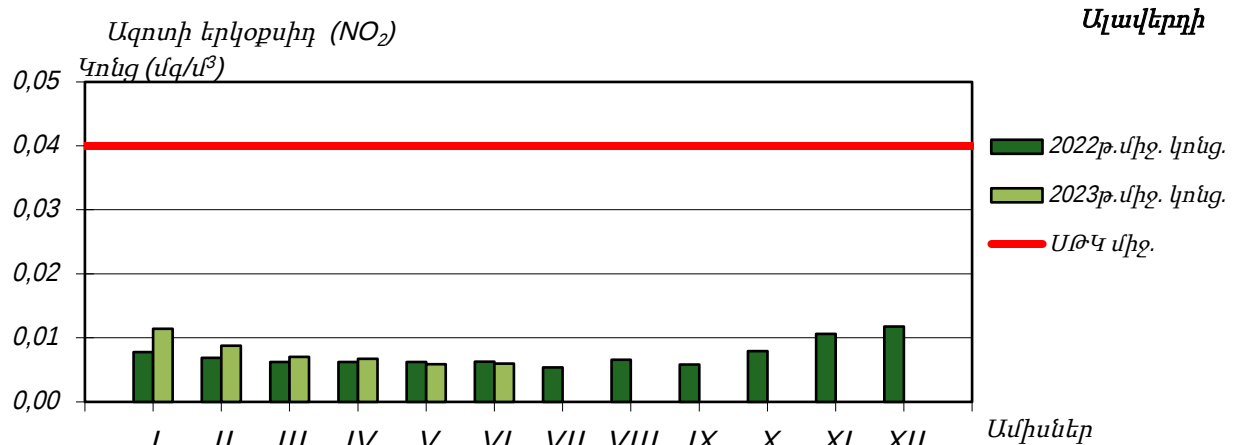
Ծծմբի և ազոտի երկօքսիդների միջին ամսական կոնցենտրացիաները երեք ամիսներին չեն գերազանցել համապատասխան ՍԹԿ-ները:

Գծապատկեր 32. Ալավերդի քաղաքի մթնոլորտային օդում փոշու միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

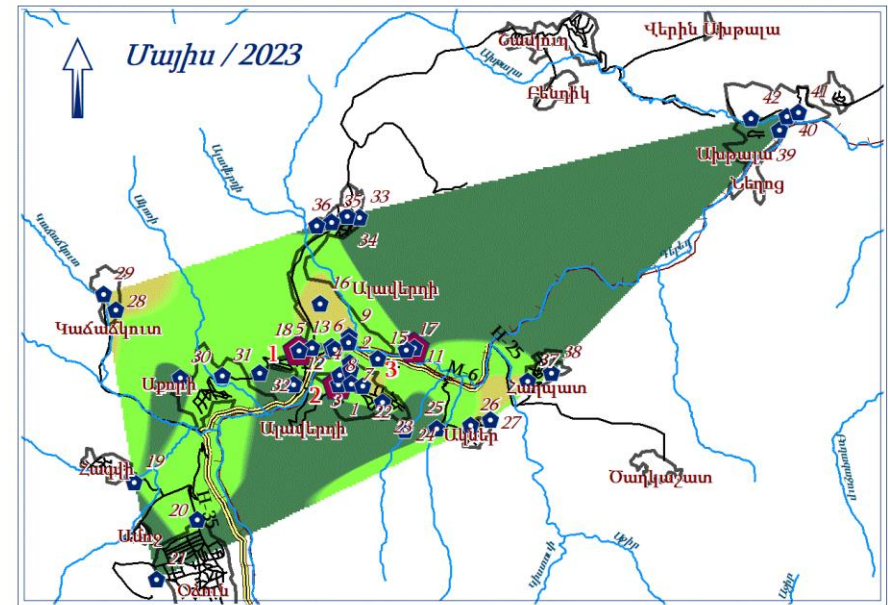
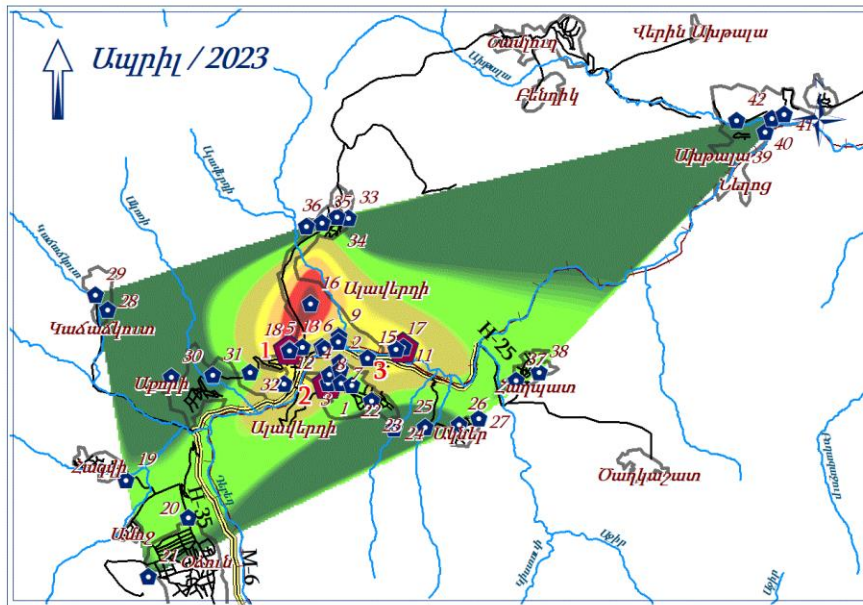

Գծապատկեր 33. Ալավերդի քաղաքի մթնոլորտային օդում ծծմբի երկօքսիդի միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

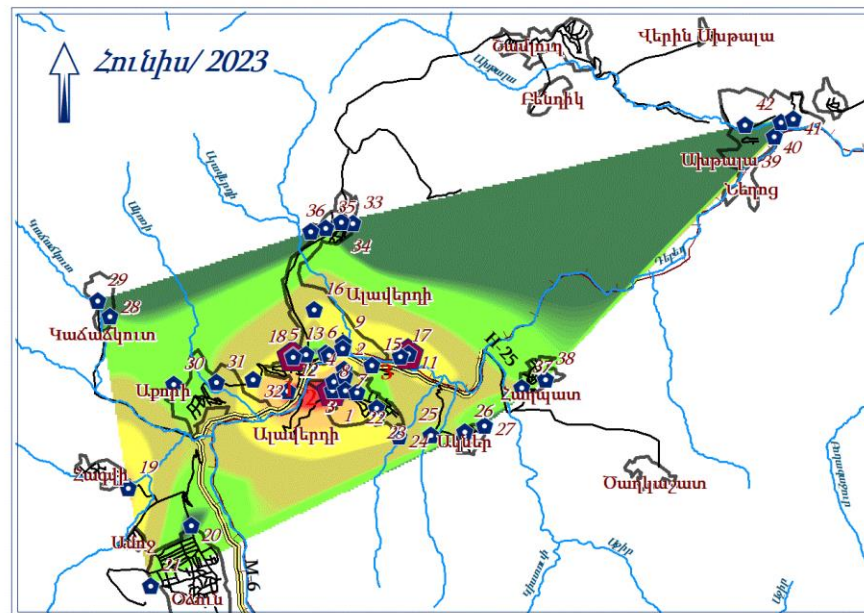
Գծապատկեր 34. Ալավերդի քաղաքի մթնոլորտային օդում ազոտի երկօքսիդի միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

Ալավերդի քաղաքի և հարակից համայնքների մթնոլորտային օդում ծծմբի երկօքսիդի (SO_2) միջին ամսական կոնցենտրացիոն բաշխվածությունը

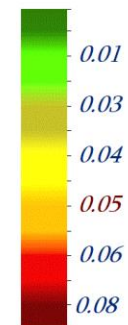

Պայմանական նշաններ

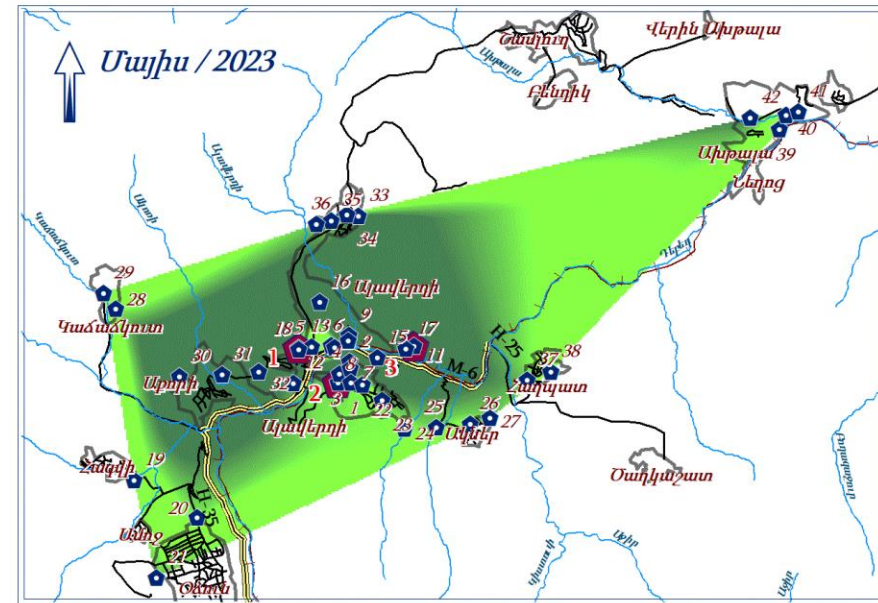
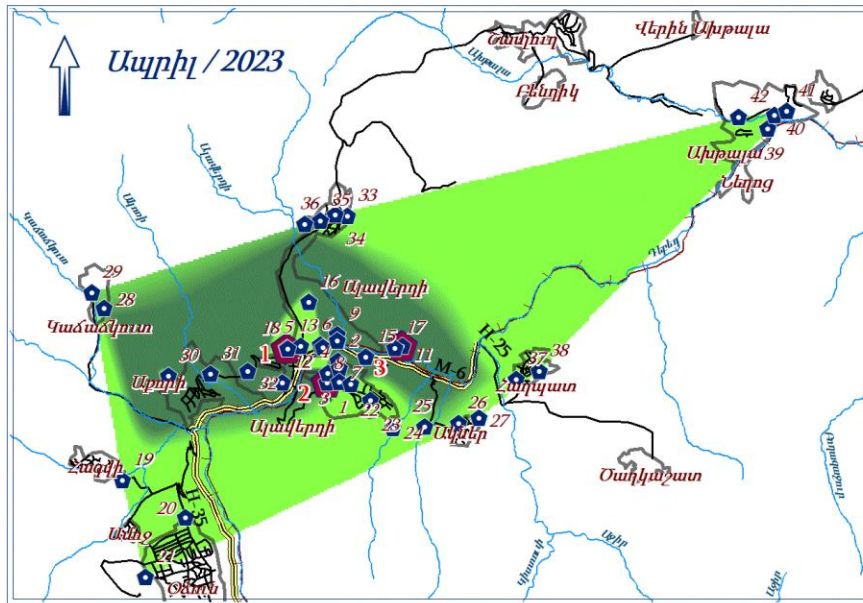
- Պասիվ նմուշառման դիտակետեր
- Ակտիվ նմուշառման դիտակայաններ
- Գետային ցանց
- Ճանապարհներ և փողոցներ
- Միջպետական ճանապարհ
- Երկաթգծեր
- Բնակավայրեր

Ծծմբի երկօքսիդի կոնցենտրացիոն բաշխվածության սանդղակը ($մգ/մ^3$)

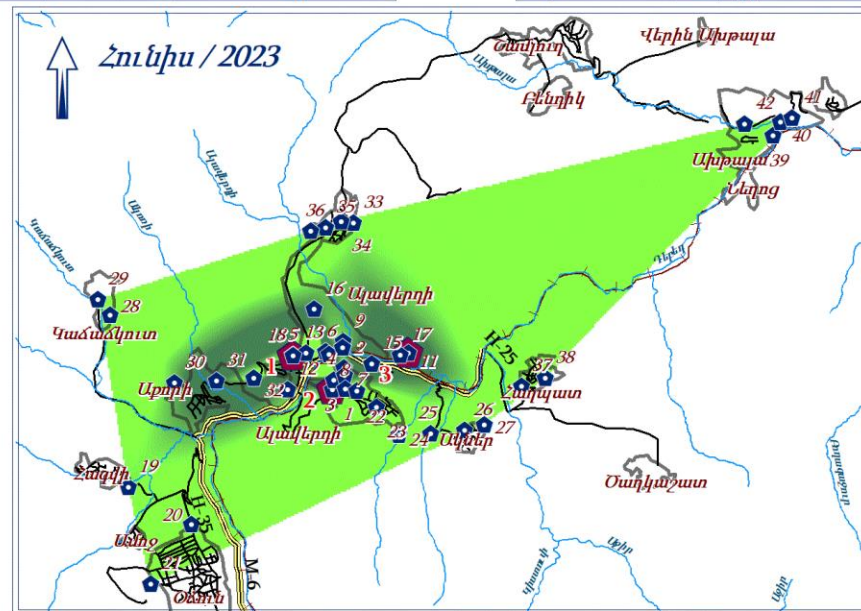

**Ալավերդի քաղաքի և հարակից համայնքների մթնոլորտային օդում ազոտի
երկօքսիդի (NO_2) միջին ամսական կոնցենտրացիոն բաշխվածությունը**

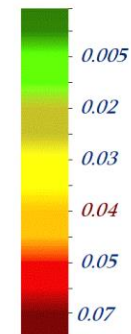

Պայմանական նշաններ

- Պասիվ նմուշառման դիտակետեր
- Ակտիվ նմուշառման դիտակայաններ
- Գետային ցանց
- Ճանապարհներ և փողոցներ
- Միջպետական ճանապարհ
- Երկաթգծեր
- Բնակավայրեր

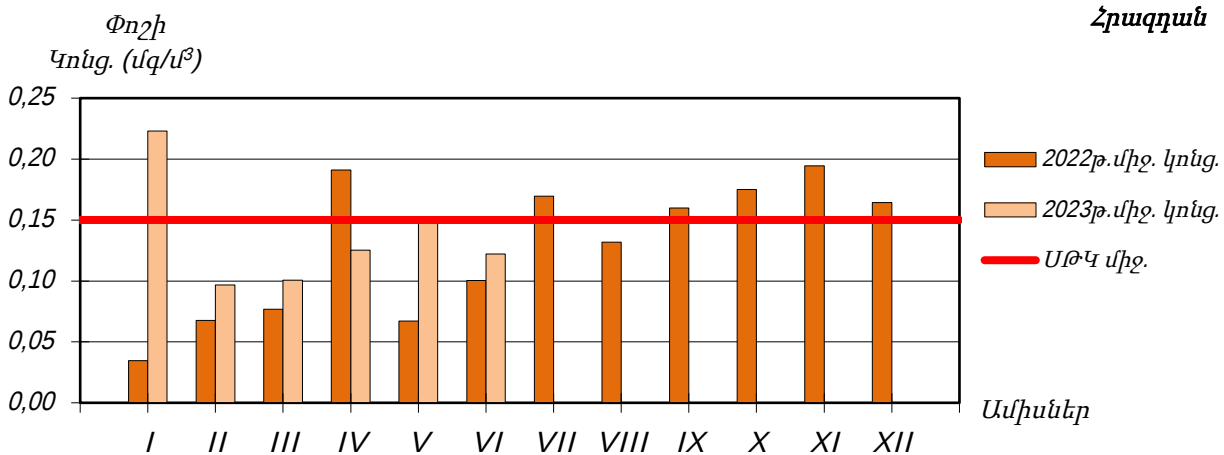
Ազոտի երկօքսիդի կոնցենտրացիոն բաշխվածության սանդղակը (մգ/մ^3)

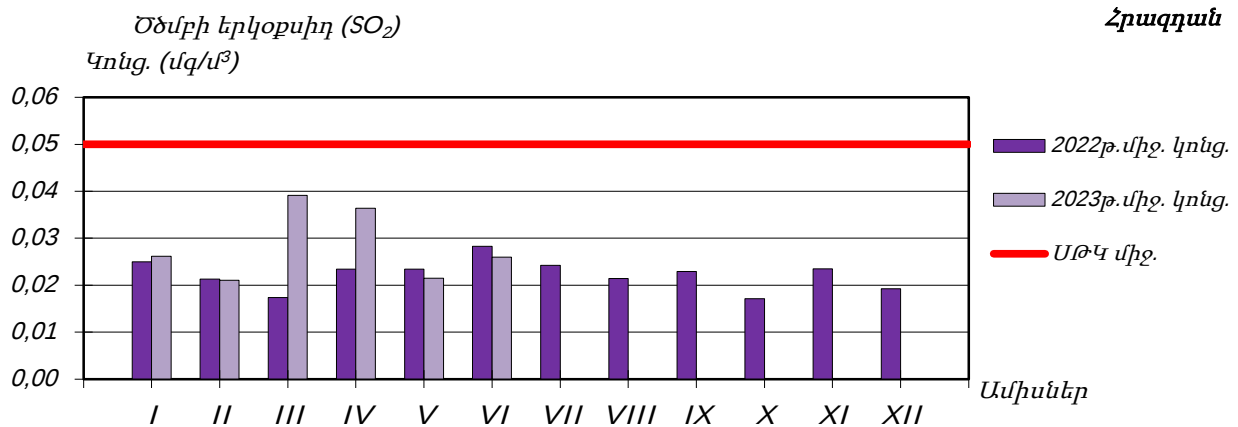
Հրազդան

Հրազդան քաղաքում կատարվում են փոշու, ծծմբի երկօքսիդի և ազոտի երկօքսիդի դիտարկումներ: Քաղաքում գործում են մեկ անշարժ դիտակայան և 17 շարժական դիտակետ:

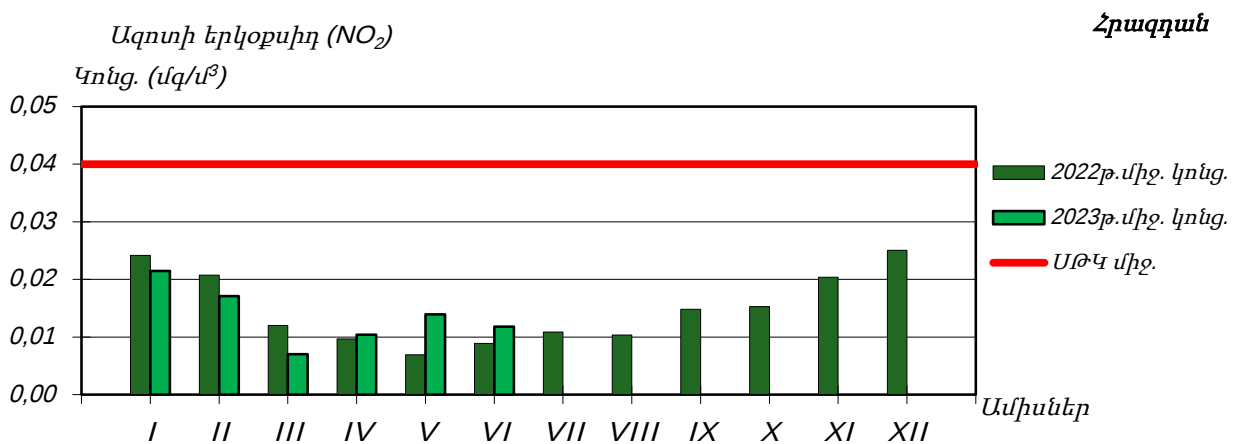
2023 թվականի 2-րդ եռամսյակում Հրազդան քաղաքի մթնոլորտային օդում փոշու միջին ամսական կոնցենտրացիան աննշան է գերազանցել համապատասխան ՍԹԿ-ն: Ծծմբի և ազոտի երկօքսիդների միջին ամսական կոնցենտրացիաները չեն գերազանցել համապատասխան ՍԹԿ-ները:

Գծապատկեր 35. Հրազդան քաղաքի մթնոլորտային օդում փոշու միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

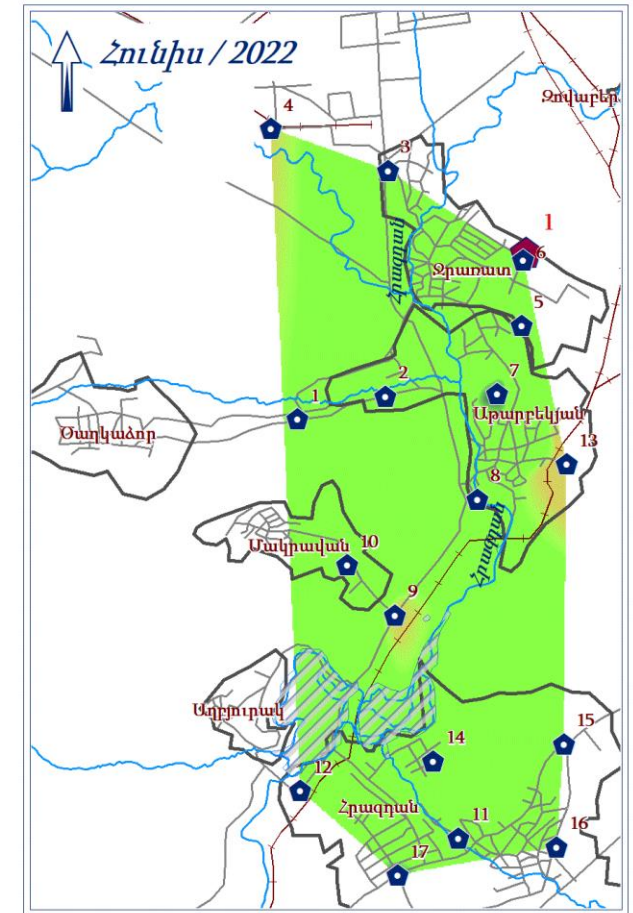
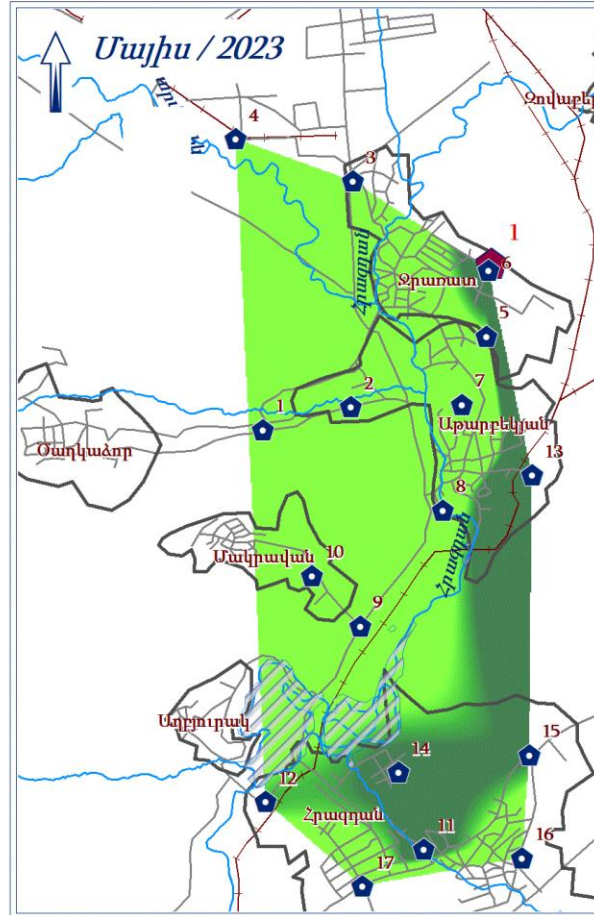
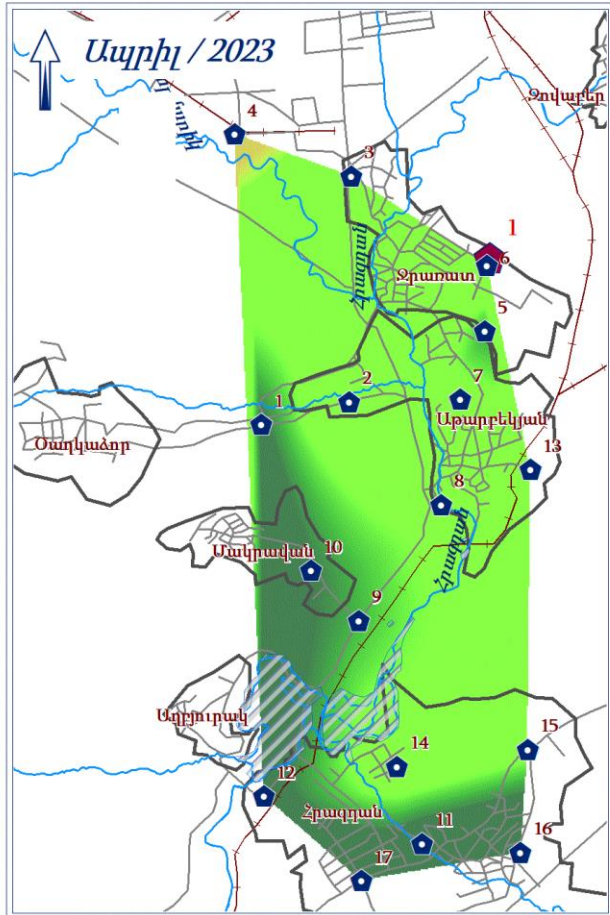

Գծապատկեր 36. Հրազդան քաղաքի մթնոլորտային օդում ծծմբի երկօքսիդի միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

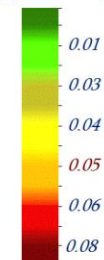

Գծապատկեր 37. Հրազդան քաղաքի մթնոլորտային օդում ազոտ երկօքսիդի միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

**Հրազդան քաղաքի մթնոլորտային օդում ծծմբի երկօքսիդի (SO_2)
միջին ամսական կոնցենտրացիոն բաշխվածությունը**

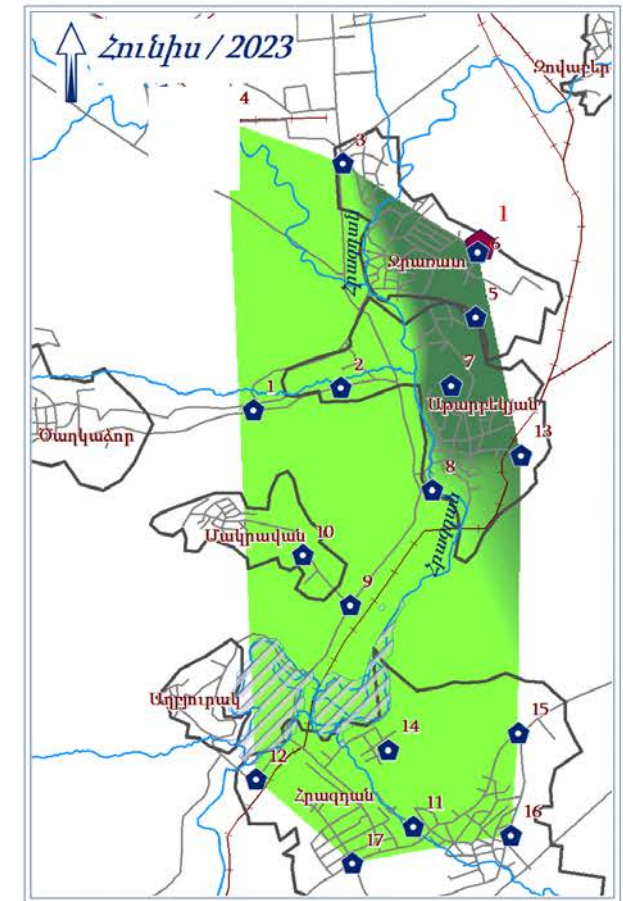
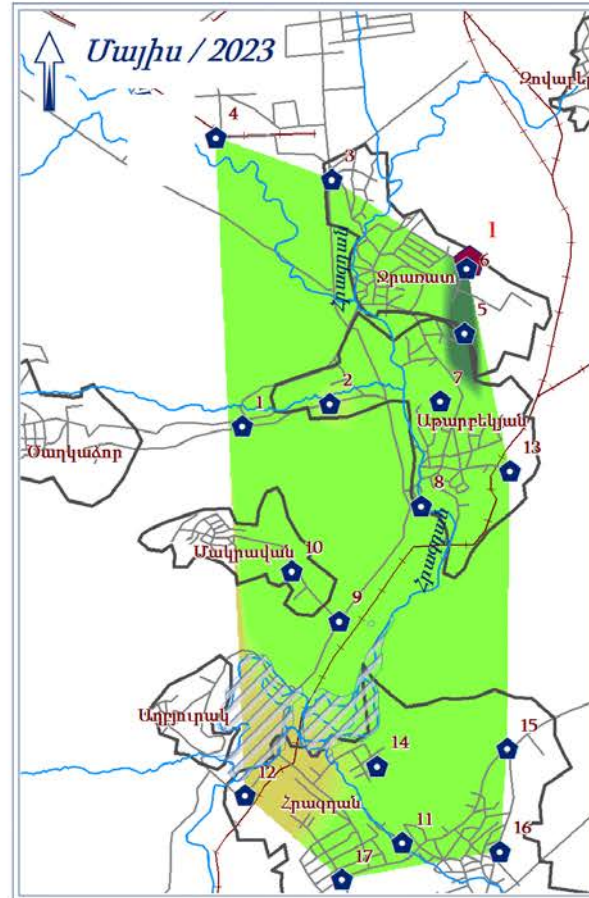
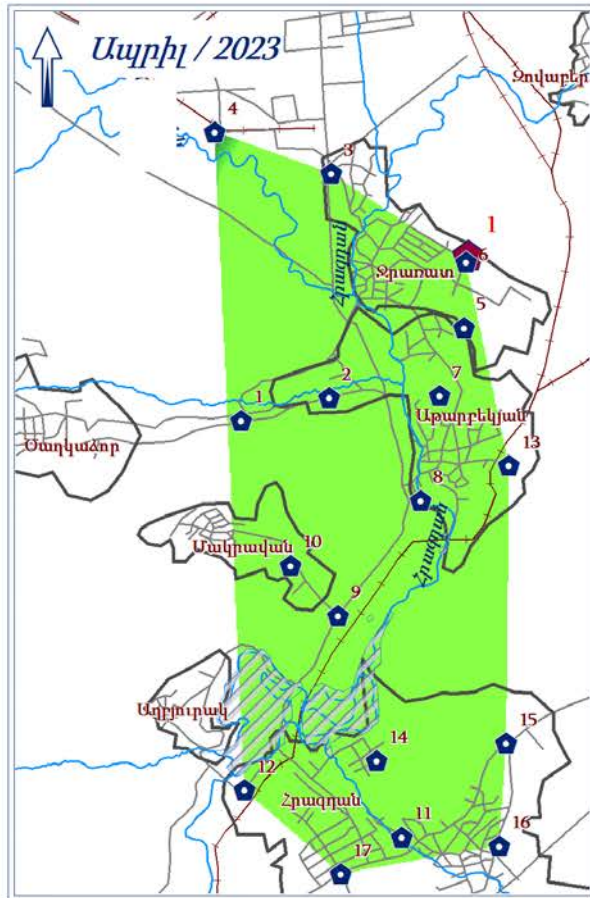
Ծծմբի երկօքսիդի կոնցենտրացիոն
բաշխվածության սանդղակը ($մգ/մ^3$)

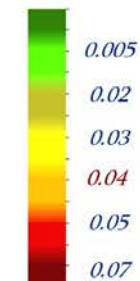
Պայմանական նշաններ

◆ Պասիվ նմուշառման դիտակետեր	— Գետային ցանց
◆ Ակտիվ նմուշառման դիտակայաններ	□ Բնակավայրեր
— Զանապարհներ և փողոցներ	▨ Աղբյուրակ, ջրամբար
— Երկաթգծեր	

Հրազդան քաղաքի մթնոլորտային օդում ազոտի երկօքսիդի (NO_2)
միջին ամսական կոնցենտրացիոն բաշխվածությունը

Ազոտի երկօքսիդի կոնցենտրացիոն
բաշխվածության սանդղակը (մգ/մ³)

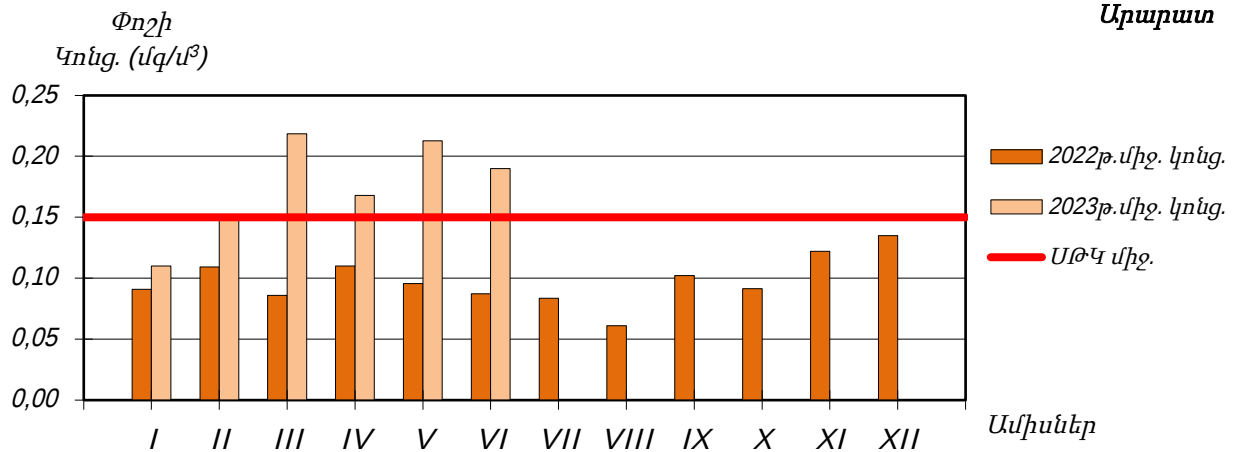
Պայմանական նշաններ

	Պասիվ նմուշառման դիտակետեր		Գետային ցանց
	Ակտիվ նմուշառման դիտակայաններ		Բնակավայրեր
	Ճանապարհներ և փողոցներ		Աղբյուրակ, ջրամբար
	Երկաթգծեր		

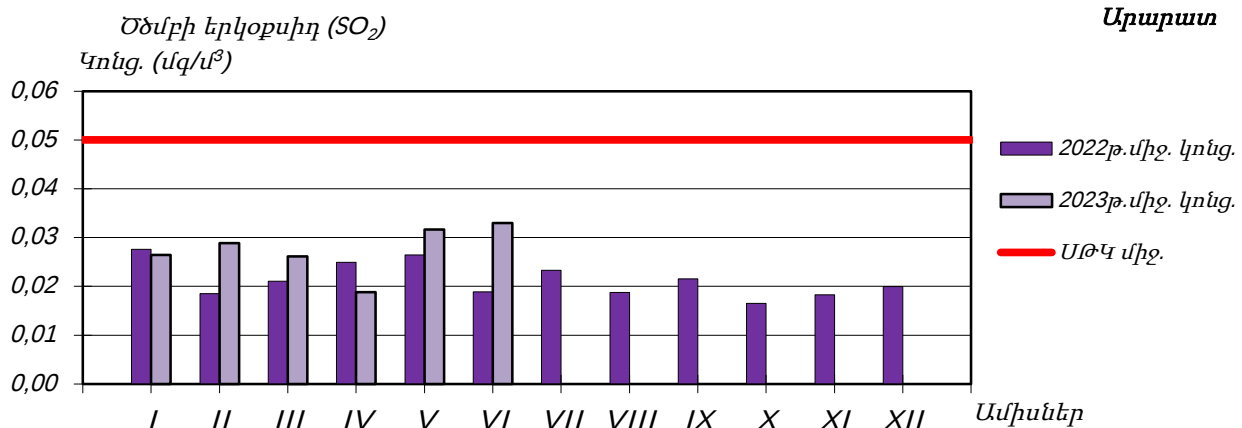
Արարատ

Արարատ քաղաքում կատարվում են փոշու, ծծմբի և ազոտի երկօքսիդների դիտարկումներ: Քաղաքում գործում են մեկ անշարժ դիտակայան և 12 շարժական դիտակետ:

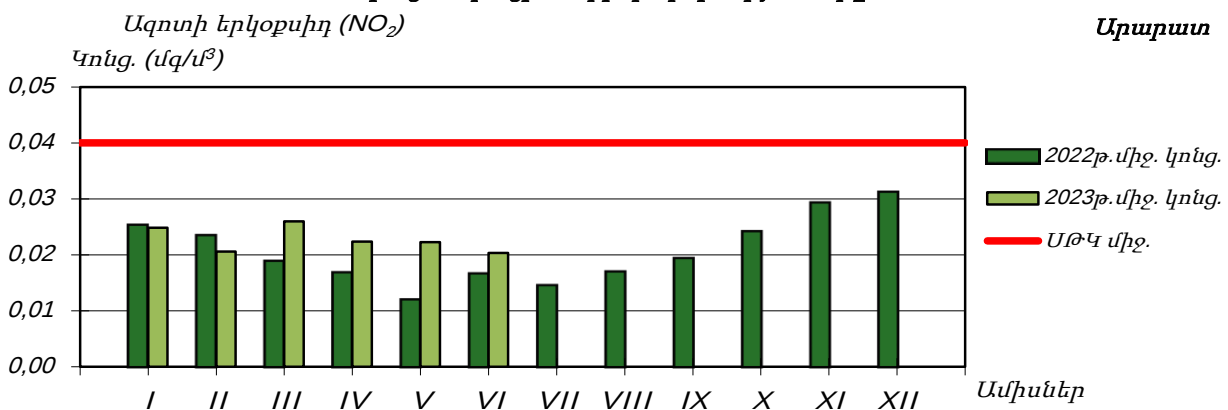
Արարատ քաղաքի մթնոլորտային օդում փոշու միջին ամսական կոնցենտրացիան ապրիլ ամսին գերազանցել է համապատասխան ՄԹԿ-ն՝ 1.1 անգամ, մայիսին՝ 1.4 անգամ, իսկ հունիսին՝ 1.3 անգամ: Ծծմբի և ազոտի երկօքսիդների կոնցենտրացիաները երեք ամիսներին չեն գերազանցել համապատասխան ՄԹԿ-ները:

Գծապատկեր 38. Արարատ քաղաքի մթնոլորտային օդում փոշու միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

Գծապատկեր 39. Արարատ քաղաքի մթնոլորտային օդում ծծմբի երկօքսիդի միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

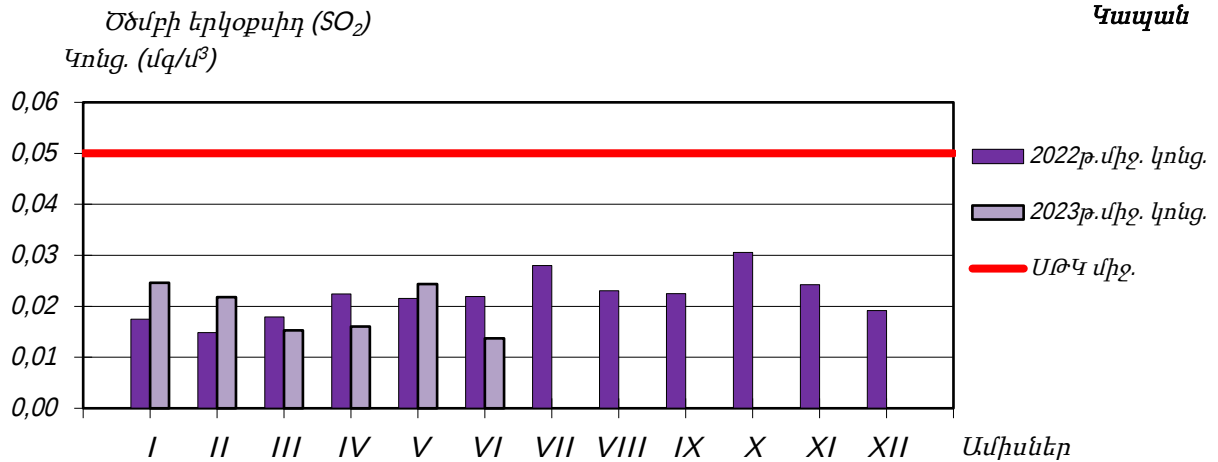

Գծապատկեր 40. Արարատ քաղաքի մթնոլորտային օդում ազոտի երկօքսիդի միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

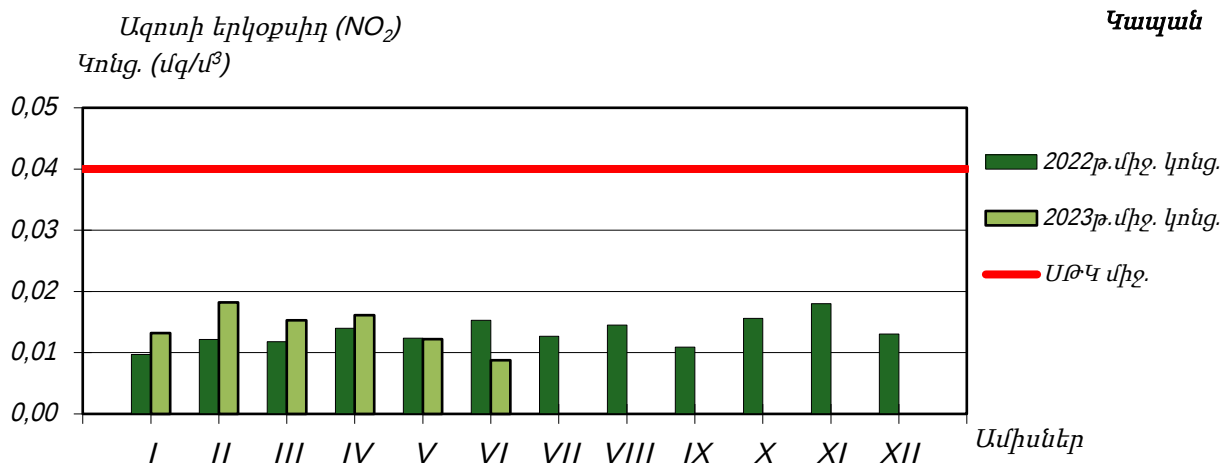
Կապան

Կապան քաղաքի մթնոլորտային օդում կատարվում են ծծմբի և ազոտի երկօքսիդների դիտարկումներ: Քաղաքում գործում է 11 շարժական պասիվ նմուշառման դիտակետ:

Կապան քաղաքի մթնոլորտային օդում որոշված ցուցանիշների միջին ամսական կոնցենտրացիաները երեք ամիսներին չեն գերազանցել համապատասխան ՍԹԿ-ները:

Գծապատկեր 41. Կապան քաղաքի մթնոլորտային օդում ծծմբի երկօքսիդի միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

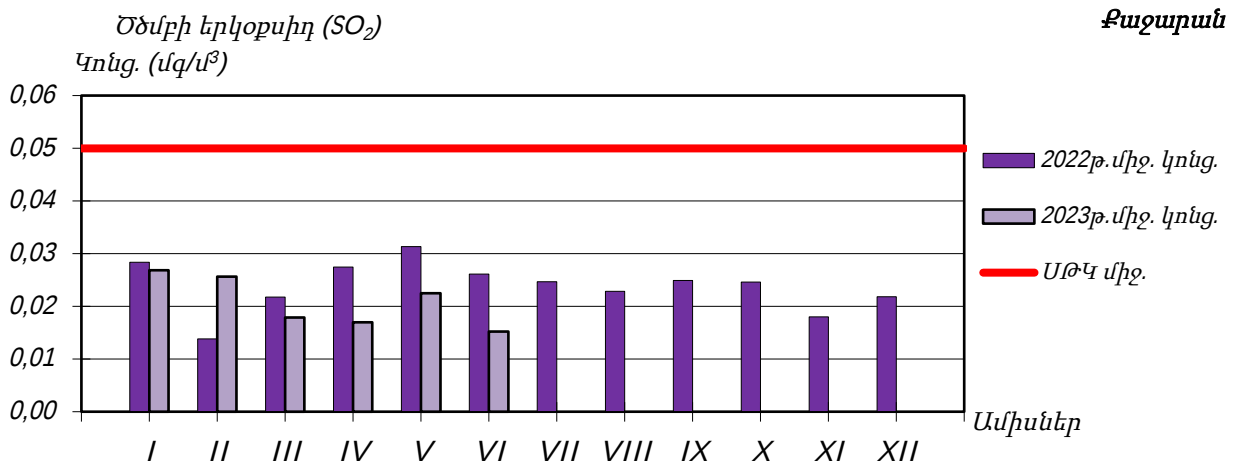

Գծապատկեր 42. Կապան քաղաքի մթնոլորտային օդում ազոտի երկօքսիդի միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

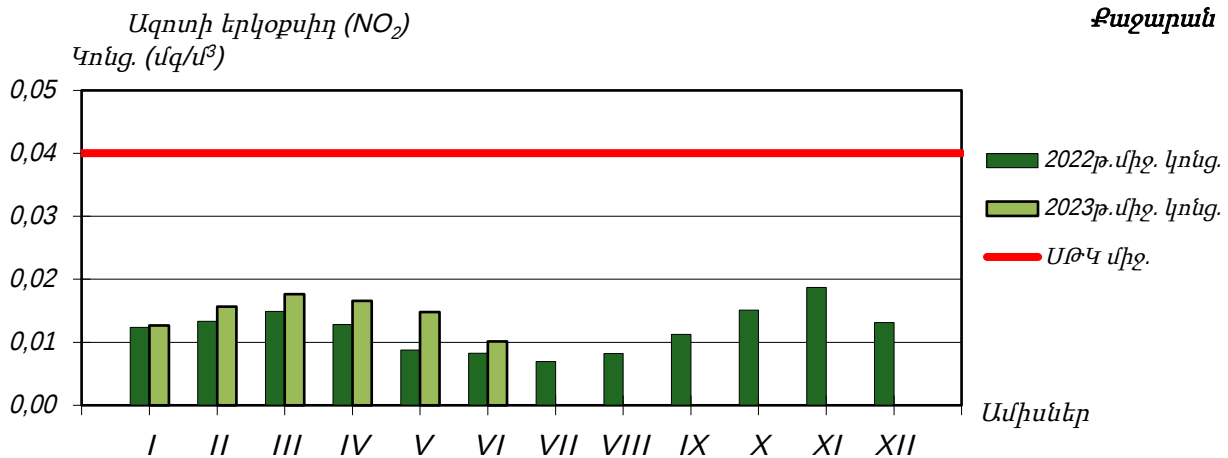
Քաջարան

Քաջարան քաղաքի մթնոլորտային օդում կատարվում են ծծմբի և ազոտի երկօքսիդների դիտարկումներ: Քաղաքում գործում է 15 շարժական պասսիվ նմուշառման դիտակետ:

Քաջարան քաղաքի մթնոլորտային օդում որոշված ցուցանիշների միջին ամսական կոնցենտրացիաները չեն գերազանցել համապատասխան ՍԹԿ-ները:

Գծապատկեր 43. Քաջարան քաղաքի մթնոլորտային օդում ծծմբի երկօքսիդի միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

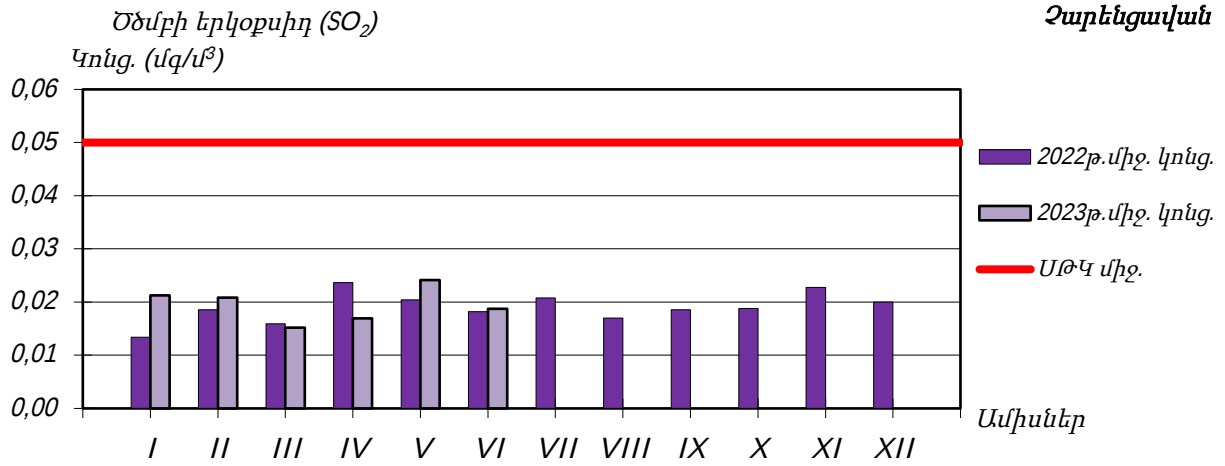

Գծապատկեր 44. Քաջարան քաղաքի մթնոլորտային օդում ազոտի երկօքսիդի միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

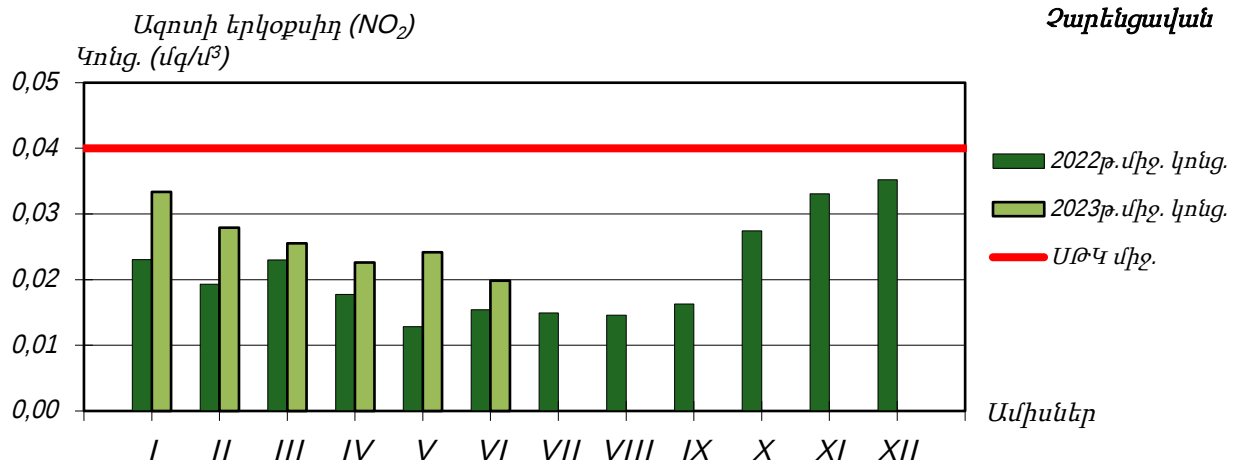
Չարենցավան

Չարենցավան քաղաքի մթնոլորտային օդում կատարվում են ծծմբի և ազոտի երկօքսիդների դիտարկումներ: Քաղաքում գործում է 10 շարժական պասիվ նմուշառման դիտակետ:

Չարենցավան քաղաքի մթնոլորտային օդում որոշված ցուցանիշների միջին ամսական կոնցենտրացիաները չեն գերազանցել համապատասխան ՄԹԿ-ները:

Գծապատկեր 45. Չարենցավան քաղաքի մթնոլորտային օդում ծծմբի երկօքսիդի միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

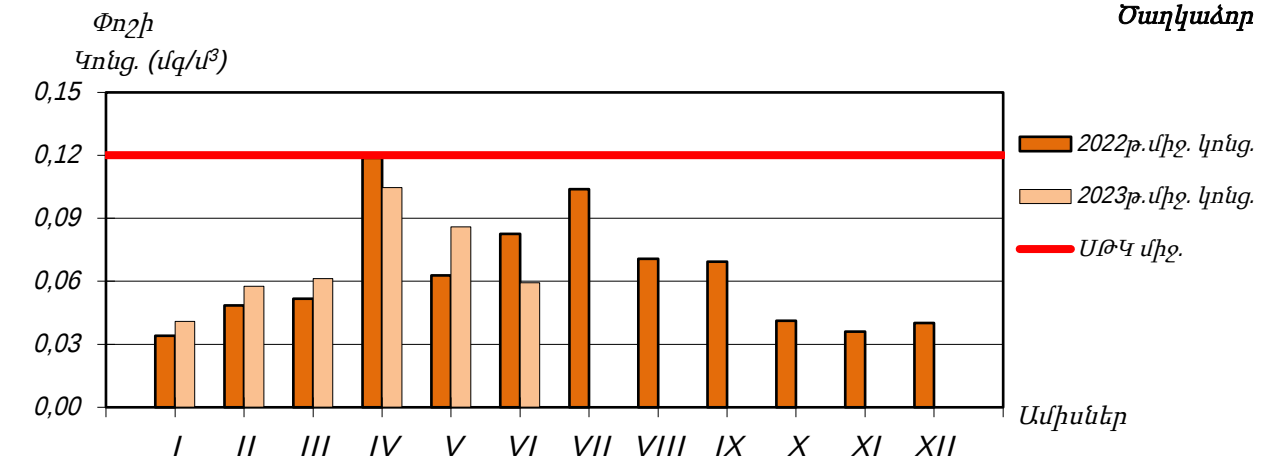

Գծապատկեր 46. Չարենցավան քաղաքի մթնոլորտային օդում ազոտի երկօքսիդի միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

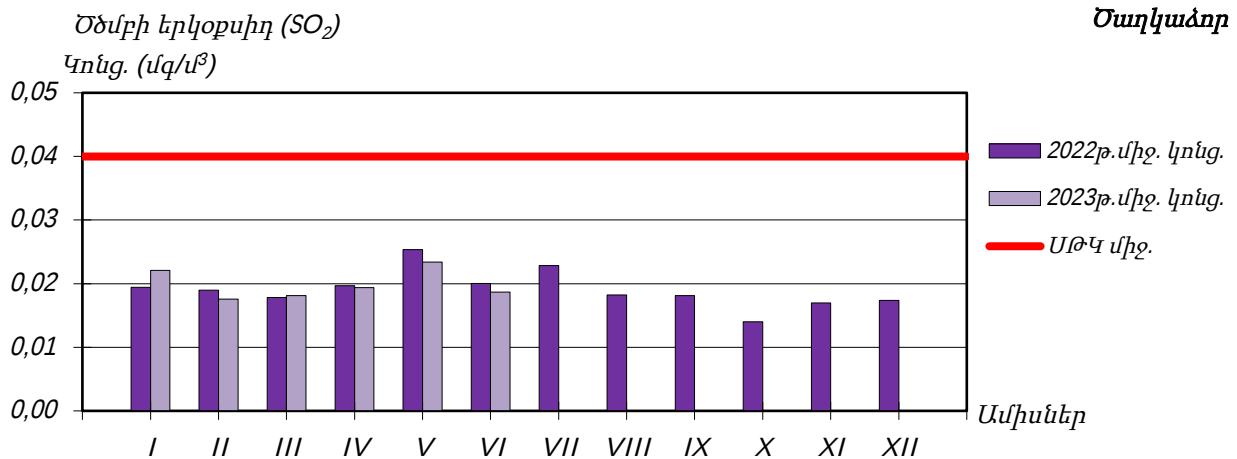
Ծաղկածոր

Ծաղկածոր քաղաքում կատարվում են փոշու, ծծմբի և ազոտի երկօքսիդների դիտարկումներ: Քաղաքում գործում են մեկ անշարժ դիտակայան և 14 շարժական պասիվ նմուշառման դիտակետ:

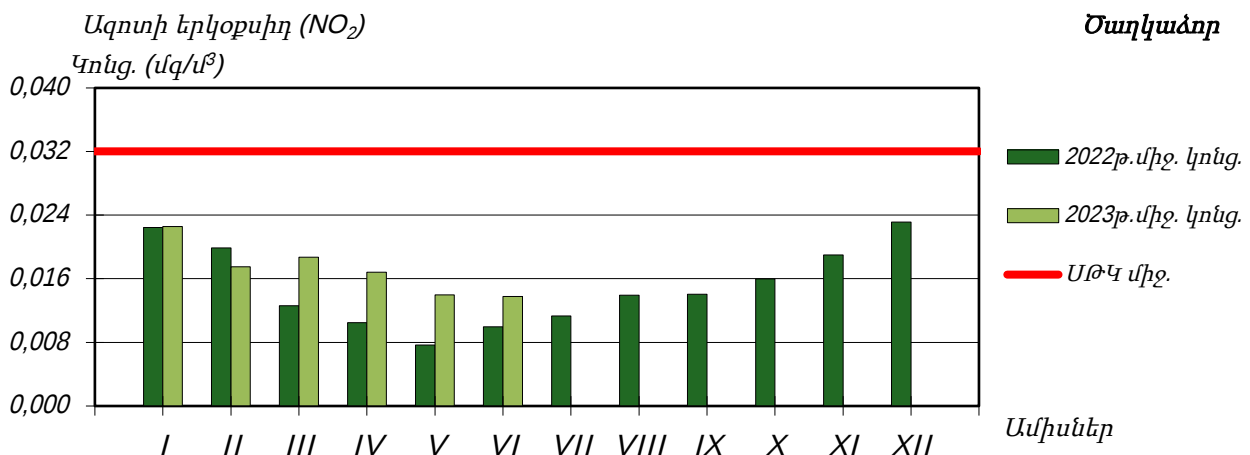
Ծաղկածոր քաղաքի մթնոլորտային օդում որոշված ցուցանիշների միջին ամսական կոնցենտրացիաները չեն գերազանցել համապատասխան ՍԹԿ-ները:

Գծապատկեր 47. Ծաղկածոր քաղաքի մթնոլորտային օդում փոշու միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

Գծապատկեր 48. Ծաղկածոր քաղաքի մթնոլորտային օդում ծծմբի երկօքսիդի միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

Գծապատկեր 49. Ծաղկածոր քաղաքի մթնոլորտային օդում ազոտի երկօքսիդի միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

Մթնոլորտային տեղումների որակ

2023 թվականի 2-րդ եռամսյակի ընթացքում Ծաղկաձորում վերցվել է մթնոլորտային տեղումների 9 նմուշ: Նմուշներից յուրաքանչյուրում որոշվել է տեղումների որակը բնութագրող 32-ական ցուցանիշ: Որոշված ցուցանիշներից մի մասի կոնցենտրացիաները բերված են Աղյուսակ 4-ում: Չներկայացված ցուցանիշների վերաբերյալ տեղեկատվությունը կհրապարակվի տարեկան տեղեկագրում:

Աղյուսակ 5. Ծաղկաձոր քաղաքի մթնոլորտային տեղումներում որոշ ցուցանիշների կոնցենտրացիաները.

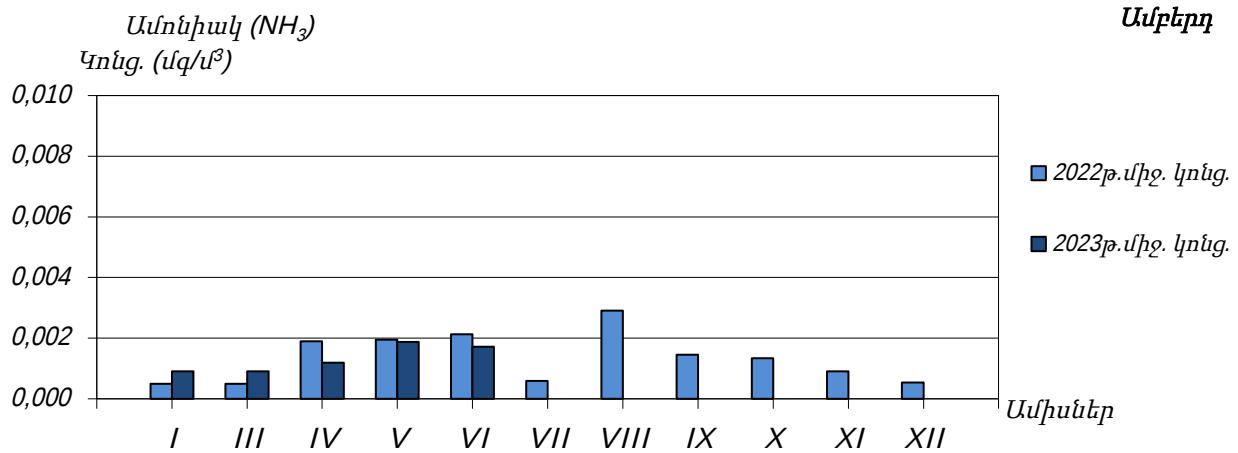
Ամսաթիվ	Ջրածնային ցուցիչ	Էլեկտրահաղորդականություն, մկՍմ/սմ	Սուլֆատ իոն, մգ/լ	Քլորիդ իոն, մգ/լ	Նիտրատ իոն, մգ/լ	Ամոնիում իոն, մգ/լ
01.04.2023	6.5	30.3	1.15	1.2	1.1	1.79
08.04.2023	6.9	56.8	5.00	1.1	2.7	2.26
10.04.2023	6.4	17.6	1.27	0.5	0.8	0.21
13.04.2023	6.3	10.0	0.76	0.1	0.6	0.23
22.04.2023	6.5	33.3	2.29	0.3	1.6	0.91
14.05.2023	6.6	62.8	6.39	1.07	3.73	1.71
07.06.2023	6.30	115.3	1.65	0.31	0.54	0.74
22.06.2023	6.67	29.0	1.42	0.30	0.31	0.48
24.06.2023	6.79	33.6	1.48	0.65	0.20	0.59

**Եվրոպայում մեծ տարածությունների վրա օդի աղտոտիչների տարածման
մոնիթորինգի և գնահատման համատեղ ծրագիր**

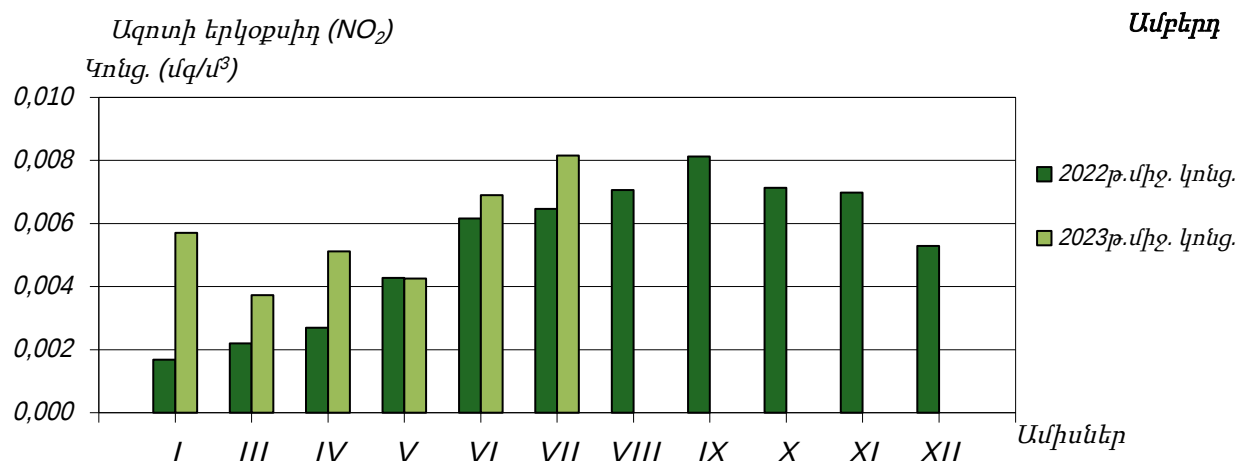
Մթնոլորտային օդ

Ամբերդի միջազգային կայանում 2023 թվականի 2-րդ եռամսյակում կատարվել են մթնոլորտային օդի և փոշու դիտարկումներ: Մթնոլորտային օդի նմուշներում որոշվել են ծծմբի երկօքսիդի, ազոտի երկօքսիդի, ամոնիակի և նիտրատ իոնի, իսկ փոշու նմուշներում՝ քլորիդ, նիտրատ, սուլֆատ, ամոնիում իոնների և 21 մետաղների պարունակությունները: Կատարված դիտարկումների վերաբերյալ ընդհանրական տեղեկատվություն կտրվի տարեկան տեղեկագրում:

Ազոտի երկօքսիդի ($U\theta\Gamma_{\text{միջ.}}=0.04\text{մգ/մ}^3$) և ամոնիակի ($U\theta\Gamma_{\text{միջ.}}=0.04\text{մգ/մ}^3$) միջին ամսական կոնցենտրացիաները չեն գերազանցել համապատասխան ՍԹԿ-ները:

Գծապատկեր 50. Ամբերդի կայանում ամոնիակի միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

Գծապատկեր 51. Ամբերդի կայանում ազոտի երկօքսիդի միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

Մթնոլորտային տեղումների որակ

2023 թվականի 2-րդ եռամսյակի ընթացքում Ամբերդի կայանում վերցվել է տեղումների 24 նմուշ: Նմուշներից յուրաքանչյուրում որոշվել է տեղումների որակը բնութագրող 32-ական ցուցանիշ: Որոշված ցուցանիշների կոնցենտրացիաները բերված են Աղյուսակ 5-ում: 2-րդ եռամսյակում չներկայացված ցուցանիշների վերաբերյալ տեղեկատվությունը կներկայացվի տարեկան տեղեկագրում:

Աղյուսակ 6. Ամբերդի մթնոլորտային տեղումներում որոշ ցուցանիշների կոնցենտրացիաները.

Ամսաթիվ	Ջրածնային ցուցիչ	Էլեկտրահաղորդա— կանություն, մկՍմ/սմ	Սուլֆատ իոն, մգ/լ	Քլորիդ իոն, մգ/լ	Նիտրատ իոն, մգ/լ	Ամոնիում իոն, մգ/լ
01-05.04.2023	6.5	21.5	1.35	0.84	0.96	0.50
05-06.04.2023	6.7	34.1	3.87	0.70	2.86	1.50
10-11.04.2023	6.7	22.8	2.02	0.36	1.23	0.26
11-12.04.2023	7.4	101.5	4.95	0.24	0.42	0.92
12-12.04.2023	6.4	15.6	1.06	0.14	0.88	0.87
13-14.04.2023	7.3	160.3	1.34	0.24	0.85	0.70
19-20.04.2023	6.7	17.6	2.50	0.43	1.28	1.42
20-21.04.2023	6.4	11.7	2.42	0.26	1.25	0.41
21-22.04.2023	7.3	43.4	7.99	0.75	3.62	0.10
24.04.2023	6.7	21.5	2.69	0.21	1.04	1.48
29.04.2023	6.5	43.6	3.95	0.45	0.07	3.73
13-14.05.2023	7.2	71.6	7.8	1.06	4.99	4.95
14.05.2023	7.1	71.9	10.5	1.82	6.71	5.36
19.05.2023	7.3	71.6	6.6	0.85	2.87	6.01
21.05.2023	6.8	18.9	1.1	0.19	1.26	0.40
24.05.2023	7.2	51.7	3.7	0.63	1.64	1.49
27.05.2023	7.1	36.5	2.5	0.22	1.01	0.74
29.05.2023	6.8	26.5	1.6	0.35	1.16	0.36
01.06.2023	7.0	61.8	4.4	0.71	2.69	4.6
07.06.2023	7.0	35.0	2.1	0.42	2.78	2.3
18.06.2023	7.0	40.9	3.2	0.58	2.83	0.2
22-23.06.2023	6.9	36.8	2.6	0.69	2.71	0.6
27-28.06.2023	6.1	16.2	1.4	0.13	1.78	0.2
29.06.2023	6.1	13.3	0.9	0.10	1.07	0.6

4. ՄԱԿԵՐԵՎՈՒԹԱՅԻՆ ԵՎ ՍՏՈՐԵԿԴՅԱ ՔԱՂՑՐԱՀԱՍ ՁՐԵՐ

Միջավայրի պայմանների և մարդու առողջության վրա բացասաբար ազդող ֆիզիկական, քիմիական և կենսաբանական աղտոտիչների թափանցումը, առաջացումն ու կուտակումը բնական ջրերում կոչվում է ջրի աղտոտում: Ջրի աղտոտման աղբյուրները հետևյալն են.

- կենցաղային հոսքաջրերը.
- արդյունաբերական հոսքաջրերը.
- ձնհալի և անձրևների ժամանակ հողահանդակներից տեղափոխված պեստիցիդները.
- բնակավայրերից վնասակար նյութերը.
- անձրևի և ձյան միջոցով՝ մթնոլորտից անջատվող աղտոտող նյութերը:

Աղտոտման աղբյուրները կարող են լինել ինչպես կետային, այնպես էլ ցրված: Կենցաղային հոսքաջրերը հիմնականում աղտոտված են լինում կենսածին նյութերով, արդյունաբերական հոսքաջրերը՝ առավել հաճախ նավթամթերքներով, ֆենոլներով, ծանր մետաղներով (կապար, կադմիում, պղինձ, ցինկ և այլն) և բարդ օրգանական միացություններով (սինթետիկ լվացամիջոցներ, ներկեր, ճարպեր), որոնք վատթարացնում են ջրի որակը, խմելու և սննդի մեջ օգտագործելու համար դարձնում ոչ պիտանի, խախտվում են ջրային ավազանի կենսաբանական շարժընթացները, նվազում է աղտոտող նյութերից ջրի ինքնամաքման հատկությունը, փոխվում է ջրային կենսաբազմազանության կազմն ու սննդային արժեքը: Կենցաղային հոսքաջրերը հիմնականում պարունակում են աղիքային վարակիչ հիվանդությունների հարուցիչներ:

Մակերևութային ջրեր

2023 թվականի 2-րդ եռամսյակում մակերևութային ջրերի հիդրոլոգիական ռեժիմի դիտարկումներ իրականացվել են 91 հիդրոլոգիական դիտակետում, այդ թվում՝ 80 գետային, 2 ջրանցքի, 5 ջրամբարային (Արփի լիճ, Ախուրյան, Մարմարիկ, Ապարան, Ազատ) և 4 լճային (Սևանա լճում): Դիտակետերում իրականացվում են ամենօրյա դիտարկումներ մակերևութային ջրերի հիդրոլոգիական ռեժիմի վերաբերյալ (ջրի մակարդակ, ջրի և օդի ջերմաստիճան, սառցային երևույթներ (առկայության դեպքում), ջրի ելքի չափումներ): 61 օպերատիվ դիտակետերից ամենօրյա ռեժիմով տվյալներ են ստացվել մակերևութային ջրերի հիդրոլոգիական ռեժիմի վերաբերյալ, այդ տվյալների հիման վրա կազմվել են հիդրոլոգիական տեղեկագրեր և տրամադրվել պետական կառավարման, տեղական ինքնակառավարման մարմիններին և այլ շահառուների:

2023 թվականի 2-րդ եռամսյակում մակերևութային ջրերի որակի մոնիթորինգն իրականացվել է հանրապետության 46 գետի, Արփի լիճ, Ախուրյանի, Ապարանի, Ազատի, Երևանյան լիճ և Կեչուտի ջրամբարների, Արփա-Սևան և Որոտան-Արփա ջրատարների և Սևանա լճի 14 դիտակետում: Ջրի որակը բնութագրվում է ֆիզիկաքիմիական մինչև 45 ինդիկատորային ցուցանիշով (հիմնական անիոններ և կատիոններ, սնուցող նյութեր, ծանր մետաղներ): Ջրի որակի գնահատումը կատարվել է համաձայն ՀՀ կառավարության 2011թ. հունվարի 27-ի N75-Ն որոշման: Մակերևութային ջրերի որակի գնահատման համակարգը ջրաքիմիական յուրաքանչյուր ցուցանիշի համար տարբերակում է կարգավիճակի հինգ դաս՝ «գերազանց» (1-ին դաս), «լավ» (2-րդ դաս), «միջակ» (3-րդ դաս), «անբավարար» (4-րդ դաս) և «վատ» (5-րդ դաս): Ջրի քիմիական որակի ընդհանրական գնահատականը ձևավորվում է վատագույն որակ ցուցաբերող ցուցանիշի դասով: Եթե ջրի որակի տարբեր ցուցանիշներ ընկնում են որակի տարբեր դասերի մեջ, ապա վերջնական

դասակարգման մեջ հաշվի է առնվում վատագույնը: Գործում է հետևյալ սկզբունքը. «Եթե մեկը վատ վիճակում է. ապա բոլորն են վատ վիճակում»: Ջրամբարներում ջրի որակի գնահատումը կատարվում է միայն սնուցող նյութերով:

Ստորերկրյա քաղցրահամ ջրեր

Ստորերկրյա քաղցրահամ ջրերի քանակի մոնիթորինգ իրականացվել է ազգային ցանցում ընդգրկված 119 դիտակետում, այդ թվում՝ 25 շատրվանոց հորատանցք, 35 չշատրվանոց հորատանցք, 12 գրունտային ջրհոր և 47 բնաղբյուր: Դիտակետերում կատարվել են ջրի ծախսի, մակարդակի (ճնշման) և ջերմաստիճանի չափումներ ամսական 6 անգամ հաճախականությամբ:

Ստորերկրյա ջրերի որակի մոնիթորինգ իրականացվել է 54 դիտակետերում՝ որոնցից յուրաքանչյուրում որոշվել է շուրջ 40 ցուցանիշ (հիմնական անիոններ և կատիոններ, աղային ռեժիմի տարրեր, մետաղներ:

Հյուսիսային ջրավազանային կառավարման տարածք

Մակերևութային ջրեր

Հիդրոլոգիական դիտարկումներ

Հյուսիսային ՋԿՏ-ում հիդրոլոգիական դիտարկումներն իրականացվում են 21 դիտակետում: Որոշ օպերատիվ հիդրոլոգիական դիտակետերի ջրի ելքերի վերաբերյալ միջին ամսական փաստացի տվյալները և նորմաների նկատմամբ շեղումները ներկայացված են Աղյուսակ 6-ում:

Աղյուսակ 7. Հյուսիսային ՋԿՏ-ի որոշ դիտակետերում ջրի ելքը.

Գետ	Դիտակետ	Միջին ամսական ելքեր. մ³/վ								
		ապրիլ			մայիս			հունիս		
		փաստացի	նորմա	%	փաստացի	նորմա	%	փաստացի	նորմա	%
Փամբակ	Թումանյան	12.3	25.7	48	15.8	30.3	52	15.0	19.0	79
Դեբեդ	Այրում	39.0	69.9	56	58.7	82.7	71	71.4	60.7	118
Ձորագետ	Գարգառ	16.6	28.4	58	24.1	36.7	66	28.9	28.2	102
Աղստև	Բջևան	10.4	26.6	39	12.2	27.9	44	14.1	16.5	85
Գետիկ	Գոշ	5.70	10.8	53	5.45	10.6	51	4.18	5.47	76

Մակերևութային ջրերի որակ

Հյուսիսային ՋԿՏ-ում ջրի որակի մոնիթորինգն իրականացվում է 22 դիտակետում:

Փամբակ գետի ջրի որակը Խնկոյան գյուղից վերև հատվածում ապրիլին գնահատվել է «լավ» (2-րդ դաս), մայիսին՝ «միջակ» (3-րդ դաս), Մալիտակ քաղաքից ներքև ջրի որակը ապրիլին գնահատվել է «լավ» (2-րդ դաս), մայիսին՝ «միջակ» (3-րդ դաս) Վանաձոր քաղաքից վերև հատվածում ջրի որակը ապրիլին գնահատվել է «լավ» (2-րդ դաս), մայիսին՝ «միջակ» (3-րդ դաս), Վանաձոր քաղաքից ներքև ջրի որակը ապրիլին գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս), մայիսին՝ «անբավարար» (4-րդ դաս):

Դեբեդ գետի ջրի որակը Մարց գետի թափման կետից ներքև հատվածում ապրիլին գնահատվել է «լավ» (2-րդ դաս), մայիսին՝ «անբավարար» (4-րդ դաս), Այրում քաղաքից վերև և սահմանի մոտ հատվածներում ջրի որակը ապրիլին գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս), մայիսին՝ «անբավարար» (4-րդ դաս):

Չորագետ գետի ջրի որակը Ստեփանավան քաղաքից վերև հատվածում մայիսին գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս): Գետաբերանի հատվածում ջրի որակը ապրիլին գնահատվել է «լավ» (2-րդ դաս), մայիսին՝ «անբավարար» (4-րդ դաս):

Տաշիր գետի ջրի որակը Միխայելովկա գյուղից վերև և Սարատովկա գյուղից ներքև հատվածներում մայիսին գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս):

Մարց գետի ջրի որակը գետաբերանի հատվածում ապրիլին գնահատվել է «լավ» (2-րդ դաս), մայիսին՝ «միջակ» (3-րդ դաս):

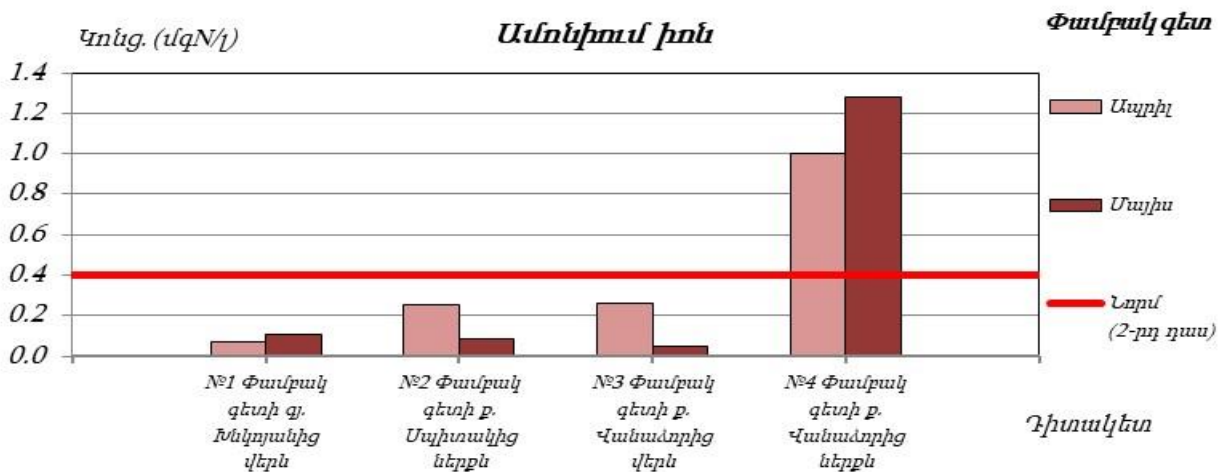
Ախթալա գետի ջրի որակը գետաբերանի հատվածում ապրիլ և մայիս ամիսներին գնահատվել է «վատ» (5-րդ դաս):

Գարգառ գետի ջրի որակը գետաբերանի հատվածում ապրիլին և մայիսին գնահատվել է «լավ» (2-րդ դաս):

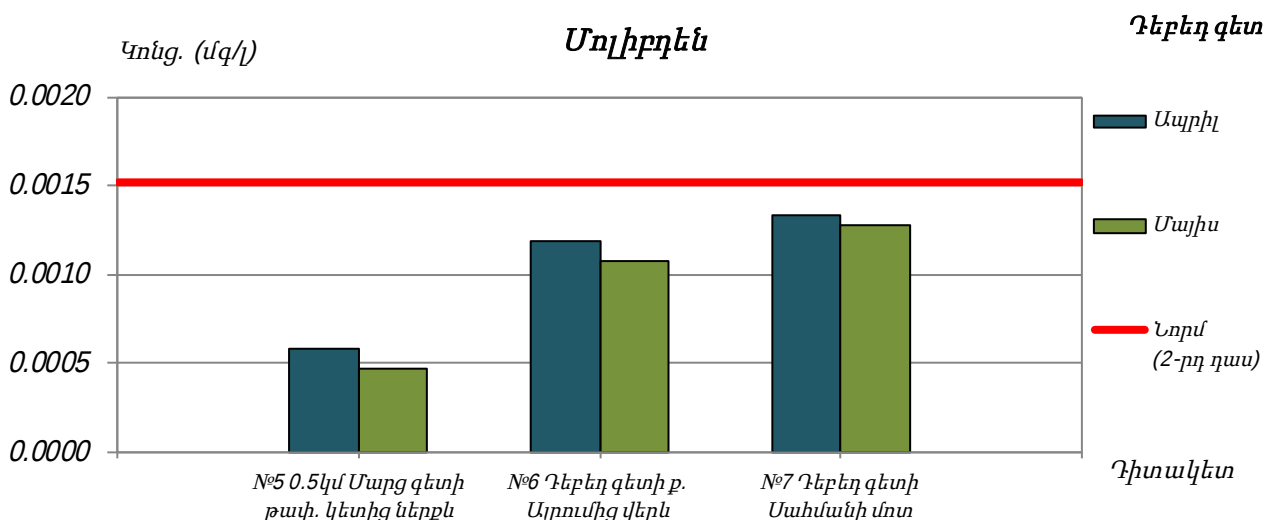
Շնող գետի ջրի որակը գետաբերանի հատվածում ապրիլին և մայիսին գնահատվել է «վատ» (5-րդ դաս):

Աղստև գետի ջրի որակը Դիլիջան քաղաքից վերև, Դիլիջան քաղաքից ներքև, Իջևան քաղաքից վերև և Իջևան քաղաքից ներքև հատվածներում ապրիլին գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս):

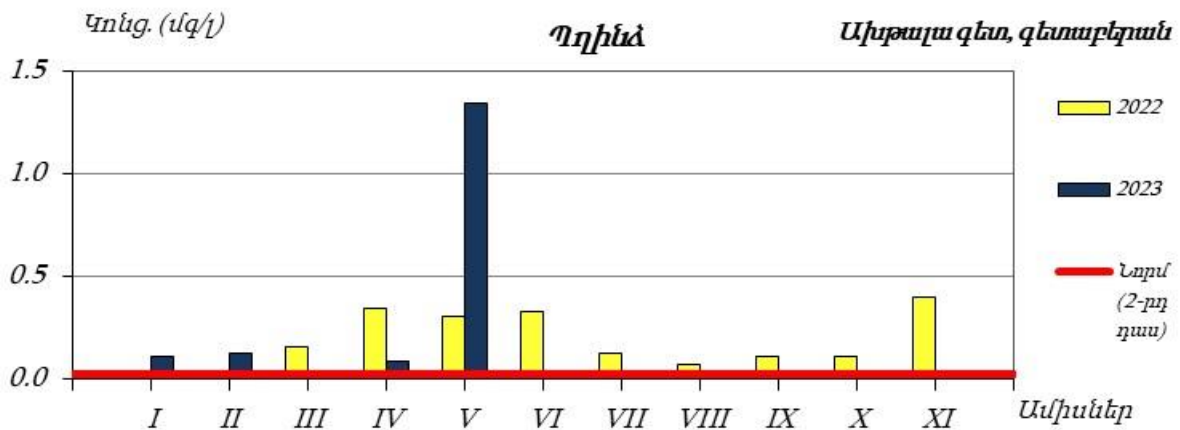
Գետիկ գետի ջրի որակը Վահան գյուղից վերև հատվածում ապրիլին գնահատվել է «անբավարար» (4-րդ դաս), գետաբերանի հատվածում ջրի որակը ապրիլին գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս):

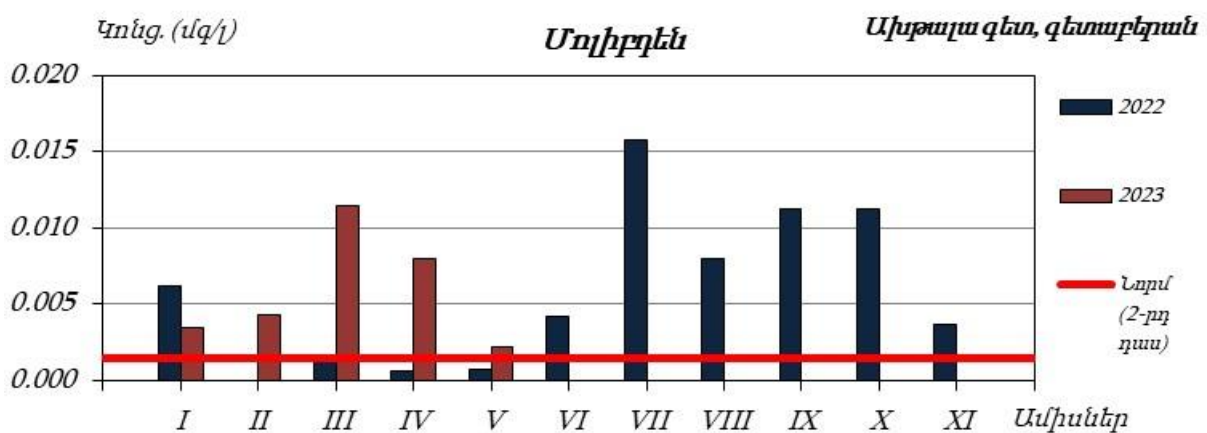
Գծապատկեր 52. Փամբակ գետում ամոնիում իոնի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

Գծապատկեր 53. Դեբեդ գետում մոլիբդենի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

Գծապատկեր 54. Ախթալա գետում պղինձի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

Գծապատկեր 55. Ախթալա գետում մոլիբդենի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

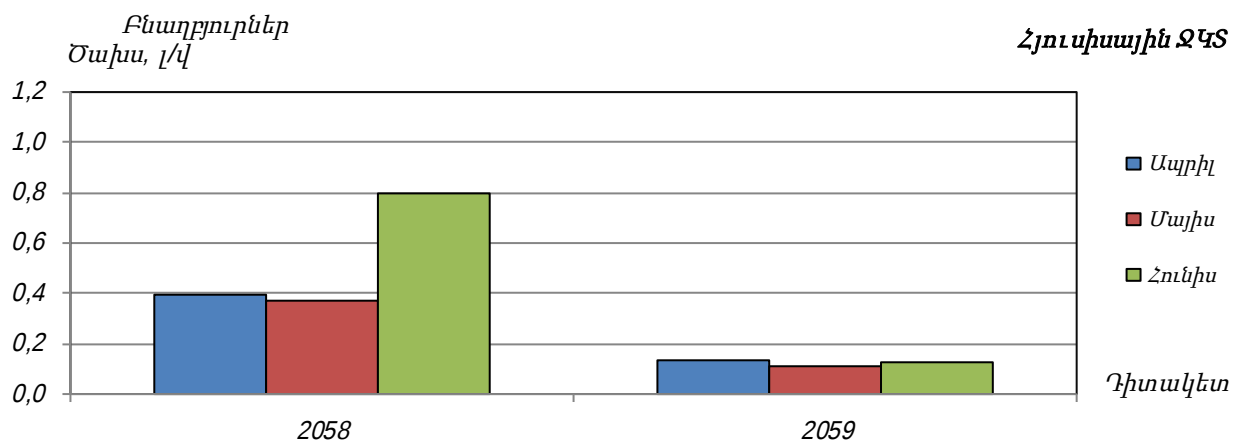
Ստորերկրյա քաղցրահամ ջրեր

Հյուսիսային ՋԿՏ-ում ստորերկրյա ջրերի քանակի մոնիթորինգ իրականացվել է 2 բնաղբյուրում, որտեղ կատարվել են ջրի ջերմաստիճանի և ծախսի չափումներ: Դիտակետերը գտնվում են Դիլիջան համայնքի Հաղարծին գյուղում:

N2059 դիտակետում ծախսի տատանումներ գրեթե չեն եղել (0.13-0.12 լ/վ):

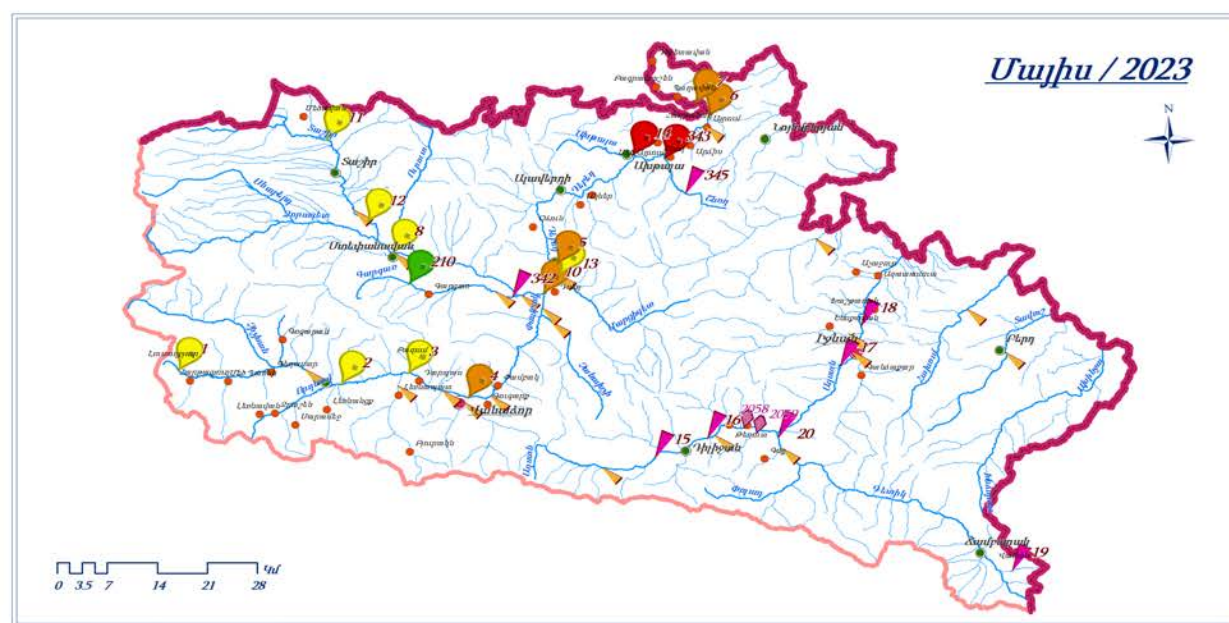
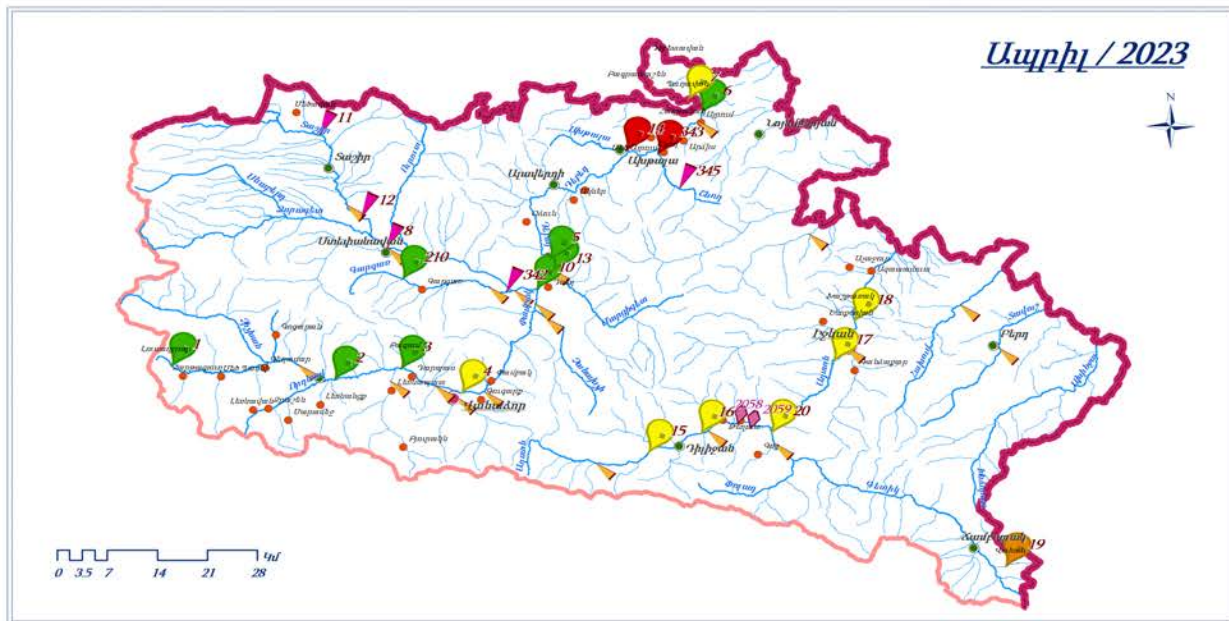
N2058 դիտակետում նկատվել է ծախսի կրկնակի աճ՝ 0.4 լ/վ -ից հասնելով 0.8 լ/վ:

Հյուսիսային ՋԿՏ-ում ջրի որակի մոնիթորինգ իրականացվել է 1 դիտակետում (N2058), որտեղ հանքայնացման, կոշտության, ինչպես նաև նիտրատ, քլորիդ, սուլֆատ իոնների պարունակությունները չեն գերազանցել համապատասխան ՍԹԿ-ները:

Գծապատկեր 56. Հյուսիսային ՋԿՏ-ի բնադրություններում ծախսերի փոփոխությունները

ՀՀ Հյուսիսային ջրավազանային կառավարման տարածքի մակերևութային ջրերի որակը

ՊԱՅՄԱՆԱԳԱՆ ՆՇԱՆՆԵՐ

- Մարզկենտրոններ
- Քաղաքներ
- Բնակավայրեր
- Մակերևութային ջրերի
 - ▶ որակի մոնիթորինգի դիտակետեր
 - ▶ հիդրոլոգիական դիտակետեր
 - ▶ Ստորերկրյա ջրերի մոնիթորինգի դիտակետեր
- Գետային ցանց
- ՀՀ պետական սահման
- Հյուսիսային ջրավազանային կառավարման տարածք

Մակերևութային ջրերի որակի դասեր

- 2-րդ դաս
- 3-րդ դաս
- 4-րդ դաս
- 5-րդ դաս

Ախտորյանի ջրավազանային կառավարման տարածք
Մակերևութային ջրեր

Հիդրոլոգիական դիտարկումներ

Ախտորյանի ՋԿՏ-ում հիդրոլոգիական դիտարկումներն իրականացվում են 16 դիտակետում. այդ թվում՝ 14 գետային և 2 ջրամբարային: Օպերատիվ դիտակետերից երկուսի ջրի էլքերի վերաբերյալ միջին ամսական փաստացի տվյալները և նորմաների նկատմամբ շեղումները ներկայացված են Աղյուսակ 7-ում:

Աղյուսակ 8. Ախտորյանի ՋԿՏ-ի որոշ դիտակետերում ջրի էլքը.

Գետ	Դիտակետ	Միջին ամսական էլքեր. մ ³ /վ								
		ապրիլ			մայիս			հունիս		
		փաստացի	նորմա	%	փաստացի	նորմա	%	փաստացի	նորմա	%
Ախտորյան	Ախտորիկ	5.84	15.7	37	4.98	11.5	43	5.61	6.41	88
Մեծամոր	Մեծամոր	3.91	29.5	13	3.00	20.5	15	2.20	15.2	14

Մակերևութային ջրերի որակ

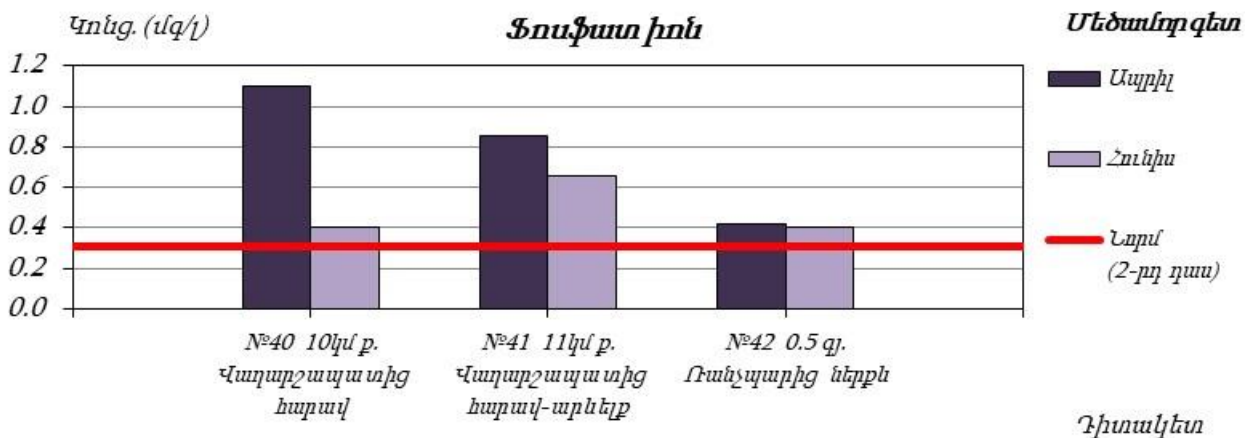
Ախտորյանի ՋԿՏ-ում ջրի որակի մոնիթորինգն իրականացվում է 11 դիտակետում:

Ախտորյան գետի ջրի որակը Ամասիա գյուղից ներքև հատվածում ապրիլ և մայիս ամիսներին գնահատվել է «վատ» (5-րդ դաս), Գյումրի քաղաքից վերև ջրի որակը ապրիլին գնահատվել է «անբավարար» (4-րդ դաս), մայիսին՝ «միջակ» (3-րդ դաս), Գյումրի քաղաքից ներքև հատվածում ջրի որակը ապրիլ և մայիս ամիսներին գնահատվել է «վատ» (5-րդ դաս): Բազարան գյուղից ներքև հատվածում ջրի որակը ապրիլ և մայիս ամիսներին գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս):

Աշոցք գետի ջրի որակը Մուսայելյան գյուղից վերև հատվածում մայիսին գնահատվել է «լավ» (2-րդ դաս), գետաբերանի հատվածում ջրի որակը մայիսին գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս):

Կարկաչուն գետի ջրի որակը մայիսին գնահատվել է «վատ» (5-րդ դաս):

Մեծամոր գետի ջրի որակը Վաղարշապատ քաղաքից հարավ ապրիլին գնահատվել է «վատ» (5-րդ դաս), հունիսին՝ «անբավարար» (4-րդ դաս), Վաղարշապատ քաղաքից հարավ-արևելք հատվածում ջրի որակը ապրիլ և հունիս ամիսներին գնահատվել է «վատ» (5-րդ դաս), Ռանչապար գյուղից ներքև հատվածում ջրի որակը ապրիլ և հունիս ամիսներին գնահատվել է «անբավարար» (4-րդ դաս):

Գծապատկեր 57. Մեծամոր գետում ֆոսֆատ իոնի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

Ստորերկրյա քաղցրահամ ջրեր

Ախուրյանի ՋԿՏ-ում ստորերկրյա ջրերի քանակի մոնիթորինգն իրականացվել է 40 դիտակետում, որտեղ կատարվել են ջրի ջերմաստիճանի, ծախսի և մակարդակի չափումներ:

Ախուրյանի ՋԿՏ-ի Արարատյան արտեզյան ավազանի հատվածում՝ Եղեգնուտի, Վարդանաշենի, Տարոնիկի, Ակնաշենի, Ապագայի, Արագափի բոլոր հորատանցքերում նկատվել են մակարդակների իջեցումներ 0.08մ-1.56մ: Մակարդակի բարձրացումներ դիտարկվել են միայն Լուսազյուղի N2022 (գրունտային ջրհոր) և Այգեշատի N2104 դիտակետերում, ինչը պայամանավորված է ոռոգման հետ:

Տարոնիկի N2002, Ջրառատի N2021, Գայի N1521 և Ակնաշենի N2001 շատրվանող հորատանցքերում ծախսի իջեցումներ են դիտարկվել 0.01-1.28լ/վ-ով: Տարոնիկի N2002 դիտակետի ծախսը հունիս ամսին կազմել է 0.03լ/վ, իսկ Ջրառատի N2021 դիտակետում ծախսը 4.73-ից նվազել է մինչև 3.45լ/վ:

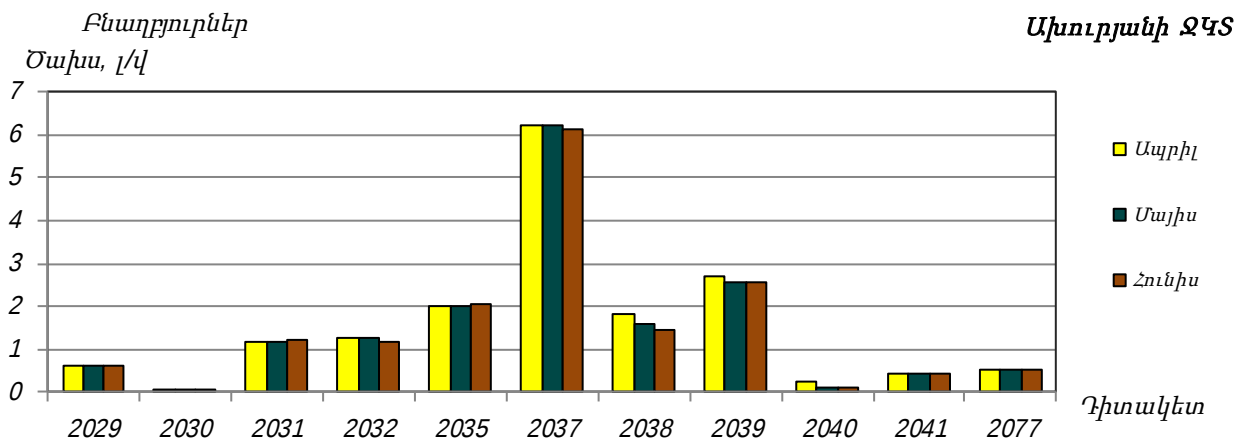
Բամբակաշատի և Հայկավանի (N2024, N2025) դիտակետերում ստորերկրյա ջրերի մակարդակի իջեցումները հասնում են 0.22մ-ի:

Արարատյան դաշտի նախալեռնային գոտու Արտենի N2081՝ և Մյասնիկյան N2082 համայնքների դիտակետերում նույնպես նկատվում են ստորերկրյա ջրերի մակարդակների իջեցումներ 0.16-0.24մ-ով, իսկ Արագածավանի N2080, Արտամետի N2083 դիտակետերում մակարդակների համեմատաբար կայուն վիճակ է դիտարկվել:

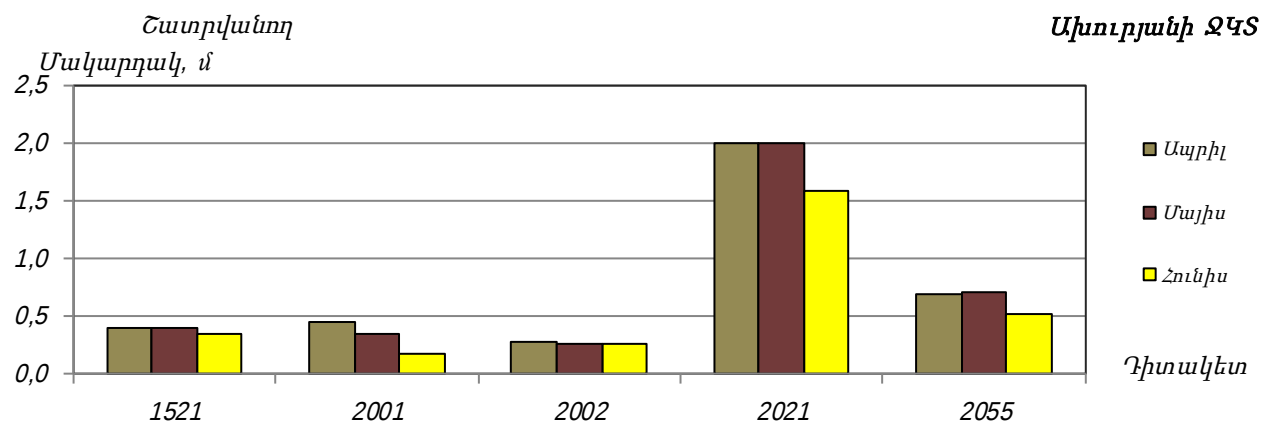
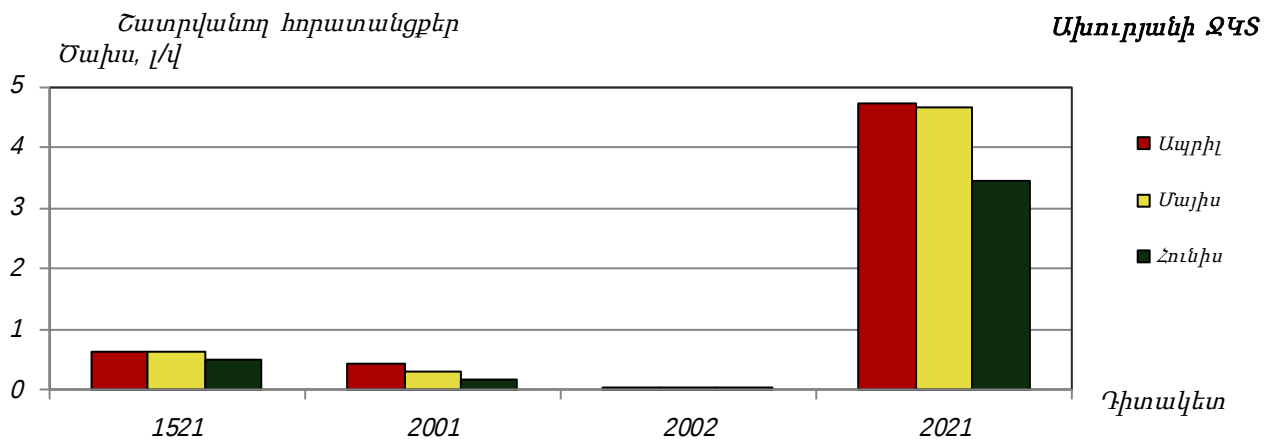
Աշոցքի N2038, N2039, N2040 դիտակետերում նկատվում են ծախսի իջեցումներ, բացառությամբ Ցողամարգի N2077 դիտակետում, որտեղ դիտվել է ծախսի կայուն վիճակ: Ծախսի համեմատաբար կայուն վիճակ է դիտվել նաև N2035 և N2030 դիտակետերում: Գյումրի քաղաքի N2031 դիտակետում շարունակվում է աղբյուրի ծախսի աճը՝ հասնելով մինչև 1.23 լ/վ, իսկ N2037 դիտակետում ծախսը նվազել է անշան քանակությամբ՝ հասնելով 6.13 լ/վ:

Առափի գյուղի N2042 գրունտային ջրհորում մակարդակը իջել է 0.13մ-ով՝ հասնելով -1.41մ-ի, իսկ Ախուրյանի N2043 գրունտային ջրհորում մակարդակը իջել է՝ հասնելով մինչև -10.01մ-ի:

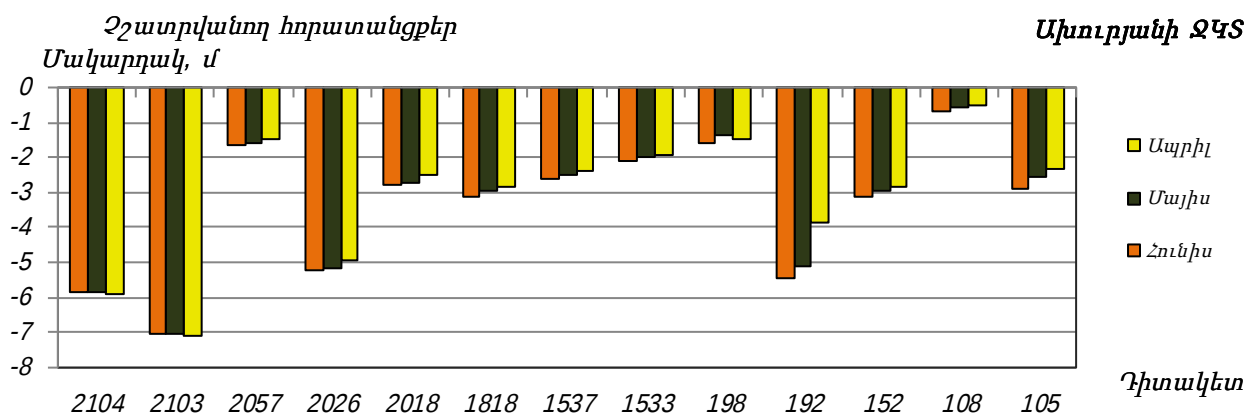
Ախուրյանի ՋԿՏ-ի 18 դիտակետում մայիս և հունիս ամիսներին իրականացվել է որակի մոնիթորինգ: N2042 գրունտային ջրհորի հանքայնացումն ու սուլֆատ իոնների պարունակությունը, N2022 գրունտային ջրհորի հանքայնացումը, ինչպես նաև N2035 աղբյուրի նիտրատ իոնի պարունակությունը գերազանցել են համապատասխան ՄԹԿ-ները:

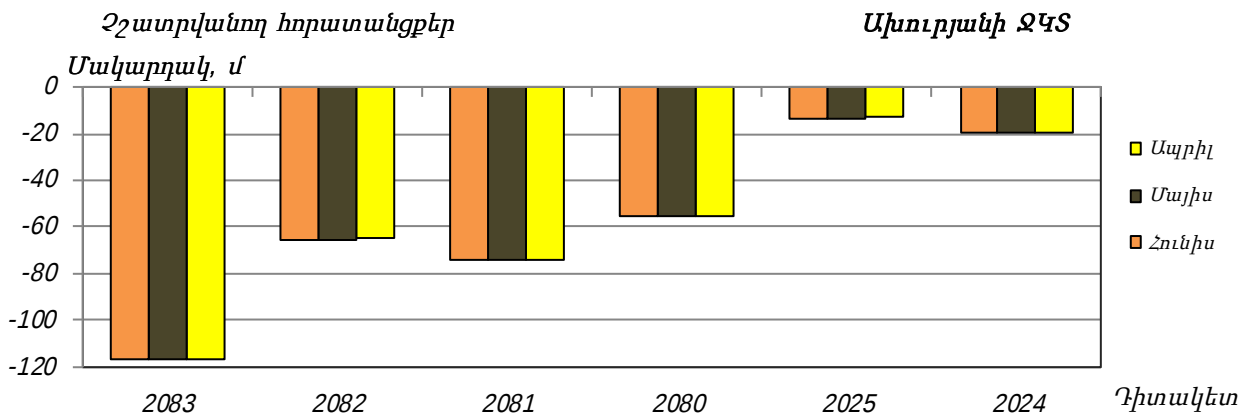
Գծապատկեր 58. Ախուրյանի ՋԿՏ-ի բնաղբյուրներում ծախսերի փոփոխությունները

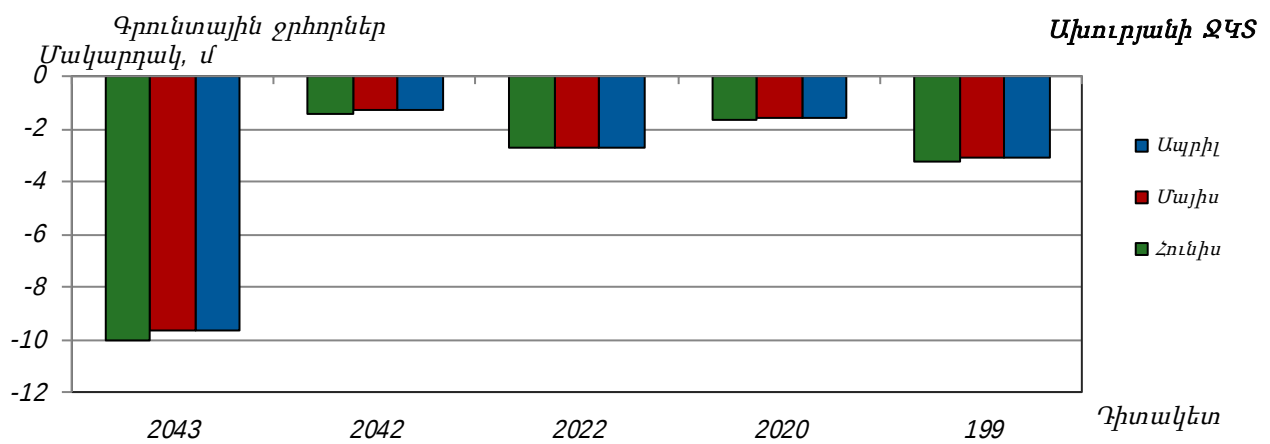
Գծապատկեր 59. Ախուրյանի ՋԿՏ-ի շատրվանող հորատանցքերի ծախսերի մակարդակների փոփոխությունները

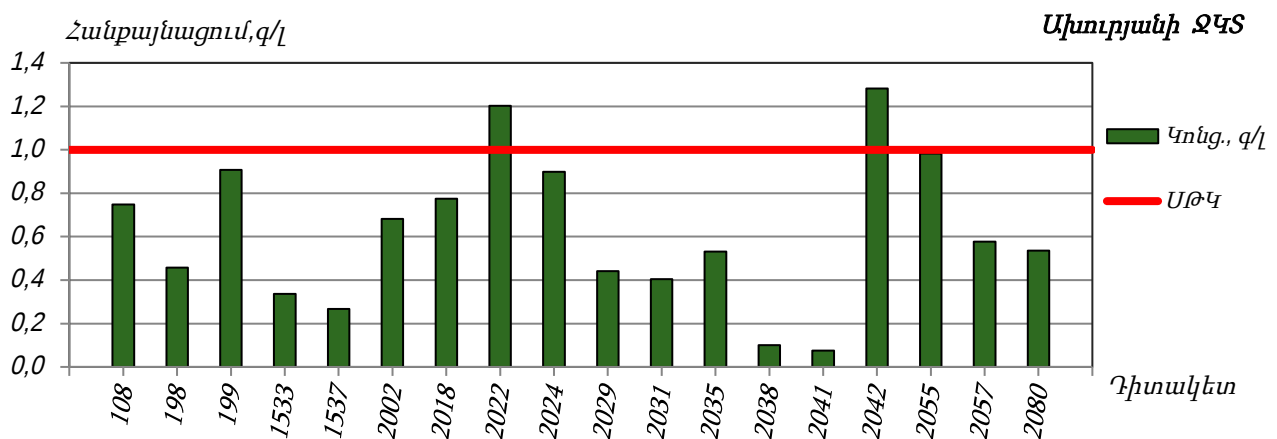
Գծապատկեր 60. Ախուրյանի ՋԿՏ-ի շատրվանող հորատանցքերի մակարդակների փոփոխությունները

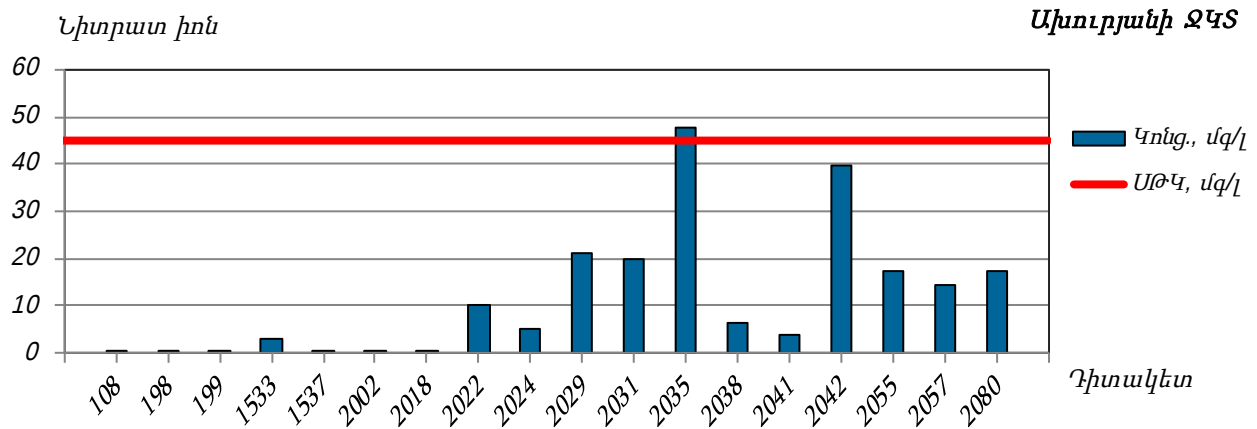
Գծապատկեր 61. Ախուրյանի ՋԿՏ-ի չատրվանող հորատանցքերի մակարդակների փոփոխությունները

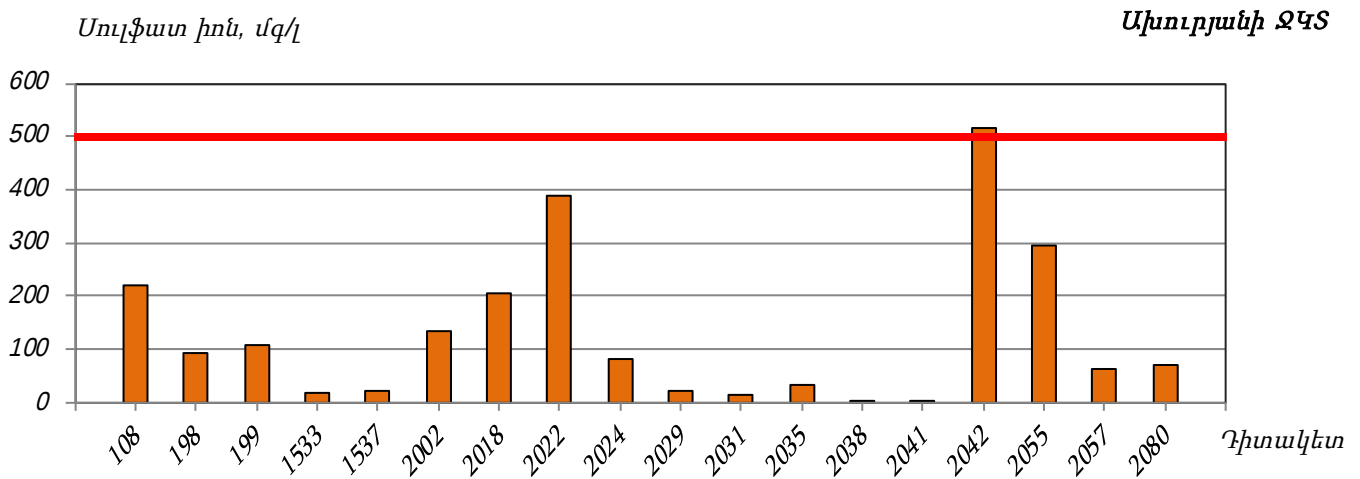
Գծապատկեր 62. Ախուրյանի ՋԿՏ-ի գրունտային ջրհորների մակարդակների փոփոխությունները

Գծապատկեր 63. Ախուրյանի ՋԿՏ-ի դիտակետերի ջրում հանքայնացումը

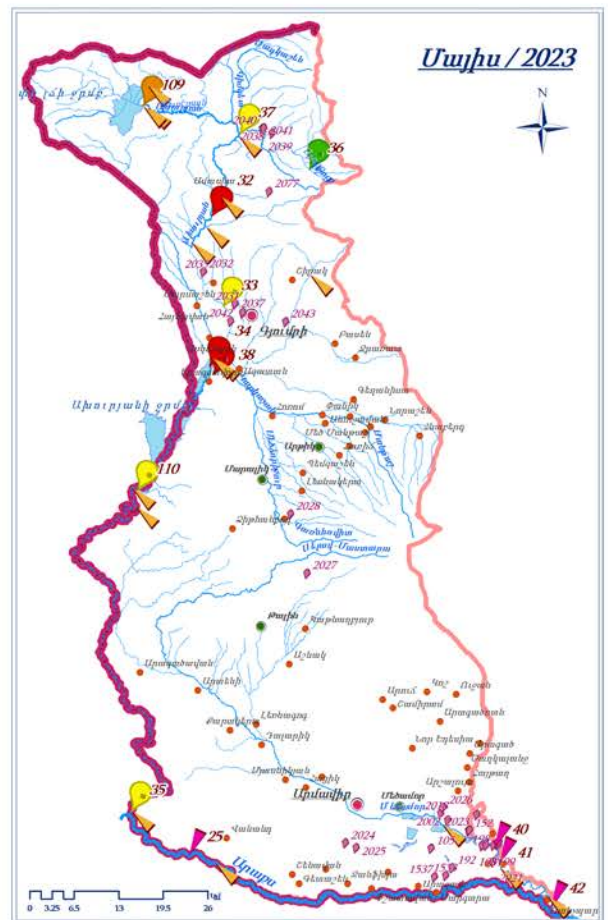
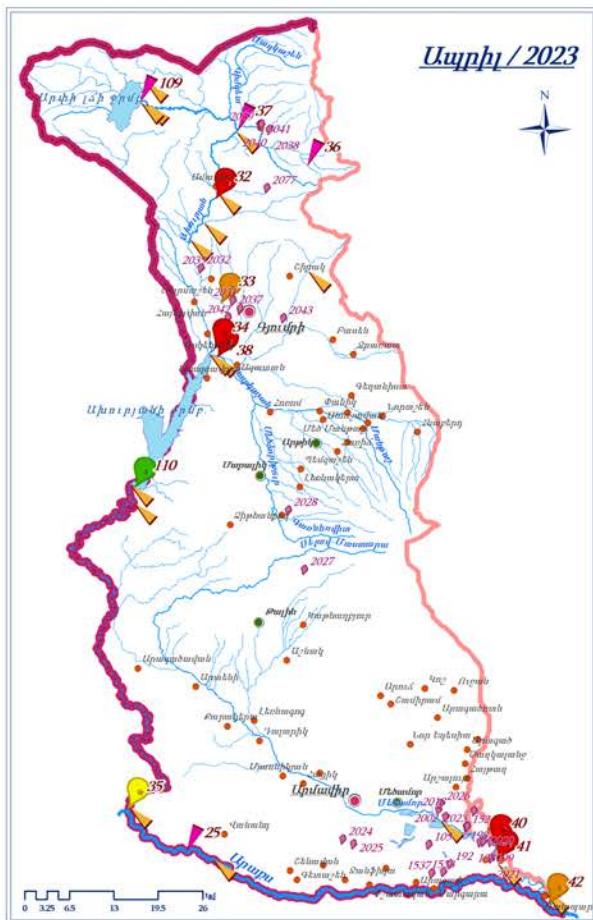

Գծապատկեր 663. Ախտորյանի ՋԿՏ-ի դիտակետերի ջրում նիտրատ իոնի պարունակությունը

Գծապատկեր 65. Ախտորյանի ՋԿՏ-ի դիտակետերի ջրում սուլֆատ իոնի պարունակությունը

ՀՀ Ախուրյանի ջրավազանային կառավարման տարածքի մակերևութային ջրերի որակը

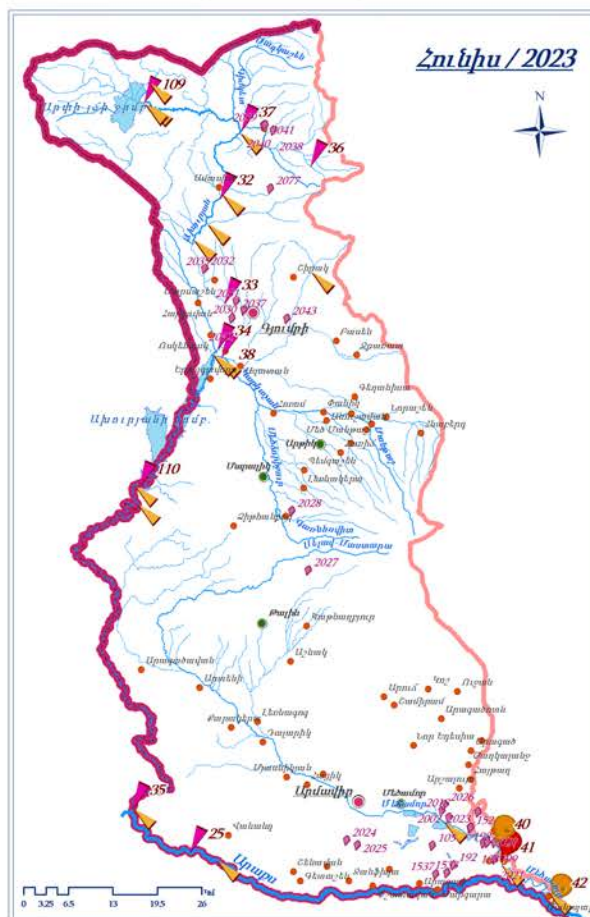

ՊԱՅՄԱՆԱԿԱՆ ՆՇԱՆՆԵՐ

- Մարզկենտրոններ
- Քաղաքներ
- Բնակավայրեր
- Մակերևութային ջրերի
 - ▶ Որակի մոնիթորինգի դիտակետեր
 - ▶ Հիդրոլոգիական դիտակետեր
 - ▶ Ստորերկրյա ջրերի մոնիթորինգի դիտակետեր
- Գետային ցանց
- ՀՀ պետական սահման
- Լճեր և ջրամբարներ
- Ախուրյան ջրավազանային կառավարման տարածք

Մակերևութային ջրերի որակի դասեր

- 2-րդ դաս
- 3-րդ դաս
- 4-րդ դաս
- 5-րդ դաս

Հրազդանի ջրավազանային կառավարման տարածք

Մակերևութային ջրեր

Հիդրոլոգիական դիտարկումներ

Հրազդանի ՋԿՏ-ում հիդրոլոգիական դիտարկումներն իրականացվում են 16 դիտակետում. այդ թվում՝ 13 գետային, 2 ջրամբարային և մեկ 1 ջրանցքի: Որոշ օպերատիվ դիտակետերի դիտարկումներից ստացված ջրի ելքերի վերաբերյալ միջին ամսական փաստացի տվյալները և նորմաների նկատմամբ շեղումները ներկայացված են Աղյուսակ 8-ում:

Աղյուսակ 9. Հրազդանի ՋԿՏ-ի որոշ դիտակետերում ջրի ելքը.

Գետ	Դիտակետ	Միջին ամսական ելքեր. մ³/վ								
		ապրիլ			մայիս			հունիս		
		փաստացի	նորմա	%	փաստացի	նորմա	%	փաստացի	նորմա	%
Հրազդան	Հրազդան	6.86	20.1	34	9.52	28.0	34	9.88	11.9	83
Հրազդան	Արգել	2.90	8.03	36	3.31	7.79	42	3.26	4.43	74
Հրազդան	Երևան	4.33	18.2	24	2.27	11.8	19	2.87	3.65	79
Մարմարիկ	Հանքավան	2.31	4.00	58	2.86	7.66	37	1.95	3.37	58
Մարմարիկ	Աղավնաձոր	4.70	12.1	39	7.05	19.9	35	7.40	9.46	78
Քասախ	Վարդենիս	1.07	3.88	28	1.04	3.37	31	0.54	1.76	31
Քասախ	Աշտարակ	5.11	7.16	71	3.44	3.69	93	3.41	3.39	101

Մակերևութային ջրերի որակ

Հրազդանի ՋԿՏ-ում ջրի որակի մոնիթորինգն իրականացվում է 20 դիտակետում:

Քասախ գետի ջրի որակը Ապարան քաղաքից վերև հատվածում մայիսին գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս), հունիսին՝ «անբավարար» (4-րդ դաս), Ապարան քաղաքից ներքև հատվածում ջրի որակը մայիսին գնահատվել է «անբավարար» (4-րդ դաս), հունիսին՝ «վատ» (5-րդ դաս), Աշտարակ քաղաքից վերև և ներքև հատվածներում ջրի որակը մայիս և հունիս ամիսներին գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս):

Գեղարոտ գետի ջրի որակը Արագած գյուղից վերև հատվածում մայիսին գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս), հունիսին՝ «անբավարար» (4-րդ դաս), գետաբերանի հատվածում ջրի որակը մայիս և հունիս ամիսներին գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս):

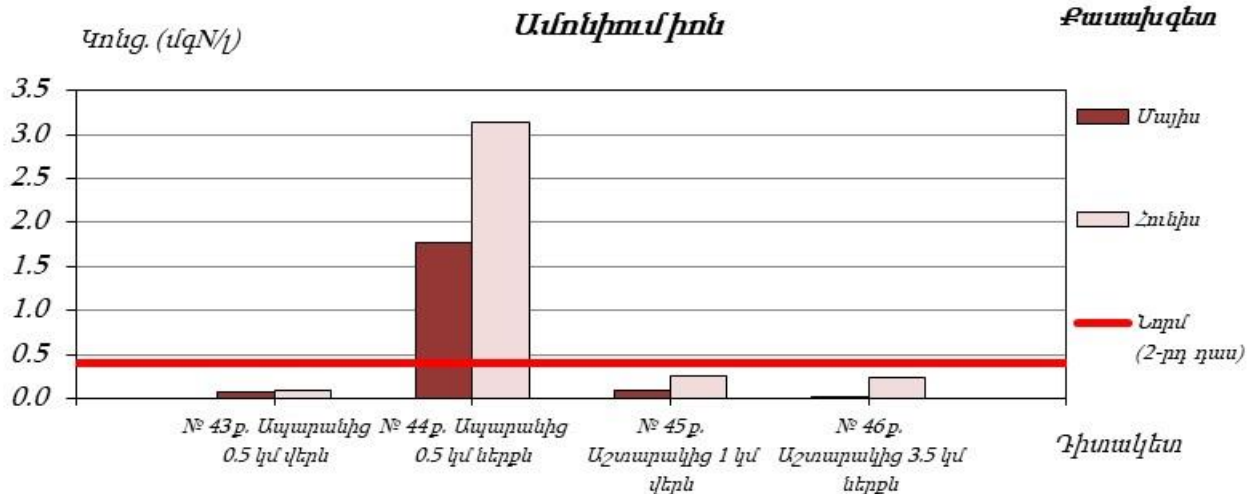
Շաղվարդ գետի ջրի որակը Փարպի գյուղից ներքև հատվածում մայիս և հունիս ամիսներին գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս):

Հրազդան գետի ջրի որակը Քաղսի գյուղից ներքև հատվածում ապրիլ և հունիս ամիսների գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս), Արգել գյուղից ներքև ջրի որակը ապրիլին գնահատվել է «անբավարար» (4-րդ դաս), հունիսին՝ «միջակ» (3-րդ դաս), Արգնի ՀԵԿ-ից վերև ջրի որակը ապրիլին գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս), հունիսին՝ «լավ» (2-րդ դաս), Երևանից ներքև՝ Դարբնիկ գյուղի մոտ, գետաբերանի և Գեղանիստ գյուղի մոտ հատվածներում ջրի որակը ապրիլ և հունիս ամիսներին գնահատվել է «վատ» (5-րդ դաս):

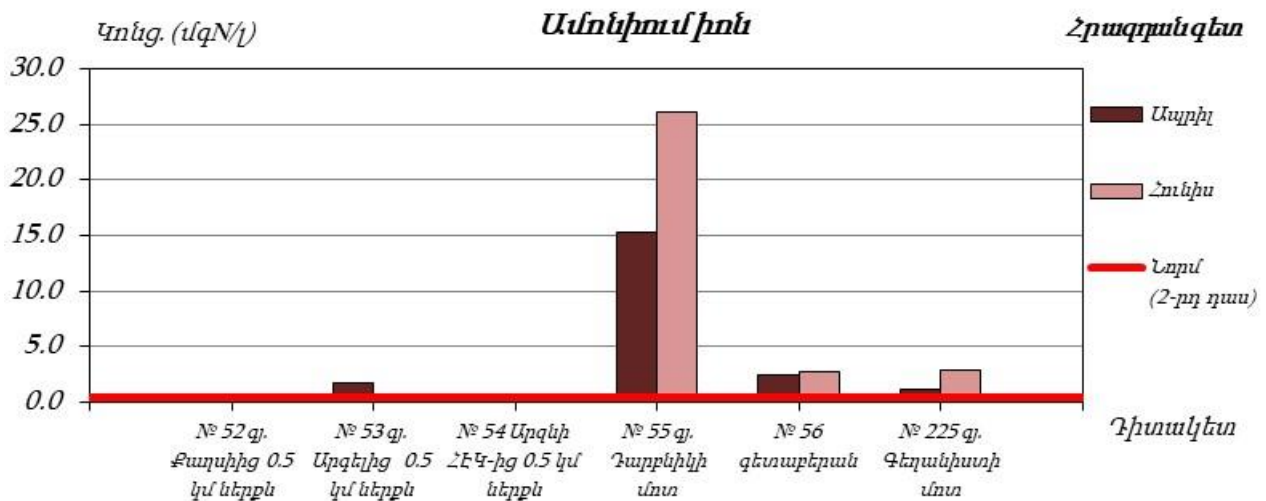
Գետառ գետի ջրի որակը ապրիլին գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս):

Մարմարիկ գետի ջրի որակը Հանքավան գյուղից վերև հատվածում հունիսին գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս), գետաբերանի հատվածում ջրի որակը ապրիլին գնահատվել է «վատ» (5-րդ դաս), հունիսին՝ «անբավարար» (4-րդ դաս):

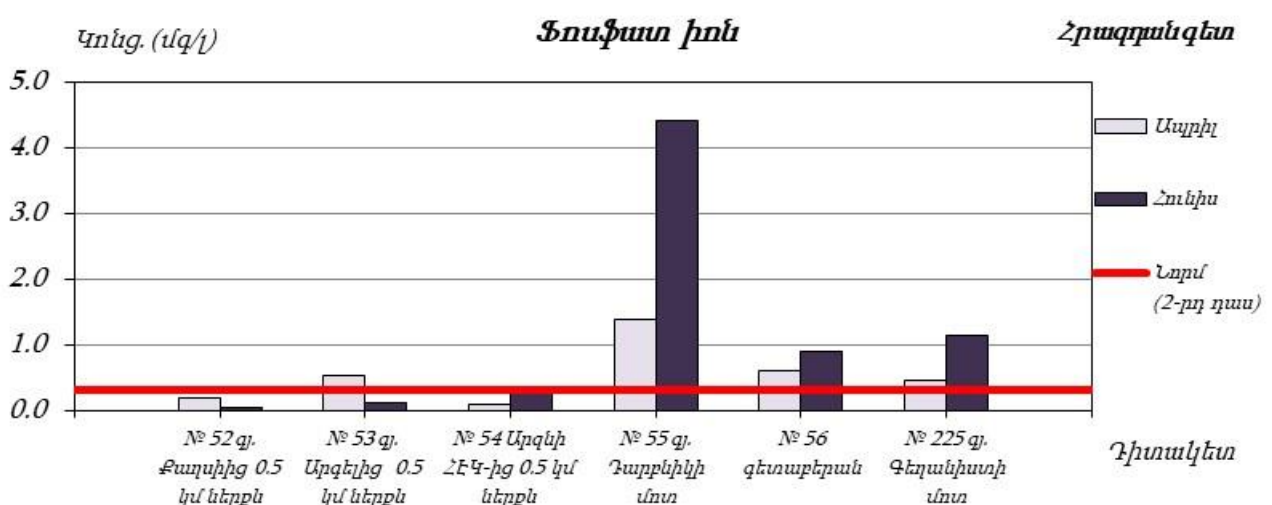
Ծաղկաձոր (Տանձաղբյուր) գետի ջրի որակը Ծաղկաձոր քաղաքից վերև հատվածում ապրիլին և հունիսին գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս), Ծաղկաձոր քաղաքից ներքև հատվածում՝ ապրիլին և հունիսին՝ «վատ» (5-րդ դաս):

Գծապատկեր 64. Փասսիվ գետում ամոնիում իոնի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

Գծապատկեր 65. Հրազդան գետում ամոնիում իոնի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

Գծապատկեր 66. Հրազդան գետում ֆոսֆատ իոնի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

Ստորերկրյա քաղցրահամ ջրեր

Հրազդանի ՋԿՏ-ում ստորերկրյա ջրերի քանակի մոնիթորինգն իրականացվել է 32 դիտակետում, որտեղ դիտարկվել են ջրի ջերմաստիճանը, ծախսը և մակարդակը:

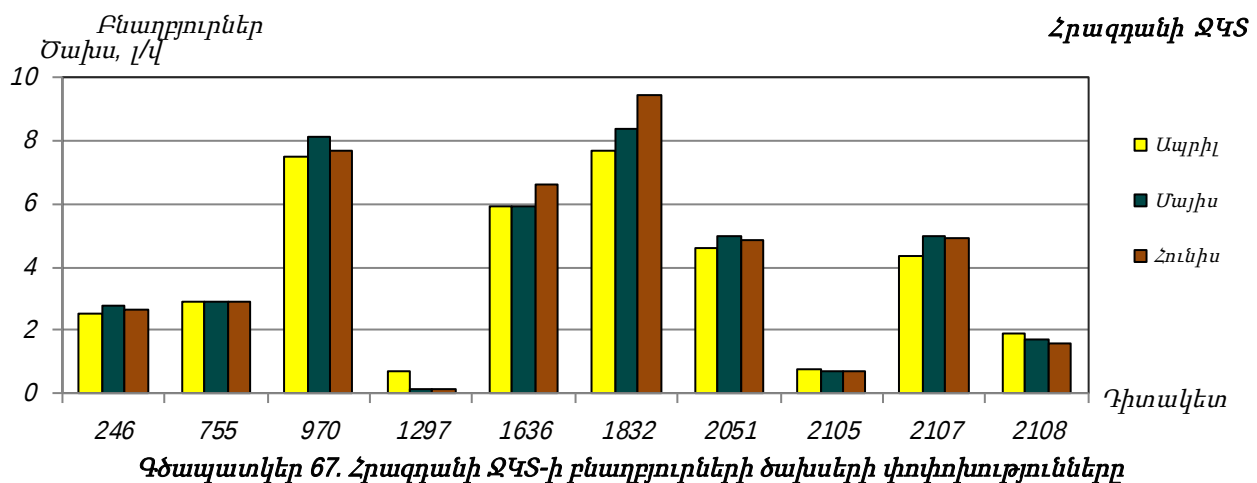
Հրազդանի ՋԿՏ-ի Արարատյան արտեզյան ավազանի հատվածում գրեթե բոլոր շատրվանոց հորատանցքերում ծախսերը նվազել են: Դաշտավան, Հովտաշեն, Ջրահովիտ, Սիս համայնքների N1526, N2008, N2007, N1536 դիտակետերում ջրերի ծախսերը նվազել է 0.02-0.2լ/վ սահմաններում, իսկ Սիս N1535 դիտակետում դիտվել է ծախսի կայուն վիճակ: Մասիսի N1519 դիտակետում շատրվանոց հորատանցքի ծախսը 5.64 լ/վ-ից նվազել է՝ հասնելով 5.14լ/վ, իսկ Հովտաշենի N2053 դիտակետում՝ 0.99 լ/վ-ից հասել է 0.5լ/վ:

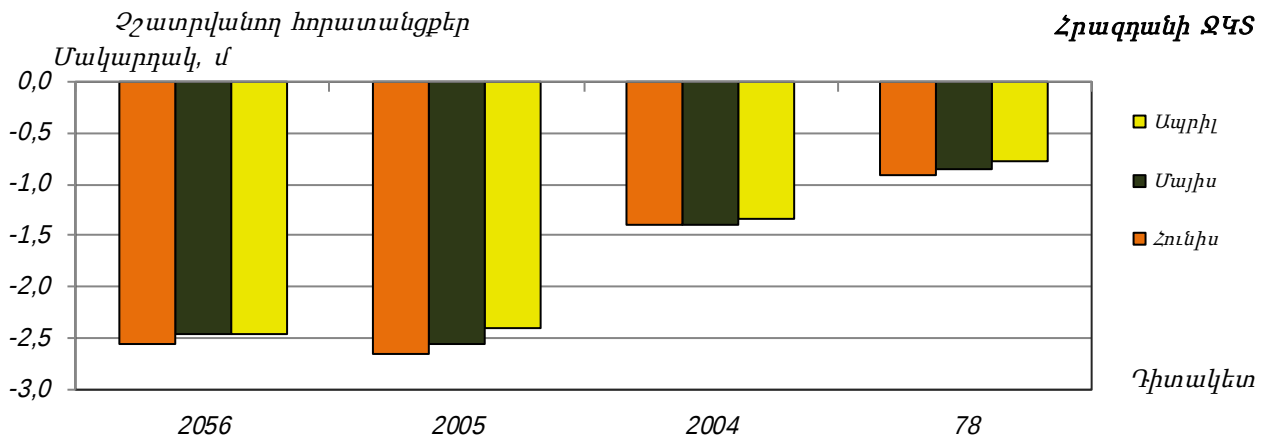
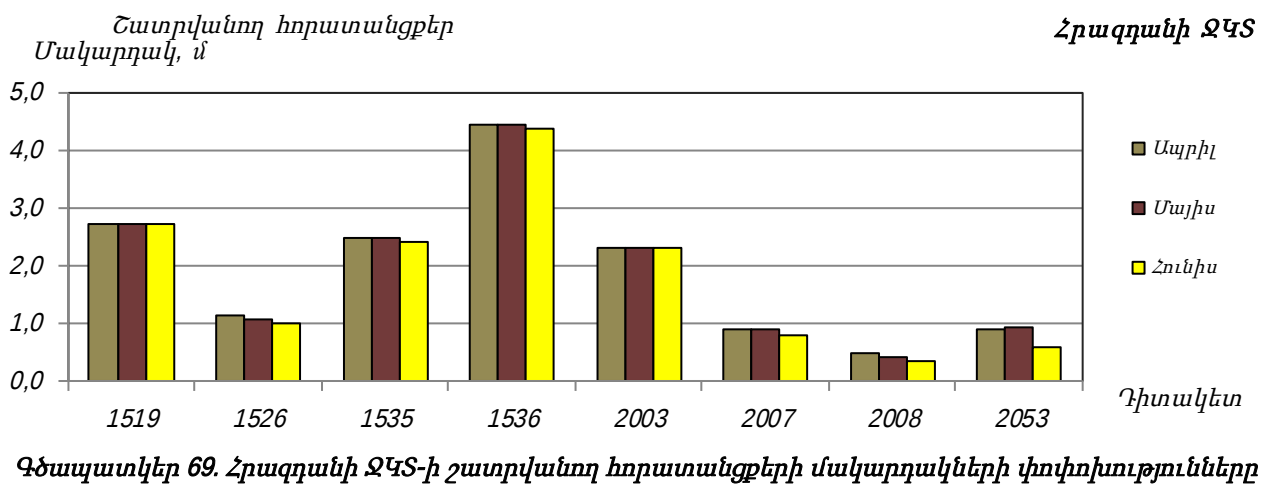
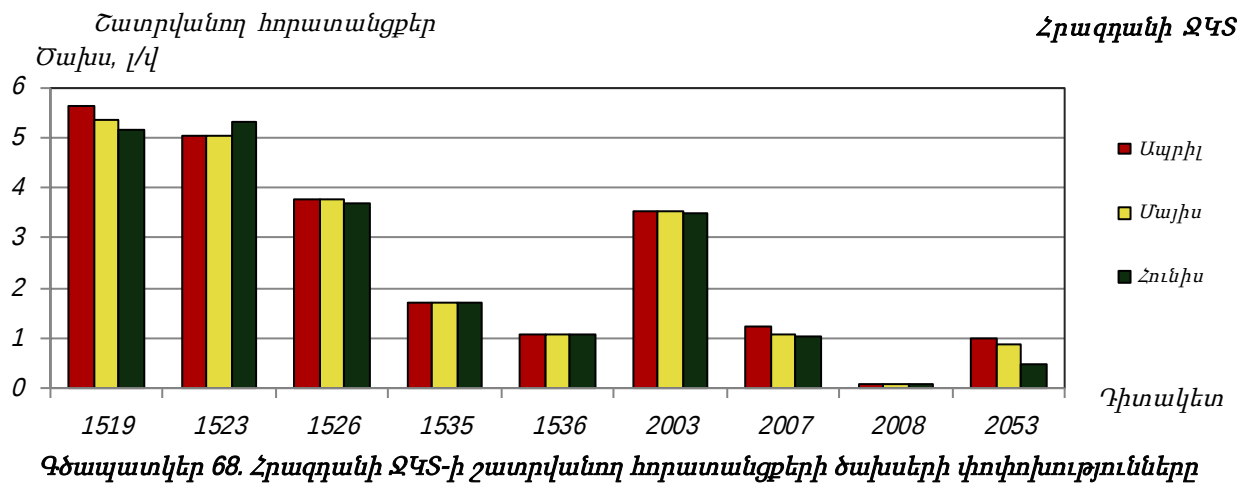
Սիս համայնքի N78 և Հայանիստի N2005 դիտակետերում նկատվում է ջրի մակարդակի իջեցումներ 0.14-0.27մ սահմաններում:

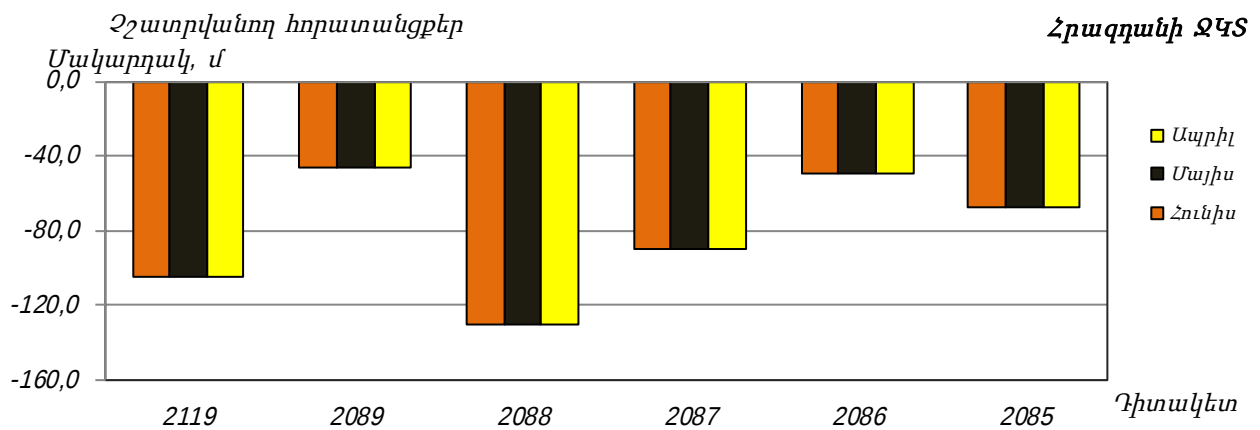
Արարատյան դաշտի նախալեռնային գոտու՝ Արագածի N2085, Աղավնատան N2087, Լեռնամերձի N2088, Փարպիի N2119 դիտակետերում ջրի մակարդակներն իջնում են, իսկ Դոդսի N2086 և Կարբիի N2089 հորատանցքերում մակարդակները համեմատաբար կայուն են:

Հրազդանի ՋԿՏ-ի Ղազարավանի, ք.Երևանի, Սուլակի N755 դիտակետի աղբյուրի ջրի ծախսը կայուն է: Բջնի N246, Սուլակի N1832 դիտակետերի ծախսի ավելացումներ են նկատվել, ամենաբարձր ծախսերը եղել է հունիս ամսին՝ 2.67լ/վ(N246), 9.48լ/վ(N1832): Ապարանի N2051, N2107, Բուժականի N2105 դիտակետերում ծախսի ավելացումներ են նկատվել: Մակարդակների բարձրացում դիտվել է Նիգավանի N2010, N2011 դիտակետերում:

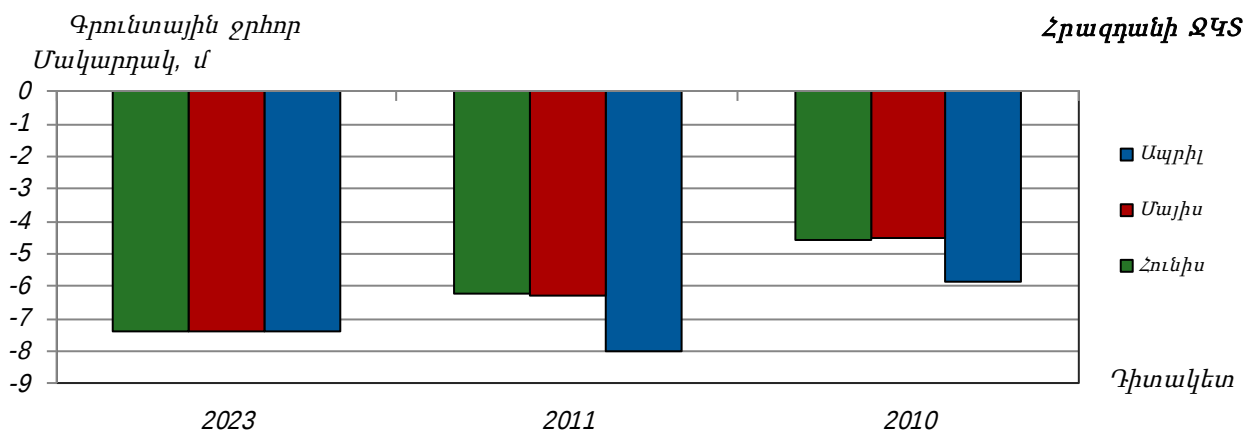
Հրազդանի ՋԿՏ-ի 13 դիտակետում մայիս և հունիս ամիսներին իրականացվել է որակի մոնիթորինգ: N1519, 2007 և 2053 շատրվանոց հորատանցքերում հանքայնացումը գերազանցել է համապատասխան ՍԹԿ-ն, N2007 դիտակետում գերազանցվել է նաև սուլֆատ իոնի ՍԹԿ-ն:

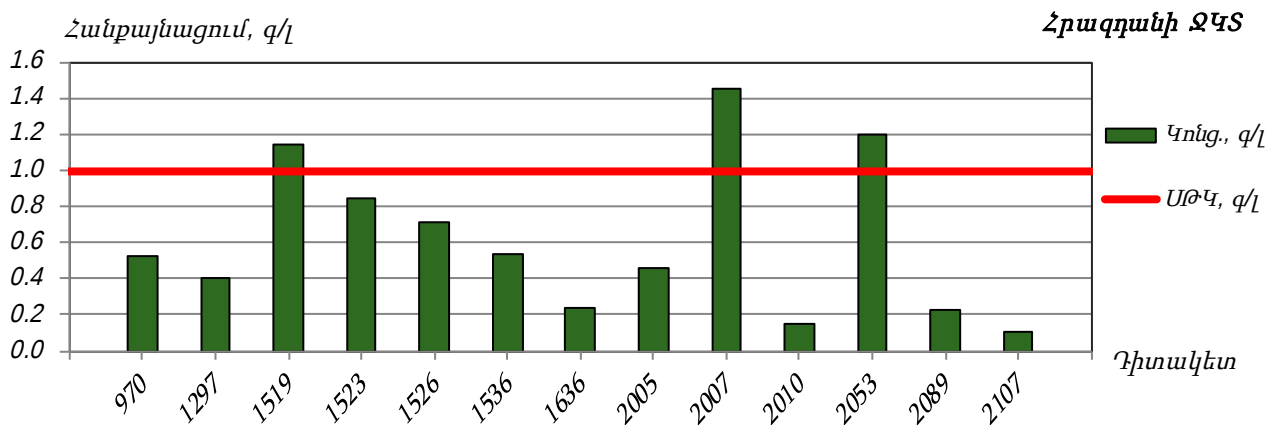

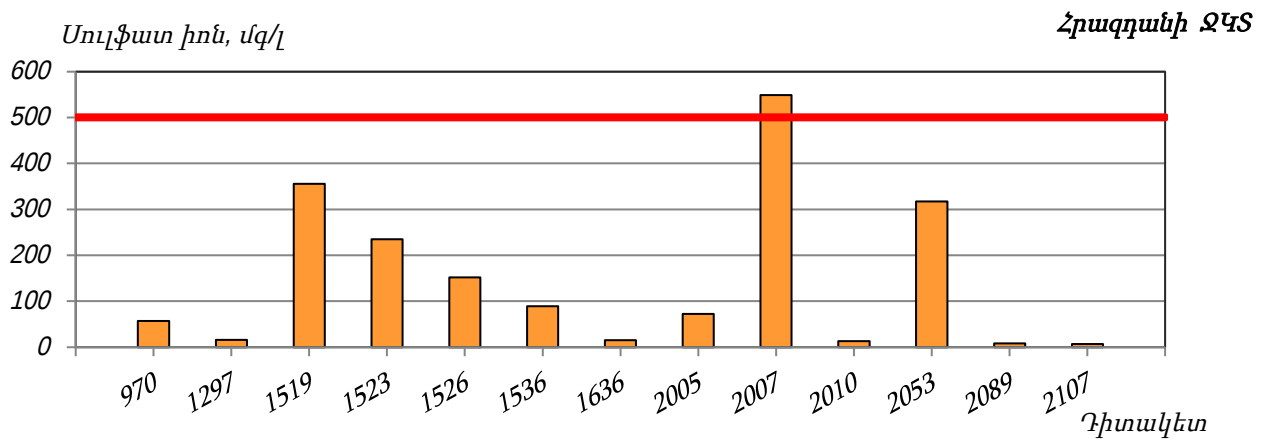
Գծապատկեր 70. Հրազդանի ՋԿՏ-ի չջատրվանող հորատանցքերի մակարդակների փոփոխությունները

Գծապատկեր 71. Հրազդանի ՋԿՏ-ի գրունտային ջրերի մակարդակների փոփոխությունները

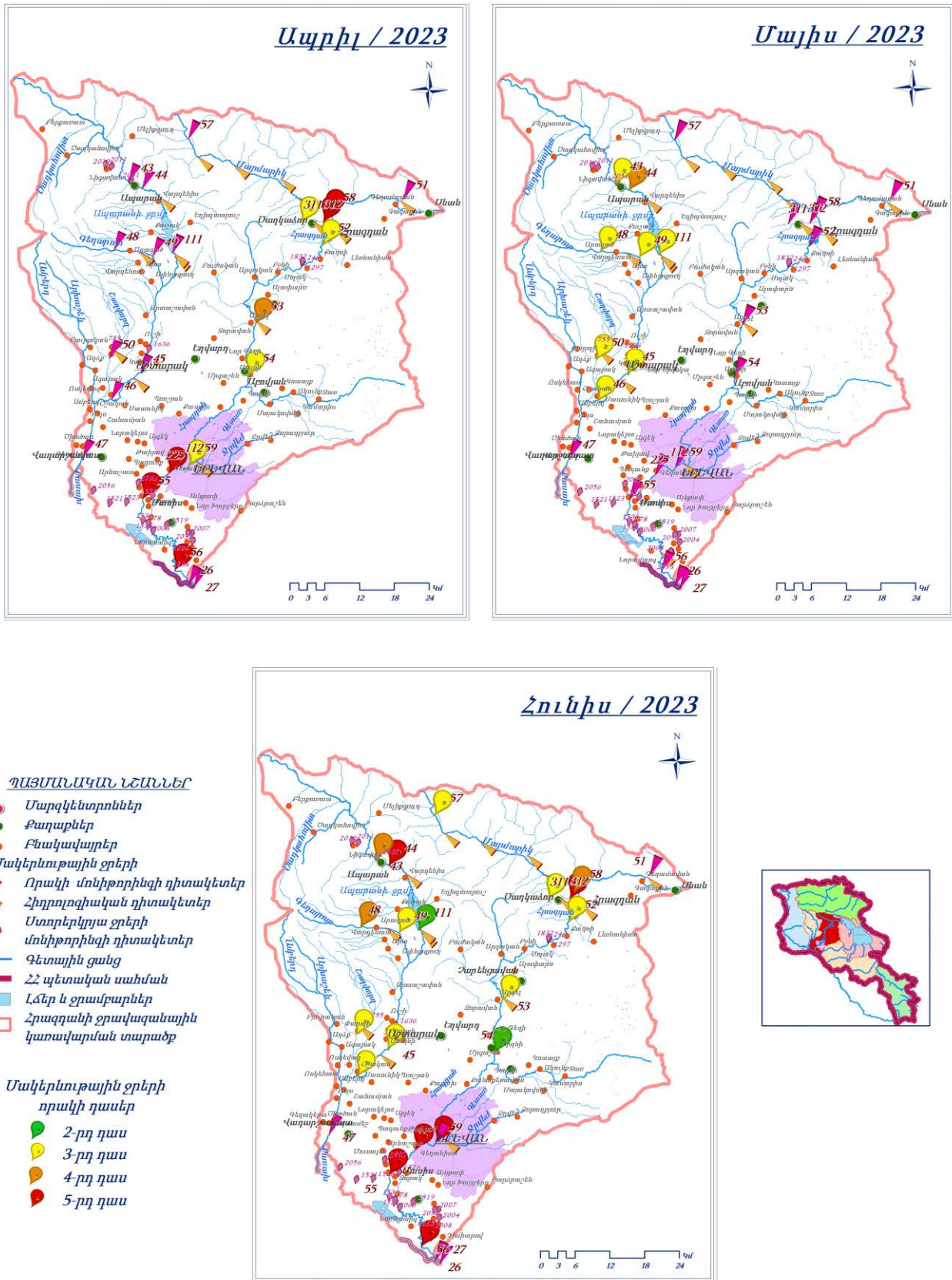

Գծապատկեր 71. Հրազդանի ՋԿՏ-ի դիտակետերի ջրում հանքայնացումը

Գծապատկեր 72. Հրազդանի ՋԿՏ-ի դիտակետերի ջրում սուլֆատ իոնի պարունակությունը

**ՀՀ Հրազդանի ջրավազանային կառավարման տարածքի
մակերևութային ջրերի որակը**

Սևանի ջրավազանային կառավարման տարածք

Մակերևութային ջրեր

Հիդրոլոգիական դիտարկումներ

Սևանի ՋԿՏ-ում հիդրոլոգիական դիտարկումներն իրականացվում են 17 դիտակետում. այդ թվում՝ 12 գետային. 4 լճային (Սևանա լիճ) և 1 ջրանցքում: Որոշ օպերատիվ դիտակետերի դիտարկումներից ստացված ջրի էլքերի վերաբերյալ միջին ամսական փաստացի տվյալները և նորմաների նկատմամբ շեղումները ներկայացված են Աղյուսակ 9-ում:

Աղյուսակ 10. Սևանի ՋԿՏ-ի որոշ դիտակետերում ջրի էլքը.

Գետ	Դիտակետ	Միջին ամսական էլքեր. մՔ/վ								
		ապրիլ			մայիս			հունիս		
		փաստացի	նորմա	%	փաստացի	նորմա	%	փաստացի	նորմա	%
Ձկնագետ	Ծովագյուղ	2.05	4.21	49	1.47	4.25	35	1.55	1.53	101
Մասրիկ	Ծովակ	3.17	5.23	61	2.93	6.26	47	3.48	3.80	92
Մարտունի	Գեղիովիտ	1.41	1.80	78	3.36	4.81	70	3.62	5.46	66
Արգիճի	Վ. Գետաշեն	6.57	14.6	45	5.03	20.8	24	3.60	9.50	38
Գավառագետ	Նորատու	3.80	4.98	76	4.18	6.55	64	3.24	4.44	73

Մակերևութային ջրերի որակ

Սևանի ՋԿՏ-ում ջրի որակի մոնիթորինգն իրականացվում է 18 դիտակետում:

Ձկնագետ գետի ջրի որակը Սեմյոնովկա գյուղից վերև հատվածում մայիսին գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս), գետաբերանի հատվածում ջրի որակը ապրիլին գնահատվել է «լավ» (2-րդ դաս), մայիսին՝ «միջակ» (3-րդ դաս), հունիսին՝ «վատ» (5-րդ դաս):

Մասրիկ գետի ջրի որակը գետաբերանում երեք ամիսներին գնահատվել է «վատ» (5-րդ դաս):

Սոթք գետի ջրի որակը գետաբերանի հատվածում երեք ամիսներին գնահատվել է «վատ» (5-րդ դաս):

Կարճաղբյուր գետի ջրի որակը Ախպրաձոր գյուղից վերև հատվածում մայիսին գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս), գետաբերանի հատվածում ջրի որակը երեք ամիսներին գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս):

Վարդենիս գետի ջրի որակը Վարդենիկ գյուղից վերև հատվածում մայիսին գնահատվել է «անբավարար» (4-րդ դաս), գետաբերանի հատվածում ջրի որակը ապրիլին գնահատվել է «անբավարար» (4-րդ դաս), մայիսին և հունիսին՝ «միջակ» (3-րդ դաս):

Մարտունի գետի ջրի որակը Գեղիովիտ գյուղից վերև հատվածում մայիսին գնահատվել է «անբավարար» (4-րդ դաս), գետաբերանի հատվածում ջրի որակը ապրիլին գնահատվել է «վատ» (5-րդ դաս), մայիսին և հունիսին՝ «միջակ» (3-րդ դաս):

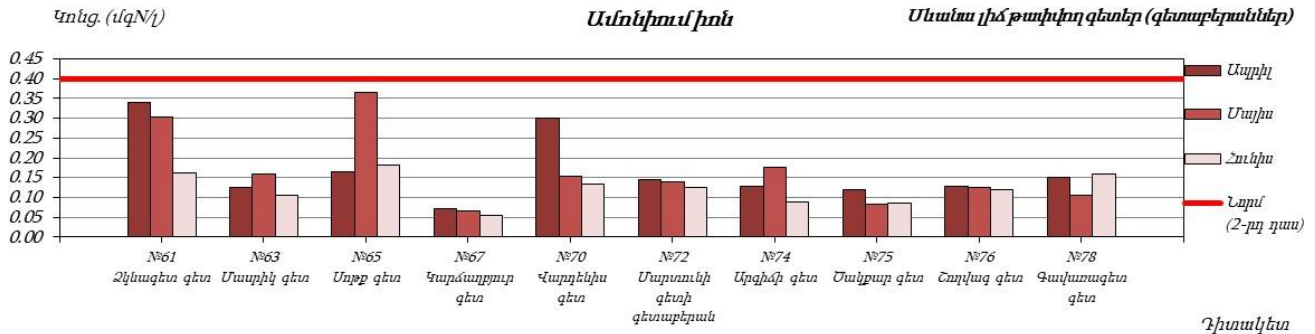
Արգիճի գետի ջրի որակը Լեռնահովիտ գյուղից վերև հատվածում մայիսին գնահատվել է «լավ» (2-րդ դաս), գետաբերանի հատվածում ջրի որակը ապրիլ և հունիս ամիսներին գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս):

Ծակքար գետի ջրի որակը գետաբերանի հատվածում երեք ամիսների ընթացքում գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս):

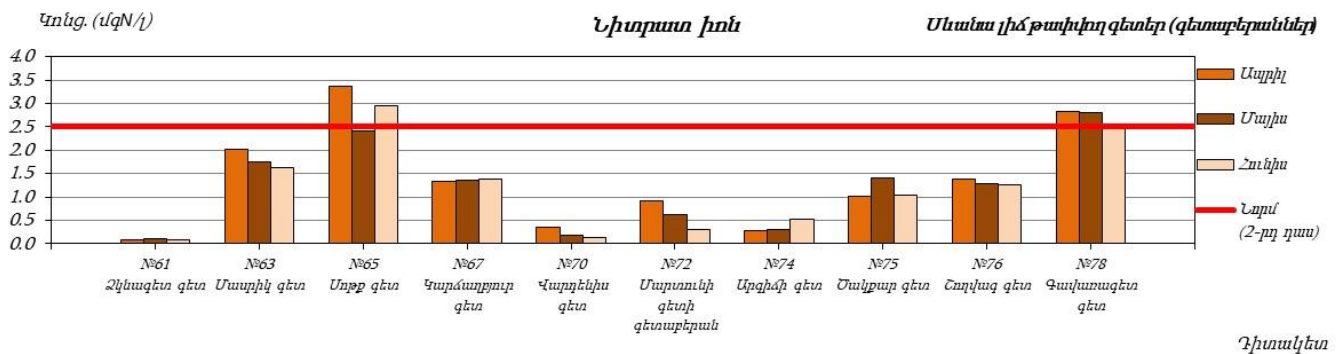
Շողվազ գետի ջրի որակը գետաբերանի հատվածում ապրիլին գնահատվել է «անբավարար» (4-րդ դաս), մայիսին և հունիսին՝ «միջակ» (3-րդ դաս):

Գավառագետ գետի ջրի որակը Ծաղկաշեն գյուղից վերև հատվածում մայիսին գնահատվել է «լավ» (2-րդ դաս), գետաբերանի հատվածում ջրի որակը ապրիլին գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս), մայիսին և հունիսին՝ «վատ» (5-րդ դաս):

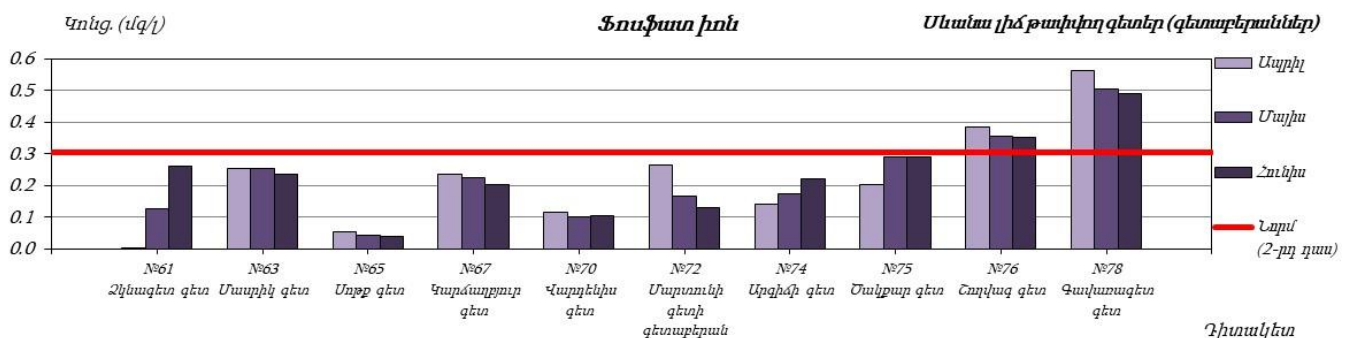
Արփա-Սևան ջրատարի ջրի որակը Ծովինար գյուղից հարավ-արևելք հատվածում երեք ամիսների ընթացքում գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս):

Գծապատկեր 72. Սևանա լիճ թափվող գետերի գետաբերաններում ամոնիում իոնի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

Գծապատկեր 73. Սևանա լիճ թափվող գետերի գետաբերաններում նիտրատ իոնի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

Գծապատկեր 74. Սևանա լիճ թափվող գետերի գետաբերաններում ֆոսֆատ իոնի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

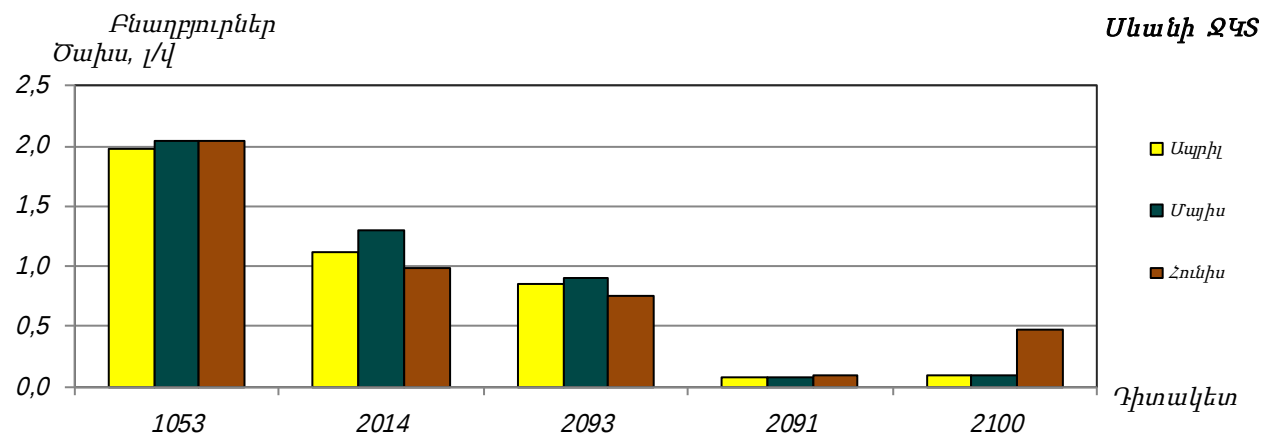
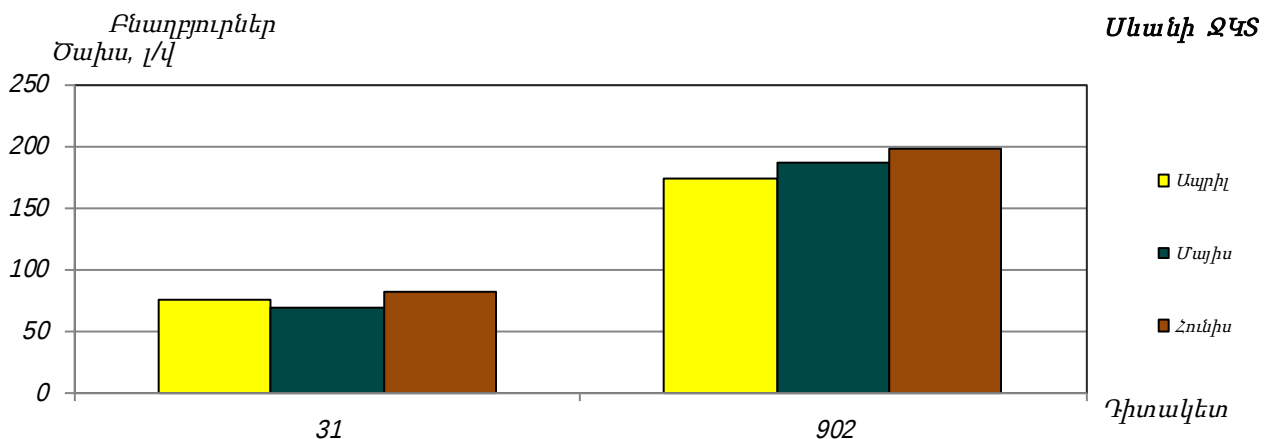
Ստորերկրյա քաղցրահամ ջրեր

Սևանի ՋԿՏ-ում ստորերկրյա ջրերի քանակի մոնիթորինգն իրականացվել է 15 դիտակետում, որտեղ կատարվել են ջրի ջերմաստիճանի, ծախսի և մակարդակի չափումներ:

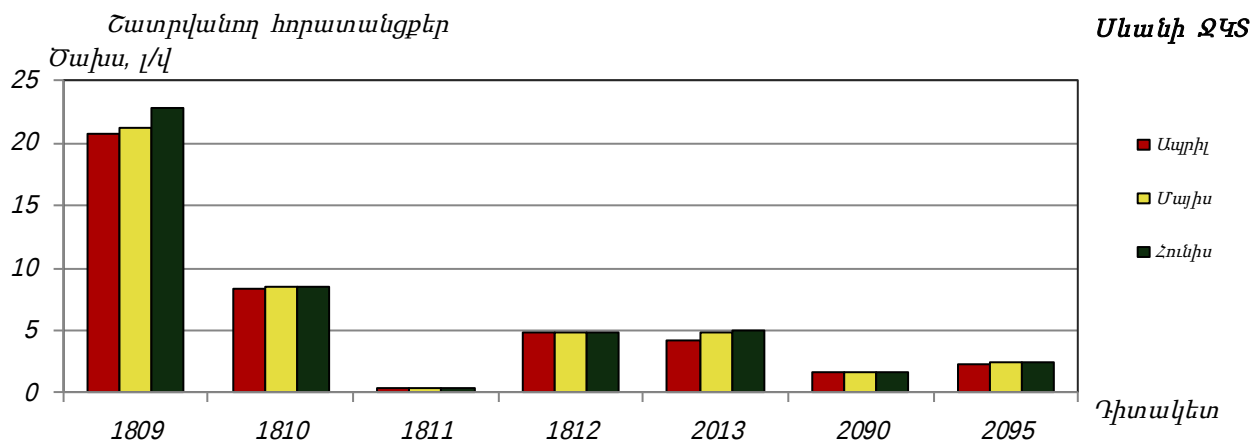
Վարդենիս, Վաղաշեն, Գանձակ, Դարանակ համայնքների N1809, N2090, N2013, N2095 շատրվանոց հորատանքերում ապրիլ ամսից նկատվել է ջրի մակարդակների և ծախսերի բարձրացում: Վարդենիսի N1811 դիտակետում նկատվում է մակարդակի և ծախսի կայուն ռեժիմ:

Լիճքի N2101 հորատանքի մակարդակը բարձրացել է: Ակունքի N31 և N902 դիտակետերում նկատվել է ջրի ծախսերի աճ: Ակունք, Լիճք համայնքների N1053, N2100 դիտակետերում նույնպես նկատվել են ծախսերի ավելացումներ: Աղբերքի N2091 դիտակետում նկատվել է աղբյուրի ծախսի կայուն ռեժիմ, իսկ Խաչաղբյուրի N2093 և Գավառի N2014 դիտակետերում աղբյուրների ծախսը նվազել են համապատասխանաբար 0.15 և 0.30 լ/վ-ով:

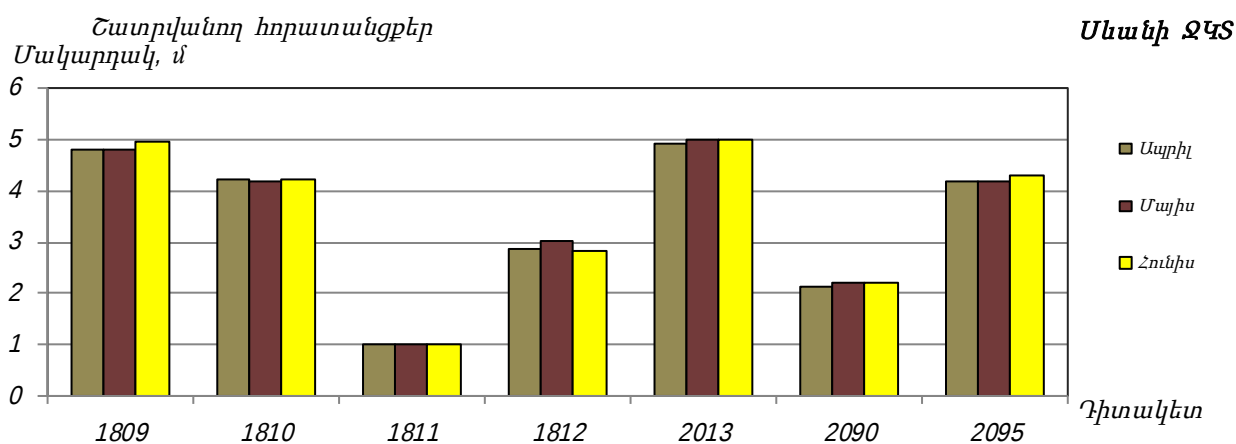
Սևանի ՋԿՏ-ի 8 դիտակետում մայիս ամսին իրականացվել է ջրի որակի մոնիթորինգ: Նշված դիտակետերում հանքայնացումը, ինչպես նաև նիտրատ, քլորիդ, սուլֆատ իոնների պարունակությունները չեն գերազանցել համապատասխան ՍԹԿ-ները:

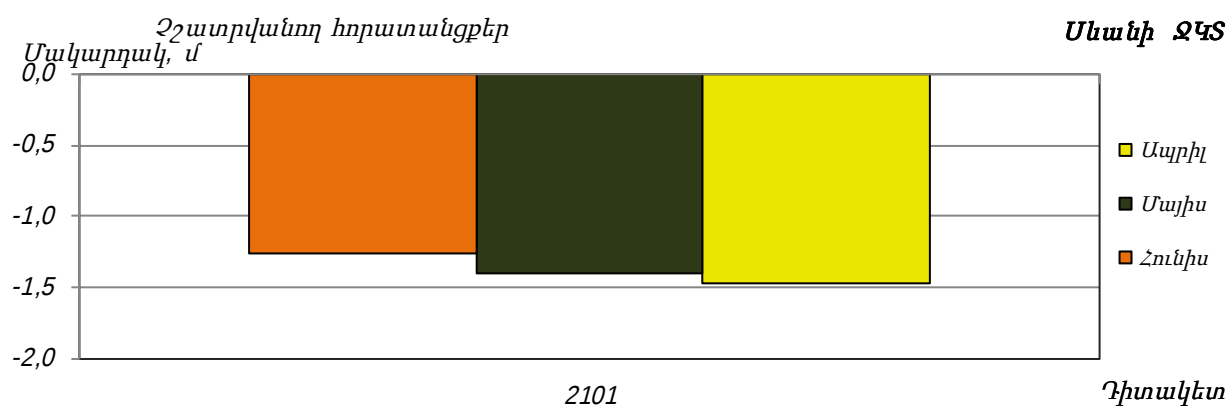
Գծապատկեր 75. Սևանի ՋԿՏ-ի բնաղբյուրներում ծախսերի փոփոխությունները

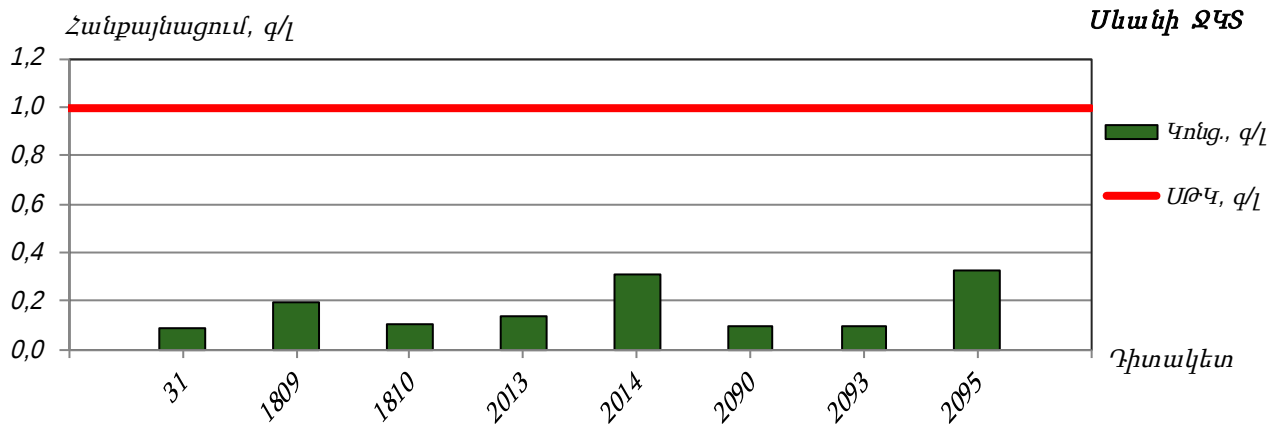
Գծապատկեր 75. Սևանի ՋԿՏ-ի շատրվանող հորատանցքերում ջրի ծախսերի փոփոխությունները

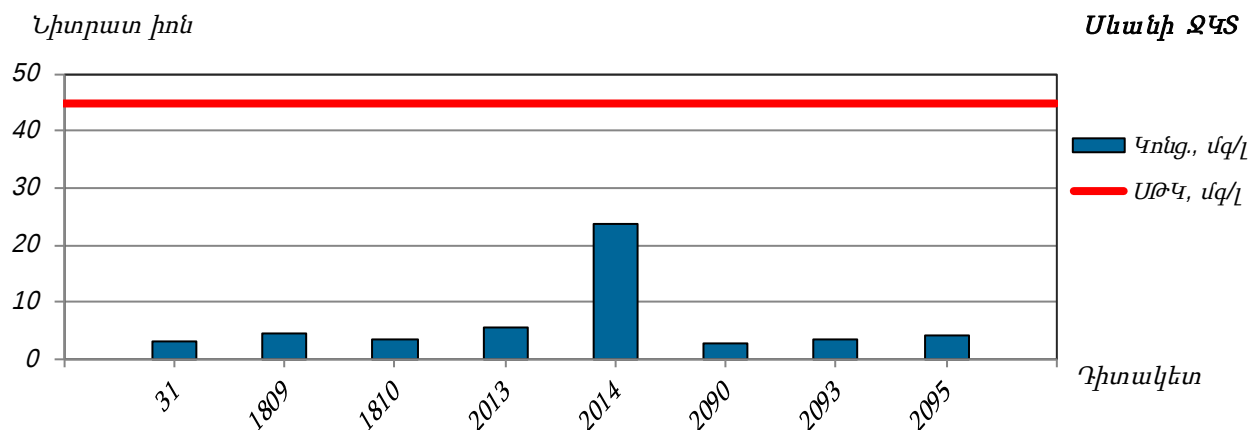
Գծապատկեր 76. Սևանի ՋԿՏ-ի շատրվանող հորատանցքերում ջրի մակարդակների փոփոխությունները

Գծապատկեր 77. Սևանի ՋԿՏ-ի շատրվանող հորատանցքերում ջրի մակարդակների փոփոխությունները

Գծապատկեր 78. Սևանի ՋԿՏ-ի դիտակետերի ջրում հանքայնացումը

Գծապատկեր 79. Սևանի ՋԿՏ-ի դիտակետերի ջրում նիտրատ իոնի պարունակությունը

Սևանա լիճ

2023 թվականի 2-րդ եռամսյակում հիդրոլոգիական դիտարկումներ են իրականացվել Սևանա լճի 4 դիտակետում՝ (Սևանա թերակղզի, Շորժա, Կարճաղբյուր, Մարտունի): Հիդրոոդերնութաբանական տվյալների հիման վրա կազմվել է Սևանա լճի ապրիլ, մայիս և հունիս ամիսների ջրային հաշվեկշիռը:

Աղյուսակ 11. Սևանա լճի ջրային հաշվեկշիռը 2023 թվականի 2-րդ եռամսյակում Ապրիլ

Ջրային հաշվեկշռի տարրերը	Ընդամենը (մլն. մ3)				Բազմամյա բնութագրեր (մլն.մ3) 1961–2022թթ.		
	Ըստ տասնօրյակների			Ամսվա ընթացքում	Նվազ.	միջին	Առավ.
	1	2	3				
ՄՈՒՏՔ							
Լիճը թափվող գետերով	17.72	23.09	23.30	64.11	42.0	129.1	320.0
Արփա-Սևան ջրատարով մուտք գործած ջրի ծավալը, այդ թվում ստորերկրյա ներհոսքը	6.98	6.93	8.80	22.71	1.60	32.0	56.3
Տեղումները լճի մակերևույթի վրա	23.6	10.5	17.0	51.1	19.1	54.9	118.2
Ստորերկրյա հոսք	2.60	2.60	2.60	7.80	2.80	5.60	7.90
Ընդամենը	50.90	43.12	51.70	145.72	103.6	215.6	379.3
ԵԼՔ							
Հրազդան գետով	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	7.74	89.0
Գոլորշացում լճի մակերևույթից	6.40	4.50	9.00	19.9	3.40	39.5	106.0
Ստորերկրյա հոսք	0.40	0.40	0.40	1.20	0.40	1.10	1.40
Ընդամենը	6.80	4.90	9.40	21.1	3.80	49.9	121.5
Կուտակում (նվազում)	25.4	38.3	38.2	101.9	0.00	157.7	288.3
Բացարձակ անկապք	18.7	-0.08	4.10	22.72		8.30	
Հարաբերական անկապք %	36.7	0.19	7.93	15.6	0.10	5.00	40.5

Բնութագրեր	Լճի մակարդակը, մ	Լճի մակերեսը, կմ2	Լճի ծավալը, կմ3
Ամսվա առաջին օրը	1900.31	1276.703	37.9347
Ամսվա վերջին օրը	1900.39	1277.464	38.0366
Միջին ամսական	1900.35	1277.084	37.9856

Մակարդակի փոփոխությունը ամսվա ընթացքում 0.08 (մ)
 Մակարդակի փոփոխությունը 01.01.23 30.04.23 ընթացքում 0.11 (մ)
 30.04.23 և 30.04.22 մակարդակի տարբերությունը -0.12 (մ)

Մայիս

Ջրային հաշվեկշռի տարրերը	Ընդամենը (մլն. մ3)				Բազմամյա բնութագրեր (մլն.մ3) 1961–2022թթ.		
	Ըստ տասնօրյակների			Ամսվա ընթացքում	Նվազ.	միջին	Առավ.
	1	2	3				
ՄՈՒՏՔ							
Լիճք թափվող գետերով	19.37	21.22	30.04	70.63	74.3	180.8	341.0
Արփա-Սևան ջրատարով մուտք գործած ջրի ծավալը, այդ թվում ստորերկրյա ներհոսքը	8.34	9.04	12.50	29.88	1.70	44.6	63.8
Տեղումները լճի մակերևույթի վրա	13.2	43.2	18.1	74.5	33.4	72.0	131.7
Ստորերկրյա հոսք	2.60	2.60	2.70	7.90	3.30	5.70	7.90
Ընդամենը	43.51	76.06	63.34	182.91	165.3	288.5	463.4
ԵԼՔ							
Հրազդան գետով	0.00	11.66	12.31	23.97	0.00	12.0	94.6
Գոլորշացում լճի մակերևույթից	11.0	9.90	17.0	37.90	23.0	53.0	82.2
Ստորերկրյա հոսք	0.40	0.40	0.40	1.20	0.50	1.10	1.70
Ընդամենը	11.40	21.96	29.71	63.07	24.0	67.1	144.8
Կուտակում (նվազում)	38.2	38.2	25.5	101.9	25.8	221.3	454.6
Բացարձակ անկապք	-6.09	15.9	8.13	17.94		1.30	
Հարաբերական անկապք %	12.3	20.9	12.8	9.81	0.10	4.60	22.9

Բնութագրեր	Լճի մակարդակը, մ	Լճի մակերեսը, կմ2	Լճի ծավալը, կմ3
Ամսվա առաջին օրը	1900.39	1277.464	38.0366
Ամսվա վերջին օրը	1900.47	1278.225	38.1385
Միջին ամսական	1900.43	1277.845	38.0875

Մակարդակի փոփոխությունը ամսվա ընթացքում 0.08 (մ)
 Մակարդակի փոփոխությունը 01.01.23 31.05.23 ընթացքում 0.19 (մ)
 31.05.23 և 31.05.22 մակարդակի տարբերությունը - 0.23 (մ)

Հունիս

Ջրային հաշվեկշռի տարրերը	Ընդամենը (մլն. մ3)				Բազմամյա բնութագրեր (մլն.մ3) 1961–2022թթ.		
	Ըստ տասնօրյակների			Ամսվա ընթացքում	Նվազ.	միջին	Առավ.
	1	2	3				
ՄՈՒՏՔ							
Լիճը թափվող գետերով	23.77	19.23	19.77	62.77	36.6	108.8	225.0
Արփա-Սևան ջրատարով մուտք գործած ջրի ծավալը, այդ թվում ստորերկրյա ներհոսքը	7.53	5.18	4.32	17.03	0.00	34.5	55.7
Տեղումները լճի մակերևույթի վրա	19.7	34.3	48.3	102.3	4.80	71.7	136.0
Ստորերկրյա հոսք	2.60	2.60	2.60	7.80	3.00	5.70	7.80
Ընդամենը	53.60	61.31	74.99	189.90	76.28	209.5	355.7
ԵԼՔ							
Հրազդան գետով	15.25	17.67	11.67	44.59	0.18	46.0	120.9
Գոլորշացում լճի մակերևույթից	28.9	34.7	41.9	105.5	36.9	90.3	153.7
Ստորերկրյա հոսք	0.40	0.40	0.40	1.20	0.40	1.10	1.70
Ընդամենը	44.55	52.77	53.97	151.29	65.6	136.5	222.5
Կուտակում (նվազում)	38.2	38.3	12.7	89.2	-128.4	77.8	240.7
Բացարձակ անկապք	-29.15	-29.76	8.32	-50.59		-4.50	
Հարաբերական անկապք %	35.2	32.7	11.1	21.0	0.40	4.70	30.0

Բնութագրեր	Լճի մակարդակը, մ	Լճի մակերեսը, կմ2	Լճի ծավալը, կմ3
Ամսվա առաջին օրը	1900.47	1278.225	38.1385
Ամսվա վերջին օրը	1900.54	1278.891	38.2277
Միջին ամսական	1900.51	1278.606	38.1895

Մակարդակի փոփոխությունը ամսվա ընթացքում 0.07 (մ)
 Մակարդակի փոփոխությունը 01.01.23 30.06.23 ընթացքում 0.26 (մ)
 30.06.23 և 30.06.22 մակարդակի տարբերությունը -0.20 (մ)

2023 թվականի ապրիլի 1-ին Սևանա լճի մակարդակը կազմել է 1900.31 մ, որը նախորդ տարվա նույն օրվա համեմատությամբ ցածր է եղել 14 սմ-ով: 2023 թվականի հունիսի 30-ին լճի մակարդակը կազմել է 1900.54 մ, որը նախորդ տարվա նույն օրվա համեմատ ցածր է եղել 20 սմ-ով: 2023 թվականի հունվարի 1-ից մինչև հունիսի 30-ը լճի մակարդակը բարձրացել է 26 սմ-ով, իսկ ապրիլի 1-ից հունիսի 30-ը՝ 23 սմ-ով:

Արփա-Սևան ջրատարով լիճ մուտք գործած ջրի ծավալը ապրիլ ամսին կազմել է 22.712 մլն մ³, մայիսին՝ 29.876 մլն մ³, հունիսին՝ 17.027 մլն մ³:

2023 թվականի մայիսի 14-ից Սևանա լճից սկսվել է իրականացվել ոռոգման նպատակով ջրառ: Ըստ Հրազդան ՀԷԿ-ի ջրանցք-Գեղամավան դիտակետի տվյալների մայիս ամսին (մայիսի 14-ից սկսած) լճից բացթողնված ջրի գումարային ծավալը կազմել է 23.965 մլն մ³, հունիսին՝ 44.585 մլն մ³:

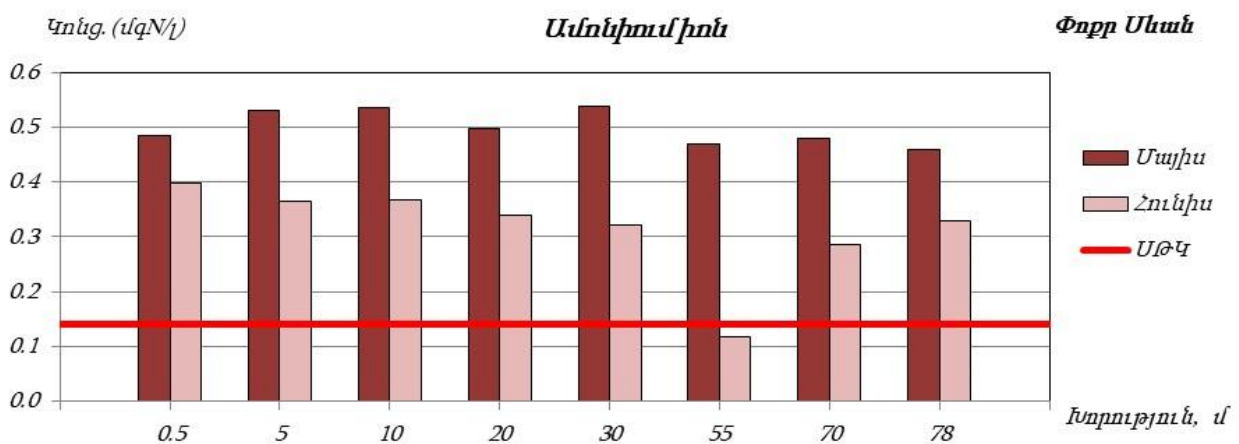
2023 թվականի ապրիլի 1-ին Սևանա լճի մակերեսը կազմել է 1276.703 կմ², ծավալը 37.9347 կմ³, իսկ եռամսյակի վերջին օրը՝ հունիսի 30-ին համապատասխանաբար՝ 1278.891 կմ² և 38.2277 կմ³:

Սևանա լճի ջրի որակի մոնիթորինգն իրականացվել է Փոքր և Մեծ Սևանների տարբեր խորություններում: Սևանա լճի ջրի որակի գնահատումն իրականացվում է ՀՀ կառավարության 2011 թվականի հունվարի 27-ի N 75 Ն որոշման Հավելված 12,1-ի համաձայն: Երեք ամիսներին Սևանա լճի ջրի որակի գնահատականները ներկայացված են Աղյուսակ 9-ում:

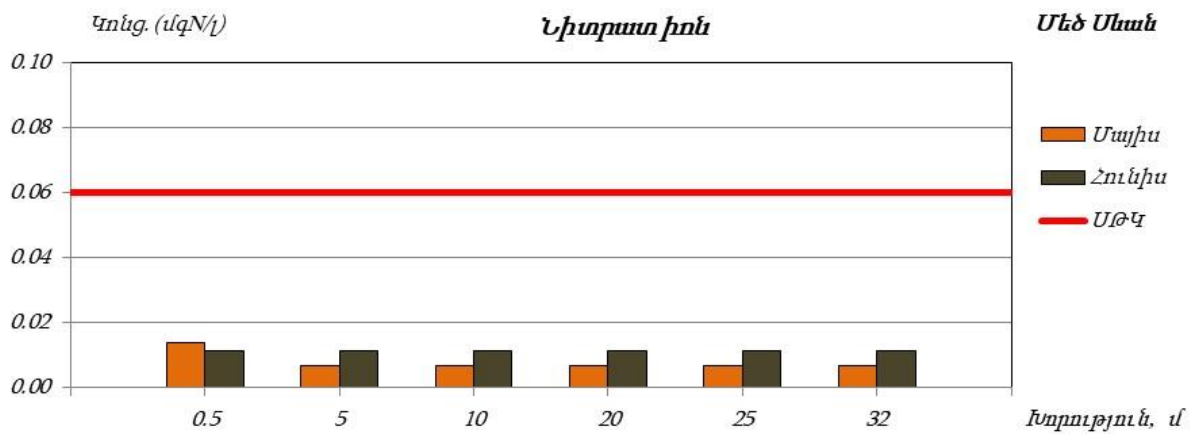
Սևանա լճում կենսածին նյութերի պարունակությունները.

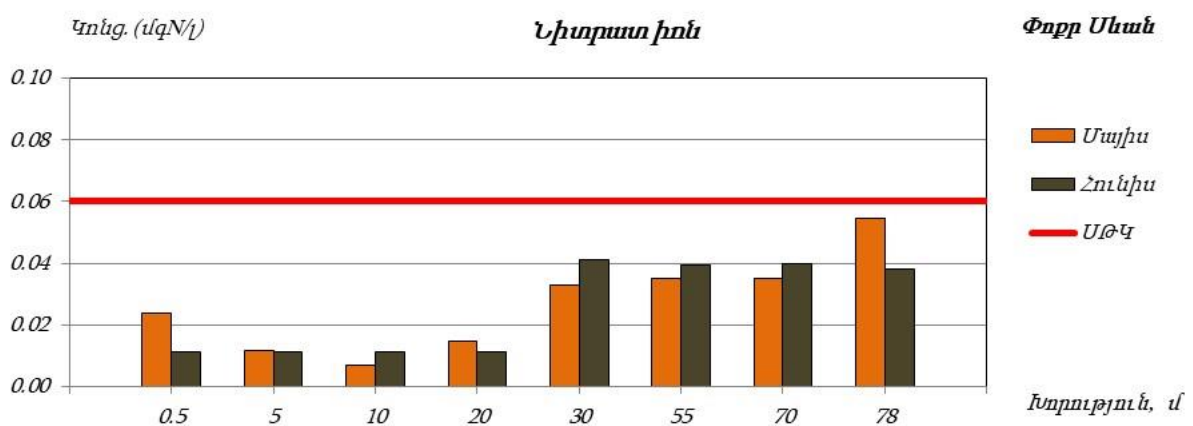
Գծապատկեր 78. Մեծ Սևանում ամոնիում իոնի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

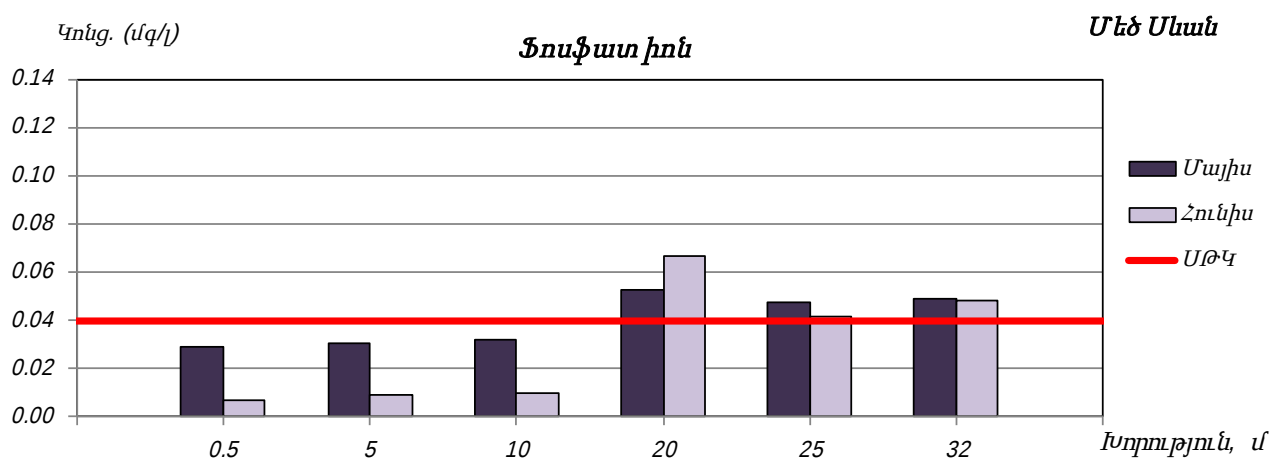
Գծապատկեր 79. Փոքր Սևանում ամոնիում իոնի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

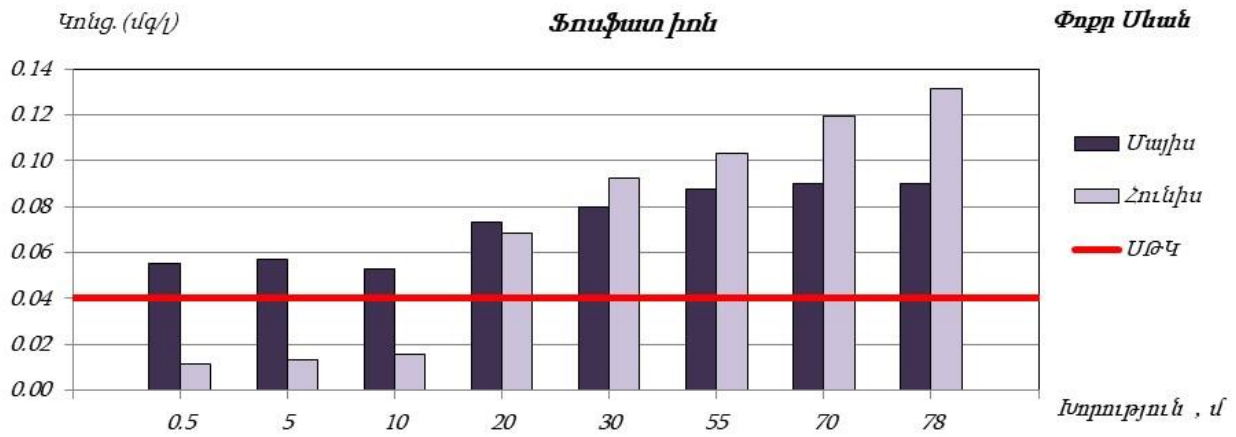
Գծապատկեր 80. Մեծ Սևանում նիտրատ իոնի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

Գծապատկեր 81. Փոքր Սևանում նիտրատ իոնի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

Գծապատկեր 82. Մեծ Սևանում ֆոսֆատ իոնի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

Գծապատկեր 83. Փոքր Սևանում ֆոսֆատ իոնի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

Աղյուսակ 12. Սևանա լճի ջրի որակը 2023 թվականի 2-րդ եռամսյակում

Մայիս

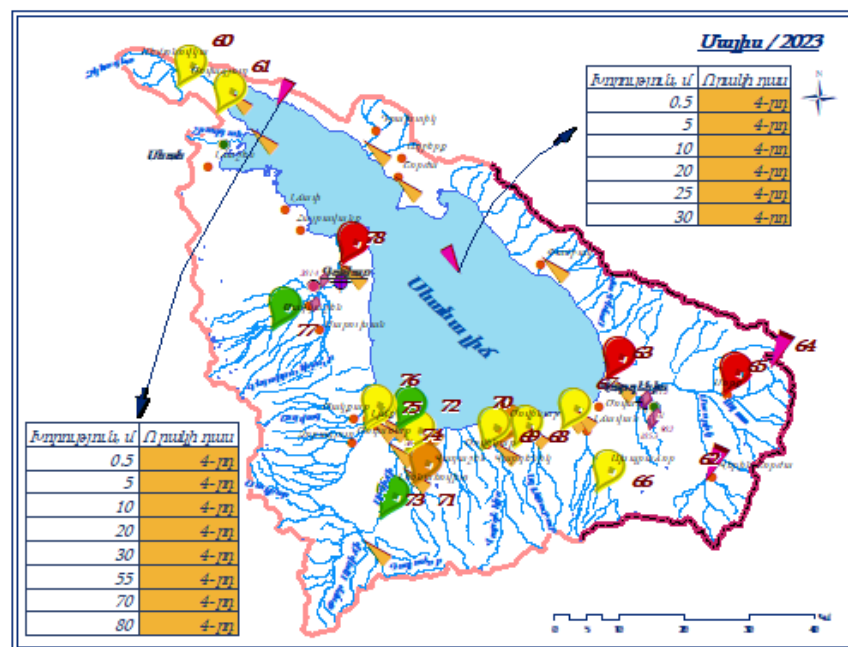
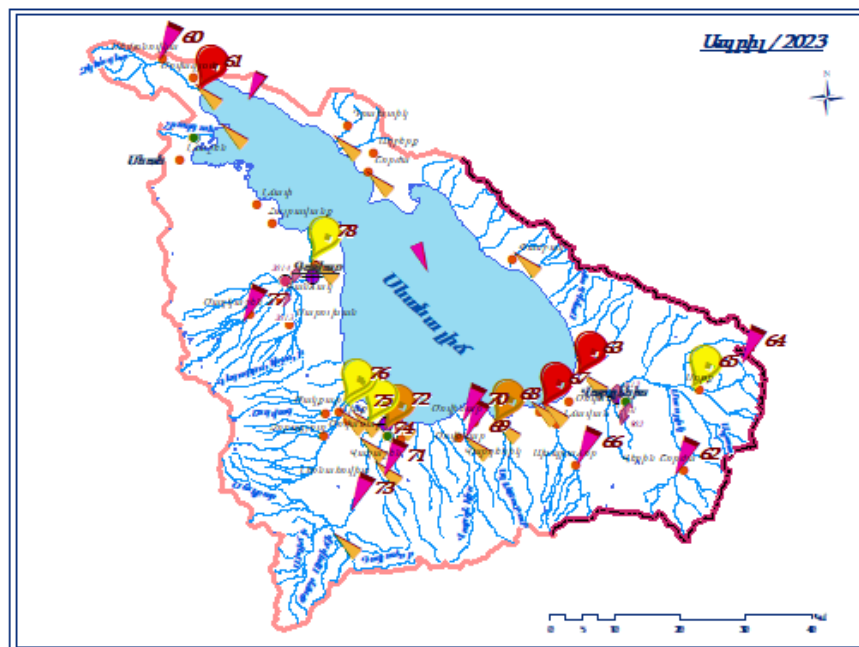
Տեղադրություն, խորություն	Ջրի որակի ցուցանիշ	Ջրի կարգավիճակի դաս ըստ ֆիզիկաքիմիական բնութագրիչների	Ջրի կարգավիճակի ընդհանրական դաս ըստ ֆիզիկաքիմիական բնութագրիչների
Մեծ Սևան, 0.5մ խորություն	Նիտրիտ իոն, բոր, ՀԱԱ	3-րդ	4-րդ
	Ամոնիում իոն	4-րդ	
Մեծ Սևան, 5մ խորություն	Բոր, ՀԱԱ	3-րդ	4-րդ
	Ամոնիում իոն, նիտրիտ իոն	4-րդ	
Մեծ Սևան, 10մ խորություն	Նիտրիտ իոն, բոր, ՀԱԱ, ընդհանուր ֆոսֆոր	3-րդ	4-րդ
	Ամոնիում իոն	4-րդ	
Մեծ Սևան, 20մ խորություն	Նիտրիտ իոն, բոր, ՀԱԱ, ընդհանուր ֆոսֆոր	3-րդ	4-րդ
	Ամոնիում իոն	4-րդ	
Մեծ Սևան, 25մ խորություն	ԹՔՊ, նիտրիտ իոն, բոր, ՀԱԱ	3-րդ	4-րդ
	Ամոնիում իոն	4-րդ	
Մեծ Սևան, 30մ խորություն	ԹՔՊ, նիտրիտ իոն, բոր, ՀԱԱ	3-րդ	4-րդ
	Ամոնիում իոն	4-րդ	

Տեղադրություն, խորություն	Ջրի որակի ցուցանիշ	Ջրի կարգավիճակի դաս ըստ ֆիզիկաքիմիական բնութագրիչների	Ջրի կարգավիճակի ընդհանրական դաս ըստ ֆիզիկաքիմիական բնութագրիչների
Փոքր Սևան, 0.5մ խորություն	ԹՔՊ, նիտրիտ իոն, մանգան, ՀԱԱ	3-րդ	4-րդ
	Ամոնիում իոն	4-րդ	
Փոքր Սևան, 5մ խորություն	ԹՔՊ, բոր, ՀԱԱ	3-րդ	4-րդ
	Ամոնիում իոն, նիտրիտ իոն	4-րդ	
Փոքր Սևան, 10մ խորություն	Նիտրիտ իոն, բոր, ՀԱԱ	3-րդ	4-րդ
	Ամոնիում իոն	4-րդ	
Փոքր Սևան, 20մ խորություն	Նիտրիտ իոն, ֆոսֆատ իոն, բոր, ՀԱԱ	3-րդ	4-րդ
	Ամոնիում իոն	4-րդ	
Փոքր Սևան, 30մ խորություն	ԹՔՊ, ֆոսֆատ իոն, բոր, ՀԱԱ, ընդհանուր ֆոսֆոր	3-րդ	4-րդ
	Ամոնիում իոն, նիտրիտ իոն	4-րդ	
Փոքր Սևան, 55մ խորություն	Նիտրիտ իոն, ֆոսֆատ իոն, բոր, ՀԱԱ, ընդհանուր ֆոսֆոր	3-րդ	4-րդ
	Ամոնիում իոն	4-րդ	
Փոքր Սևան, 70մ խորություն	Նիտրիտ իոն, ֆոսֆատ իոն, մանգան, բոր, ՀԱԱ, ընդհանուր ֆոսֆոր	3-րդ	4-րդ
	Ամոնիում իոն	4-րդ	
Փոքր Սևան, 80մ խորություն	Նիտրիտ իոն, ֆոսֆատ իոն, բոր, ՀԱԱ, ընդհանուր ֆոսֆոր	3-րդ	4-րդ
	Մանգան	4-րդ	

Հունիս

<i>Տեղադրություն, խորություն</i>	<i>Ջրի որակի ցուցանիշ</i>	<i>Ջրի կարգավիճակի դաս ըստ ֆիզիկաքիմիական բնութագրիչների</i>	<i>Ջրի կարգավիճակի ընդհանրական դաս ըստ ֆիզիկաքիմիական բնութագրիչների</i>
<i>Մեծ Սևան, 0.5մ խորություն</i>	<i>ԹՔՊ, ամոնիում իոն, նիտրիտ իոն, բոր, ՀԱԱ</i>	<i>3-րդ</i>	<i>3-րդ</i>
<i>Մեծ Սևան, 5մ խորություն</i>	<i>ԹՔՊ, ամոնիում իոն, նիտրիտ իոն</i>	<i>3-րդ</i>	<i>3-րդ</i>
<i>Մեծ Սևան, 10մ խորություն</i>	<i>ԹՔՊ, ամոնիում իոն, նիտրիտ իոն, բոր, ՀԱԱ</i>	<i>3-րդ</i>	<i>3-րդ</i>
<i>Մեծ Սևան, 20մ խորություն</i>	<i>Լուծված թթվածին, ԹՔՊ, ամոնիում իոն, մանգան, բոր</i>	<i>3-րդ</i>	<i>3-րդ</i>
<i>Մեծ Սևան, 25մ խորություն</i>	<i>ԹՔՊ, ամոնիում իոն, մանգան, բոր</i>	<i>3-րդ</i>	<i>3-րդ</i>
<i>Մեծ Սևան, 30մ խորություն</i>	<i>ԹՔՊ, ամոնիում իոն, նիտրիտ իոն, մանգան, բոր</i>	<i>3-րդ</i>	<i>3-րդ</i>
<i>Փոքր Սևան, 0.5մ խորություն</i>	<i>Նիտրիտ իոն, բոր, ՀԱԱ</i>	<i>3-րդ</i>	<i>4-րդ</i>
	<i>Ամոնիում իոն</i>	<i>4-րդ</i>	
<i>Փոքր Սևան, 5մ խորություն</i>	<i>Ամոնիում իոն, նիտրիտ իոն, բոր, ՀԱԱ</i>	<i>3-րդ</i>	<i>3-րդ</i>
<i>Փոքր Սևան, 10մ խորություն</i>	<i>ԹՔՊ, ամոնիում իոն, նիտրիտ իոն, բոր, ՀԱԱ</i>	<i>3-րդ</i>	<i>3-րդ</i>
<i>Փոքր Սևան, 20մ խորություն</i>	<i>Ամոնիում իոն, նիտրիտ իոն, բոր, ՀԱԱ</i>	<i>3-րդ</i>	<i>3-րդ</i>
<i>Փոքր Սևան, 30մ խորություն</i>	<i>ԹՔՊ, ամոնիում իոն, ֆոսֆատ իոն, մանգան, բոր, ՀԱԱ</i>	<i>3-րդ</i>	<i>4-րդ</i>
	<i>Նիտրիտ իոն</i>	<i>4-րդ</i>	
<i>Փոքր Սևան, 55մ խորություն</i>	<i>ԹՔՊ, ֆոսֆատ իոն, բոր</i>	<i>3-րդ</i>	<i>4-րդ</i>
	<i>Նիտրիտ իոն</i>	<i>4-րդ</i>	
<i>Փոքր Սևան, 70մ խորություն</i>	<i>ԹՔՊ, ամոնիում իոն, ֆոսֆատ իոն, բոր</i>	<i>3-րդ</i>	<i>5-րդ</i>
	<i>Լուծված թթվածին, նիտրիտ իոն</i>	<i>4-րդ</i>	
	<i>Մանգան</i>	<i>5-րդ</i>	
<i>Փոքր Սևան, 80մ խորություն</i>	<i>Ամոնիում իոն, ֆոսֆատ իոն, բոր, ՀԱԱ</i>	<i>3-րդ</i>	<i>5-րդ</i>
	<i>Նիտրիտ իոն</i>	<i>4-րդ</i>	
	<i>Մանգան</i>	<i>5-րդ</i>	

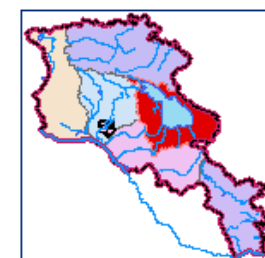
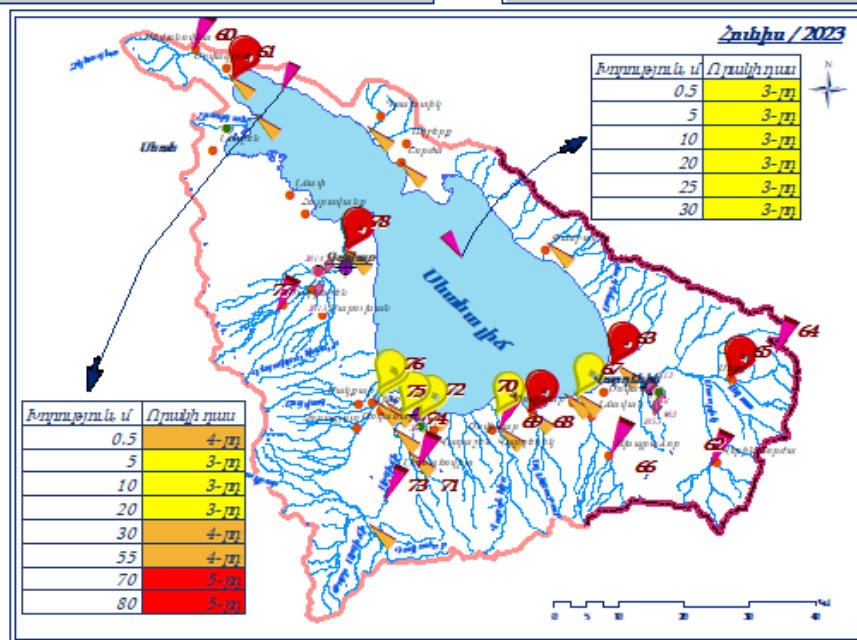
ՀՀ Սևանի ջրավազանային կառավարման տարածքի մակերևութային ջրերի որակը

ՊԱՅՄԱՆԱԿԱՆ ԼԵՂՆԵՐ

- Մաքցկենտրոն
- Բաղարներ
- Բնակավայրեր
- ▲ Մակերևութային ջրերի որակի մոնիթորինգի դիտակետեր
- ▲ Մտորերկրյա ջրերի մոնիթորինգի դիտակետեր
- Ջետային ցանց
- ՀՀ պետական սահման
- Լճեր և ջրամբարներ
- Սևանի ջրավազանային կառավարման տարածք

3-ըլ	«միջակ»	
4-ըլ	«անբավարար»	
5-ըլ	«վատ»	

Մակերևութային ջրերի որակի դասեր

- 2-ըլ դաս
- 3-ըլ դաս
- 4-ըլ դաս
- 5-ըլ դաս

Արարատյան ջրավազանային կառավարման տարածք
Մակերևութային ջրեր
Հիդրոլոգիական դիտարկումներ

Արարատյան ՋԿՏ-ում հիդրոլոգիական դիտարկումներն իրականացվում են 12 դիտակետում. այդ թվում՝ 11 գետային և 1 ջրամբարային (Ագատի ջրամբար): Որոշ օպերատիվ դիտակետերի դիտարկումներից ստացված ջրի ելքերի վերաբերյալ միջին ամսական փաստացի տվյալները և նորմաների նկատմամբ շեղումները ներկայացված են Աղյուսակ 12-ում:

Աղյուսակ 13. Արարատյան ՋԿՏ-ի որոշ դիտակետերում ջրի ելքը.

Գետ	Դիտակետ	Միջին ամսական ելքեր. մ³/վ								
		ապրիլ			մայիս			հունիս		
		փաստացի	նորմա	%	փաստացի	նորմա	%	փաստացի	նորմա	%
Ագատ	Գառնի	3.42	7.70	44	5.42	12.3	44	2.84	9.29	31
Վեդի	Ուրցաձոր	2.53	4.50	56	1.29	6.84	19	0.31	2.16	14
Արփա	Ջերմուկ	3.20	6.26	51	4.47	18.7	24	3.17	11.4	28
Արփա	Արենի	13.1	30.5	43	6.30	50.6	12	4.91	25.7	19

Մակերևութային ջրերի որակ

Վեդի գետի ջրի որակը Արարատից ներքև ապրիլին գնահատվել է «վատ» (5-րդ դաս), մայիսին՝ «միջակ» (3-րդ դաս):

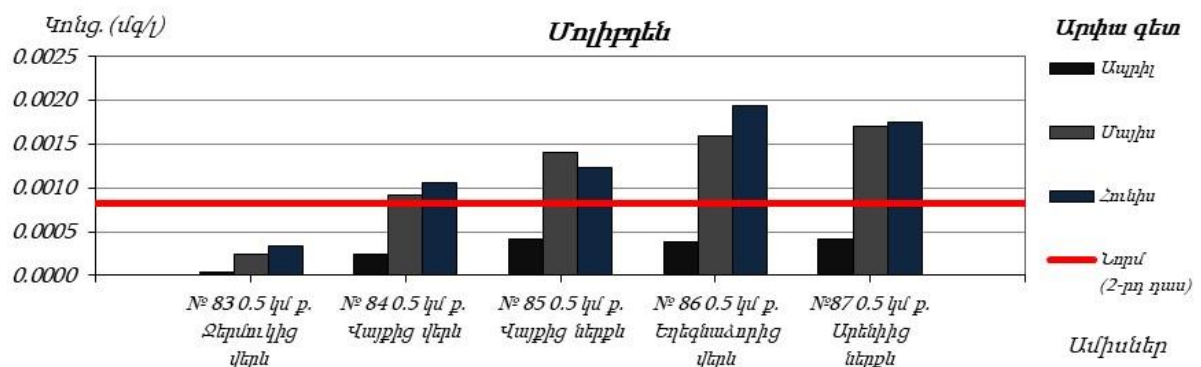
Արփա գետի ջրի որակը Ջերմուկ քաղաքից վերև, Վայք քաղաքից վերև և ներքև հատվածներում երեք ամիսների ընթացքում գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս), Եղեգնաձոր քաղաքից վերև ջրի որակը ապրիլին և մայիսին գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս), հունիսին՝ «անբավարար» (4-րդ դաս), Արենի գյուղից ներքև ջրի որակը ապրիլին գնահատվել է «միջակ» (5-րդ դաս), մայիսին և հունիսին՝ «անբավարար» (4-րդ դաս):

Դարբ գետի ջրի որակը ակունքում հունիսին գնահատվել է «վատ» (5-րդ դաս), գետաբերանում՝ երեք ամիսների ընթացքում՝ «միջակ» (3-րդ դաս):

Հերիեր գետի ջրի որակը գետաբերանում հունիսին գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս):

Եղեգիս գետի ջրի որակը Շատին գյուղից ներքև հատվածում երեք ամիսների ընթացքում գնահատվել է «վատ» (5-րդ դաս):

Որոտան-Արփա ջրատարի ջրի որակը թունելի ելքի հատվածում երեք ամիսների ընթացքում գնահատվել է «անբավարար» (4-րդ դաս):

Ստորերկրյա քաղցրահամ ջրեր

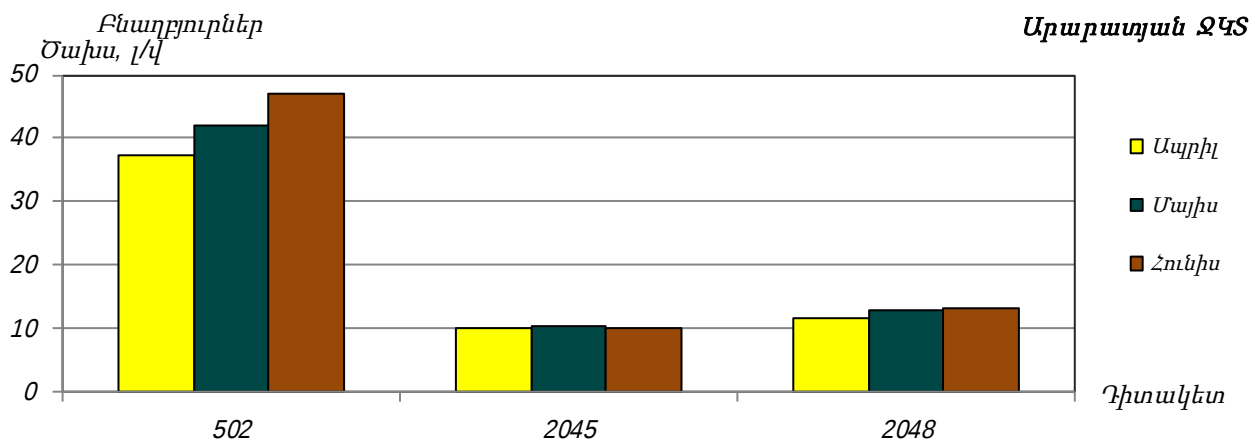
Արարատյան ՋԿՏ-ում ստորերկրյա ջրերի քանակի մոնիթորինգն իրականացվել է 23 դիտակետում, որտեղ կատարվել են ջրի ջերմաստիճանի, ծախսի և մակարդակի չափումներ:

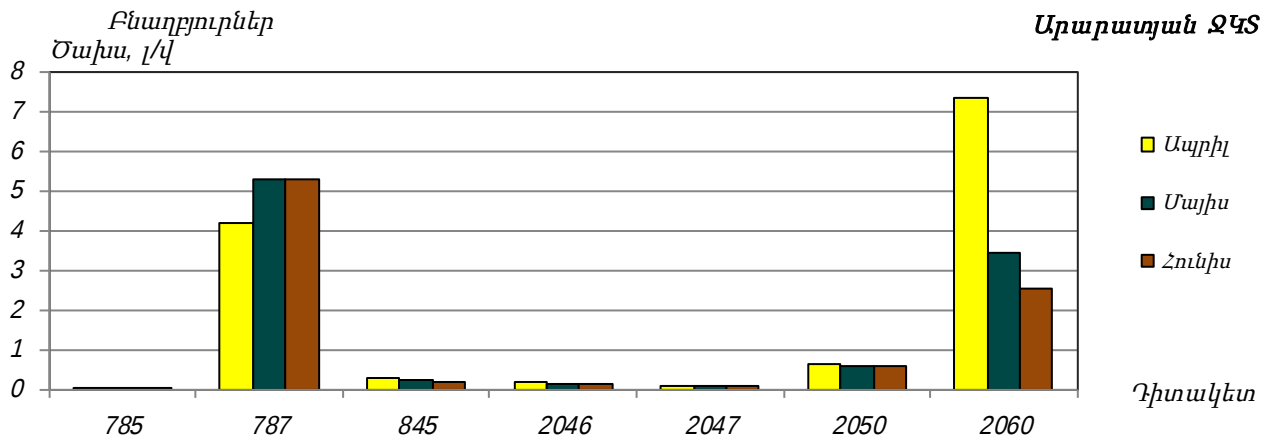
Մալիշկա, Եղեգնաձոր և Գառնի համայնքների N502, N787, N2048 աղբյուրներում գրանցվել են ծախսերի ավելացում: Համեմատաբար կայուն ռեժիմ է նկատվում Ագարակաձորի N785, Գառնիի N2045 դիտակետերում: Կեչուտի N2060 դիտակետում ծախսը 7.37լ/վ-ից նվազել է՝ հասնելով 2.56լ/վ, իսկ Ջեղեայի N2050 դիտակետում՝ նվազել է աննշան:

Արարատյան դաշտի հարավ-արևելյան մասի՝ Վեդի, Արմաշ, Եղեգնավան, Լուսառատ և Արարատ համայնքների N2006, N2075, N2065, N2074 N2076 դիտակետերում նկատվում են մակարդակների բարձրացում, իսկ Սուրենավանի N2067 դիտակետում ծախսը ավելացել է՝ հասնելով 1.01լ/վ:

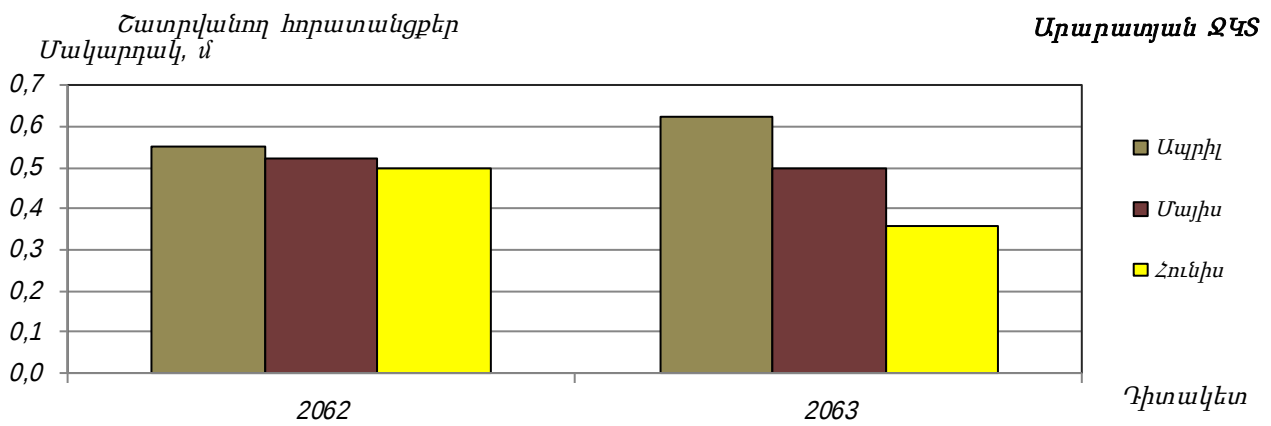
Դալար գյուղի N2072 և Արտաշատ քաղաքի N2073 դիտակետերում նկատվում են գրունտային ջրերի մակարդակների իջեցումներ: Շատրվանոդ հորատանցքերի դիտակետերում հիմնականում շարունակվում են ջրի ծախսի նվազումները: Մրգավետի N2052, Արտաշատի N2069 հորատանքերում նույնպես նկատվել են ջրի մակարդակների իջեցումներ:

Արարատյան ՋԿՏ-ի 10 դիտակետում մայիս ամսին իրականացվել է որակի մոնիթորինգ: Սուրենավան համայնքի N2067 և ք. Արտաշատի N2069 շատրվանոդ հորատանցքերում հանքայնացումը, իսկ N2067 դիտակետում քլորիդ և սուլֆատ իոնների պարունակությունները գերազանցել են համապատասխան ՍԹԿ-ները:

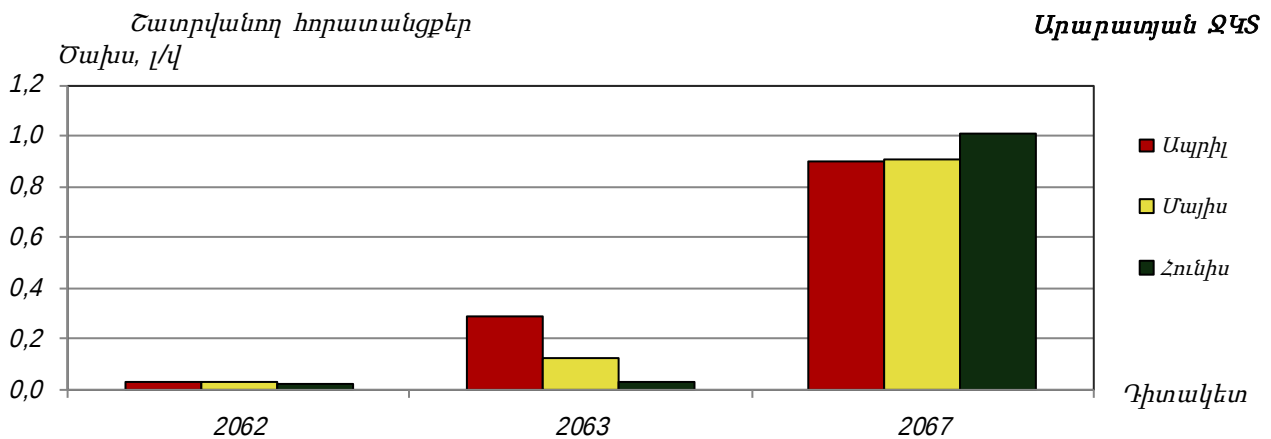

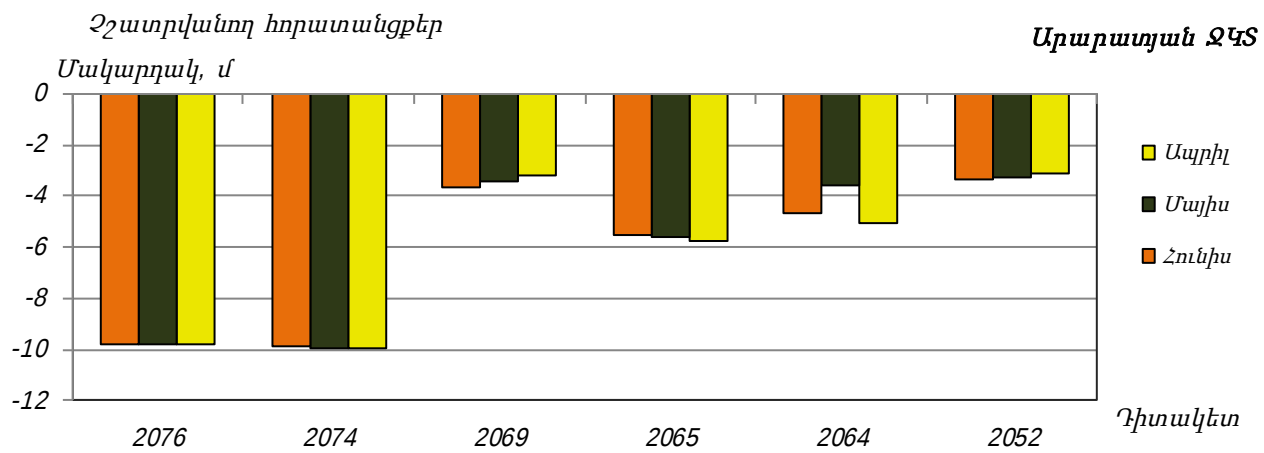
Գծապատկեր 85. Արարատյան ՋԿՏ-ի քնադրյունների ծախսերի փոփոխությունները

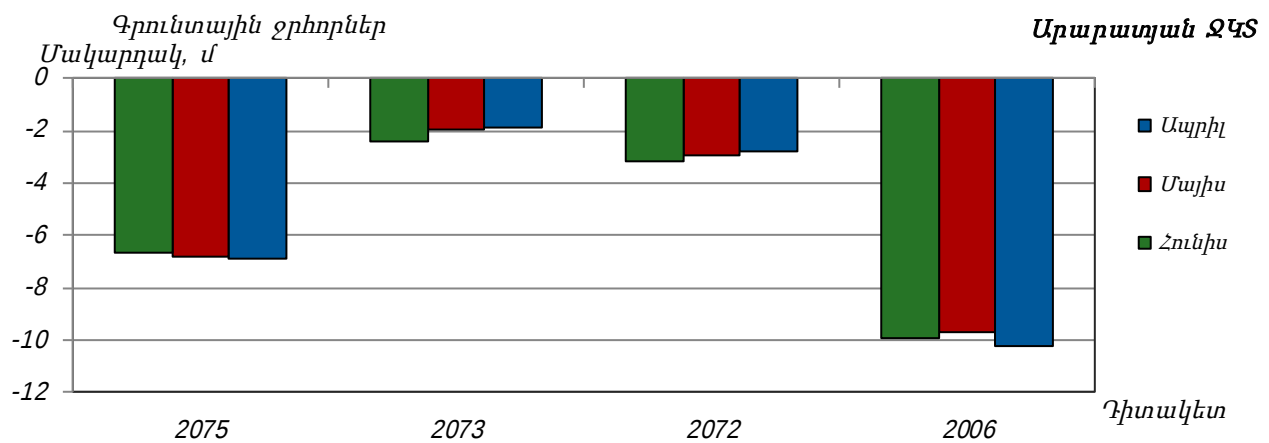
Գծապատկեր 86. Արարատյան ՋԿՏ-ի շատրվանոց հորատանցքերում մակարդակների փոփոխությունները

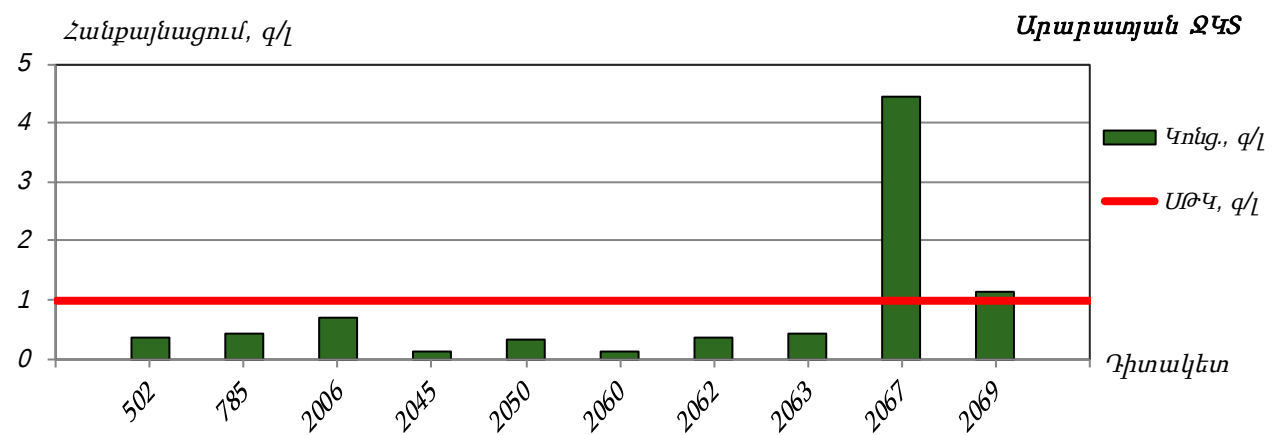
Գծապատկեր 87. Արարատյան ՋԿՏ-ի շատրվանոց հորատանցքերում ծախսերի փոփոխությունները

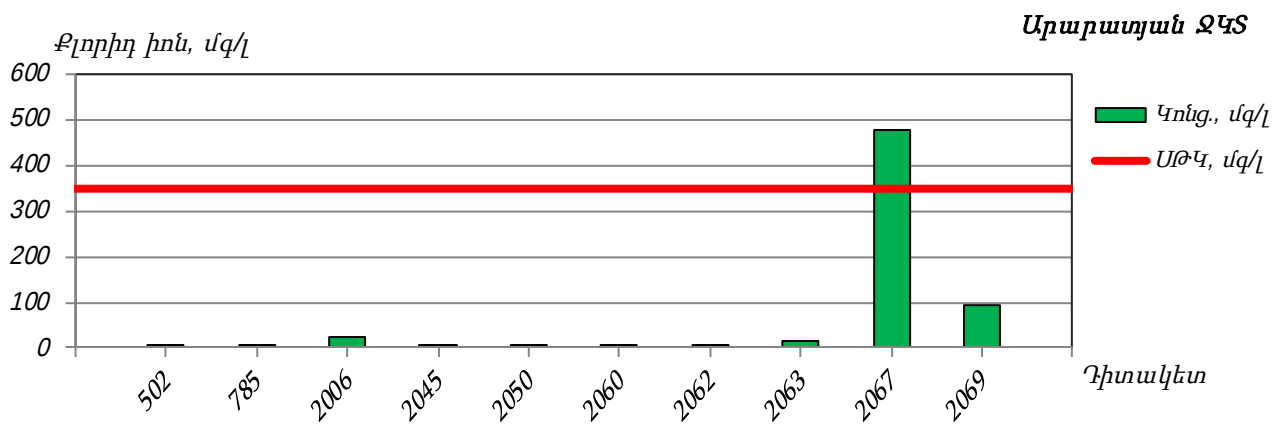
Գծապատկեր 88. Արարատյան ՋԿՏ-ի չջատրվանող հորատանցքերում մակարդակների փոփոխությունները

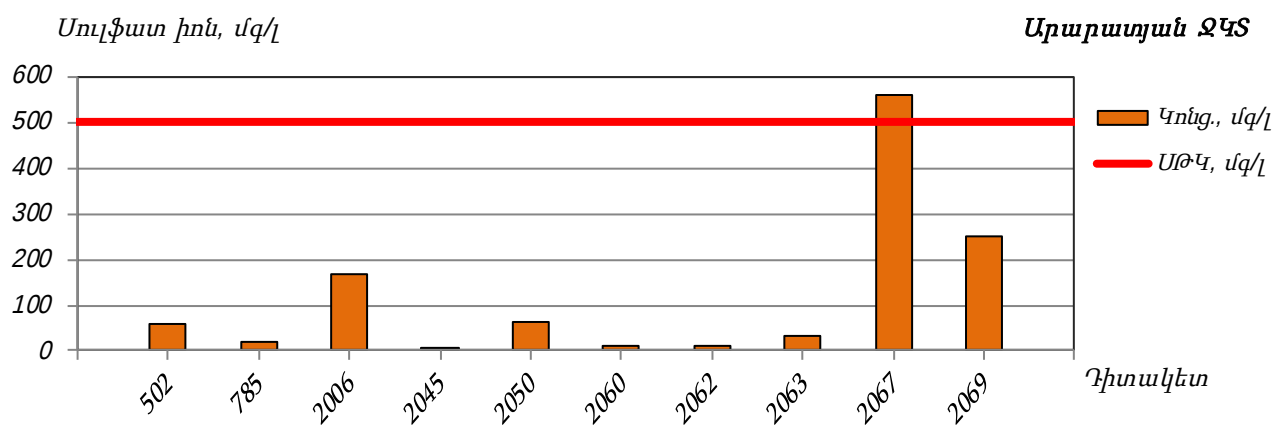
Գծապատկեր 89. Արարատյան ՋԿՏ-ի գրունտային ջրհորներում մակարդակների փոփոխությունները

Գծապատկեր 90. Արարատյան ՋԿՏ-ի դիտակետերի ջրում հանքայնացումը

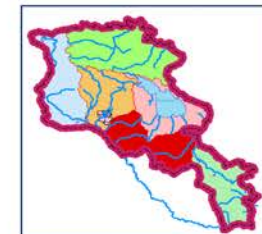
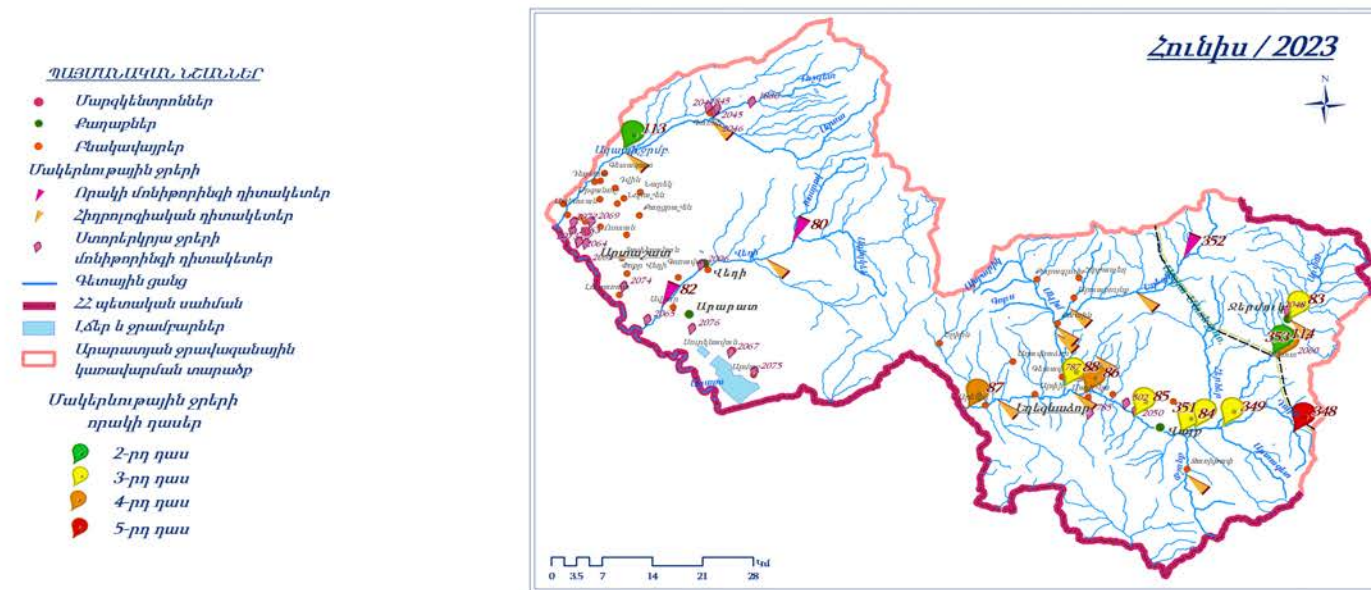
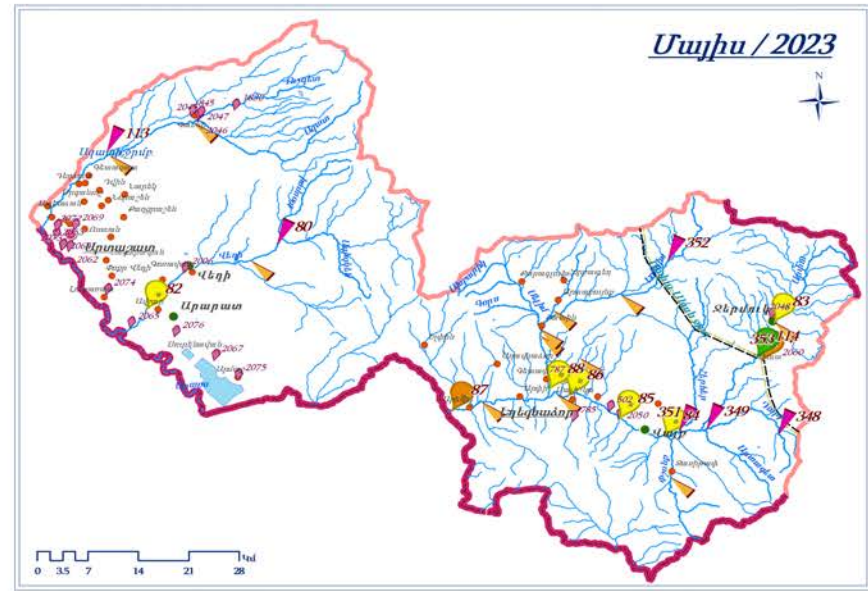
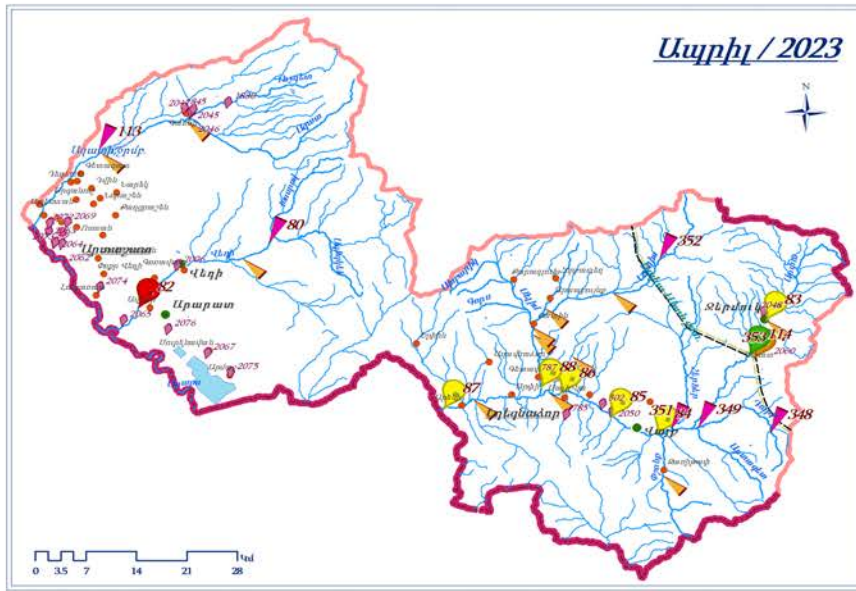

Գծապատկեր 91. Արարատյան ՋԿՏ-ի դիտակետերի ջրում քլորիդ իոնի պարունակությունը

Գծապատկեր 92. Արարատյան ՋԿՏ-ի դիտակետերի ջրում սուլֆատ իոնի պարունակությունը

ՀՀ Արարատյան ջրավազանային կառավարման տարածքի մակերևութային ջրերի որակը

Հարավային ջրավազանային կառավարման տարածք
Մակերևութային ջրեր

Հիդրոլոգիական դիտարկումներ

Հարավային ՋԿՏ-ում հիդրոլոգիական դիտարկումներն իրականացվում են 9 դիտակետում: Որոշ օպերատիվ դիտակետերի դիտարկումներից ստացված ջրի ելքերի վերաբերյալ միջին ամսական փաստացի տվյալները և նորմաների նկատմամբ շեղումները ներկայացված են աղյուսակ 13-ում:

Աղյուսակ 14. Հարավային ՋԿՏ-ի որոշ դիտակետերում ջրի ելքը.

Գետ	Դիտակետ	Միջին ամսական ելքեր. մ³/վ								
		ապրիլ			մայիս			հունիս		
		փաստացի	նորմա	%	փաստացի	նորմա	%	փաստացի	նորմա	%
Մեղրիգետ	Մեղրի	0.83	5.70	15	3.34	7.70	43	5.96	8.47	70
Ողջի	Կապան	4.13	11.1	37	13.4	21.6	62	11.6	18.7	62
Որոտան	Գորայք	2.45	4.60	53	7.59	12.3	62	4.61	8.55	54

Մակերևութային ջրերի որակ

Կարձևան գետի ջրի որակը գետաբերանի հատվածում երեք ամիսների ընթացքում գնահատվել է «վատ» (5-րդ դաս):

Մեղրիգետ գետի ջրի որակը Մեղրի քաղաքից վերև հատվածում ապրիլին և հունիսին գնահատվել է «անբավարար» (4-րդ դաս), մայիսին՝ «վատ» (5-րդ դաս), գետաբերանի հատվածում ջրի որակը ապրիլին գնահատվել է «անբավարար» (4-րդ դաս), մայիսին և հունիսին՝ «վատ» (5-րդ դաս):

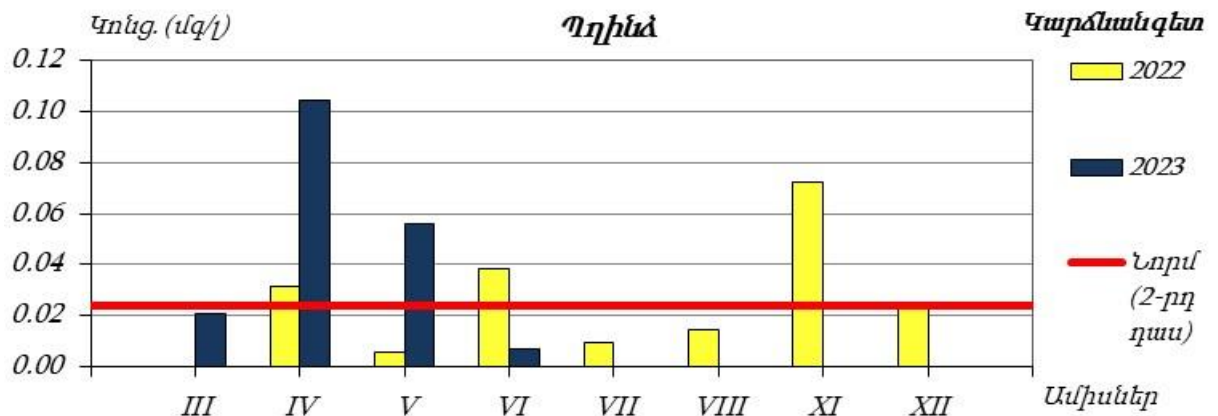
Աճանան (Նորաշենիկ) գետի ջրի որակը Աճանան գյուղից վերև հատվածում ապրիլին գնահատվել է «անբավարար» (4-րդ դաս), հունիսին՝ «վատ» (5-րդ դաս), գետաբերանի հատվածում ջրի որակը երեք ամիսների ընթացքում գնահատվել է «վատ» (5-րդ դաս):

Գեղի գետի ջրի որակը Աջաբաջ գյուղից վերև հատվածում մայիսին և հունիսին գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս), գետաբերանի հատվածում ջրի որակը ապրիլ և մայիս ամիսներին գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս), հունիսին՝ «վատ» (5-րդ դաս):

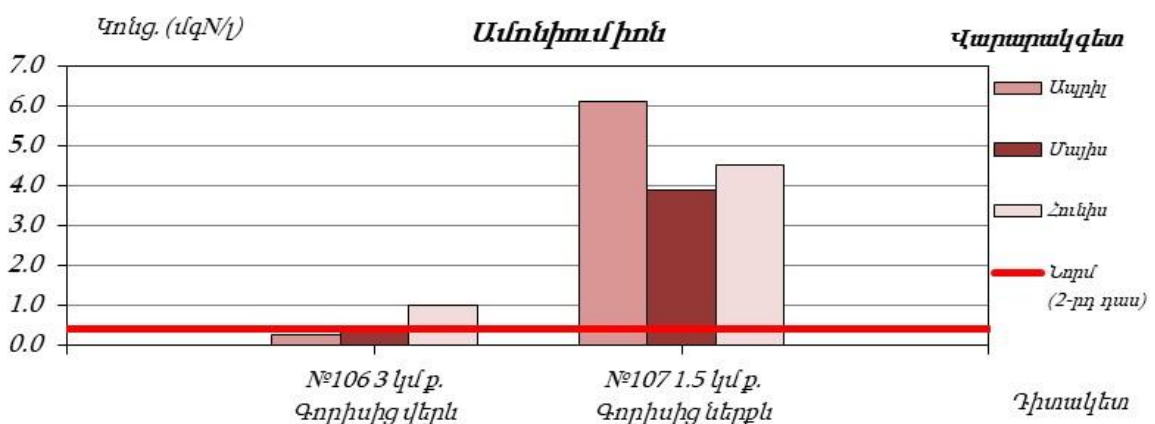
Որոտան գետի ջրի որակը Գորայք գյուղից վերև ապրիլին և մայիսին գնահատվել է «անբավարար» (4-րդ դաս), հունիսին՝ «միջակ» (3-րդ դաս): Միսիան քաղաքից վերև հատվածում ջրի որակը ապրիլին և մայիսին գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս), հունիսին՝ «անբավարար» (4-րդ դաս), Միսիան քաղաքից ներքև հատվածում ջրի որակը երեք ամիսների ընթացքում գնահատվել է «անբավարար» (4-րդ դաս):

Միսիան գետի ջրի որակը Արևիս գյուղից վերև հատվածում մայիսին գնահատվել է «անբավարար» (4-րդ դաս), գետաբերանի հատվածում ջրի որակը երեք ամիսների ընթացքում գնահատվել է «անբավարար» (4-րդ դաս):

Վարարակ գետի ջրի որակը Գորիս քաղաքից վերև հատվածում ապրիլին գնահատվել է «անբավարար» (4-րդ դաս), մայիսին և հունիսին՝ «վատ» (5-րդ դաս), գետաբերանի հատվածում ջրի որակը երեք ամիսների ընթացքում գնահատվել է «վատ» (5-րդ դաս):

Գծապատկեր 89. Կարճևան զետույմ պղնձի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

Գծապատկեր 90. Վարարակ զետույմ նիտրիտ իոնի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

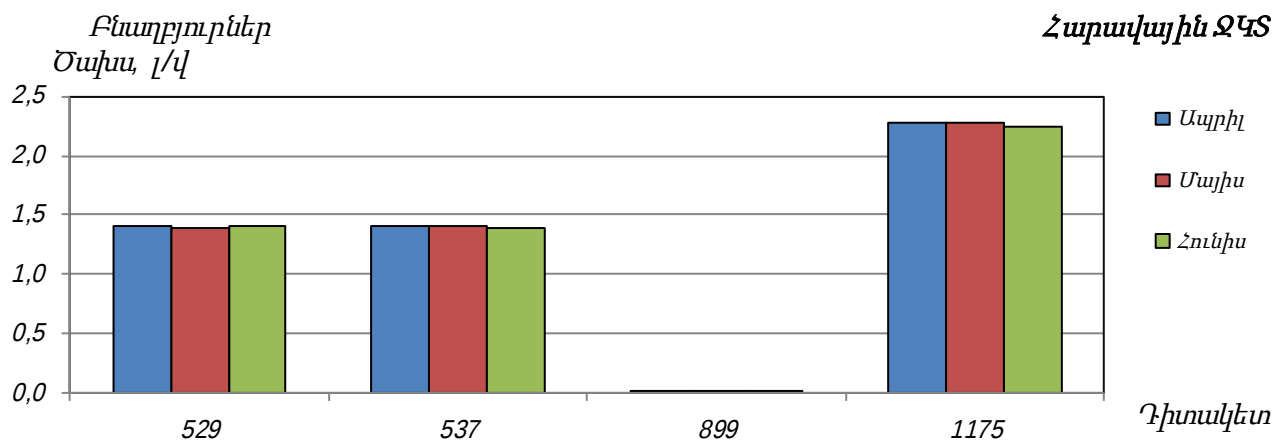
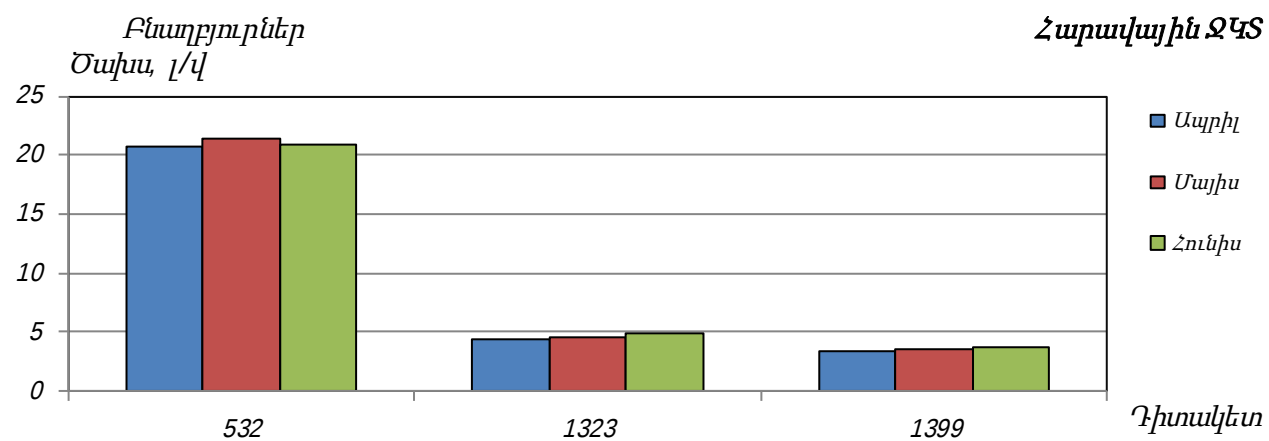
Ստորերկրյա քաղցրահամ ջրեր

Հարավային ՋԿՏ-ի ստորերկրյա ջրերի քանակի մոնիթորինգն իրականացվել է 7 դիտակետում, որտեղ կատարվել են ջրի ջերմաստիճանի և ծախսի չափումներ:

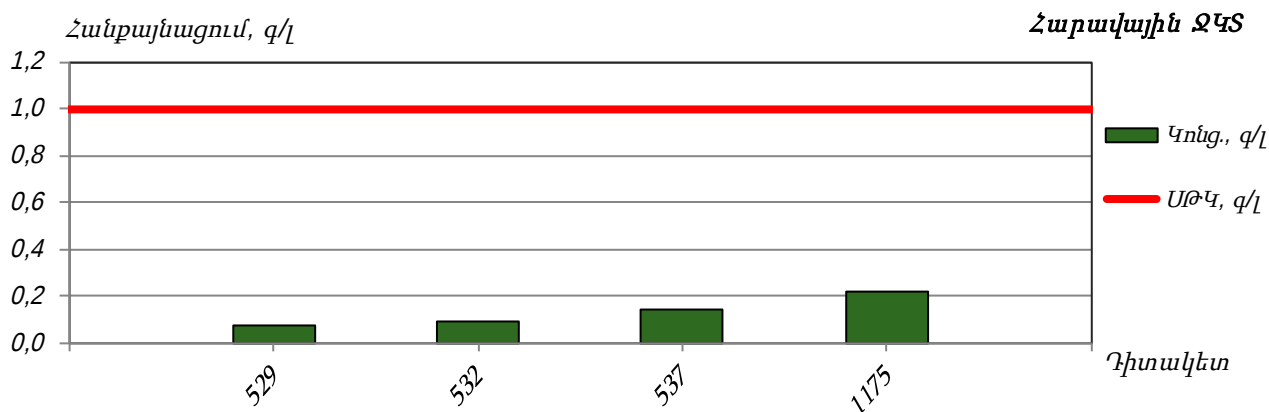
Գորայք, Սպանդարյան, Շաքի և Անգեղակոթ համայնքների N529, N537, N532, N1175 դիտակետերում դիտարկվել է ծախսերի համեմատաբար կայուն վիճակ:

Գորիսի N1399 և Անգեղակոթի N1323 դիտակետերում նկատվում է ծախսերի աննշան աճ:

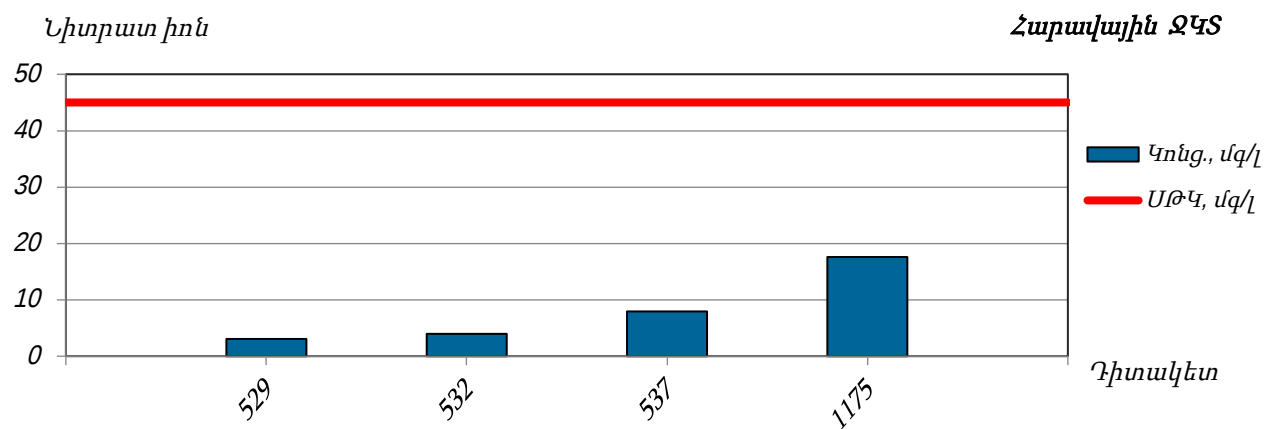
Հարավային ՋԿՏ-ի 4 դիտակետում հունիս ամսին իրականացվել է որակի մոնիթորինգ: Նշված դիտակետերում հանքայնացումը, նիտրատ, սուլֆատ, քլորիդ իոնների պարունակությունները չեն գերազանցել համապատասխան ՍԹԿ-ները:

Գծապատկեր 91. Հարավային ՋԿՏ-ի բնադրյուններում ծախսերի փոփոխությունները

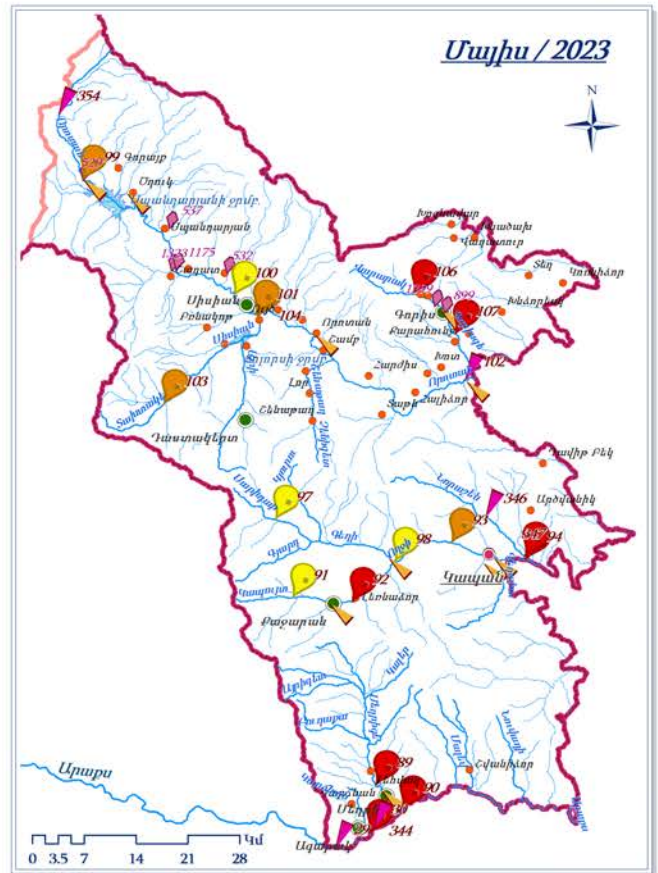

Գծապատկեր 92. Հարավային ՋԿՏ-ի դիտակետերի ջրում հանքայնացումը

Գծապատկեր 93. Հարավային ՋԿՏ-ի դիտակետերի ջրում նիտրատ իոնի պարունակությունը

ՀՀ Հարավային ջրավազանային կառավարման տարածքի մակերևութային ջրերի որակը

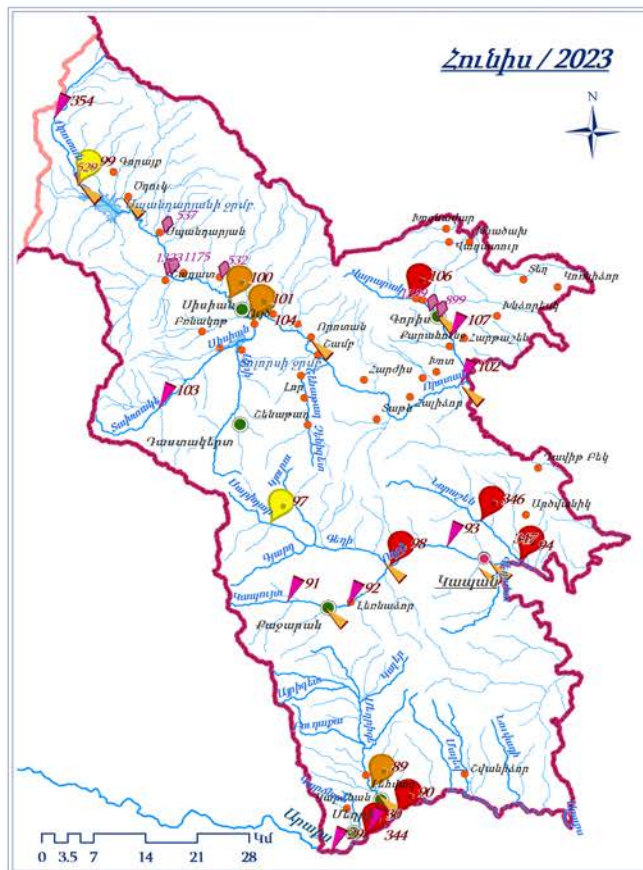

ՊԱՅՄԱՆԱԿԱՆ ՆՇԱՆՆԵՐ

- Մարզկենտրոն
- Քաղաքներ
- Բնակավայրեր
- Մակերևութային ջրերի**
- ▲ Որակի մոնիթորինգի դիտակետեր
- ▲ Հիդրոլոգիական դիտակետեր
- ▲ Ստորերկրյա ջրերի մոնիթորինգի դիտակետեր
- Գետային ցանց
- ՀՀ պետական սահման
- Լճեր և ջրամբարներ
- Հարավային ջրավազանային կառավարման տարածք

Մակերևութային ջրերի որակի դասեր

- 3-րդ դաս
- 4-րդ դաս
- 5-րդ դաս

Ջրամբարներ

Ախուրյանի, Արփիլիճ, Ազատի և Ապարանի ջրամբարներում իրականացվում են հիդրոլոգիական դիտարկումներ և ջրի որակի մոնիթորինգ, Մարմարիկի ջրամբարում իրականացվում են միայն հիդրոլոգիական դիտարկումներ, իսկ Կեչուտի ջրամբարում և Երևանյան լճում՝ միայն ջրի որակի մոնիթորինգ:

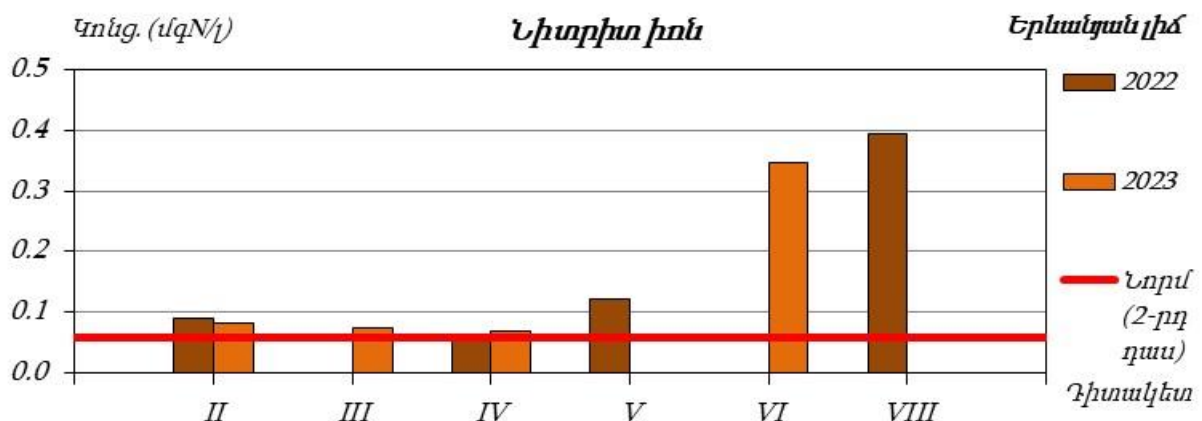
2023 թվականի 2-րդ եռամսյակում ջրամբարների լցվածությունների մեծությունները եռամսյակի ամիսների վերջին օրերի դրությամբ ներկայացված են 14-րդ աղյուսակում:

Աղյուսակ 15. Ջրամբարների ջրալցվածությունը 2023 թվականի 2-րդ եռամսյակում

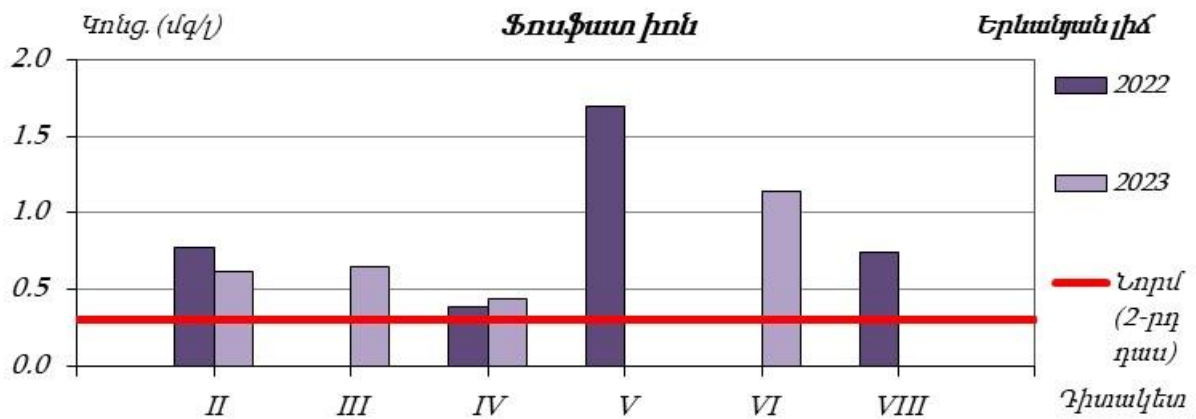
Ջրամբարի անվանումը	Ջրամբարի ընդհանուր ծավալը, մլն. խոր.մ	Փաստացի լցվածությունը, Ապրիլի 30-ի դրությամբ		Փաստացի լցվածությունը, Մայիսի 31-ի դրությամբ		Փաստացի լցվածությունը, Հունիսի 30-ի դրությամբ	
		ընդամենը մլն. խոր.մ	ընդհանուր ծավալի նկատմամբ %	ընդամենը մլն. խոր.մ	ընդհանուր ծավալի նկատմամբ %	ընդամենը մլն. խոր.մ	ընդհանուր ծավալի նկատմամբ %
Ախուրյան	525	257.6	49	235.7	45	234.4	45
Արփիլիճ	105	56.1	53	66.2	63	70.5	67
Ազատ	70	33.9	48	41.0	59	39.7	57
Ապարան	91	23.2	25	25.4	28	24.7	27
Մարմարիկ	24	9.41	39	11.3	47	5.31	22

Ջրամբարների ջրի որակ

Արփի լիճ ջրամբարի ջրի որակը մայիսին գնահատվել է «անբավարար» (4-րդ դաս): Ախուրյանի ջրամբարի ջրի որակը ապրիլին գնահատվել է «լավ» (2-րդ դաս), մայիսին՝ «միջակ» (3-րդ դաս): Ապարանի ջրամբարի ջրի որակը մայիսին գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս), հունիսին՝ «լավ» (2-րդ դաս): Երևանյան լիճ ջրամբարի ջրի որակը ապրիլին և հունիսին գնահատվել է «վատ» (5-րդ դաս): Ազատի ջրամբարի ջրի որակը հունիսին գնահատվել է «լավ» (2-րդ դաս): Կեչուտի ջրամբարի ջրի որակը երեք ամիսների ընթացքում գնահատվել է «լավ» (2-րդ դաս):

Գծապատկեր 93. Երևանյան լճում նիտրիտ իոնի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

Գծապատկեր 94. Երևանյան լճում ֆոսֆատ իոնի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

Աղյուսակ 16. Ջրամբարների ջրի որակը 2023 թվականի 2-րդ եռամսյակում
Ապրիլ

Ջրային օբյեկտ	Դիտակետի տեղադրությունը (Դիտակետի համարը)	Ջրի որակի ցուցանիշ	Ջրի կարգավիճակի դաս ըստ ֆիզիկաքիմիական բնութագրիչների	Ջրի կարգավիճակի ընդհանրական դաս ըստ ֆիզիկաքիմիական բնութագրիչների
Ախուրյանի ջրամբար (110)	Ամբարտակի մոտ	-	2-րդ	2-րդ
Երևանյան լիճ ջրամբար (112)	Ամբարտակի մոտ	Ամոնիում իոն, նիտրիտ իոն, նիտրատ իոն, ֆոսֆատ իոն, ընդհանուր ֆոսֆոր	3-րդ	5-րդ
		ԿԶՆ	5-րդ	
Կեչուտի ջրամբար (114)	Ամբարտակի մոտ	-	2-րդ	2-րդ

Մայիս

Ջրամբար	Դիտակետի տեղադրությունը (Դիտակետի համարը)	Ջրի որակի ցուցանիշ	Ջրի կարգավիճակի դաս ըստ ֆիզիկաքիմիական բնութագրիչների	Ջրի կարգավիճակի ընդհանրական դաս ըստ ֆիզիկաքիմիական բնութագրիչների
Արփի լիճ (109)	Ամբարտակի մոտ	ԹԲՊ	3-րդ	4-րդ
		ԿԶՆ	4-րդ	
Ախուրյան (110)	Ամբարտակի մոտ	ԿԶՆ	3-րդ	3-րդ

Ջրամբար	Դիտակետի տեղադրությունը (Դիտակետի համարը)	Ջրի որակի ցուցանիշ	Ջրի կարգավիճակի դաս ըստ ֆիզիկաքիմիական բնութագրիչների	Ջրի կարգավիճակի ընդհանրական դաս ըստ ֆիզիկաքիմիական բնութագրիչների
Ապարան (111)	Ամբարտակի մոտ	ԿՉՆ	3-րդ	3-րդ
Կեչուտ (114)	Ամբարտակի մոտ	-	2-րդ	2-րդ

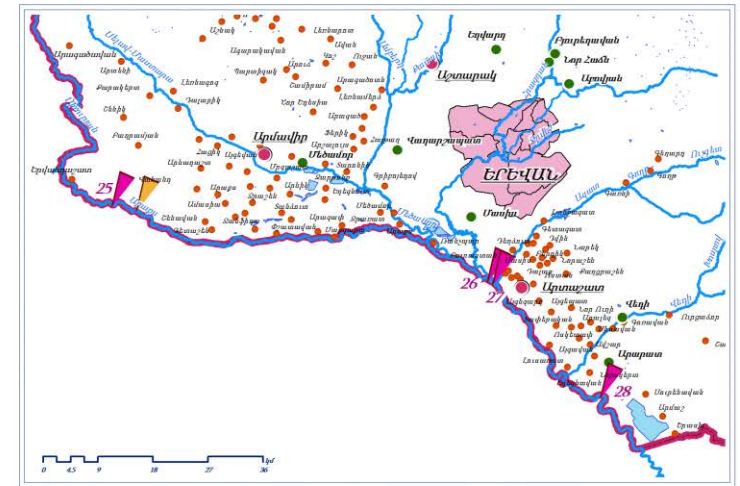
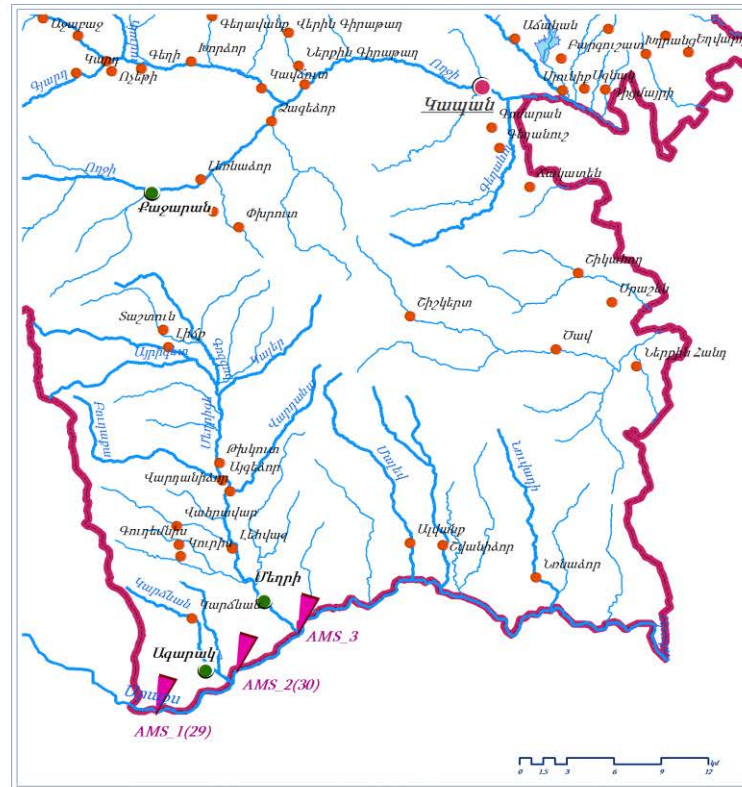
Հունիս

Ջրամբար	Դիտակետի տեղադրությունը (Դիտակետի համարը)	Ջրի որակի ցուցանիշ	Ջրի կարգավիճակի դաս ըստ ֆիզիկաքիմիական բնութագրիչների	Ջրի կարգավիճակի ընդհանրական դաս ըստ ֆիզիկաքիմիական բնութագրիչների
Ապարան (111)	Ամբարտակի մոտ	-	2-րդ	2-րդ
Երևանյան լիճ (112)	Ամբարտակի մոտ	Լուծված թթվածին, նիտրատ իոն, ԸԱԱ	3-րդ	5-րդ
		Ֆոսֆատ իոն, ընդհանուր ֆոսֆոր	4-րդ	
		Ամոնիում իոն, նիտրիտ իոն	5-րդ	
Ազատ (113)	Ամբարտակի մոտ	-	2-րդ	2-րդ
Կեչուտ (114)	Ամբարտակի մոտ	-	2-րդ	2-րդ

Արաքս գետ

ԱՐԱՔՍԻ ԳԵՏԻ ԶՐԻ ՄՈՆԻԹՈՐԻՆԳԻ ԴԻՏԱՅԱՆՑ

2023 թվականի 2-րդ եռամսյակում դիտարկումներ են իրականացվել Արաքս գետի 6 դիտակետում: Որոշված ցուցանիշներից գերազանցվել են թթվածնի քիմիական պահանջի, ամոնիում, նիտրիտ և սուլֆատ իոնների, կալիումի, նատրիումի, մագնեզիումի, պղնձի, ցինկի, քրոմի, կոբալտի, կապարի նիկելի, մանգանի, վանադիումի, երկաթի, ալյումինի և սելենի համապատասխան ՍԹԿ-ները: Արաքս գետի աղտոտվածության գերազանցումների վերաբերյալ մանրամասն տեղեկությունը ներկայացված է աղյուսակ 13-ում:

ՊԱՅԱՄԱՆԱԿԱՆ ԼՃԱՆԵՐ

- Մարզկենտրոններ
- Քաղաքներ
- Բնակավայրեր
- Մակերևութային ջրերի որակի մոնիթորինգի դիտակետեր
- հիդրոլոգիական դիտակետ
- Գետային ցանց
- ՀՀ պետական սահման
- Լճեր և ջրամբարներ

Աղյուսակ 17. Արաքս գետի ջրի որակի մոնիթորինգի գնահատման արդյունքները 2023 թվականի 2-րդ եռամսյակում

Ապրիլ

Դիտակետի տեղադրություն (դիտակետի համար)	Կոնցենտրացիաների գերազանցումը ՄԹԿ-ից (անգամ)															
	Թթվածնի քիմիական պահանջ, ՄԹԿ=30 մգ/լ	Ամոնիում իոն, ՄԹԿ=0,39 մգN/լ	Նիտրիտ իոն, ՄԹԿ=0,024 մգN/լ	Սուլֆատ իոն, ՄԹԿ=100 մգ/լ	Կալիում ՄԹԿ= 50 գ/լ	Նատրիում ՄԹԿ=120 մգ/լ	Մագնեզիում, ՄԹԿ=40 մգ/լ	Ցինկ, ՄԹԿ=0,01 մգ/լ	Պղինձ, ՄԹԿ=0,001 մգ/լ	Քրոմ, ՄԹԿ=0,001 մգ/լ	Նիկել, ՄԹԿ=0,01 մգ/լ	Մանգան, ՄԹԿ=0,01 մգ/լ	Վանադիում, ՄԹԿ=0,001 մգ/լ	Երկաթ, ՄԹԿ=0,5 մգ/լ	Ալյումին, ՄԹԿ=0,04 մգ/լ	Սելեն, ՄԹԿ=0,001 մգ/լ
0.9 կմ գլ. Հուշակերտից ներքև (25)	—	1.5	1.5	—	—	1.3	—	—	4.5	5.7	1.7	5.3	6.6	1.8	17.5	—
Հրազդան գետի թափման կետից վերև (26)	—	4.8	3.8	—	—	1.4	—	—	6.4	7.5	1.4	7.9	11.8	1.9	18.0	1.8
Հրազդան գետի թափման կետից ներքև (27)	—	3.3	7.3	1.2	—	1.3	—	1.3	7.4	8.6	—	6.9	15.5	1.6	11.9	1.7
0.5 կմ ք. Արարատից ներքև (28)	—	—	4.1	—	—	1.3	—	—	8.4	7.1	1.8	10.0	14.2	2.5	29.8	1.6
2 կմ ք. Ագարակից հարավ ((29)AMS-1)	1.2	2.3	4.9	2.0	1.2	2.9	1.4	—	4.6	4.0	—	5.7	18.0	1.4	7.3	5.6
2.5 կմ ք. Ագարակից հարավ-արևելք ((30)AMS-2)	—	2.2	5.2	2.0	1.3	3.1	1.5	—	5.3	4.3	—	5.9	18.9	1.5	8.5	7.3

Մայիս

Դիտակետի տեղադրություն (դիտակետի համար)	Կոնցենտրացիաների գերազանցումը ՄԹԿ-ից (անգամ)													
	Անոնիում իոն, ՄԹԿ=0,39 մգN/լ	Նիտրիտ իոն, ՄԹԿ=0,024 մգN/լ	Սուլֆատ իոն, ՄԹԿ=100 մգ/լ	Նատրիում ՄԹԿ=120 մգ/լ	Ցինկ, ՄԹԿ=0,01 մգ/լ	Պղինձ, ՄԹԿ=0,001 մգ/լ	Քրոմ, ՄԹԿ=0,001 մգ/լ	Կոբալտ ՄԹԿ=0,01 մգ/լ	Նիկել, ՄԹԿ=0,01 մգ/լ	Մանգան, ՄԹԿ=0,01 մգ/լ	Վանադիում, ՄԹԿ=0,001 մգ/լ	Երկաթ, ՄԹԿ=0,5 մգ/լ	Ալյումին, ՄԹԿ=0,04 մգ/լ	Սելեն, ՄԹԿ=0,001 մգ/լ
0.9 կմ գ. Հուշակերտից ներքև (25)	2.9	—	—	—	—	5.6	4.7	—	1.4	10.2	8.7	1.9	18.8	—
2 կմ ք. Ագարակից հարավ ((29)AMS-1)	3.5	3.2	1.8	2.2	2.6	34.3	16.3	1.8	6.5	92.2	35.8	12.4	183.8	4.2
2.5 կմ ք. Ագարակից հարավ-արևելք ((30)AMS-2)	3.5	3.1	1.7	2.4	2.4	36.6	15.5	1.7	5.9	86.8	34.7	12.0	181.2	4.2

Հունիս

Դիտակետի տեղադրություն (դիտակետի համար)	Կոնցենտրացիաների գերազանցումը ՄԹԿ-ից (անգամ)															
	Անոնիում իոն, ՄԹԿ=0,39 մգN/լ	Նիտրիտ իոն, ՄԹԿ=0,024 մգN/լ	Սուլֆատ իոն, ՄԹԿ=100 մգ/լ	Նատրիում ՄԹԿ=120 մգ/լ	Մագնեզիում, ՄԹԿ=40 մգ/լ	Ցինկ, ՄԹԿ=0,01 մգ/լ	Պղինձ, ՄԹԿ=0,001 մգ/լ	Քրոմ, ՄԹԿ=0,001 մգ/լ	Կոբալտ ՄԹԿ=0,01 մգ/լ	Կապար, ՄԹԿ=0,1 մգ/լ	Նիկել, ՄԹԿ=0,01 մգ/լ	Մանգան, ՄԹԿ=0,01 մգ/լ	Վանադիում, ՄԹԿ=0,001 մգ/լ	Երկաթ, ՄԹԿ=0,5 մգ/լ	Ալյումին, ՄԹԿ=0,04 մգ/լ	Սելեն, ՄԹԿ=0,001 մգ/լ
Հրազդան գետի թափման կետից վերև (26)	1.6	3.8	—	—	—	—	22.9	13.4	—	—	5.8	33.0	15.6	5.3	92.9	1.5
Հրազդան գետի թափման կետից ներքև (27)	3.5	8.1	—	—	—	—	18.9	11.8	—	—	4.8	27.6	16.1	4.5	77.5	1.6
0.5 կմ ք. Արարատից ներքև (28)	1.7	5.8	—	—	—	1.2	16.2	11.4	—	—	3.9	24.9	16.8	3.9	65.3	1.2
2 կմ ք. Ագարակից հարավ ((29)AMS-1)	2.6	2.1	2.6	2.3	1.3	2.7	55.0	41.9	4.5	—	25.5	138.4	40.1	15.8	226.8	5.4
2.5 կմ ք. Ագարակից հարավ-արևելք ((30)AMS-2)	2.2	2.7	2.7	2.2	1.4	2.4	64.6	41.1	5.0	0.1	28.6	147.7	40.6	16.1	245.9	7.0

5. ՀՈՂԱՅԻՆ ԾԱԾԿՈՒՅԹ

Հողային ծածկույթի աղտոտման աղբյուրներ կարող են հանդիսանալ՝

- գործարանները,
- արդյունաբերական և կենցաղային թափոնները,
- գյուղատնտեսությունը,
- տրանսպորտը և այլն:

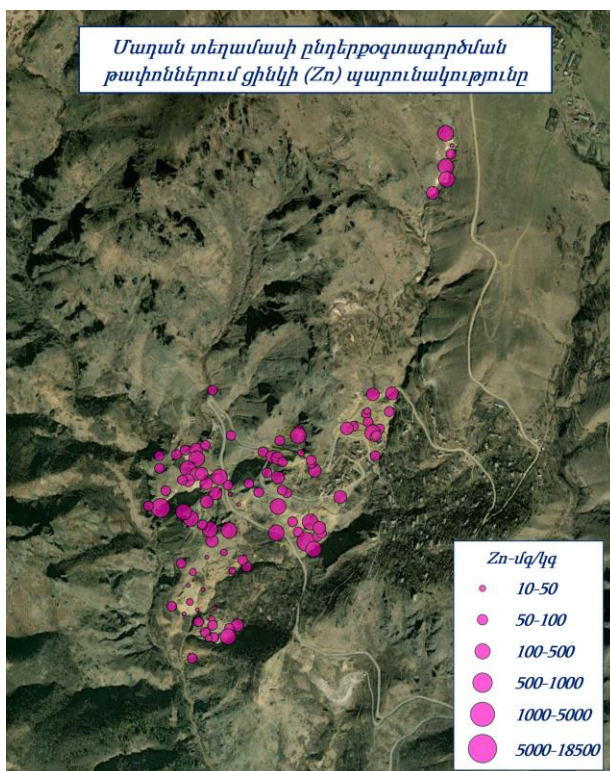
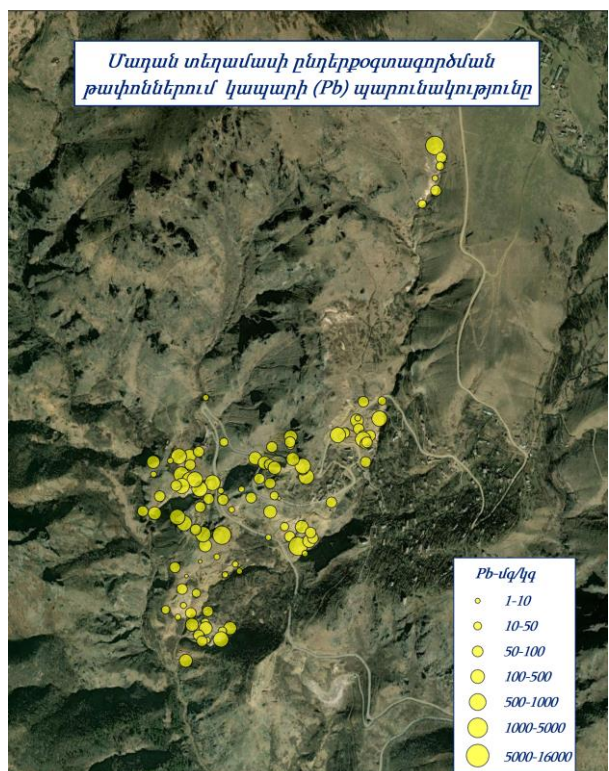
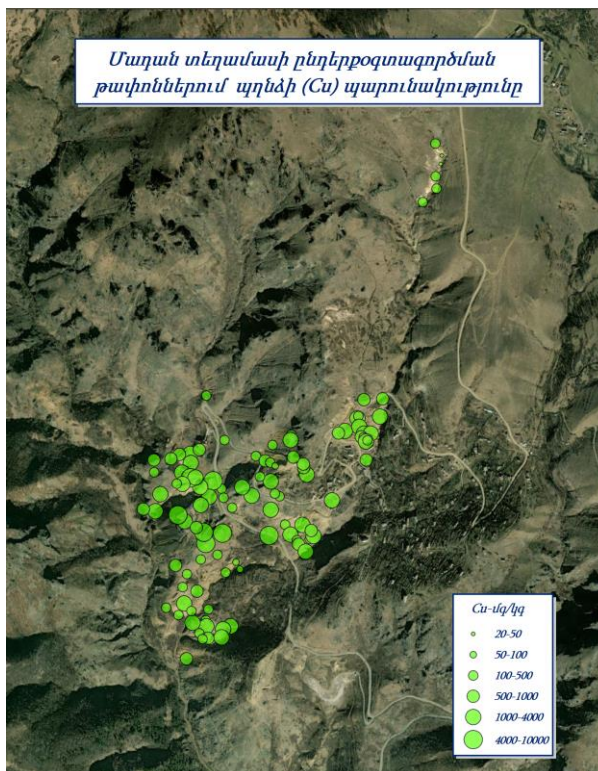
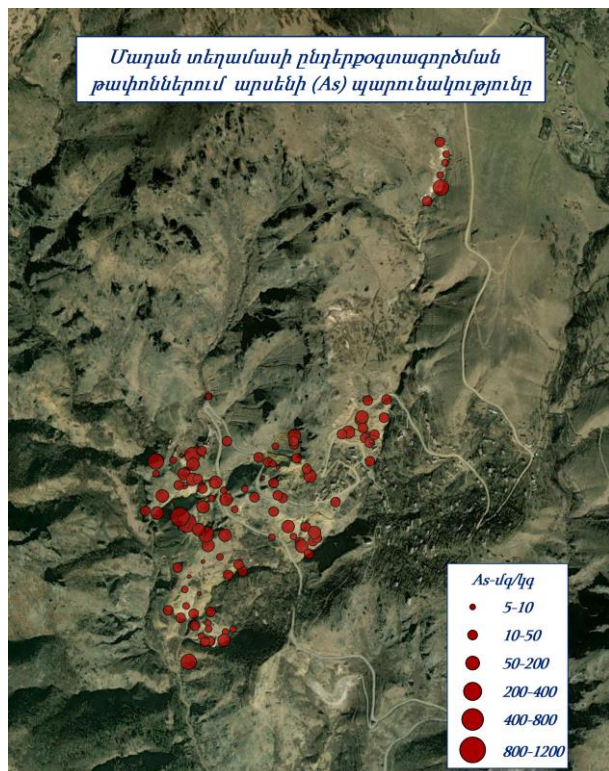
Մարդու գործունեության արդյունքում միջավայր թափանցած ծանր մետաղների մեծ մասը կուտակվում է հողում: Այնուհետև դրանց մի մասը անցնելով ջրային միջավայր, կլանվում է բույսերի կողմից և հայտնվում սննդային շղթայում: Հողի արդյունաբերական աղտոտման հիմնական աղբյուրներն են մետաղաձուլական գործարանների և արդյունաբերական այլ ձեռնարկությունների թափոնները: Նման աղտոտումները կարող են առաջացնել հողի աղտոտվածություն ծանր մետաղներով (պղինձ, ցինկ, արսեն, կապար, մոլիբդեն, մանգան, նիկել, կադմիում, քրոմ և այլն) և ցիանական միացություններով:

Հողերի որակի գնահատումն իրականացվում է ՀՀ առողջապահության նախարարի 2010 թվականի հունվարի 25-ի N 01-Ն հրամանի համաձայն:

2023 թվականի 2-րդ եռամսյակում հողային ծածկույթի՝ ծանր մետաղներով աղտոտվածության ուսումնասիրման համար դիտարկումներն իրականացվել են Ալավերդու (Մադանի) տեղամասում:

Ալավերդու (Մադան) տեղամասի ընդերքօգտագործման թափոնները ձևավորվել են Ալավերդու պղնձի հանքավայրի ավելի քան 250 տարվա երկրաբանական ուսումնասիրության և շահագործման արդյունքում և ներկայացված են ստորգետնյա լեռնային փորվածքների անցման և հանքաքարից մետաղի կորզման արդյունքում առաջացած լցակայաններով, ինչպես նաև Ալավերդու լեռնամետալուրգիական կոմբինատի գործունեության հետևանքով առաջացած արտադրական մկնդեղի թափոններով: Ալավերդու պղնձի հանքավայրի հումքային հենքի վրա գործել է Ալավերդու լեռնամետալուրգիական կոմբինատը: Ընդերքօգտագործման թափոնների տեղադիրքը - Ալավերդի քաղաքից մոտ 2.5կմ հյուսիս, Լեռնահանք (նախկինում՝ Մադան, Լեռնուղնիկ) գյուղից արևմուտք՝ հարակից տարածք: Տարածքում կուտակված ընդերքօգտագործման թափոնները դիտարկվում են որպես տիրագուրկ/լքված:

Ալավերդու (Մադանի) տեղամասում քաղաքում ուսումնասիրված հողերում վանադիումի պարունակությունը՝ գերազանցում է համապատասխան ՄԹԿ-ն՝ 1.1-439.3 անգամ, քրոմի պարունակությունը՝ 1.6-20.5 անգամ, նիկելի պարունակությունը՝ 1.3-22.3 անգամ, պղնձի պարունակությունը՝ 7.0-3183.3 անգամ, ցինկի պարունակությունը՝ 1.1-795.9 անգամ, արսենի պարունակությունը՝ 2.5-578.0 անգամ և կապարի պարունակությունը՝ 1.1-491.7 անգամ:

6. ԱՆՏԱՌՆԵՐ

«Դիլիջան ազգային պարկ» ՊՈԱԿ-ի Փայտանյութի մթերում իրացում և Հայանտառ ՊՈԱԿ-ի մասնաճյուղերի հատատեղերի ուսումնասիրություն

«Դիլիջան» ազգային պարկ ՊՈԱԿ-ում 2021թ. չիրացված փայտանյութի ծավալները 01.01.2022թ-ի դրությամբ կազմում է քամատապալ և ձյունակոտոր ծառերի համար ընդհանուր 2099 խմ, որից շինափայտ 358.2 խմ, իսկ Թափուկի համար ընդհանուր 562.3 խմ:

«Դիլիջան» ազգային պարկ ՊՈԱԿ-ում 2022թ. հաշվառվել էր.

Քամատապալ և ձյունակոտոր ծառերի համար ընդհանուր 3581.99 խմ, որից շինափայտ 99.1 խմ:

Թափուկի համար 7456 խմ:

Լրացուցիչ ընդհանուր 52.5 խմ, որից շինափայտ 4.6 խմ:

2022թ-ի ընթացքում իրացվել է.

Քամատապալ և ձյունակոտոր ծառերի համար ընդհանուր 2978.8 խմ, որից շինափայտ 144.50 խմ:

Թափուկից իրացվել է 6559.2 խմ:

2022թ. չիրացված մնացորդը 31.12.2022թ. դրությամբ կազմում է.

Քամատապալ և ձյունակոտոր ծառերի համար ընդհանուր 2292.7 խմ, որից շինափայտ 313.5 խմ:

Թափուկի մնացորդ 1459.1 խմ:

Ճամբարակի ա/տ-ն մասնաճյուղի կողմից 2022թ. համար նախատեսվել և հաստատվել է 2529.03 խմ ընդհանուր ծավալով հատատեղեր՝ որից շինափայտ՝ 981.7 -խմ: Հաստատվել է ընդհանուր թվով 25 հատատեղ, որից 7 հատ անցումային հատման և 18 հատ սանիտարական հատման նպատակով հատատեղեր: Ընտրանքային կարգով ուսումնասիրվել է 11-հատ հատատեղ և որի արդյունքում խախտումներ չեն հայտնաբերվել:

Իջևանի ա/տ-ն մասնաճյուղի կողմից 2022թ. համար նախատեսվել և հաստատվել է 55-հատատեղ որից 3-հատ այլ հատման հատատեղ ընդհանուր 82.39 խմ ծավալով և ՊՆ-ի կարիքների համար 52-հատ հատատեղ՝ ընդհանուր 1969.72 խմ ծավալով որից շինափայտ՝ 356.43 -խմ: Ընտրանքային կարգով ուսումնասիրվել է 4 հատ հատատեղ և որի արդյունքում խախտումներ չեն հայտնաբերվել:

Հրազդանի ա/տ մասնաճյուղի կողմից 2022թ. համար նախատեսվել և հաստատվել է 447.418 խմ ընդհանուր ծավալով հատատեղեր՝ որից շինափայտ՝ 42.15 խմ: Հաստատվել է ընդհանուր թվով 30 հատ հատատեղեր, որից 15 հատը սանիտարական հատման նպատակով, 1-ը անցումային հատման նպատակով և 14 հատ այլ հատման նպատակով հատատեղեր: Ընտրանքային կարգով ուսումնասիրվել է 7 հատատեղ որից 2-ում հայտնաբերվել են խախտումներ:

Տաշիրի անտառտնտեսության կողմից 2022թ. համար նախատեսվել և հաստատվել է 2862.28 խմ ընդհանուր ծավալով հատատեղեր, որից շինափայտ 640.18 խմ: Ընտրանքային կարգով ուսումնասիրվել է 4 հատատեղ և վեր է հանվել խնդիրները ու տրվել է առաջարկություններ:

Անտառայահպանություն

«Դիլիջան ազգային պարկ» ՊՈԱԿ-ում և Հայանտառ ՊՈԱԿ-ի մասնաճյուղերում իրականացրել են պահպանության վիճակի մասնակի դիտարկում-ուսումնասիրություններ,

ինչի ընթացքում դաշտային աշխատանքներն իրականացնող խմբի կողմից վեր են հանվել նկատված խնդիրները:

«Դիլիջան ազգային պարկ» ՊՈԱԿ-ի տարածքում Դաշտային դիտարկում-ուսումնասիրություններն իրականացվել են անտառտնտեսության աշխատակիցների հետ համատեղ, առկա խնդիրները տեղորոշել՝ Trimble 3B և Trimble TDC100 դաշտային տեղորոշման սարքավորումներով: Դաշտային դիտարկումների համար հիմք են հանդիսացել Սենտինել /0/2021թ. և /0/2022թ./ արբանյակային պատկերների համադրման արդյունքում սաղարթում առանձնացված փոփոխությունները:

Ուսումնասիրություններ ենք իրականացրել.

Հաղարծին տեղամասի 27-րդ քառակուսու 2-րդ հատվածում, արդյունքում պարզվեց, որ տվյալ տեղամասով անցնում էր գազի խողովակ և կատարվել էր հողային աշխատանքներ:

Հաղարծին տեղամասի 38-րդ քառակուսու 17-րդ հատվածում, արդյունքում պարզվեց, որ տվյալ տեղամասում կար կոտրված հաճարենի: Փայտանյութը տեղում էր:

Հաղարծին տեղամասի 42-րդ քառակուսու 8-րդ հատվածում, արդյունքում պարզվեց, որ տվյալ տեղամասում կային հաճարենի և բոխի ծառատեսակների քամատապալ և կոտրված ծառեր: Փայտանյութը տեղում չէր:

Հաղարծին տեղամասի 2-րդ քառակուսու, արդյունքում պարզվեց, որ տվյալ տեղամասում կային հատված հաճարենի ծառատեսակի կոճղեր, որոնց վրա առկա էին կապույտ և կանաչ ներկանյութով արված համարակալումներ և կնիք: Տվյալ հատվածում կազմված էր անտառխախտման արձանագրություններ 2022 և 2023 թվականներին:

Դիլիջան տեղամասի 28-րդ քառակուսու 7-րդ հատվածում, արդյունքում պարզվեց, որ տվյալ տեղամասում կատարվում էր շինարարական աշխատանքներ:

Դիլիջան տեղամասի 28-րդ քառակուսու 11-րդ հատվածում, արդյունքում պարզվեց, որ տեղանքում գետին հարակից հատվածում առկա էր հողաձածկույթի խախտում, իրականացվել է հողային շերտի կուտակման հարթեցման աշխատանքներ: Տեղանքում առկա էին փայտանյութի մնացորդների կուտակումներ:

Շամախյան տեղամասի 31-րդ քառակուսու 4-րդ հատվածում, արդյունքում պարզվեց, որ տվյալ տեղամասում կար քամատապալ և հատված հաճարենի, փայտանյութը տեղում չէր և արմատվզիկի հատվածում կար կապույտ ներկով արված համարակալում:

Ճամբարակի ա/տ մասնաճյուղի տարածքում դաշտային դիտարկում-ուսումնասիրություններն իրականացվել են անտառտնտեսության աշխատակիցների հետ համատեղ, առկա խնդիրները տեղորոշել՝ Trimble 3B և Trimble TDC100 դաշտային տեղորոշման սարքավորումներով: Դաշտային դիտարկումների համար հիմք են հանդիսացել Սենտինել 29/08/2021թ. և 28/09/2022թ./ արբանյակային պատկերների համադրման արդյունքում սաղարթում առանձնացված փոփոխությունները:

Ուսումնասիրություններ իրականացվել են.

Դպրաբակի ա/պ 11-րդ քառակուսու 16-րդ հատվածում, արդյունքում պարզվեց, որ տվյալ տեղամասում առկա էին հատված ծառերի կոճղեր, որոնց վրա կային կարմիր ներկանյութով արված համարակալումներ: Տվյալ հատվածում 2022թ. շահագործվել էր (N-01955) տոմսով սանհիտարական հատման նշանակության հատատաեղ:

Գետիկի ա/պ 23-րդ քառակուսու 7-րդ հատվածում, արդյունքում պարզվեց, որ տվյալ տեղամասում կար կոտրված և քամատապալ եղած, փուչ բնով, լորենի ծառատեսակի ծառ: Փայտանյութը տեղում չէր:

Գետիկի ա/պ 29-րդ քառակուսու 5-րդ հատվածում, արդյունքում պարզվեց, որ տվյալ տեղամասում կային հատված հաճարենի և բոխի ծառատեսակների կոճղեր, որոնց վրա առկա

Էին կարմիր ներկանյութով արված համարակալումներ: Տվյալ հատվածում 2022թ. շահագործվել էր N-01743 անտառահատման տոմսով սանիտարական նշանակության հատատեղ:

Գետիկի ա/ւ 27-րդ քառակուսու 5-րդ հատվածում, արդյունքում պարզվեց, որ տվյալ տեղամասում կային հատուն և գերհատուն, արտաքինապես փտած տեսք ունեցող կաղնիներ, որոնք գրեթե կորցրել էին կենսունակությունը:

«**Տաշիրի անտառտնտեսություն**» մասնաճյուղում ուսումնասիրությունների համար հիմք են հանդիսացել Սենտինել 2 արբանյակից 2021.08.29 և 2022.08.14 ժամանակահատվածում ստացված տվյալների համադրման արդյունքերը:

Ուսումնասիրություններ են իրականացվել.

Լավարի ա/ւ-ն 8-րդ քառակուսու 2,4 և 5 հատամասերում, 10-րդ քառակուսու 10 և 12 հատամասերում, 11-րդ քառակուսու 19 հատամասում, 12-րդ քառակուսու 12,17,19 և 20 հատամասերում առկա էին հաճարենի ծառատեսակի տարբեր տրամագծերի քամատապալ և կոտրված ծառեր, ինչպես նաև տվյալ անտառամասերում կային սոճի ծառատեսակի կենսունակությունը կորցրած ծառեր:

Մեծավանի ա/ւ 13-րդ քառակուսու 22 հատամասում, աղյունքում պարզվեց, որ տվյալ տարածքում առկա են հատված ծառերի կոճղեր, որոնց արմատավզիկի մոտ կար տաշված և կարմիր գույնով արված համարակալումներ, ինչը 2022թ.-ի ընթացքում N-02074 տոմսով իրացված հատատեղ է, սակայն տարածքում կային կացնած սոճի ծառատեսակի ծառերի կոճղեր, որոնց վրա բացակայում էին համարակալումը և կնիքը :

Հրազդանի անտառտնտեսությունում մասնաճյուղում դաշտային ուսումնասիրությունների համար հիմք են հանդիսացել 29.08.2021թ. և 24.08.2022թ. ընկած ժամանակահատվածում արբանյակային պատկերների համադրման և վերծանման արդյունքում ստացված անտառածածկ տարածքների փոփոխության նախնական տվյալները: Դաշտային ուսումնասիրություններ և դիտարկումներ են իրականացվել ըստ փոփոխության օջախների հետևյալ տեղամասերում`

Ծաղկաձորի ա/ւ Երևան-Սևան ավտոմայրուղու աջակողմյան հատվածում 40°28'52"N 44°45'40"E, կորդինատի տարածքում պարզվեց, որ տվյալ տեղամասում կային հատված 8-24սմ տրամագծով բարդի տեսակի ծառերի կոճղեր, որոնց վրա բացակայում էր համարակալումը, պիտակավորումը և մուրճի կնիքի հետքերը:

Ծաղկաձորի ա/ւ Երևան-Սևան ավտոմայրուղու աջակողմյան հատվածում 40°28'16"N 44°44'41"E կորդինատի տարածքում պարզվեց, որ տվյալ տեղամասում կային հատված ծառերի կոճղեր, որոնց մի մասի վրա բացակայում էր համարակալումը, պիտակավորումը և մուրճի կնիքի հետքերը և վերը նշված տարածքում առկա էր աղբի կույտեր:

Արգականի ա/ւ 40°31'12"N 44°35'57"E, կորդինատի տարածքում պարզվեց, որ տվյալ տեղամասում ձյունահոսքի հետևանքով կոտրվել և արմատախիլ են եղել ծառեր որոնց փայտանյութի մի մասը տեղում էր:

Արգականի ա/ւ 40°30'08"N 44°38'42"E, կորդինատի տարածքում պարզվեց, որ տվյալ տեղամասում ձյունահոսքի հետևանքով կոտրվել և արմատախիլ են եղել ծառեր որոնց փայտանյութի մի մասը տեղում էր:

Արգականի ա/ւ Սևան-Երևան ավտոմայրուղու աջակողմյան հատվածում 40°28'16"N 44°44'41"E կորդինատի տարածքում պարզվեց, որ տվյալ տեղամասում կային հատված ծառերի կոճղեր, որորց մի մասի վրա բացակայում էր համարակալումը, պիտակավորումը և մուրճի կնիքի հետքերը և վերը նշված տարածքում առկա էր աղբի կույտեր:

Ծաղկաձորի ա/ւ կամ անտառապետության հարակից տարածքներում/քանի, որ առկա չեն հաստատված թվային քարտեզները/ հետևյալ կորդինատներում 40°32'23"N 44°43'00"E, 40°32'5.373"N 44°42'14.977"E, 40°31'58.961"N 44°42'34.618"E, առկա էին հողային և

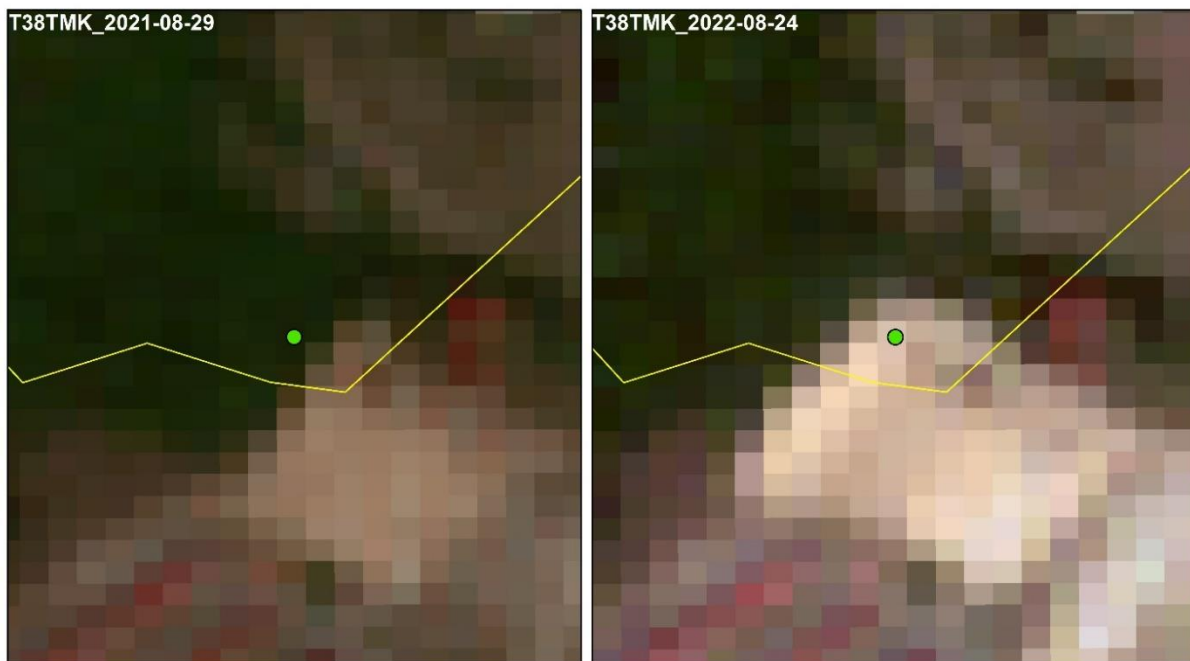
բուսածածկույթի շերտի խախտումներ, տեղի էր ունենում շինարարական, ճանապարհների կառուցման և հողային աշխատանքներ: Արբանյակային պատկերների ժամանակային շարքերի համադրման արդյունքում պարզվեց, որ վերը նշված տարածքները եղել են անտառածածկ, ինչը փաստում են նաև դաշտում իրականացրած ուսումնասիրությունների արդյունքներում հայտնաբերված հատված ծառերի կոճղերը: Ըստ անտառտնտեսության աշխատակիցների բացատրության տվյալ տարածքը չի պատկանում Հրազդանի անտառտնտեսությանը:

Համաձայն անտառային օրենսգրքի 4-րդ հոդվածի 2-րդ կետի «Պետական անտառները և անտառային հողերը ենթակա չեն օտարման համայնքներին, իրավաբանական անձանց և քաղաքացիներին» և հողային օրենսգրքի 25-րդ հոդվածի 4¹ կետի «Անտառային հողերը օրենսդրությամբ սահմանված դեպքերում և կարգով կարող են տրամադրվել վարձակալությամբ շենքեր, շինություններ կառուցելու նպատակով՝ բացառապես անտառային տնտեսության կարիքների համար»:

Անտառտնտեսության սահմանների հաստատված քարտեզի թվային շերտի բացակայության պատճառով տվյալ կոորդինատներով տարաքծների հողային սեփականության պատկանելիության հարցը անորոշ է, իսկ տարածքը՝ փաստացի անտառածածկ:

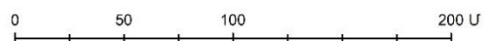

<<Հրազդանի>> ա/տ <<Ծաղկաձորի>> ա/պ 44° 43' 0.000" E 40° 32' 23.000" N
կոորդինատով կետում սաղարթի փոփոխության պատկերն ըստ Սենտինել 2 արբանյակի

ՊԱՅՄԱՆԱԿԱՆ ՆՇԱՆՆԵՐ

- Անտառտնտեսության նախկին սահման
- Փոփոխության կետ

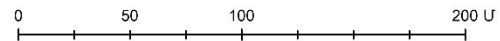

<<Հրազդանի>> ա/տ <<Ծաղկածորի>> ա/պ 44° 42' 34.618" E 40° 31' 58.961" N
կոորդինատով կետում սաղարթի փոփոխության պատկերն ըստ Սենտինել 2 արբանյակի

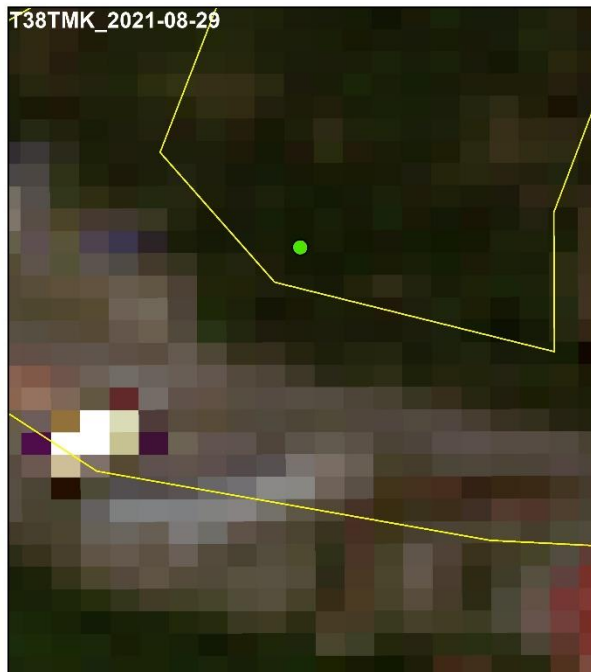

ՊԱՅՄԱՆԱԿԱՆ ՆՇԱՆՆԵՐ

- Կնտառտնտեսության նախկին սահման
- Փոփոխության կետ

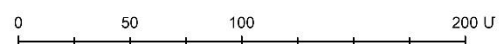

<<Հրազդանի>> ա/տ <<Ծաղկածորի>> ա/պ 44° 42' 14.977" E 40° 32' 5.373" N
կոորդինատով կետում սաղարթի փոփոխության պատկերն ըստ Սենտինել 2 արբանյակի

ՊԱՅՄԱՆԱԿԱՆ ՆՇԱՆՆԵՐ

- Կնտառտնտեսության նախկին սահման
- Փոփոխության կետ

Ելնելով վերոնշյալից առաջարկվում է Կադաստրի պետական կոմիտեից իրականացնել հարցում՝ հստակեցնելու տվյալ հողատարածքների հողային սեփականության պատկանելիության հարցը և եթե կան սեփականության վկայականներ, ապա ինչ հիմքերով են անտառածածկ տարածքները մասնավորեցվել:

Հարկ է նշել նաև, որ «Հրազդանի անտառտնտեսություն» մասնաճյուղի 2023-2033թթ. կառավարման պլանի շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության ռազմավարական գնահատման հաշվետվության աղյուսակ 1-ում, որտեղ նկարագրված է անտառտնտեսության կառուցվածքը՝ Ծաղկաձորի ա/պ մակերեսը 1990թ.-ին կազմել է 3953հա, 2009թ.-ին ըստ «Հայանատառ» ՊՈԱԿ տվյալների կազմել է 4792հա, իսկ 2022թ.-ին իրականացված անտառշինական աշխատանքների՝ 4016հա, սակայն նշված չէ թե ինչ հիմքերով են այդ փոփոխությունները տեղի ունեցել, ուստի առաջարկվում է հստակեցնել դրանք:

Անտառխախտման արձանագրությունների ուսումնասիրություններ

Ճամբարակի ա/տ մասնաճյուղի կողմից 2022թ. կազմվել է 11 անտառխախտման արձանագրություններ: Ընտրանքային կարգով ուսումնասիրվել է 5-հատ անտառխախտման արձանագրություններ որի արդյունքում խախտումներ չեն հայտնաբերվել:

«Դիլիջան» ազգային պարկ ՊՈԱԿ-ի կողմից 2022թ-ի աշնան հերթական և ստուգողական ստուգումների արդյունքում կազմվել էին անտառխախտման թվով 28 հատ անտառխախտման արձանագրություններ, ընդհանուր 146 հատ ծառ: Ընտրանքային կարգով ուսումնասիրվել է 4-հատ անտառխախտման արձանագրություններ որի արդյունքում խախտումներ չեն հայտնաբերվել:

Իջևանի ա/տ մասնաճյուղի կողմից 2022թ. հուլիսից - 2023թ. հունիսի 20-ը կազմվել է ընդհանուր 33 անտառխախտման արձանագրություններ, հատվել է 579 հատ ծառ, ընդհանուր 466.72-խմ ծավալով:

Տաշիրի անտառտնտեսության կողմից 06.2022թ. մինչև ՊՈԱԿ-ի կողմից իրականացված մոնիթորինգի ընթացքը արձանագրվել է 3 անտառխախտման դեպք:

ԿՈՃՂԱՇԻՎԱՅԻՆ ՀԱՏՈՒՄՆԵՐ

2022թ.-ի ընթացքում անտառտնտեսության համար պետ. բյոջեով նախատեսվել և իրականացվել է բնական վերաճի օժանդակման աշխատանքներ՝ կոճղաշիվային հատուման միջոցով ընդհանուր 20 հա-ի վրա՝ Մեղրաձորի, Ծաղկաձորի և Արզականի անտառպետություններում:

2023թ.-ի ընթացքում անտառտնտեսության համար պետ. բյոջեով նախատեսվել և իրականացվել է բնական վերաճի օժանդակման աշխատանքներ՝ կոճղաշիվային հատուման միջոցով ընդհանուր 10 հա-ի վրա՝ Մեղրաձորի, Ծաղկաձորի, Բուժականի և Արզականի անտառպետություններում:

Ուսումնասիրվել են Արզականի ա/պ և Ծաղկաձորի ա/պ իրականացված կոճղաշիվային հատումները:

Կատարված դաշտային դիտարկումներից պարզվեց, որ.

1. Հնարավոր չէ հստակ մակերես չափել, քանի որ դաշտում չկան ոչ մի տեսակի նշագրման հետքեր:

2. Հատված շիվերի մի մասը ծամ-ից մեծ տրամագծեր ունեն, որոնց համար չկա հստակ առանձին կազմված հաշվեգնահատման ցուցակ և որևէ համարակալում:

3. Բոլոր տարածքներում առկա էր շիվերի և ջաղ-ճյուղիկների մնացորդներ, ինչը հրդեհավտանգության համար նպաստավոր պայման է:

Անտառային հրդեհներ

Իջևանի ա/տ մասնաճյուղի Իջևանի ա/տ 3-րդ պահաբաժնի 18-րդ և 19-րդ քառակուսիների 19,20,13 և 17-րդ հատվածներում, 2022-թվականի օգոստոսի 31- ին բռնկվել է հրդեհ, որի հետևանքով այրվել է շուրջ 13 հա տարաբաժք, որից 5 հա անտառածածկ: Ըստ անտառաշինական տվյալների վերը նշված տարածքի ծառուտի կազմը 6գհ2ղ1բ1կ –է: Բնական ծագման, 5 –րդ հասակային դասի, թփուտներ և մասցառուտներ:

Ոսումնասիրությունների արդյունքում պարզվեց, որ հրդեհի հետևանքով այրվել ծառեր և թփեր, որորնցից բնական ճանապարհով մի փոքր մասը կվերականգնվի:

Անտառվերականգնում

Հայաստանի ՊՈԱԿ-ի «Ճամբարակի ա/տ-ն մասնաճյուղի» տարածքում աշխատանքային խմբի կողմից ուսումնասիրվել է 2020 թվականի աշնան Կարմիրի ա/տ-ն 2-րդ քառակուսու 2-րդ հատվածում անտառապատված 5 հա, 2021 թվականի աշնան Գետիկի ա/տ-ն 38-րդ քառակուսու 1 և 2-րդ հատվածներում անտառապատված 5 հա, 2022 թվականի աշնան Գետիկի ա/տ-ն 33-րդ քառակուսու 6 և 7-րդ հատվածներում անտառապատված 10 հա, և 2021 թվականի Գետիկի ա/տ-ն 17-րդ քառակուսու անտառապատված 5 հա տեղամասերը:

2020 թվականի աշնան Կարմիրի ա/տ-ն 2-րդ քառակուսու 2-րդ հատվածում անտառապատված 5 հա տարածքում ըստ տեղաբաշխման սխեմայի գլխավոր ծառատեսակ է ընտրվել սոճի սովորական (7500հատ), ուղեկցող ծառատեսակներ հացենի (5000հատ) և խնձորենի (2500հատ), աշխատանքները կատարվել էին խրամատային եղանակով: Ըստ անտառտնտեսության աշխատակիցների տրամադրված տեղեկության 2021 թվականին անտառապատված տարածքի կաչողականությունն կազմել է 60%, որից հետո 29.10.2021թ N 01-22/47 հանձնարականի կատարվել է լրացման աշխատանքներ, ինչի արդյունքում անտառապատված տարածքի կաչողականությունն կազմել է 75%: ՊՈԱԿ-ի կողմից դրված փորձահրապարակների միջոցով որոշվել էր կաչողականությունը անտառապատված տարածքում ՊՈԱԿ, որը կազմում էր մոտ 55-60%: 2022թ, - ի ընթացքում անտառապատման համար նախատեսված գլխավոր տեսակը՝ սոճին, գրանցել է մինչև 25 սմ աճ:

2021 թվականի գարնան Գետիկի ա/տ-ն 17-րդ քառակուսու անտառապատված 5 հա տարածքում ըստ տեղաբաշխման սխեմայի գլխավոր ծառատեսակ է ընտրվել սոճի սովորական (7500հատ), ուղեկցող ծառատեսակներ հացենի (6000հատ) և խնձորենի (1500հատ), աշխատանքները կատարվել էին խրամատային եղանակով: Ըստ անտառտնտեսության աշխատակիցների տրամադրված տեղեկության 2021 թվականին անտառապատված տարածքի կաչողականությունն կազմել է 30%, որից հետո 29.10.2021թ N 01-22/47 և 25.10.22թ N 01-22/08 հանձնարականների կատարվել է լրացման աշխատանքներ, ինչի արդյունքում անտառապատված տարածքի կաչողականությունը կազմել է 65%: ՊՈԱԿ-ի կողմից դրված փորձահրապարակների միջոցով որոշվել էր կաչողականությունը անտառապատված տարածքում, որը կազմում էր մոտ 40-45%:

2021 թվականի աշնան Գետիկ ա/տ-ն 38-րդ քառակուսու 1 և 2-րդ հատվածներում անտառապատված 5 հա տարածքում ըստ տեղաբաշխման սխեմայի գլխավոր ծառատեսակ է ընտրվել կաղնի (7500հատ), ուղեկցող ծառատեսակներ հացենի (2500հատ), կեչի (2500հատ) և խնձորենի (2500հատ), աշխատանքները կատարվել էին խրամատային եղանակով: Անտառապատված տարածքում նաև կատարվել էին լրացման և խնամքի աշխատանքներ:

ՊՈԱԿ-ի կողմից դրված փորձահրապարակների միջոցով որոշվել էր կաչողականությունը անտառապատված տարածքում, որը կազմում էր մոտ 35-40%:

2022 թվականի աշնան Գետիկ ա/պ-ն 33-րդ քառակուսու 6 և 7-րդ հատվածներում անտառապատված 10 հա տարածքում ըստ տեղաբաշխման սխեմայի միջբուսային հեռավորությունն 1 մ է, իսկ միջշարային հեռավորությունն 3 մ և գլխավոր ծառատեսակ է ընտրվել կաղնի (7500հատ), ուղեկցող ծառատեսակներ հացենի (2500հատ), կեչի (2500հատ) և խնձորենի (2500հատ), աշխատանքները կատարվել էին խրամատային եղանակով: Անտառապատված տարածքում կատարվել էին խնամքի աշխատանքներ: Անտառապատված տարածքում սերմնաբուսակների կաչողականությունն հնարավոր կլինի որոշել 2023 թվականի վեգետացիոն շրջանի ավարտից հետո:

«Դիլիջան ազգային պարկ» ՊՈԱԿ-ի տարածքում աշխատանքային խմբի կողմից ուսումնասիրվել է 2022 թվականին **«Դիլիջան» ազգային պարկ ՊՈԱԿ-ի և «Մայֆորեստ.Էյեմ» ՀԿ-ի** համագործակցության շրջանակներում **«Դիլիջան տեղամաս»** մասնաճյուղում 20 հա ցանկապատված տարածքում կատարվել է անտառվերականգնման աշխատանքներ ցանքսի և տնկման եղանակով: Տնկվել է 2950 տնկի սոճի, հաճարենի, կաղնի և հացենի ծառատեսակների:

2022 և 2023թ. լրացման կամ խոտքաղի աշխատանքների մասին տեղեկություն չկար:

Ուսումնասիրության արդյունքում պարզվեց, որ տարածքում կաչողականությունը կազմում էր մոտ 55-60%:

Հայանտառ ՊՈԱԿ-ի «Իջևանի ա/տ-ն մասնաճյուղի» տարածքում եղանակային անբարենպաստ պայմաններից ելնելով հնարավոր չի եղել իրականացնել ուսումնասիրություններ ինչը հետագայում հնարավորության դեպքում կլրացվի:

Ըստ Իջևանի անտառտնտեսության մասնաճյուղի տրամադրած տեղեկանքի 2022-թվականի աշնան ընթացքում Այգեհովիտի անտառպետության 33-րդ քառակուսու 2 և 5-րդ հատվածներում 8,5 հա տարածքի վրա կատարվել է անտառմշակույթների տնկման աշխատանքներ, գլխավոր ծառատեսակ է ընտրվել կաղնին և ուղեկցող տեսակներ թխկի, թեղի և հացենին, որի կաչողականությունն կազմում է շուրջ 80 տոկոս: Կից ներկայացրել ենք տեղեկանքի լուսապատճեն:

Հրազդանի անտառտնտեսության մասնաճյուղում իրականացված անտառապատման աշխատանքները:

Ծաղկաձորի ա/պ-ն քառակուսի 29-ի հատված 3-ում 2019թ-ի համար նախատեսված է եղել 10 հա տարածքի վրա: Տնկման աշխատանքները իրականացվել են խրամատային եղանակով, համաձայն խառնման և տեղաբաշխման սխեմայի և Հայանտառ ՊՈԱԿ-ի 09.12.2019թ ՆՕ1-21/33 գրության գլխավոր ծառատեսակ է ընտրվել կաղնին, իսկ ուղեկցողներ խնձորենի, հացենի և թեղի: Միջշարային հեռավորությունը կազմում է 3մ, իսկ միջբուսային հեռավորությունը 1մ: Ընդհանուր թվով 1 հա-ի համար նախատեսվել է 1500 հատ կաղնի, 1000 հատ հացենի, 200 հատ խնձորենի և 300 հատ թեղի մանրատերև:

Ըստ անտառտնտեսության աշխատակիցների 18.09.2022 թվականի վերը նշված տարածքում բռնկվել է հրդեհ, որի հետևանքով այրվել ընդհանուր 20հա մակերեսով տարածք, որից 8 հա-ն ընգրկում է 2019թ. անտառապատված տարածքները և անտառային հրդեհների վերաբերյալ կազմվել է N6 արձանագրությունը:

Մեղրաձորի ա/պ-ն քառակուսի 34-ի 17,19 և 23-րդ հատվածներում 2021թ-ի աշնան համար նախատեսված էր 5 հա տարածք: Տնկման աշխատանքները իրականացվել են խրամատային եղանակով, համաձայն խառնման և տեղաբաշխման սխեմայի գլխավոր

ծառատեսակ է ընտրվել սոճի սովորական, իսկ ուղեկցողներ կեչի, թխկի: Միջշարային հեռավորությունը կազմում է 3մ, իսկ միջբույսային հեռավորությունը 1մ: Ընդհանուր թվով 1 հա-ի համար նախատեսվել է 1500 հատ սոճի սովորական, 750 թխկի և 750 հատ կեչի:

Իրականացվել է դաշտային դիտարկում-ուսումնասիրություններ, տեղադրվել են 400քմ մակերեսով փորձահրապարակներ՝ կաչողականությունը որոշելու համար: Իրականացված դիտարումներից պարզվեց, որ ընդհանուր առմամբ պահպանված էր միջշարային և միջբույսային հեռավորությունները, կաչողականությունը ընդհանուր տարածքի վրա միջինը կազմում է մոտ 50-55%:

Արգականի ա/պ-նում 2021թ-ի գարնան համար նախատեսված է եղել 6 հա տարածք: Տնկման աշխատանքները իրականացվել են խրամատային եղանակով, համաձայն խառնման և տեղաբաշխման սխեմայի գլխավոր ծառատեսակ է ընտրվել սոճի սովորական, իսկ ուղեկցողներ խնձորենի, հացենի սովորական: Միջշարային հեռավորությունը կազմում է 3մ, իսկ միջբույսային հեռավորությունը 80սմ-1մ: Ընդհանուր թվով 1 հա-ի համար նախատեսվել է 1500 հատ սոճի սովորական, 1200 հատ հացենի սովորական, 300 հատ խնձորենի:

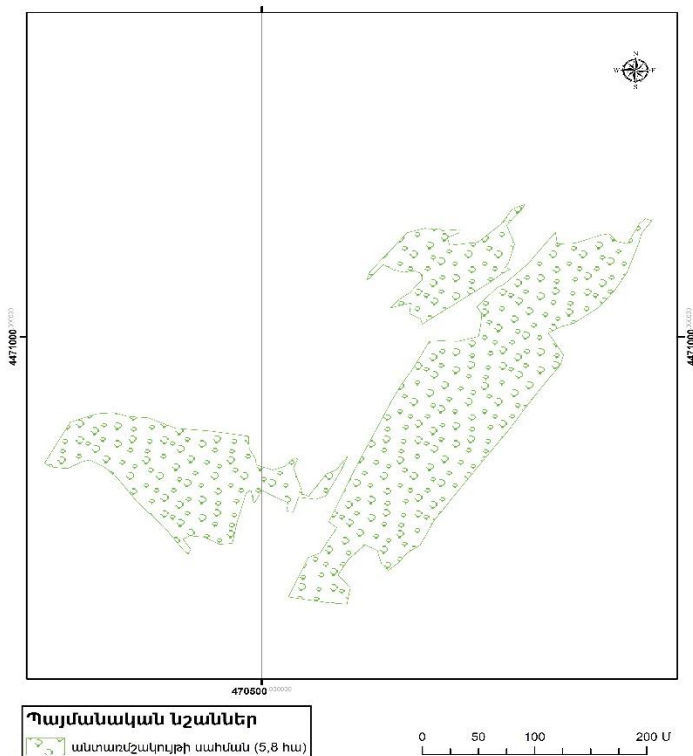
Նախատեսված 6 հա ից կատարվել է 4.6 հա:

Իրականացվել է դաշտային դիտարկում-ուսումնասիրություններ, տեղադրվել են 400քմ մակերեսով փորձահրապարակներ՝ կաչողականությունը որոշելու համար: Իրականացված դիտարումներից պարզվեց, որ ընդհանուր առմամբ պահպանված էր միջշարային և միջբույսային հեռավորությունները, կաչողականությունը ընդհանուր տարածքի վրա միջինը կազմում է մոտ 40-45%:

Արգականի ա/պ-նում 60-րդ քառակուսիում 2022թ-ի աշնան համար նախատեսված է եղել 5 հա տարածք: Տնկման աշխատանքները իրականացվել են խրամատային եղանակով, համաձայն խառնման և տեղաբաշխման սխեմայի գլխավոր ծառատեսակ է ընտրվել սոճի սովորական, իսկ ուղեկցողներ թեղի, խնձորենի, հացենի սովորական: Միջշարային հեռավորությունը կազմում է 3մ, իսկ միջբույսային հեռավորությունը 80սմ-1մ: Ընդհանուր թվով 5 հա-ի համար նախատեսվել է 7500 հատ սոճի սովորական, 3000 հատ հացենի սովորական, 1500 հատ խնձորենի և 3000 հատ թեղի:

Իրականացված դիտարումներից պարզվեց, որ ընդհանուր առմամբ պահպանված էր միջշարային և միջբույսային հեռավորությունները, կաչողականությունը ընդհանուր տարածքի վրա դեռ վաղ է որոշել, քանի որ սերմնաբուսակների կաչողականությունն որոշելը հնարավոր կլինի 2023 թվականի վեգետացիոն շրջանի երկրորդ կեսից հետո: Իրականացված դիտարումներից պարզվեց, որ անտառապատված ընդհանուր մակերեսը կազմում է մոտ 5.8 հա:

Քարտեզ-սխեմա
 <<Հրազդանի>> ա/պ <<Արզականի>> ա/տ
 անտառաշակույթների հիմնադրման աշխատանքների (2022թ. աշուն)

Տաշիրի անտառտնտեսության տարածքում ուսումնասիրվել են 2022 և 2023 անտառապատված հետևյալ տարածքները.

Մեծավանի ա/պ 17 քառակուսի 13, 53, 56 և հարակից տարածքներում 2022թ. գարնանը անտառապատված 8 հա-ի վրա: Գլխավոր ծառատեսակ էր ընտրված սոճին, ուղեկցողներ հացենի և թխկի: 2022թ-ի ընթացքում տեղանքում կատարվել են խոտքաղի և լրացման աշխատանքներ: Կաշոդականությունը 50-55%:

Մեծավանի ա/պ 12 քառակուսի 7,15,17,19 և 26 տարածքներում 2022թ. անտառապատված 16 հա-ի վրա : Գլխավոր ծառատեսակ էր ընտրված սոճին, ուղեկցողներ հացենի և թխկի: 2022թ-ի ընթացքում տեղանքում կատարվել են խոտքաղի և լրացման աշխատանքներ: Կաշոդականությունը 55-60% :

Ուսումնասիրվել է 2022թ.-ի ընթացքում պետական բյուջեով նախատեսված **Մեծավանի անտառապատության 22-րդ քառակուսու** հարակից 50 հա, 11,3հա և 1 հա մակերեսներ զբաղեցնող տարածքներում իրականացված անտառապատման աշխատանքները:

Անտառապատման աշխատանքների սահմանագծման նպատակով անբարենպաստ եղանակային պայմաններում աթս օդալուսանկարահանման ամբողջական աշխատանքներ հնարավոր չի եղել իրականացնել: Դաշտային տեղորոշման սարքավորման միջոցով իրականացվել է հանութագրման աշխատանքներ, եզրագծի ոչ ամբողջական երկայնքով, հիմնականում սահմանների բեկման և շրջադարձային կետերում: (Սարքավորման տարածական շեղումը երբեմն 20մ-ից անցնում էր և կարող էր հանգեցնել սխալ արդյունքների): Դաշտային հանույթի և ԱՏՀ համակարգերի կիրառումը 12մ լուծաչափի ռելիեֆի թվային մոդելի և բարձր լուծաչափի արբանյակային պատկերի հիման վրա իրականացվել է մակերեսների հաշվարկ և տեղադիրքի գնահատում: Սահմագծման աշխատանքներն իրականացվել է բարձր լուծաչափի արբանյակային պատկերի, դաշտային տեղորոշված կետերի համադրման, թվայնացման միջոցով: Իրականացված անտառապատման աշխատանքների ընդհանուր մակերեսը կազմում է

մոտ 63,4 հա: Տեղանքի միջին բացարձակ բարձրությունը կազմում է 1660մ, լանջերի գերակշռող մասը (մոտ 52հա) հս-արլ, արլ, հվ-արլ և հվ դիրքադրության են:

Անտառապատման աշխատանքները իրականացվել են խրամատներով, քարքարոտ հատվածներում փոսային եղանակով: Համաձայն խառնման և տեղաբաշխման սխեմայի տեղանքի 50 հա-ում որպես գլխավոր ծառատեսակ է ընտրվել սովորական սոճին 75000 հատ, որպես ուղեկցող տեսակներ կեչի 20000 հատ, հացենի սովորական՝ 28000, թխկի՝ 16000, թխկի (ՓԱՀ)՝ 5000, խնձորենի՝ 6000 հատ: Ըստ սխեմայի տնկվել է 5շարք սոճի, 1 շարք կեչի, 1 շարք թխկի, 1 շարք խնձորենի, 2 շարք հացենի, 1հա հաշվով 3000 հատ տնկի:

Երկրորդ պայմանական տեղամասում որպես գլխավոր ծառատեսակ է ընտրվել կաղնին՝ 15000հատ, ուղեկցող տեսակներ հացենին սովորական՝ 8900հատ, թխկի՝ 7000 և խնձորենի 3000 հատ:

Հողային նախապատրաստական և տնկման աշխատանքներն իրականացվել էին պատշաճ, ընդհանուր առմամբ պահպանված էր տնկիների միջբուսային 1մ և միջշարային 3մ հեռավորությունները: Ոչ բոլոր ծառատեսակների կաչողականության վերաբերյալ կարելի էր ուսումնասիրություններ իրականացնելու պահին վերջնական եզրահանգման գալ: Հատկապես սոճիների վերաբերյալ դեռ վաղ էր տոկոսային կաչողունակություն հաշվարկել: Արտաքին գնություններից վերջիններիս հիմանական մասը կանաչ գունավորում ունեին: Խնձորենիների և կեչու դեպքում նկատվում էր բողբոջում, իսկ հացենու, կաղնու և թխկի կաչողականությունը հնարավոր է գնահատել վեգետացիոն շրջանի ընթացքում: Ընդհանուր տարածքի արևելյան մոտ 8 հա մակերես զբաղեցնող հատվածում պարբերաբար կպահանջվի իրականացնել խնամքի՝ հատկապես խոտհունձի աշխատանքներ պայմանավորված տեղանքում ճահճային բարձր խոտային բուսականության առկայությամբ:

ԱՌԱՋԱՐԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ և ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

1. **Իջևանի ա/տ մասնաճյուղի** Իջևանի ա/պ 3-րդ պահաբաժնի 18-րդ և 19-րդ քառակուսիների 19,20,13 և 17-րդ հատվածներում, 2022-թվականի օգոստոսի 31- ին բռնկված հրդեհի հետևանքով կիսայրված և ցցաչոր ծառերի համար անհրաժեշտ է հատկացնել սանախտարական հատման հատատեղեր հետազայում նորանոր հրդեհներից խուսափելու և անտառի պաթոլոգիական վիճակը բարելավելու նպատակով:

2. **Ճամբարակի ա/տ մասնաճյուղի** անտառապատման տարածքներում կատարել լրացման և խնամքի աշխատանքներ:

3. Հատատեղերում ծառերի արմատավզիկի մոտ ներկով իրականացվող համարակալումները փոխարինել այլ տարբերակներով, որի դեպքում առավել ընթերցանելի կլինեն և տեսանելի կմնան առավել երկար ժամանակ, ինչն էլ հնարավորություն կտա դաշտային դիտարկումների արդյունքում հստակ համեմատել հաշվեգնահատման ցուցակի տվյալների հետ և իրական պատկեր կազմել ծավալների մասին:

4. Արգականի ա/պ-ում աշխատանքային խմբի կողմից իրականացված դիտարկում ուսումնասիրությունների արդյունքները ցույց են տալիս, որ հաշվեգնահատման ցուցակում առկա տվյալների և փաստացի չափագրումների արդյունքները էականորեն տարբերվում են և այդ տարբերությունը թույլատրելի սահմաններից դուրս է:

5.Տաշիրի անտառապատմության տարածքում ընդհանուր առմամբ անտառապահպանության վիճակը բարվոք է, հաշվի առնելով դիտարկումներն ու արձանգրված իրավախախտումների բնույթն ու քանակը:

6.Անտառապատման, անտառվերականգնման տեղամասերում պարբերաբար պետք է իրականացնել լրացման, խնամքի և հատկապես խոտքաղի աշխատանքներ:

7.Հատատեղերում կոճղերին առկա համարակալումների հիմնական մասը անընթեռնելի է: Հաշվի առնելով այն, որ հատման ենթակա ծառերի գերակշիռ մասը սոճիներ են, իսկ հատման հիմնական տեսակը նոսրացում, կոճղերին կարմիր գունանյութը ունենում է լողոված տեսք, ինչը հետագայում խոչընդոտում է ընթեռնիլության և հատված ծառերի հաշվեգնահատման ցուցակներում առկա տվյալների հետ համեմատմանը:

Հավելված 1. Միջին ամսական և տասնօրյակային ջերմաստիճաններն ու ջեղումները 1961-1990թթ. համապատասխան նորմաներից 2023 թվականի 2-րդ եռամսյակում

Ապրիլ

Մարզ/Քաղաք	Ամսական ջերմաստիճան (°C)				Միջին ջերմաստիճանը (°C) և ջեղումը նորմայից					
					I տասնօրյակ		II տասնօրյակ		III տասնօրյակ	
	դիտված	ջեղում	միջին ատավե- յագույն	միջին նվազա- գույն	դիտված	ջեղում	դիտված	ջեղում	դիտված	ջեղում
ք. Երևան	+12.7+13.7	+0.4+1.1	+18.4+20.3	+7.4+8.4	+10.5+11.5	-0.4+0.3	+12.9+13.9	+0.2+0.9	+14.8+15.9	+1.5+2.2
Արագածոտնի լեռներ	+5.1+6.7	+1.5+2.7	+9.5+11.5	+0.9+2.5	+2.8+4.4	+0.8+1.0	+5.8+7.3	+1.6+1.9	+6.8+8.0	+1.5+2.0
Արագածոտնի ախալեռներ	+8.7+12.8	+1.2+2.0	+12.8+18.5	+5.0+7.3	+6.7+10.6	+0.8+0.9	+9.0+12.9	+1.2+3.3	+10.3+14.8	+1.4+1.5
Արարատ	+13.2+14.6	+0.8+1.0	+19.2+20.9	+8.3+8.7	+11.1+12.6	0.0+0.3	+13.3+14.4	+0.4+0.6	+15.3+16.7	+1.8+2.0
Արմավիր	+13.6	+0.9	+20.2	+7.5	+11.8	+0.5	+13.7	+0.8	+15.4	+1.5
Գեղարքունիք	+4.7+7.2	+1.5+1.9	+8.9+13.4	+0.7+3.0	+2.5+4.9	+0.5+0.9	+5.0+7.6	+1.4+2.0	+6.7+9.2	+2.4+2.8
Լոռի	+7.3+10.0	+1.0+1.2	+13.7+16.0	+1.3+4.9	+5.6+8.1	+0.3+0.8	+7.6+9.9	+0.6+1.0	+8.9+12.0	+1.6+2.5
Կոտայք	+7.1+10.6	+0.7+1.3	+11.9+16.2	+1.5+6.3	+4.7+8.2	-0.6+0.5	+7.5+11.0	+0.9+1.5	+9.1+12.7	+1.8+2.0
Շիրակ	+4.7+8.2	+1.1+1.9	+9.8+14.9	+0.2+3.4	+2.3+6.1	+0.2+1.5	+5.4+8.7	+1.1+2.1	+6.3+9.8	+1.1+2.0
Սյունիքի հովիտներ	+16.8	+2.3	+24.7	+10.7	+14.6	+1.7	+15.4	+0.2	+20.5	+5.0
Սյունիքի նախալեռներ	+9.3+10.7	+2.0	+15.8+16.6	+3.3+5.8	+7.3+8.7	+1.4+1.5	+8.8+10.1	+0.8+1.1	+11.7+13.2	+3.3+3.4
Վայոց ձորի լեռներ	+6.1	+1.9	+12.3	+0.9	+3.5	+0.8	+6.0	+1.6	+8.7	+3.2
Վայոց ձորի նախալեռներ	+13.7	+1.0	+20.1	+7.8	+11.6	+0.3	+13.7	+0.7	+15.7	+1.8
Տավուշ	+9.6+12.6	+0.6+1.5	+16.9+18.2	+3.7+7.6	+7.9+10.4	-0.1+1.1	+9.5+12.1	-0.5+0.8	+11.4+15.4	+2.4+2.9

Մայիս

Մարզ	Ամսական ջերմաստիճան (°C)				Միջին ջերմաստիճանը (°C) և շեղումը նորմայից					
					I տասնօրյակ		II տասնօրյակ		III տասնօրյակ	
	դիտված	շեղում	միջին առավել- յազույն	միջին նվազա զույն	դիտված	շեղում	դիտված	շեղում	դիտված	շեղում
ք. Երևան	+17.1+18.4	+0.1+0.6	+24.0+25.7	+10.9+12.2	+15.3+16.6	+0.3+0.8	+16.9+18.7	0.0+1.0	+19.0+19.8	0.0+0.2
Արագածոտնի լեռներ	+8.6+9.9	0.0+0.3	+14.1+15.9	+2.7+6.2	+6.7+7.7	-0.5+0.3	+8.2+9.6	0.0-0.2	+11.3+12.4	+0.5+1.4
Արագածոտնի նախալեռներ	+12.5+17.1	+0.1+0.3	+17.8+23.9	+8.1+11.0	+10.6+15.4	-0.3+0.1	+12.6+16.9	-0.1+0.3	+14.3+18.9	-0.1+0.4
Արարատ	+17.4+18.8	+0.4+0.7	+24.0+25.7	+12.3+13.0	+15.4+17.4	+0.3+1.1	+17.4+18.7	+0.6+0.9	+19.3+20.4	0.0+1.0
Արմավիր	+18.7	+0.4	+24.9	+10.5	+16.2	+0.7	+17.9	+0.6	+19.2	0.0
Գեղարքունիք	+8.0+10.5	0.0+0.8	+12.8+17.0	+2.5+6.0	+5.8+8.1	-0.7+0.2	+7.0+9.9	-1.2+0.3	+11.2+13.2	+1.0+2.1
Լոռի	+10.6+13.2	0.0-0.3	+17.0+19.4	+4.4+8.3	+7.9+10.9	-0.5-1.0	+9.2+11.8	-1.2-1.6	+14.6+16.9	+1.0+2.5
Կոտայք	+10.9+14.9	+0.1+0.3	+16.5+18.2	+4.2+6.4	+8.9+13.1	-0.2+0.1	+10.2+14.8	-0.1-0.4	+13.3+16.8	+0.4+1.0
Շիրակ	+8.4+12.0	-0.1+0.5	+14.0+18.9	+3.3+7.0	+6.1+10.0	-0.1-0.5	+7.7+11.5	-0.2-0.7	+11.4+14.4	+0.7+1.2
Սյունիքի հովիտներ	+19.7	+0.2	+26.9	+14.4	+18.1	+0.6	+17.2	-2.3	+23.9	+2.4
Սյունիքի նախալեռներ	+12.2+12.7	-0.5+0.4	+18.0+19.9	+6.0+8.2	+10.3+10.4	-1.4+0.3	+10.7+11.4	-2.3+0.7	+14.9+17.2	+1.5+2.4
Վայոց ձորի լեռներ	+9.5	+0.4	+16.5	+3.8	+7.7	+0.4	+9.1	0.0	+11.8	+0.9
Վայոց ձորի նախալեռներ	+17.6	-0.1	+25.3	+11.4	+16.0	+0.1	+17.4	-0.1	+19.4	-0.1
Տավուշ	+12.3+16.9	-0.3+0.1	+19.7+22.9	+6.4+11.8	+10.3+14.5	-0.4-0.7	+10.7+15.1	-1.7-2.2	+15.8+21.1	+1.9+2.7

Հունիս

Մարզ	Ամսական ջերմաստիճան (°C)				Միջին ջերմաստիճանը (°C) և շեղումը նորմայից					
					I տասնօրյակ		II տասնօրյակ		III տասնօրյակ	
	դիտված	շեղում	միջին առավել- ագույն	միջին նվազագույն	դիտված	շեղում	դիտված	շեղում	դիտված	շեղում
ք. Երևան	+22.4+23.5	+0.2+0.7	+29.5+30.9	+15.7+17.2	+22.2+23.4	+1.4+2.0	+22.6+23.6	+0.1+0.7	+22.4+23.6	-0.7-1.0
Արագածոտնի լեռներ	+12.7+14.7	+0.2+0.4	+19.5+20.9	+5.6+10.4	+12.5+14.4	+1.2	+12.8+15.1	+0.2+0.6	+12.7+14.5	-0.6-1.2
Արագածոտնի նախալեռներ	+17.4+22.5	+0.2+1.3	+23.4+29.5	+12.5+16.4	+17.1+22.4	+1.4+2.5	+17.9+22.9	+0.5+1.8	+17.4+22.2	-0.2-1.4
Արարատ	+22.2+23.9	+0.1+0.7	+29.4+31.0	+16.4+17.7	+21.8+23.7	+1.5+1.9	+22.6+23.9	-0.1+1.0	+22.2+24.0	-0.4-1.0
Արմավիր	+22.4	+0.1	+30.2	+14.4	+22.4	+1.5	+22.2	-0.2	+22.6	-1.1
Գեղարքունիք	+11.9+15.0	-0.2+0.9	+16.2+21.4	+8.0+10.6	+11.7+15.1	+0.1+1.7	+12.1+15.2	-0.2+1.0	+11.9+14.5	-0.3-1.1
Լոռի	+14.2+17.1	-0.2-0.5	+20.2+23.1	+8.1+12.3	+14.0+16.8	+0.4+0.7	+14.1+17.2	0.0-0.5	+14.5+17.4	-0.8-1.7
Կոտայք	+12.4+20.3	+0.1+0.4	+19.4+27.6	+5.8+15.0	+15.2+20.2	+1.2+1.5	+15.2+20.6	+0.1+0.7	+12.5+20.1	-1.8-1.2
Շիրակ	+12.7+16.7	0.0+0.8	+19.5+24.4	+6.8+10.1	+12.2+16.1	+0.5+0.9	+12.9+16.8	-0.1+0.6	+13.0+17.1	-0.7-0.9
Սյունիքի հովիտներ	+22.0+25.2	+0.4+0.8	+28.6+31.7	+15.6+19.3	+21.6+24.7	+1.5+1.7	+22.4+25.5	+0.7+0.8	+22.1+25.5	-0.1-0.6
Սյունիքի նախալեռներ	+15.8+17.0	0.0-0.2	+22.1+22.2	+10.4+12.4	+15.6+16.9	+0.8	+16.0+17.4	-0.2+0.1	+15.8+16.8	-0.9-1.3
Վայոց ձորի լեռներ	+13.9	+0.3	+20.7	+8.0	+13.4	+1.0	+14.1	+0.5	+14.2	-0.5
Վայոց ձորի նախալեռներ	+23.7	+0.4	+31.1	+16.9	+23.0	+1.2	+24.0	+0.6	+24.0	-0.6
Տավուշ	+16.4-21.2	-0.1-0.6	+22.6+27.0	+11.3+16.4	+16.3+20.7	+0.6+1.0	+16.7+21.5	-0.5+0.1	+16.2+21.3	-1.3-2.0

Հավելված 2. Ամենաբարձր և ամենացածր ջերմաստիճանները 2023 թվականի 2-րդ եռամսյակում

Ապրիլ

Մարզ	Ամենաբարձր ջերմաստիճանը			Ամենացածր ջերմաստիճանը		
	Օդերևութաբանական կայանի տեղադրման վայրը և ինդեքսը	դիտման օրը(երը)	°C	Օդերևութաբանական կայանի տեղադրման վայրը և ինդեքսը	դիտման օրը(երը)	°C
ք. Երևան	Զվարթնոց (37788) Մերձավան(37783)	19	+25	Զվարթնոց (37788) Աերոլագիական(37706)	1	-1
Արագածոտն	Աշտարակ (37785)	19	+24	Ամբերդ(37690)	2	-8
Արարատ	Արարատ (37874)	19	+27	Ուրցաձոր (37872) Արարատ(37874)	2	-2
Արմավիր	Արմավիր (37787)	19	+25	Արմավիր (37787)	2	-2
Գեղարքունիք	Ճամբարակ(37719) Մասրիկ(37815) Շորժա(37802)	18,19 28,29 20	+19	Ճամբարակ(37708)	2	-9
Լոռի	Ստեփանավան (37693)	19	+23	Տաշիր (37618)	2	-6
Կոտայք	Եղվարդ (37786)	19, 28	+21	Հրազդան (37792)	2	-8
Շիրակ	Գյումրի (37686)	19	+20	Աշոց (37609) Ամասիա (37682)	1,2 1	-8
Սյունիք	Մեղրի (37958)	20	+31	Սիսիան (37897)	1	-4
Վայոց ձոր	Արենի (37875)	19, 20, 29	+25	Ջերմուկ (37882)	2	-8
Տավուշ	Բազրատաշեն (37626) Դիլիջան(37706)	23, 28	+24	Դիլիջան (37706)	2	-2

Մայիս

Մարզ	Ամենաբարձր ջերմաստիճանը			Ամենացածր ջերմաստիճանը		
	Օդերևութաբանական կայանի տեղադրման վայրը և ինդեքսը	դիտման օրը(երը)	°C	Օդերևութաբանական կայանի տեղադրման վայրը և ինդեքսը	դիտման օրը(երը)	°C
ք. Երևան	Զվարթնոց (37788)	19	+31	Աերո (37790)	4	+3
Արագածոտն	Աշտարակ (37785)	12, 18, 19, 23, 27, 28, 30	+28	Ծաղկահովիտ (37690)	4	-4
Արարատ	Արտաշատ (37871)	19	+31	Ուրցաձոր (37872) Արտաշատ (37871)	4	+4
Արմավիր	Արմավիր (37787)	11	+30	Արմավիր (37787)	4, 5, 16	+4
Գեղարքունիք	Սևան (378717)	30	+24	Սեյնոնովկա(37708)	4	-4
Լոռի	Օձուն (37627)	27, 30	+27	Տաշիր (37618)	2, 4, 5	-3
Կոտայք	Եղվարդ (37786)	19	+27	Հրազդան (37792)	4	-2
Շիրակ	Գյումրի (37686)	28, 30	+24	Աշոց (37609)	4, 5	-4
Սյունիք	Մեղրի (37958)	29	+36	Սիսիան (37897)	4	-1
Վայոց ձոր	Արենի (37875)	18, 23, 29, 30	+30	Ջերմուկ (37882)	4	-2
Տավուշ	Բազրատաշեն (37626)	30	+33	Դիլիջան (37706)	2, 4, 5	0

Հունիս

Մարզ	Ամենաբարձր ջերմաստիճանը			Ամենացածր ջերմաստիճանը		
	Օդերևութաբանական կայանի տեղադրման վայրը և ինդեքսը	դիտման օրը(երը)	°C	Օդերևութաբանական կայանի տեղադրման վայրը և ինդեքսը	դիտման օրը(երը)	°C
ք. Երևան	Զվարթնոց (37788) Մերձավան (37783) Աերոյոգիական (37790)	26, 29 26, 29 26, 29	+34	Զվարթնոց (37788)	1	+10
Արագածոտն	Աշտարակ (37785)	5, 12, 17, 26, 28,29,30	+32	Ծաղկահովիտ(37690)	1	+2
Արարատ	Արարատ (37874) Արտաշատ (37871)	26	+34	Ուրցաձոր (37872) Արտաշատ (37871)	16, 24	+13
Արմավիր	Արմավիր (37787)	26	+33	Արմավիր (37787)	1	+10
Գեղարքունիք	Սևան (37717) Մարտունի(37808) Շորժա(37802)	12, 19 13 13, 30	+25	Գավառ (37801)	1	+3
Լոռի	Վանաձոր(37704)	30	+28	Տաշիր (37618)	1	+3
Կոտայք	Եղվարդ (37786)	5, 12, 13, 17, 26, 28, 29, 30	+30	Հանքավան (37698)	1, 8, 25	+3
Շիրակ	Գյումրի (37686)	13. 26, 28	+28	Աշոցք (37609)	8	+2
Սյունիք	Մեղրի (37958)	18	+38	Սիսիան (37897)	2	+5
Վայոց ձոր	Արենի (37875)	29	+35	Ջերմուկ (37882)	1	+4
Տավուշ	Բազրատաշեն (37626)	26	+36	Դիլիջան (37706)	1	+8

Հավելված 3. Գետերի ջրերի որակը 2023 թվականի 2-րդ եռամսյակում

Ապրիլ 2023

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրային ռեսուրս	Դիտակետի տեղադրություն (Դիտակետի համար)	Ջրի որակի բնութագրիչ	Ջրի կարգավիճակի դաս ըստ ֆիզիկաքիմիական բնութագրիչների	Ջրի կարգավիճակի ընդհանրական դաս ըստ ֆիզիկաքիմիական բնութագրիչների
Հյուսիսային	Փամբակ	0.5 կմ գլ. Խնկոյա-նից վերև (1)	–	2-րդ	2-րդ
		0.5 կմ ք. Սպիտա-կից ներքև (2)	–	2-րդ	2-րդ
		1 կմ ք. Վանա-ձորից վերև (3)	–	2-րդ	2-րդ
		0.5 կմ ք. Վանա-ձորից ներքև (4)	Ամոնիում իոն, ընդհանուր ֆոսֆոր, ԿԶՆ	3-րդ	3-րդ
	Դեբեդ	0.5 կմ Մարցիգետ թափման կետից ներքև (5)	–	2-րդ	2-րդ
		0.5 կմ ք. Այրումից վերև (6)	ԿԶՆ	3-րդ	2-րդ
		սահմանի մոտ (7)	Երկաթ, ԿԶՆ	3-րդ	3-րդ
	Չորագետ	Գետաբերան (10)	–	2-րդ	2-րդ
	Մարց գետ	Գետաբերան (13)	–	2-րդ	2-րդ
	Ախթալա	Գետաբերան (14)	Նիտրիտ իոն, ցինկ, կադմիում, երկաթ, կալցիում, ԸԼԱ	3-րդ	5-րդ
			Ամոնիում իոն, պղինձ, մանգան	4-րդ	
			Մոլիբդեն, սուլֆատ իոն, ԿԶՆ	5-րդ	
	Գարգառ	Ակունք (210)	–	2-րդ	2-րդ
	Շնող	Գետաբերան (343)	Երկաթ, կալցիում, ԸԼԱ,	3-րդ	5-րդ
			Պղինձ	4-րդ	
			Մոլիբդեն, սուլֆատ իոն	5-րդ	
	Աղստև	1.2 կմ ք. Դիլիջանից վերև (15)	Երկաթ	3-րդ	3-րդ

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրային ռեսուրս	Դիտակետի տեղադրություն (Դիտակետի համար)	Ջրի որակի բնութագրիչ	Ջրի կարգավիճակի դաս ըստ ֆիզիկաքիմիական բնութագրիչների	Ջրի կարգավիճակի ընդհանրական դաս ըստ ֆիզիկաքիմիական բնութագրիչների
Հյուսիսային	Աղստև	0.5 կմ ք. Դիլիջանից ներքև (16)	Երկաթ	3-րդ	3-րդ
		2 կմ ք. Իջևանից վերև (17)	Երկաթ, ալյումին	3-րդ	3-րդ
		2 կմ ք. Իջևանից ներքև (18)	Երկաթ	3-րդ	3-րդ
	Գետիկ	0.5 կմ գլ. Վահանից վերև (19)	Ամոնիում իոն, ալյումին	3-րդ	4-րդ
			Երկաթ	4-րդ	
		Գետաբերան (20)	Երկաթ, բարիում	3-րդ	3-րդ
Ախուրյան	Ախուրյան	1 կմ գլ. Ամասիայից ներքև (32)	Նիտրիտ իոն, արսեն, մանգան	3-րդ	5-րդ
			Երկաթ, բոր, ՀԱԱ	4-րդ	
			Ամոնիում իոն, ֆոսֆատ իոն, ընդհանուր ֆոսֆոր	5-րդ	
		0.8 կմ ք. Գյումրիից վերև (33)	Ամոնիում իոն, ֆոսֆատ իոն, արսեն	3-րդ	4-րդ
			Սոլիբրդեն	4-րդ	
		5 կմ ք. Գյումրիից ներքև (34)	Մանգան, երկաթ, ՀԼԱ	3-րդ	5-րդ
			Նիտրիտ իոն, ֆոսֆատ իոն, մոլիբդեն, ՀԱԱ ընդհանուր ֆոսֆոր	4-րդ	
			Ամոնիում իոն	5-րդ	
		0.5 կմ գլ. Բազարանից ներքև (35)	Արսեն, մանգան, երկաթ, բոր, ՀԼԱ	3-րդ	3-րդ

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրային ռեսուրս	Դիտակետի տեղադրություն (Դիտակետի համար)	Ջրի որակի բնութագրիչ	Ջրի կարգավիճակի դաս ըստ ֆիզիկաքիմիական բնութագրիչների	Ջրի կարգավիճակի ընդհանրական դաս ըստ ֆիզիկաքիմիական բնութագրիչների
Ախուրյան	Կարկաչուն	Գետաբերան (38)	Լուծված թթվածին, թԿՊ, կալցիում, նատրիում, ՇԱԱ, ՀՀԱ	3-րդ	5-րդ
			Ֆոսֆատ իոն, մոլիբդեն, մանգան, երկաթ, բոր, սուլֆատ իոն, ԿԶՆ	4-րդ	
			Ամոնիում իոն, նիտրիտ իոն, ընդհանուր ֆոսֆոր	5-րդ	
	Մեծամոր	10 կմ ք. Վաղարշապատից հարավ (40)	Արսեն, բոր	3-րդ	5-րդ
			Ֆոսֆատ իոն, մանգան, երկաթ, ՇԱԱ	4-րդ	
			Ամոնիում իոն, ընդհանուր ֆոսֆոր	5-րդ	
		11 կմ ք. Վաղարշապատից հարավ-արևելք (41)	Արսեն, բոր, ՀԱԱ	3-րդ	5-րդ
			Նիտրիտ իոն, ֆոսֆատ իոն, մանգան, երկաթ, ընդհանուր ֆոսֆոր	4-րդ	
			Ամոնիում իոն	5-րդ	
		0.5 կմ գ. Ռանչպարից ներքև (42)	Ամոնիում իոն, նիտրիտ իոն, ֆոսֆատ իոն, արսեն, մանգան, երկաթ, ընդհանուր ֆոսֆոր	3-րդ	4-րդ
			Բոր	4-րդ	

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրային ռեսուրս	Դիտակետի տեղադրություն (Դիտակետի համար)	Ջրի որակի բնութագրիչ	Ջրի կարգավիճակի դաս ըստ ֆիզիկաքիմիական բնութագրիչների	Ջրի կարգավիճակի ընդհանրական դաս ըստ ֆիզիկաքիմիական բնութագրիչների
Հրազդան	Հրազդան	0.5 կմ գյ. Քաղսիից ներքև (52)	Ամոնիում իոն, երկաթ	3-րդ	3-րդ
		0.5 կմ գյ. Արգելից ներքև (53)	Ֆոսֆատ իոն, արսեն, երկաթ, բարիում, ընդհա- նուր ֆոսֆոր	3-րդ	4-րդ
			Ամոնիում իոն	4-րդ	
		0.5 կմ Արգնի ՀԷԿ-ից վերև (54)	ԹԿՊ, 5, ամոնիում իոն	3-րդ	3-րդ
		9 կմ ք. Երևանից ներքև. գյ. Դարբնիկի մոտ (55)	Նիտրիտ իոն, մանգան, կոբալտ, երկաթ, նատ- րիում, քլորիդ իոն, ԿԶՆ	3-րդ	5-րդ
			Ամոնիում իոն, ֆոսֆատ իոն, ԸԱԱ ընդհանուր ֆոսֆոր	5-րդ	
		Գետաբերան (56)	Նիտրատ իոն, ֆոսֆատ իոն, մանգան, կոբալտ, նատ- րիում, ԸԱԱ, քլորիդ իոն, սուլֆատ իոն, ԿԶՆ	3-րդ	5-րդ
			Լուծված թթվածին, նիտրիտ իոն, երկաթ, ընդհանուր ֆոսֆոր	4-րդ	
			Ամոնիում իոն	5-րդ	

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրային ռեսուրս	Դիտակետի տեղադրություն (Դիտակետի համար)	Ջրի որակի բնութագրիչ	Ջրի կարգավիճակի դաս ըստ ֆիզիկաքիմիական բնութագրիչների	Ջրի կարգավիճակի ընդհանրական դաս ըստ ֆիզիկաքիմիական բնութագրիչների
Հրազդան	Հրազդան	Գյ. Գեղանիստ (225)	Լուծված թթվածին, երկաթ	3-րդ	5-րդ
			Ամոնիում իոն, նիտրիտ իոն, ֆոսֆատ իոն, ԸԱԱ ընդհանուր ֆոսֆոր	5-րդ	
	Գետառ	Գետաբերան (59)	Ամոնիում իոն, նիտրիտ իոն, նիտրատ իոն, ֆոսֆատ իոն, կոբալտ, երկաթ, նատրիում, ԸԱԱ ընդհանուր ֆոսֆոր, քլորիդ իոն	3-րդ	3-րդ
	Մարմարիկ	Գետաբերան (58)	Ամոնիում իոն, երկաթ, ալյումին, քլորիդ իոն	3-րդ	5-րդ
			Մանգան	5-րդ	
	Ծաղկաձոր (Տանձաղբյուր)	Ծաղկաձոր քաղաքից վերև (311)	Վանադիում, ալյումին	3-րդ	3-րդ
		Ծաղկաձոր քաղաքից ներքև (312)	Կոբալտ, երկաթ, ԸԱԱ քլորիդ իոն, սուլֆատ իոն, ԸԼԱ	3-րդ	5-րդ
			Ֆոսֆատ իոն, վանադիում, բարիում, ալյումին, ընդհանուր ֆոսֆոր	4-րդ	
			Ամոնիում իոն, մանգան	5-րդ	

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրային ռեսուրս	Դիտակետի տեղադրություն (Դիտակետի համար)	Ջրի որակի բնութագրիչ	Ջրի կարգավիճակի դաս ըստ ֆիզիկաքիմիական բնութագրիչների	Ջրի կարգավիճակի ընդհանրական դաս ըստ ֆիզիկաքիմիական բնութագրիչների
Սևան	Ձկնագետ	Գետաբերան (61)	—	2-րդ	2-րդ
	Մասրիկ	Գետաբերան (63)	Ֆոսֆատ իոն, մանգան, երկաթ, ընդհանուր ֆոսֆոր, սուլֆատ իոն	3-րդ	5-րդ
			Վանադիում	4-րդ	
			Ծարիր	5-րդ	
	Սոթք	Գետաբերան (65)	Նիտրատ իոն, արսեն, մոլիբդեն, մանգան, վանադիում, ԸՍԱ սուլֆատ իոն, ԸԼԱ, ԿԶՆ	3-րդ	5-րդ
			Երկաթ, ալյումին	4-րդ	
			Ծարիր	5-րդ	
	Կարճաղբյուր	Գետաբերան (67)	Ֆոսֆատ իոն, մոլիբդեն, ընդհանուր ֆոսֆոր, ԸԼԱ	3-րդ	3-րդ
	Վարդենիս	Գետաբերան (70)	Մանգան, երկաթ, սուլֆատ իոն	3-րդ	4-րդ
			Ալյումին	4-րդ	
	Մարտունի	Գետաբերան (72)	Ֆոսֆատ իոն, բարիում, սուլֆատ իոն, ԸԼԱ	3-րդ	5-րդ
			Կոբալտ, երկաթ, բերիլիում, ալյումին, ընդհանուր ֆոսֆոր	4-րդ	
			Մանգան, ԿԶՆ	5-րդ	
	Արգիճի	Գետաբերան (74)	Ալյումին, ընդհանուր ֆոսֆոր	3-րդ	3-րդ

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրային ռեսուրս	Դիտակետի տեղադրություն (Դիտակետի համար)	Ջրի որակի բնութագրիչ	Ջրի կարգավիճակի դաս ըստ ֆիզիկաքիմիական բնութագրիչների	Ջրի կարգավիճակի ընդհանրական դաս ըստ ֆիզիկաքիմիական բնութագրիչների
Սևան	Ծակքար	Գետաբերան (75)	Ֆոսֆատ իոն, մոլիբդեն, ընդհանուր ֆոսֆոր, ՀԼԱ	3-րդ	3-րդ
	Շողվազ	Գետաբերան (76)	Ֆոսֆատ իոն, մոլիբդեն, վանադիում, ընդհանուր ֆոսֆոր, քլորիդ իոն, ՀԼԱ	3-րդ	4-րդ
			Նատրիում	4-րդ	
	Գավառագետ	Գետաբերան (78)	Ալյումին, ընդհանուր ֆոսֆոր	3-րդ	3-րդ
	Արփա-Սևան ջրատար	0.7 կմ գլ. Ծովինարից հարավ-արևելք (68)	Նիտրատ իոն, ֆոսֆատ իոն, արսեն, մոլիբդեն, մանգան, վանադիում, երկաթ, ՀԱԱ	3-րդ	3-րդ
Արարատյան	Վեղի	6 կմ ք. Արարատից ներքև (82)	ԹԿՊ ₅ , ԹՔՊ, քրոմ, նիկել, վանադիում, բարիում, սուլֆատ իոն	3-րդ	5-րդ
			Մոլիբդեն, կոբալտ, ալյումին, ընդհանուր ֆոսֆոր	4-րդ	
			Ամոնիում իոն, նիտրիտ իոն, մանգան, երկաթ, ՀԱԱ, ԿՉՆ	5-րդ	
	Արփա	0.5 կմ ք. Ջերմուկից վերև (83)	Երկաթ, ալյումին	3-րդ	3-րդ
		0.5 կմ ք. Վայքից վերև (84)	Երկաթ, ալյումին	3-րդ	3-րդ

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրային ռեսուրս	Դիտակետի տեղադրություն (Դիտակետի համար)	Ջրի որակի բնութագրիչ	Ջրի կարգավիճակի դաս ըստ ֆիզիկաքիմիական բնութագրիչների	Ջրի կարգավիճակի ընդհանրական դաս ըստ ֆիզիկաքիմիական բնութագրիչների
Արարատյան	Արվիա	0.5 կմ ք. Վայքից ներքև (85)	Երկաթ, ալյումին	3-րդ	3-րդ
		0.5 կմ ք. Եղեգնաձորից վերև (86)	Երկաթ, ալյումին	3-րդ	3-րդ
		0.5 կմ գյ. Արենիից ներքև (87)	Երկաթ, բարիում	3-րդ	3-րդ
	Դարբ	Գետաբերան (349)	Երկաթ, բարիում, ծարիր	3-րդ	3-րդ
	Եղեգիս	0.5 կմ գյ. Շատինից ներքև (88)	Երկաթ	3-րդ	3-րդ
Հարավային	Կարճևան	Գետաբերան (344)	Արսեն, մանգան, բոր	3-րդ	5-րդ
			Ֆոսֆատ իոն, երկաթ, ալյումին, սելեն, ծարիր, քլորիդ իոն	4-րդ	
			ԹԿՊ, ամոնիում իոն, պղինձ, մոլիբդեն, վանադիում, կոբալտ, կալիում, նատրիում, ՀԱԱ, սուլֆատ իոն, ՀԼԱ, ԿԶՆ	5-րդ	
	Մեղրիգետ	0.5 կմ ք. Մեղրիից վերև (89)	Երկաթ	3-րդ	4-րդ
			Մանգան, ալյումին	4-րդ	
		Գետաբերան (90)	Ամոնիում իոն, մանգան, երկաթ, կալիում, ԿԶՆ	3-րդ	4-րդ
			Ալյումին	4-րդ	

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրային ռեսուրս	Դիտակետի տեղադրություն (Դիտակետի համար)	Ջրի որակի բնութագրիչ	Ջրի կարգավիճակի դաս ըստ ֆիզիկաքիմիական բնութագրիչների	Ջրի կարգավիճակի ընդհանրական դաս ըստ ֆիզիկաքիմիական բնութագրիչների
Հարավային	Աճանան (Նորաշենի կ)	3 կմ գյ. Աճանանից վերև (346)	Երկաթ,	3-րդ	4-րդ
			Վանադիում	4-րդ	
		Գետաբերան (347)	Կալիում, նատրիում, ալյումին, ԸԼԱ	3-րդ	5-րդ
			Նիտրիտ իոն, ցինկ, երկաթ, կալցիում, ծարիր	4-րդ	
			Կադմիում, մոլիբդեն, մանգան, վանադիում, կոբալտ, սուլֆատ իոն	5-րդ	
	Գեղի	Գետաբերան (98)	Մոլիբդեն, մանգան, երկաթ	3-րդ	3-րդ
	Որոտան	0.5 կմ գյ. Գորայքից վերև (99)	Մանգան, երկաթ	3-րդ	4-րդ
			Ալյումին	4-րդ	
		3 կմ ք. Միսիանից վերև (100)	Մանգան, վանադիում	3-րդ	3-րդ
		6 կմ ք. Միսիանից ներքև (101)	Ֆոսֆատ իոն, մոլիբդեն, վանադիում, երկաթ, ընդհանուր ֆոսֆոր	3-րդ	4-րդ
			Մանգան	4-րդ	
	Որոտան-Արփա ջրատար	Թունելի ելքից (353)	Մոլիբդեն, կալցիում, քարիում	3-րդ	4-րդ
			Երկաթ, սուլֆատ իոն	4-րդ	
	Միսիան	Գետաբերան (104)	Վանադիում	3-րդ	4-րդ
			Մոլիբդեն, երկաթ	4-րդ	
	Վարարակ	5 կմ ք. Գորիսից վերև (106)	Մանգան, երկաթ	3-րդ	4-րդ
			Ալյումին, ԿԶՆ	4-րդ	

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրային ռեսուրս	Դիտակետի տեղադրություն (Դիտակետի համար)	Ջրի որակի բնութագրիչ	Ջրի կարգավիճակի դաս ըստ ֆիզիկաքիմիական բնութագրիչների	Ջրի կարգավիճակի ընդհանրական դաս ըստ ֆիզիկաքիմիական բնութագրիչների
Հարավային	Վարարակ	1.5 կմ Գորիսից ներքև(107)	մանգան, երկաթ, կալցիում, ԿՉՆ	3-րդ	5-րդ
			ֆոսֆատ իոն, ԼՍԱ ընդհանուր ֆոսֆոր	4-րդ	
			Ամոնիում իոն, նիտրիտ իոն	5-րդ	

2-րդ դաս՝ «լավ» որակ 3-րդ դաս՝ «միջակ» որակ 4-րդ դաս՝ «անբավարար» որակ 5-րդ դաս՝ «վատ» որակ

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրային ռեսուրս	Դիտակետի տեղադրություն (Դիտակետի համար)	Ջրի որակի բնութագրիչ	Ջրի կարգավիճակի դաս ըստ ֆիզիկաքիմիական բնութագրիչների	Ջրի կարգավիճակի ընդհանրական դաս ըստ ֆիզիկաքիմիական բնութագրիչների
Հյուսիսային	Փամբակ	0.5 կմ գլ. Խնկոյանից վերև (1)	ԹԿՊ ₅	3-րդ	3-րդ
		0.5 կմ ք. Սպիտակից ներքև (2)	ԿՉՆ	3-րդ	3-րդ
		1 կմ ք. Վանաձորից վերև (3)	ԹԿՊ ₅ , ԿՉՆ	3-րդ	3-րդ
		0.5 կմ ք. Վանաձորից ներքև (4)	ԹԿՊ ₅ , ալյումին	3-րդ	4-րդ
			Ամոնիում իոն, երկաթ, ԿՉՆ	4-րդ	
	Դերեղ	0.5 կմ Մարցիգետ թափման կետից ներքև (5)	ԹԿՊ ₅ , երկաթ, ալյումին, ԿՉՆ	3-րդ	4-րդ
			Մանգան	4-րդ	
		0.5 կմ ք. Այրումից վերև (6)	Երկաթ, ալյումին, ԿՉՆ	3-րդ	4-րդ
			Մանգան	4-րդ	
		սահմանի մոտ (7)	ԹԿՊ ₅ , պղինձ, երկաթ, ալյումին, ընդհանուր ֆոսֆոր	3-րդ	4-րդ
			Մանգան, ԿՉՆ	4-րդ	
	Չորագետ	0.5 կմ ք. Ստեփանավանից վերև (8)	Ընդհանուր ֆոսֆոր, ԿՉՆ	3-րդ	3-րդ
		Գետաբերան (10)	ԹԿՊ ₅ , երկաթ, ալյումին, ընդհանուր ֆոսֆոր, ԿՉՆ	3-րդ	4-րդ
			Մանգան	4-րդ	
	Տաշիր	0.5 կմ գլ. Միխայելովկայից վերև (11)	Երկաթ, ալյումին	3-րդ	3-րդ
		0.5 կմ գլ. Սարատովկայից ներքև (12)	ԹԶՊ, մանգան, երկաթ, ալյումին, ԿՉՆ	3-րդ	3-րդ
	Մարցիգետ	Գետաբերան (13)	ԿՉՆ	3-րդ	3-րդ

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրային ռեսուրս	Դիտակետի տեղադրություն (Դիտակետի համար)	Ջրի որակի բնութագրիչ	Ջրի կարգավիճակի դաս ըստ ֆիզիկաքիմիական բնութագրիչների	Ջրի կարգավիճակի ընդհանրական դաս ըստ ֆիզիկաքիմիական բնութագրիչների
Հյուսիսային	Ախթալա	Գետաբերան (14)	ԹԿՊ, ամոնիում իոն, մոլիբդեն, ՀԼԱ	3-րդ	5-րդ
			Բերիլիում, ալյումին, սուլֆատ իոն	4-րդ	
			Ցինկ, պղինձ, կադմիում, մանգան, կոբալտ, երկաթ, ԿԶՆ	5-րդ	
	Գարգառ	Ակունք (210)	–	2-րդ	2-րդ
	Շնող	Գետաբերան (343)	Երկաթ, ալյումին, ԿԶՆ	3-րդ	5-րդ
			Մոլիբդեն	4-րդ	
			Պղինձ	5-րդ	
Ախուրյան	Ախուրյան	1 կմ գլ. Ամասիայից ներքև (32)	ԹՔՊ, արսեն, մանգան, բոր, ԿԶՆ	3-րդ	5-րդ
			Ֆոսֆատ իոն, երկաթ, ընդհանուր ֆոսֆոր	4-րդ	
			Ամոնիում իոն	5-րդ	
		0.8 կմ ք. Գյումրիից վերև (33)	Ամոնիում իոն, արսեն, մոլիբդեն, երկաթ	3-րդ	3-րդ
		5 կմ ք. Գյումրիից ներքև (34)	Նիտրիտ իոն, ֆոսֆատ իոն, արսեն, մոլիբդեն, մանգան, ՀԱԱ, ընդհանուր ֆոսֆոր	3-րդ	5-րդ
			Ամոնիում իոն, երկաթ, ԿԶՆ	5-րդ	
		0.5 կմ գլ. Բազարանից ներքև (35)	ԹՔՊ, արսեն, մոլիբդեն, ԿԶՆ	3-րդ	3-րդ
	Աշոցք	0.5 կմ գլ. Մուսայելյանից վերև (36)	–	2-րդ	2-րդ
		Գետաբերան (37)	Արսեն, երկաթ	3-րդ	3-րդ

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրային ռեսուրս	Դիտակետի տեղադրություն (Դիտակետի համար)	Ջրի որակի բնութագրիչ	Ջրի կարգավիճակի դաս ըստ ֆիզիկաքիմիական բնութագրիչների	Ջրի կարգավիճակի ընդհանրական դաս ըստ ֆիզիկաքիմիական բնութագրիչների
Ախուրյան	Կարկաչուն	Գետաբերան (38)	ԹՔՊ, նիտրատ իոն, կալցիում, նատրիում, բոր, ԸԱԱ, ԸԼԱ	3-րդ	5-րդ
			Նիտրիտ իոն, ֆոսֆատ իոն, մոլիբդեն, մանգան, երկաթ, ընդհանուր ֆոսֆոր, սուլֆատ իոն, ԿՇՆ	4-րդ	
			Ամոնիում իոն	5-րդ	
Հրազդան	Քասախ	0.5կմ ք. Ապարանից վերև(43)	ԹԿՊ	3-րդ	3-րդ
		0.5կմ ք. Ապարանից ներքև(44)	Ֆոսֆատ իոն, երկաթ, ընդհանուր ֆոսֆոր	3-րդ	4-րդ
			Ամոնիում իոն	4-րդ	
		1կմ ք.Աշտարակից վերև (45)	Նիտրատ իոն, ֆոսֆատ իոն, վանադիում, երկաթ	3-րդ	3-րդ
		3.5 կմ ք.Աշտարակից ներքև (46)	Ֆոսֆատ իոն, վանադիում, երկաթ, ընդհանուր ֆոսֆոր	3-րդ	3-րդ
	Գեղարոտ	0.5 կմ գյ. Արագածից վերև (48)	Մանգան	3-րդ	3-րդ
		Գետաբերան (49)	Մանգան, երկաթ	3-րդ	3-րդ
	Շաղվարդ	0.5 կմ գյ. Փարպիից ներքև (50)	Ֆոսֆատ իոն, վանադիում, երկաթ, ընդհանուր ֆոսֆոր	3-րդ	3-րդ
Սևան	Ձկնագետ	0.5 կմ գյ. Սեմյոնովկայից վերև (60)	Ալյումին	3-րդ	3-րդ
		Գետաբերան (61)	Ալյումին	3-րդ	3-րդ

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրային ռեսուրս	Դիտակետի տեղադրություն (Դիտակետի համար)	Ջրի որակի բնութագրիչ	Ջրի կարգավիճակի դաս ըստ ֆիզիկաքիմիական բնութագրիչների	Ջրի կարգավիճակի ընդհանրական դաս ըստ ֆիզիկաքիմիական բնութագրիչների
Սևան	Մասրիկ	Գետաբերան (63)	Արսեն, նիկել, վանադիում, սուլֆատ իոն	3-րդ	5-րդ
			Երկաթ, ալյումին	4-րդ	
			Ծարիր	5-րդ	
	Սոթք	Գետաբերան (65)	Արսեն, վանադիում, սուլֆատ իոն, ԸԼԱ	3-րդ	5-րդ
			Երկաթ, ալյումին	4-րդ	
			Ծարիր	5-րդ	
	Կարճաղբյուր	0.5 կմ գյ. Ախպրաձորից վերև (66)	Ալյումին	3-րդ	3-րդ
		Գետաբերան (67)	Ֆոսֆատ իոն, մոլիբդեն, ընդհանուր ֆոսֆոր, ԸԼԱ	3-րդ	3-րդ
	Վարդենիս	0.5 կմ գյ. Վարդենի-կից վերև (69)	Ալյումին, սուլֆատ իոն	3-րդ	4-րդ
			Բերիլիում	4-րդ	
		Գետաբերան (70)	Ալյումին, սուլֆատ իոն	3-րդ	3-րդ
	Մարտունի	0.5 կմ գյ. Գեղիովի-տից վերև (71)	Մանգան, բարիում, սուլֆատ իոն	3-րդ	4-րդ
			Բերիլիում, ալյումին	4-րդ	
		Գետաբերան (72)	Ալյումին, սուլֆատ իոն	3-րդ	3-րդ
	Արգիճի	0.5 կմ գյ. Լեռնահովիտից վերև (73)	–	2-րդ	2-րդ
		Գետաբերան (74)		2-րդ	2-րդ
	Ծակքար	Գետաբերան (75)	Ֆոսֆատ իոն, մոլիբդեն, ընդհա-նուր ֆոսֆոր, ԸԼԱ	3-րդ	3-րդ

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրային ռեսուրս	Դիտակետի տեղադրություն (Դիտակետի համար)	Ջրի որակի բնութագրիչ	Ջրի կարգավիճակի դաս ըստ ֆիզիկաքիմիական բնութագրիչների	Ջրի կարգավիճակի ընդհանրական դաս ըստ ֆիզիկաքիմիական բնութագրիչների
Սևան	Շողվազ	Գետաբերան (76)	Ֆոսֆատ իոն, մոլիբդեն, վանադիում, նատրիում, ընդհանուր ֆոսֆոր, քլորիդ իոն, ԸԼԱ	3-րդ	3-րդ
	Գավառագետ	0.5 կմ գլ. Ծաղկաշենից վերև (77)	–	2-րդ	2-րդ
		Գետաբերան (78)	Նիտրատ իոն, մոլիբդեն, մանգան, քլորիդ իոն, սուլֆատ իոն, ԸԼԱ	3-րդ	4-րդ
			ֆոսֆատ իոն, նատրիում, ընդհանուր ֆոսֆոր	4-րդ	
	Արփա-Սևան ջրատար	0.7 կմ գլ. Ծովինարից հարավ-արևելք (68)	Երկաթ, ալյումին, սելեն	3-րդ	3-րդ
Արարատյան	Վեղի	6 կմ ք. Արարատից ներքև (82)	ԹՔՊ, ալյումին	3-րդ	3-րդ
	Արփա	0.5 կմ ք. Ջերմուկից վերև (83)	Երկաթ, ալյումին	3-րդ	3-րդ
		0.5 կմ ք. Վայքից վերև (84)	Մոլիբդեն, երկաթ	3-րդ	3-րդ
		0.5 կմ ք. Վայքից ներքև (85)	Մոլիբդեն, երկաթ	3-րդ	3-րդ
		0.5 կմ ք. Եղեգնաձորից վերև (86)	Մոլիբդեն, մանգան, երկաթ, բարիում	3-րդ	3-րդ
		0.5 կմ գլ. Արենիից ներքև (87)	Ամոնիում իոն, մանգան, երկաթ, բարիում	3-րդ	4-րդ
			Մոլիբդեն	4-րդ	
	Դարբ	Գետաբերան (349)	Երկաթ, ալյումին	3-րդ	3-րդ
	Եղեգիս	0.5 կմ հյ. Շատինից ներքև (88)	Մոլիբդեն, երկաթ	3-րդ	3-րդ

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրային ռեսուրս	Դիտակետի տեղադրություն (Դիտակետի համար)	Ջրի որակի բնութագրիչ	Ջրի կարգավիճակի դաս ըստ ֆիզիկաքիմիական բնութագրիչների	Ջրի կարգավիճակի ընդհանրական դաս ըստ ֆիզիկաքիմիական բնութագրիչների
Հարավային	Կարճնան	Գետաբերան (344)	Ամռնիում իոն, նիտրիտ իոն, կադմիում, կալցիում, ծարիր	3-րդ	5-րդ
			ԹՔՊ, պղինձ, վանադիում, կոբալտ, երկաթ, նատրիում, բոր, ալյումին, ՇԼԱ	4-րդ	
			Մոլիբդեն, մանգան, կալիում, սուլֆատ իոն	5-րդ	
	Մեղրիգետ	0.5 կմ ք. Մեղրիից վերև (89)	Կոբալտ, երկաթ	3-րդ	5-րդ
			Ալյումին	4-րդ	
			Մանգան	5-րդ	
		Գետաբերան (90)	ԹՔՊ, կոբալտ	3-րդ	5-րդ
			Երկաթ, ալյումին	4-րդ	
			Մանգան	5-րդ	
	Աճանան (Նորաշենիկ)	Գետաբերան (347)	Ցինկ, կալիում, ալյումին, ծարիր, ՇԼԱ	3-րդ	5-րդ
			Նիտրիտ իոն, կադմիում, կալցիում	4-րդ	
			Մոլիբդեն, մանգան, վանադիում, կոբալտ, երկաթ, սուլֆատ իոն	5-րդ	
	Գեղի	0.5 կմ գյ. Աջաբաջից վերև (97)	Երկաթ, ալյումին	3-րդ	3-րդ
		Գետաբերան (98)	Մանգան, երկաթ, ալյումին	3-րդ	3-րդ
	Որոտան	0.5 կմ գյ. Գորայքից վերև (99)	Մանգան, կոբալտ, երկաթ	3-րդ	4-րդ
			Ալյումին	4-րդ	

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրային ռեսուրս	Դիտակետի տեղադրություն (Դիտակետի համար)	Ջրի որակի բնութագրիչ	Ջրի կարգավիճակի դաս ըստ ֆիզիկաքիմիական բնութագրիչների	Ջրի կարգավիճակի ընդհանրական դաս ըստ ֆիզիկաքիմիական բնութագրիչների
Հարավային	Որոտան	3 կմ ք. Միսիանից վերև (100)	Մանգան, վանադիում, երկաթ	3-րդ	3-րդ
		6 կմ ք. Միսիանից ներքև (101)	Ֆոսֆատ իոն, մոլիբդեն, վանադիում, երկաթ, ընդհանուր ֆոսֆոր	3-րդ	4-րդ
			Մանգան	4-րդ	
	Որոտան-Արփա ջրատար	Թունելի ելքից (353)	Արսեն, կալցիում, բարիում	3-րդ	4-րդ
			Մոլիբդեն, երկաթ, սուլֆատ իոն	4-րդ	
	Միսիան	0.5 կմ գլ. Արևիսից վերև (103)	Երկաթ	3-րդ	4-րդ
			Ալյումին	4-րդ	
		Գետաբերան (104)	Վանադիում, ալյումին	3-րդ	4-րդ
			Մոլիբդեն, երկաթ	4-րդ	
	Վարարակ	5 կմ ք. Գորիսից վերև (106)	Ամոնիում իոն, կոբալտ	3-րդ	5-րդ
			Մանգան, երկաթ, ալյումին	4-րդ	
			ԿՉՆ	5-րդ	
		1.5 կմ Գորիսից ներքև(107)	ԹՔՊ, մոլիբդեն, կոբալտ, կալցիում, ՀՍԱ, ԿՉՆ	3-րդ	5-րդ
			Նիտրիտ իոն, ֆոսֆատ իոն, մանգան, երկաթ, ընդհանուր ֆոսֆոր	4-րդ	
			Ամոնիում իոն	5-րդ	

2-րդ դաս՝ «լավ» որակ. 3-րդ դաս՝ «միջակ» որակ. 4-րդ դաս՝ «անբավարար» որակ. 5-րդ դաս՝ «վատ» որակ

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրային ռեսուրս	Դիտակետի տեղադրություն (Դիտակետի համար)	Ջրի որակի բնութագրիչ	Ջրի կարգավիճակի դաս ըստ ֆիզիկաքիմիական բնութագրիչների	Ջրի կարգավիճակի ընդհանրական դաս ըստ ֆիզիկաքիմիական բնութագրիչների
Ախուրյան	Մեծամոր	10 կմ ք. Վաղարշապատից հարավ (40)	Ֆոսֆատ իոն, արսեն, բոր, ընդհանուր ֆոսֆոր	3-րդ	4-րդ
			Ամոնիում իոն, նիտրիտ իոն, մանգան, երկաթ	4-րդ	
		11 կմ ք. Վաղարշապատից հարավ-արևելք (41)	Արսեն, մանգան, բոր, ՇԱԱ	3-րդ	5-րդ
			Նիտրիտ իոն, ֆոսֆատ իոն, երկաթ, ընդհանուր ֆոսֆոր	4-րդ	
			Ամոնիում իոն	5-րդ	
		0.5 կմ գյ. Ռանչպարից ներքև (42)	Ամոնիում իոն, ֆոսֆատ իոն, արսեն, բոր, ընդհանուր ֆոսֆոր	3-րդ	4-րդ
			Երկաթ	4-րդ	
Հրազդան	Քասախ	0.5 կմ ք. Ապարանից վերև (43)	Ալյումին	3-րդ	4-րդ
			Երկաթ	4-րդ	
		0.5 կմ ք. Ապարանից ներքև (44)	Լուծված թթվածին, երկաթ	3-րդ	5-րդ
			Ֆոսֆատ իոն, ընդհանուր ֆոսֆոր	4-րդ	
			Ամոնիում իոն	5-րդ	
		1 կմ ք. Աշտարակից վերև (45)	Սուլֆիդներ, վանադիում, երկաթ	3-րդ	3-րդ
	Քասախ	3.5 կմ ք. Աշտարակից ներքև (46)	Նիտրատ իոն, ֆոսֆատ իոն, սուլֆիդներ, վանադիում, երկաթ, քլորիդ իոն	3-րդ	3-րդ
	Գեղարոտ	0.5 կմ գյ. Արագածից վերև (48)	Երկաթ	3-րդ	4-րդ
			Մանգան, կոբալտ	4-րդ	

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրային ռեսուրս	Դիտակետի տեղադրություն (Դիտակետի համար)	Ջրի որակի բնութագրիչ	Ջրի կարգավիճակի դաս ըստ ֆիզիկաքիմիական բնութագրիչների	Ջրի կարգավիճակի ընդհանրական դաս ըստ ֆիզիկաքիմիական բնութագրիչների
Հրազդան		Գետաբերան (49)	Մանգան, երկաթ	3-րդ	3-րդ
	Շաղվարդ	0.5 կմ գյ. Փարպիհց ներքև (50)	Ֆոսֆատ իոն, վանադիում, երկաթ, ընդհանուր ֆոսֆոր	3-րդ	3-րդ
	Հրազդան	0.5 կմ գյ. Քաղսիհց ներքև (52)	ԹԿՊ ₅	3-րդ	3-րդ
		0.5 կմ գյ. Արզելից ներքև (53)	ԹԿՊ ₅	3-րդ	3-րդ
		0.5 կմ Արզնի ՀԷԿ-ից վերև (54)	-	2-րդ	2-րդ
		9 կմ ք. Երևանից ներքև, գյ. Դարբնիկի մոտ (55)	Քրոմ	3-րդ	5-րդ
			Կոբալտ, երկաթ, ՀԼԱ	4-րդ	
			ԹԿՊ ₅ , ամոնիում իոն, ֆոսֆատ իոն, մանգան, նատրիում, ՀԱԱ, ընդհանուր ֆոսֆոր, քլորիդ իոն, ԿԶՆ	5-րդ	
	Հրազդան	Գետաբերան (56)	Արսեն, կոբալտ, երկաթ, կալցիում, նատրիում, ՀԱԱ, ՀԼԱ	3-րդ	5-րդ
			Լուծված թթվածին, ֆոսֆատ իոն, ընդհանուր ֆոսֆոր, քլորիդ իոն, սուլֆատ իոն	4-րդ	
			Ամոնիում իոն, նիտրիտ իոն	5-րդ	

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրային ռեսուրս	Դիտակետի տեղադրություն (Դիտակետի համար)	Ջրի որակի բնութագրիչ	Ջրի կարգավիճակի դաս ըստ ֆիզիկաքիմիական բնութագրիչների	Ջրի կարգավիճակի ընդհանրական դաս ըստ ֆիզիկաքիմիական բնութագրիչների
Հրազդան		Գյ. Գեղանիստ (225)	նիտրատ իոն, վանադիում, կոբալտ, երկաթ, նատրիում, ՇՄԱ, քլորիդ իոն, սուլֆատ իոն	3-րդ	5-րդ
			ֆոսֆատ իոն, ընդհա-նուր ֆոսֆոր	4-րդ	
			Ամոնիում իոն, նիտրիտ իոն	5-րդ	
	Մարմարիկ	0.5 կմ գյ. Հանքավանից վերև (57)	Ալյումին	3-րդ	3-րդ
		Գետաբերան (58)	ԹԿՊ, երկաթ, ալյումին	3-րդ	4-րդ
			Մանգան	4-րդ	
	Ծաղկաձոր (Տանձաղբյուր)	Ծաղկաձոր քաղաքից վերև (311)	Վանադիում, ալյումին	3-րդ	3-րդ
	Ծաղկաձոր (Տանձաղբյուր)	Ծաղկաձոր քաղաքից ներքև (312)	Նիտրիտ իոն, կոբալտ, երկաթ, բարիում, ընդհա-նուր ֆոսֆոր	3-րդ	5-րդ
			Ամոնիում իոն, ֆոսֆատ իոն, վանադիում, ալյումին	4-րդ	
			Մանգան	5-րդ	
Մևան	Չկնազետ	Գետաբերան (61)	Ֆոսֆատ իոն, վանադիում, կալիում, ընդհա-նուր ֆոսֆոր	3-րդ	5-րդ
			Մանգան, բարիում, ալյումին	4-րդ	
			Կոբալտ, երկաթ, ԿԶՆ	5-րդ	

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրային ռեսուրս	Դիտակետի տեղադրություն (Դիտակետի համար)	Ջրի որակի բնութագրիչ	Ջրի կարգավիճակի դաս ըստ ֆիզիկաքիմիական բնութագրիչների	Ջրի կարգավիճակի ընդհանրական դաս ըստ ֆիզիկաքիմիական բնութագրիչների
Սևան	Մասրիկ	Գետաբերան (63)	Նիտրիտ իոն, ֆոսֆատ իոն, մանգան, ալյումին, ընդհանուր ֆոսֆոր, սուլֆատ իոն	3-րդ	5-րդ
			Վանադիում, երկաթ	4-րդ	
			Ծարիր	5-րդ	
	Սոթք	Գետաբերան (65)	Նիտրատ իոն, արսեն, մանգան, վանադիում, բարիում, ՀԱԱ, սուլֆատ իոն, ՀԼԱ, ԿՉՆ	3-րդ	5-րդ
			Երկաթ, ալյումին	4-րդ	
			Ծարիր	5-րդ	
	Կարճաղբյուր	Գետաբերան (67)	Ֆոսֆատ իոն, մոլիբդեն, վանադիում, սուլֆատ իոն, ՀԼԱ	3-րդ	3-րդ
	Վարդենիս	Գետաբերան (70)	Մանգան	3-րդ	3-րդ
	Մարտունի	Գետաբերան (72)	Մանգան, ալյումին, սուլֆատ իոն	3-րդ	3-րդ
	Արգիճի	Գետաբերան (74)	Ֆոսֆատ իոն, ընդհանուր ֆոսֆոր	3-րդ	3-րդ
	Ծակքար	Գետաբերան (75)	Ֆոսֆատ իոն, մոլիբդեն, վանադիում, ընդհանուր ֆոսֆոր, քլորիդ իոն, ՀԼԱ	3-րդ	3-րդ

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրային ռեսուրս	Դիտակետի տեղադրություն (Դիտակետի համար)	Ջրի որակի բնութագրիչ	Ջրի կարգավիճակի դաս ըստ ֆիզիկաքիմիական բնութագրիչների	Ջրի կարգավիճակի ընդհանրական դաս ըստ ֆիզիկաքիմիական բնութագրիչների
Սևան	Շողվազ	Գետաբերան (76)	Ֆոսֆատ իոն, մոլիբդեն, վանադիում, նատրիում, ընդհանուր ֆոսֆոր, քլորիդ իոն, ՀԼԱ	3-րդ	3-րդ
	Գավառագետ	Գետաբերան (78)	Մոլիբդեն, մանգան, քլորիդ իոն, սուլֆատ իոն, ՀԼԱ	3-րդ	5-րդ
			Ֆոսֆատ իոն, նատրիում, ընդհանուր ֆոսֆոր	4-րդ	
			Վանադիում	5-րդ	
	Արփա-Սևան ջրատար	0.7 կմ գլ. Ծովի-նարից հարավ-արևելք (68)	Մանգան, երկաթ	3-րդ	3-րդ
Արարատյան	Արփա	0.5 կմ ք. Ջերմուկից վերև (83)	Երկաթ, ալյումին	3-րդ	3-րդ
		0.5 կմ ք. Վայքից վերև (84)	Մոլիբդեն, երկաթ, բարիում	3-րդ	3-րդ
		0.5 կմ ք. Վայքից ներքև (85)	Մոլիբդեն, երկաթ	3-րդ	3-րդ
		0.5 կմ ք. Եղեգնաձորից վերև (86)	Մանգան, երկաթ, բարիում	3-րդ	4-րդ
			Մոլիբդեն	4-րդ	
	Արփա	0.5 կմ գլ. Արենիից ներքև (87)	Երկաթ, կալցիում, բարիում	3-րդ	4-րդ
			Մոլիբդեն	4-րդ	
	Դարբ	Ակունք (348)	Երկաթ, բարիում	3-րդ	5-րդ
			Մանգան	5-րդ	
		Գետաբերան (349)	Մոլիբդեն, երկաթ, բարիում	3-րդ	3-րդ
	Հերիեր	Գետաբերան (351)	Արսեն, մոլիբդեն, երկաթ, ԿԶՆ	3-րդ	3-րդ
	Եղեգիս	0.5 կմ գլ. Շատինից ներքև (88)	Մոլիբդեն, երկաթ, բարիում	3-րդ	3-րդ

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրային ռեսուրս	Դիտակետի տեղադրություն (Դիտակետի համար)	Ջրի որակի բնութագրիչ	Ջրի կարգավիճակի դաս ըստ ֆիզիկաքիմիական բնութագրիչների	Ջրի կարգավիճակի ընդհանրական դաս ըստ ֆիզիկաքիմիական բնութագրիչների
Հարավային	Կարճնան	Գետաբերան (344)	Բոր, սելեն, քլորիդ իոն	3-րդ	5-րդ
			Երկաթ, բերիլիում, կալիում, նատրիում, ալյումին, ՀԼԱ	4-րդ	
			ԹԿՊ, ամոնիում իոն, մոլիբդեն, մանգան, վանադիում, կոբալտ, ՀԱԱ, սուլֆատ իոն, ԿՉՆ	5-րդ	
	Մեղրիգետ	0.5 կմ ք. Մեղրիից վերև (89)	Կոբալտ, երկաթ	3-րդ	4-րդ
			Մանգան, ալյումին	4-րդ	
		Գետաբերան (90)	Կոբալտ, երկաթ, ԿՉՆ	3-րդ	5-րդ
			Ալյումին	4-րդ	
			Մանգան	5-րդ	
	Աճանան (Նորաշենիկ)	3 կմ գ. Աճանանից վերև (346)	Մանգան, ԿՉՆ	3-րդ	5-րդ
			Կոբալտ, երկաթ, ալյումին	4-րդ	
			Վանադիում	5-րդ	
	Աճանան (Նորաշենիկ)	Գետաբերան (347)	Ամոնիում իոն, նիկել, բարիում, կալիում, ալյումին, ծարիր, ԿՉՆ	3-րդ	5-րդ
			Նիտրիտ իոն, կադմիում, կալցիում, ՀԼԱ	4-րդ	
			Մոլիբդեն, մանգան, վանադիում, կոբալտ, երկաթ, սուլֆատ իոն	5-րդ	
	Գեղի	0.5 կմ գ. Աջաբաջից վերև (97)	Երկաթ	3-րդ	3-րդ

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրային ռեսուրս	Դիտակետի տեղադրություն (Դիտակետի համար)	Ջրի որակի բնութագրիչ	Ջրի կարգավիճակի դաս ըստ ֆիզիկաքիմիական բնութագրիչների	Ջրի կարգավիճակի ընդհանրական դաս ըստ ֆիզիկաքիմիական բնութագրիչների
Հարավային	Գեղի	Գետաբերան (98)	Երկայթ	3-րդ	3-րդ
	Որոտան	0.5 կմ գյ. Գորայ-քից վերև (99)	Մանգան, երկայթ	3-րդ	3-րդ
		3 կմ ք. Սիսիանից վերև (100)	Ֆոսֆատ իոն, մոլիբդեն, վանադիում, երկայթ	3-րդ	4-րդ
			Մանգան	4-րդ	
		6 կմ ք. Սիսիանից ներքև (101)	Ֆոսֆատ իոն, մոլիբդեն, վանադիում, երկայթ, բարիում, ընդհանուր ֆոսֆոր	3-րդ	4-րդ
			Մանգան	4-րդ	
	Որոտան-Արփա ջրատար	Թունելի ելքից (353)	Մոլիբդեն, կալցիում, բարիում	3-րդ	4-րդ
			Երկայթ, սուլֆատ իոն	4-րդ	
	Սիսիան	Գետաբերան (104)	Լուծված թթվածին, վանադիում, երկայթ	3-րդ	4-րդ
			Մոլիբդեն	4-րդ	
	Վարարակ	5 կմ ք. Գորիսից վերև (106)	Ամոնիում իոն, ֆոսֆատ իոն, պղինձ, մոլիբդեն, վանադիում	3-րդ	5-րդ
			Բարիում, ալյումին, ընդհանուր ֆոսֆոր	4-րդ	
			Մանգան, կոբալտ, երկայթ, ԿԶՆ	5-րդ	
		1.5 կմ Գորիսից ներքև(107)	Մոլիբդեն, կոբալտ, երկայթ, կալցիում, ԸԱԱ	3-րդ	5-րդ
			Նիտրիտ իոն, ֆոսֆատ իոն, մանգան, ընդհանուր ֆոսֆոր	4-րդ	
			Ամոնիում իոն, ԿԶՆ	5-րդ	

2-րդ դաս՝ «լավ» որակ. 3 -րդ դաս՝ «միջակ» որակ. 4 -րդ դաս՝ «անբավարար» որակ. 5 -րդ դաս՝ «վատ» որակ

Հավելված 4. Դիտակետերի տեղադրության ցանկ

Օդերևութաբանական կայաններ

N	Մարզ	Օդերևութաբանական կայան	Աշխարհագրական կոորդինատներ	
			լայնություն	երկայնություն
1	Շիրակ	Ամասիա	40.9503	43.7836
2	Արարատ	Անանուն լեռնանցք	39.8306	44.9919
3	Շիրակ	Աշոցք	41.0325	43.8700
4	Արագածոտն	Աշտարակ	40.2944	44.3428
5	Արագածոտն	Ապարան	40.5944	44.3639
6	Արագածոտն	«Ապարանի ջրամբար»	40.4844	44.4361
7	Արագածոտն	Արագած բարձրալեռ	40.4722	44.1811
8	Արարատ	Արարատ	39.8314	44.7083
9	Վայոց ձոր	Արենի	39.7272	45.1883
10	Շիրակ	Արթիկ	40.6233	43.9550
11	Արմավիր	Արմավիր	40.1372	44.0475
12	Արարատ	Արտաշատ	39.9586	44.5375
13	Տավուշ	Բագրատաշեն	41.2453	44.8256
14	Գեղարքունիք	Գավառ	40.3486	45.1300
15	Շիրակ	Գյումրի	40.7628	43.8558
16	Սյունիք	Գորիս	39.5181	46.3383
17	Տավուշ	Դիլիջան	40.7411	44.8656
18	Կոտայք	Եղվարդ	40.3122	44.4828
19	Երևան	Երևան «Աերոլոգիական»	40.2172	44.4997
20	Երևան	Երևան «Արաբկիր»	40.1953	44.5122
21	Արմավիր	«Երևան ագրո»	40.1886	44.3986
22	Արագածոտն	Թալին	40.3864	43.8931
23	Տավուշ	Իջևան	40.8717	45.1472
24	Արագածոտն	Ծաղկահովիտ	40.6361	44.2211
25	Սյունիք	Կապան	39.2042	46.4622
26	Արագածոտն	Համբերդ	40.3850	44.0936
27	Կոտայք	Հանքավան	40.6339	44.4836
28	Կոտայք	Հրազդան	40.4928	44.7611
29	Գեղարքունիք	Ճամբարակ	40.6011	45.3494
30	Գեղարքունիք	Մասրիկ	40.2075	45.7644
31	Գեղարքունիք	Մարտունի	40.1369	45.2969
32	Սյունիք	Մեղրի	38.8978	46.2425
33	Գեղարքունիք	Շորժա	40.5006	45.2717
34	Վայոց ձոր	Որոտանի լեռնանցք	39.6931	45.7117
35	Արարատ	Ուրցաձոր	39.9197	44.8272
36	Լոռի	Պուշկինի լեռնանցք	40.9092	44.4347
37	Վայոց ձոր	Ջերմուկ	39.8244	45.6750
38	Գեղարքունիք	Սեմյոնովկա	40.6597	44.8981
39	Գեղարքունիք	Սևան ՀՕԴ	40.5653	45.0083
40	Սյունիք	Սիսիան	39.5203	46.0297

N	Մարզ	Օդերևութաբանական կայան	Աշխարհագրական կոորդինատներ	
			լայնություն	երկայնություն
41	Լոռի	Ստեփանավան	41.0019	44.4128
42	Լոռի	Վանաձոր	40.8389	44.4344
43	Գեղարքունիք	Վարդենյաց	40.0050	45.2419
44	Լոռի	Տաշիր	41.1167	44.2792
45	Լոռի	Օձուն	41.0603	44.6103
46	Կոտայք	Ֆանտան	40.3953	44.6828

Մթնոլորտային օդի որակի մոնիթորինգի դիտակետեր

Մարզ/ Քաղաք	Քաղաք	Դիտակայանի համար	Աշխարհագրական կոորդինատներ	
			լայնություն	երկայնություն
Երևան	Երևան	1	40.20602	44.50543
		2	40.12840	44.47842
		7	40.18342	44.52350
		8	40.19103	44.56747
		18	40.17154	44.50842
Արարատ	Արարատ	1	39.84528	44.70159
Կոտայք	Հրազդան	1	40.54867	44.77135
	Ծաղկաձոր	1	40.53748	44.71850
Շիրակ	Գյումրի	1	40.80620	43.84835
Լոռի	Ալավերդի	1	41.09881	44.64245
		2	41.09145	44.65378
		3	41.09944	44.67538
	Վանաձոր	1	40.80320	44.51606
		2	40.80468	44.49322
		3	40.81444	44.47146

Մակերևութային ջրերի հիդրոլոգիական դիտակետեր

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Դիտակետի համար	Ջրային ռեսուրս	Դիտակետի անվանում	Դիտակետի տեսակ	Աշխարհագրական կոորդինատներ	
					լայնություն	երկայնություն
Հյուսիսային	1	Փամբակ	Շիրականուտ	ռեժիմային	40.8511	44.2350
	2	Փամբակ	Վանաձոր	օպերատիվ	40.8233	44.4635
	3	Փամբակ	Մեղրուտ	ռեժիմային	40.8160	44.5441
	4	Փամբակ	Թումանյան	օպերատիվ	40.9373	44.6291
	5	Դեբեդ	Այրում	օպերատիվ	41.1904	44.8985
	6	Լեռնաջուր	Լեռնապատ	ռեժիմային	40.8293	44.3893
	7	Տանձուտ	Վանաձոր	ռեժիմային	40.8069	44.4993
	8	Ալարեքս	Դեբեդ	օպերատիվ	40.9187	44.6442
	9	Չորագետ	Ստեփանավան	օպերատիվ	41.0134	44.3823
	10	Չորագետ	Գարգառ	օպերատիվ	40.9555	44.5935
	11	Տաշիր	Սարատովկա	օպերատիվ	41.0732	44.3132
	12	Գարգառ	Կուրթան	ռեժիմային	40.9599	44.5517
	13	Մարց իգետ	Թումանյան	ռեժիմային	40.9862	44.6531
	14	Աղստև	Ֆիլիստովո	ռեժիմային	40.7172	44.7303
	15	Աղստև	Դիլիջան	օպերատիվ	40.7621	44.9152
	16	Աղստև	Իջևան	օպերատիվ	40.8784	45.1437
	17	Գետիկ	Գոշ	օպերատիվ	40.7450	45.0247
	18	Պաղջուր	Գետահովիտ	օպերատիվ	40.9023	45.1386
	19	Կիրանց	Աճարկուտ	օպերատիվ	41.0348	45.0829
	20	Հախում	Ծաղկավան	օպերատիվ	40.9359	45.3345
	21	Տավուշ	Բերդ	ռեժիմային	40.8759	45.3982
Ախուրյան	22	Արաքս	Սուրմալու	ռեժիմային	40.0694	43.7970
	23	Ախուրյան	Պաղակն	օպերատիվ	41.0651	43.6621
	24	Ախուրյան	Ամասիա	օպերատիվ	40.9490	43.7901
	25	Ախուրյան	Կապս	ռեժիմային	40.8878	43.7421
	26	Ախուրյան	Ախուրիկ	օպերատիվ	40.7369	43.7782
	27	Ախուրյան	Հայկաձոր	ռեժիմային	40.5386	43.6506
	28	Ախուրյան	Բազարան	ռեժիմային	40.1369	43.6506
	29	Ջկնուտ	Ջորակերտ	ռեժիմային	41.0949	43.6605
	30	Աշոցք	Կրասար	ռեժիմային	41.0301	43.8206
	31	Բլլիգետ	Ջրաձոր	ռեժիմային	40.9098	43.7656
	32	Կարկաչուն	Ղարիբջանյան	օպերատիվ	40.7343	43.7874
	33	Ջաջուռ	Ջաջուռ	ռեժիմային	40.8476	43.9474
	34	Մեծամոր	Տարոնիկ	ռեժիմային	40.1239	44.1868
	35	Մեծամոր	Մեծամոր	ռեժիմային	40.0674	44.2859
	36	Մեծամոր	Ռանչպար	ռեժիմային	40.0307	44.3679
	85	Արփիլիճ ջրամաբար	Պաղակն	օպերատիվ	41.0674	43.6532
	86	Ախուրյանի ջրամաբար	Ջրափի	օպերատիվ	40.5626	43.6455
Հրազդան	37	Քասախ	Վարդենիս	օպերատիվ	40.5711	44.4094

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Դիտակետի համար	Ջրային ռեսուրս	Դիտակետի անվանում	Դիտակետի տեսակ	Աշխարհագրական կոորդինատներ	
					լայնություն	երկայնություն
Հրազդան	38	Քասախ	Հարթավան	օպերատիվ	40.4788	44.4411
	39	Քասախ	Աշտարակ	օպերատիվ	40.2901	44.3587
	40	Գեղարոտ	Արագած	ռեժիմային	40.4872	44.3677
	41	Շաղվարդ	Փարպի	ռեժիմային	40.3351	44.3138
	42	Հրազդան ՀԷԿ-ի ջրանցք	Գեղամական	օպերատիվ	40.5680	44.8995
	43	Հրազդան	Հրազդան	օպերատիվ	40.5224	44.7682
	44	Հրազդան	Արգել	օպերատիվ	40.3809	44.6054
	45	Հրազդան	Երևան	օպերատիվ	40.1593	44.4898
	46	Հրազդան	Հովտաշեն	ռեժիմային	40.0228	44.4419
	47	Մարմարիկ	Հանքավան	օպերատիվ	40.6351	44.4863
	48	Մարմարիկ	Աղավնաձոր	օպերատիվ	40.5715	44.6910
	49	Գոմուր	Մեղրաձոր	ռեժիմային	40.6019	44.6554
	50	Ծաղկաձոր	Ծաղկաձոր	ռեժիմային	40.5364	44.7198
	87	Ապարանի ջրամբար	Հարթավան	օպերատիվ	40.4848	44.4382
	92	Մարմարիկի ջրամբար	Արտավազ	օպերատիվ	40.6228	44.5616
Սևան	51	Ջկնագետ	Ծովագյուղ	օպերատիվ	40.6176	44.9619
	52	Դրախտիկ	Դրախտիկ	ռեժիմային	40.5462	45.2122
	53	Փամբակ	Փամբակ	ռեժիմային	40.3849	45.5341
	54	Մասրիկ	Ծովակ	օպերատիվ	40.2189	45.6523
	55	Կարճաղբյուր	Կարճաղբյուր	ռեժիմային	40.1792	45.5822
	56	Արփա Սևան ջրատար	Ծովինար	օպերատիվ	40.1563	45.4947
	57	Վարդենիս	Վարդենիկ	օպերատիվ	40.1328	45.4428
	58	Մարտունի	Գեղհովիտ	օպերատիվ	40.0971	45.2831
	59	Արգիճի	Վերին Գետաշեն	օպերատիվ	40.1312	45.2549
	60	Ծաղկաշեն	Վաղաշեն	ռեժիմային	39.9980	45.2109
	61	Լիճք	Լիճք	ռեժիմային	40.1669	45.2432
	62	Բախտակ	Ծակքար	օպերատիվ	40.1683	45.2207
	63	Գավառագետ	Նորատուս	օպերատիվ	40.3775	45.1711
	88	Սևանա լիճ	Սևան թերակղզի	օպերատիվ	40.5628	45.0084
	89	Սևանա լիճ	Շորժա	օպերատիվ	40.4972	45.2700
	90	Սևանա լիճ	Կարճաղբյուր	օպերատիվ	40.1783	45.5644
	91	Սևանա լիճ	Մարտունի	օպերատիվ	40.1623	45.3076
Արարատյան	64	Ազատ	Գառնի	օպերատիվ	40.1097	44.7345
	65	Վեղի	Ուրցաձոր	օպերատիվ	39.9230	44.8264
	66	Արփա	Ջերմուկ	օպերատիվ	39.8378	45.6767
	67	Արփա	Եղեգնաձոր	օպերատիվ	39.7412	45.3247
	68	Արփա	Արենի	օպերատիվ	39.7322	45.2005

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Դիտակետի համար	Ջրային ռեսուրս	Դիտակետի անվանում	Դիտակետի տեսակ	Աշխարհագրական կոորդինատներ	
					լայնություն	երկայնություն
Արարատյան	69	Վայք	Զառիթափ	ռեժիմային	39.6289	45.5071
	70	Գլաձոր	Վերնաշեն	ռեժիմային	39.7905	45.3605
	71	Եղեգիս	Հերմոն	օպերատիվ	39.8765	45.4274
	72	Եղեգիս	Շատին	օպերատիվ	39.8208	45.2964
	73	Արտաբուն	Արտաբույնք	ռեժիմային	39.8554	45.3179
	74	Սելիմագետ	Շատին	օպերատիվ	39.8305	45.2961
	93	Ագատի ջրամբար	Լանջազատ	օպերատիվ	40.0655	44.5960
Հարավային	75	Մեղրիգետ	Մեղրի	օպերատիվ	38.9149	46.2314
	76	Ողջի	Քաջարան	ռեժիմային	39.1499	46.4121
	77	Ողջի	Կապան	օպերատիվ	39.2050	46.4121
	78	Գեղի	Կավձուտ	ռեժիմային	39.2065	46.2474
	79	Վաչագան	Կապան	ռեժիմային	39.1985	46.3956
	80	Որոտան	Գորայք	օպերատիվ	39.6865	45.7758
	81	Որոտան	Որոտան	օպերատիվ	39.4881	46.1371
	82	Որոտան	Տաթև ՀԷԿ	օպերատիվ	39.4273	46.3733
	83	Ծղուկ	Ծղուկ	օպերատիվ	39.6684	45.8443
	84	Գորիսգետ	Գորիս	օպերատիվ	39.5192	46.3329

Մակերևութային ջրերի որակի մոնիթորինգի դիտակետեր

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրային ռեսուրս	Դիտակետի համար	Տեղադիրք	Մոնիթորինգի տեսակը	Աշխարհագրական կոորդինատներ	
					լայնություն	երկայնություն
Հյուսիսային	Փամբակ	1	0.5 կմ գլ. Խնկոյանից վերև	Հղումային	40.84789	44.02672
	Փամբակ	2	0.5 կմ ք. Սպիտակից ներքև	Գործառնական	40.83108	44.29681
	Փամբակ	3	1 կմ ք. Վանաձորից վերև	Գործառնական	40.84675	44.40758
	Փամբակ	4	0.5 կմ ք. Վանաձորից ներքև	Գործառնական	40.81389	44.50769
	Դեբեդ	5	0.5 կմ Մարց գետի թափման կետից ներքև	Գործառնական	40.99859	44.65354
	Դեբեդ	6	0.5 կմ ք. Այրումից վերև	Գործառնական	41.20257	44.90504
	Դեբեդ	7	Սահմանի մոտ	Աղտոտիչների տեղափոխման	41.22172	44.88339
	Չորագետ	8	0.5 կմ ք. Ստեփանավանից վերև	Հսկողական	41.01344	44.38164
	Չորագետ	10	Գետաբերան	Գործառնական	40.95783	44.63109
	Տաշիր	11	0.5 կմ գլ. Միխայելովկայից վերև	Հղումային	41.16904	44.26781
	Տաշիր	12	0.5 կմ գլ. Սարատովկայից ներքև	Հսկողական	41.05566	44.33864
	Մարց գետ	13	Գետաբերան	Գործառնական	40.98386	44.65898
	Ախթալա	14	Գետաբերան	Գործառնական	41.14967	44.77919
	Գարգառ	210	Ակունք	Հղումային	40.97106	44.40867
	Գարգառ	342	Գետաբերան	Հսկողական	40.95372	44.58012
	Շնող	343	Գետաբերան	Գործառնական	41.14547	44.83301
	Աղստև	15	1.2 կմ ք. Դիլիջանից վերև	Գործառնական	40.73207	44.81782
	Աղստև	16	0.5 կմ ք. Դիլիջանից ներքև	Գործառնական	40.75892	44.90480
	Աղստև	17	2 կմ ք. Բջևանից վերև	Գործառնական	40.85888	45.12481
	Աղստև	18	2 կմ ք. Բջևանից ներքև	Գործառնական	40.91377	45.15943
Ախուրյան	Արաքս	25	0.9 կմ գլ. Հուշակերտից ներքև	Աղտոտիչների տեղափոխման	40.07982	43.75280
	Ախուրյան	31	1 կմ գլ. Ամասիայից վերև	Գործառնական	40.95883	43.79635

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրային ռեսուրս	Դիտակետի համար	Տեղադիրք	Մոնիթորինգի տեսակը	Աշխարհագրական կոորդինատներ	
					լայնություն	երկայնություն
Ախուրյան	Ախուրյան	32	1 կմ գյ. Ամասիայից ներքև	Գործառնական	40.94267	43.78777
	Ախուրյան	33	0.8 կմ ք. Գյումրիից վերև	Գործառնական	40.80424	43.79810
	Ախուրյան	34	5 կմ ք. Գյումրիից ներքև	Գործառնական	40.74380	43.78729
	Ախուրյան	35	0.5 կմ գյ. Բազարանից ներքև	Գործառնական	40.13618	43.65183
	Աշոցք	36	0.5 կմ գյ. Մուսայեյանից վերև	Հսկողական	40.98659	43.94436
	Աշոցք	37	Գետաբերան	Գործառնական	41.03280	43.82355
	Կարկաչուն	38	Գետաբերան	Գործառնական	40.73280	43.79404
	Մեծամոր	40	10 կմ ք. Վաղարշապատից հարավ	Գործառնական	40.09378	44.27545
	Մեծամոր	41	11 կմ ք. Վաղարշապատից հարավ-արևելք	Գործառնական	40.07371	44.28507
	Մեծամոր	42	0.5 կմ գյ. Ռանչպարից ներքև	Գործառնական	40.01670	44.37400
	Արփի լճի ջրամբար	109	Ամբարտակի մոտ	Հսկողական	41.06756	43.65364
Հրազդան	Արաքս	26	Հրազդան գետի թափ. կետից վերև	Աղտոտիչների տեղափոխման	39.97026	44.47332
	Արաքս	27	Հրազդան գետի թափ. կետից ներքև	Աղտոտիչների տեղափոխման	39.96577	44.48335
	Քասախ	43	0.5 կմ ք. Ապարանից վերև	Գործառնական	40.59530	44.34576
	Քասախ	44	0.5 կմ ք. Ապարանից ներքև	Գործառնական	40.58532	44.37516
	Քասախ	45	1 կմ ք. Աշտարակից վերև	Գործառնական	40.29888	44.37375
	Քասախ	46	3.5 կմ ք. Աշտարակից ներքև	Գործառնական	40.25667	44.31453
	Քասախ	47	Գետաբերան	Գործառնական	40.16574	44.25708
	Գեղարոտ	48	0.5 կմ գյ. Արագածից վերև	Հղումային	40.48888	44.31748
	Գեղարոտ	49	Գետաբերան	Գործառնական	40.48026	44.39616
	Շաղվարդ	50	0.5 կմ գյ. Փարպիից ներքև	Հսկողական	40.32051	44.31017
	Հրազդան	51	գյ. Գեղամավանի մոտ	Հղումային	40.57085	44.90705

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրային ռեսուրս	Դիտակետի համար	Տեղադիրք	Մոնիթորինգի տեսակը	Աշխարհագրական կոորդինատներ	
					լայնություն	երկայնություն
Հրազդան	Հրազդան	52	0.5 կմ գ. Քաղսիից ներքև	Գործառնական	40.49911	44.74314
	Հրազդան	53	0.5 կմ գ. Արգելից ներքև	Գործառնական	40.37640	44.60682
	Հրազդան	54	0.5 կմ Արգնի ՀԷԿ-ից ներքև	Գործառնական	40.29530	44.59068
	Հրազդան	55	9 կմ ք. Երևանից ներքև. գյ. Դարբնիկի մոտ	Գործառնական	40.10388	44.38051
	Հրազդան	225	գյ. Գեղանիստի մոտ	Գործառնական	40.14350	44.43295
	Հրազդան	56	Գետաբերան	Գործառնական	39.99298	44.44586
	Մարմարիկ	57	0.5 կմ գ. Հանքավանից վերև	Հղումային	40.66340	44.46692
	Մարմարիկ	58	Գետաբերան	Գործառնական	40.54579	44.75274
	Ծաղկաձոր (Տանձաղբյուր)	311	Ծաղկաձոր քաղաքից վերև	Հղումային	40.53427	44.69966
	Ծաղկաձոր (Տանձաղբյուր)	312	Ծաղկաձոր քաղաքից ներքև	Գործառնական	40.53535	44.74403
	Գետստ	59	Գետաբերան	Գործառնական	40.15528	44.47378
	Ապարանի ջրամբար	111	Ամբարտակի մոտ	Հսկողական	40.48508	44.43586
	Երևանյան լիճ	112	Ամբարտակի մոտ	Գործառնական	40.15528	44.47379
Սևան	Չկնազետ	60	0.5 կմ գ. Սեմյոնովկայից վերև	Հղումային	40.65337	44.89236
	Չկնազետ	61	Գետաբերան	Գործառնական	40.61709	44.96272
	Մասրիկ	62	0.5 կմ գ. Վերին Շորժայից վերև	Հղումային	40.07766	45.81844
	Մասրիկ	63	Գետաբերան	Գործառնական	40.22116	45.64453
	Սոթք	64	6 կմ գ. Սոթքից վերև	Հղումային	40.23219	45.93922
	Սոթք	65	Գետաբերան	Գործառնական	40.20006	45.85181
	Կարճաղբյուր	66	0.5 կմ գ. Ախպրաձորից վերև	Հղումային	40.09357	45.64391
	Կարճաղբյուր	67	Գետաբերան	Գործառնական	40.17948	45.58358
	Արփա-Սևան ջրատար	68	0.7 կմ գ. Ծովինարից հարավ-արևելք	Գործառնական	40.15617	45.49490
	Վարդենիս	69	0.5 կմ գ. Վարդենիկից վերև	Հղումային	40.13157	45.44433
	Վարդենիս	70	Գետաբերան	Գործառնական	40.15458	45.43939
	Մարտունի	71	0.5 կմ գ. Գեղհովիտից վերև	Հղումային	40.07857	45.29405
	Մարտունի	72	Գետաբերան	Գործառնական	40.15060	45.30013
	Արգիճի	73	0.5 կմ գ. Լեռնա-հովիտից վերև	Հղումային	40.03263	45.23684

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրային ռեսուրս	Դիտակետի համար	Տեղադիրք	Մոնիթորինգի տեսակը	Աշխարհագրական կոորդինատներ	
					լայնություն	երկայնություն
Սևան	Արգիճի	74	Գետաբերան	Գործառնական	40.15569	45.26794
	Ծակքար	75	Գետաբերան	Գործառնական	40.18025	45.23165
	Շողվազ	76	Գետաբերան	Գործառնական	40.18562	45.22727
	Գավառագետ	77	0.5 կմ գլ. Ծաղկաշենից վերև	Հղումային	40.29327	45.04236
	Գավառագետ	78	Գետաբերան	Գործառնական	40.36399	45.17619
	Սևանա լիճ	115-ՄՄ	Ծափաթաղ-ափամերձ	Հսկողական	40.40914	45.46089
	Սևանա լիճ	115'-ՄՄ	Ծափաթաղ-կենտրոնական	Հսկողական	40.40508	45.44769
	Սևանա լիճ	116-ՄՄ	Փամբակ-ափամերձ	Հսկողական	40.36483	45.53225
	Սևանա լիճ	116'-ՄՄ	Փամբակ-կենտրոնական	Հսկողական	40.36056	45.51911
	Սևանա լիճ	117-ՄՄ	Արեգունի - ափամերձ	Հսկողական	40.32406	45.59022
	Սևանա լիճ	117'-ՄՄ	Արեգունի-կենտրոնական	Հսկողական	40.32250	45.58400
	Սևանա լիճ	118-ՄՄ	Գիլի-ափամերձ	Հսկողական	40.25264	45.63047
	Սևանա լիճ	118'-ՄՄ	Գիլի-կենտրոնական	Հսկողական	40.27633	45.59589
	Սևանա լիճ	119-ՄՄ	Արփա -ափամերձ	Հսկողական	40.16525	45.49514
	Սևանա լիճ	119'-ՄՄ	Արփա-կենտրոնական	Հսկողական	40.22492	45.52719
	Սևանա լիճ	120-ՄՄ	Ծովինար-ափամերձ	Հսկողական	40.18842	45.45042
	Սևանա լիճ	120'-ՄՄ	Ծովինար-կենտրոնական	Հսկողական	40.20692	45.45658
	Սևանա լիճ	121-ՄՄ	Մարտունի-ափամերձ	Հսկողական	40.16869	45.30122
	Սևանա լիճ	121'-ՄՄ	Մարտունի-կենտրոնական	Հսկողական	40.18178	45.30433
	Սևանա լիճ	123-ՄՄ	Կարմիր գյուղ-ափամերձ	Հսկողական	40.28600	45.22214
	Սևանա լիճ	123'-ՄՄ	Կարմիր գյուղ-կենտրոնական	Հսկողական	40.28728	45.27681
	Սևանա լիճ	124-ՄՄ	Նորատուս-ափամերձ	Հսկողական	40.39383	45.23767
	Սևանա լիճ	124'-ՄՄ	Նորատուս-կենտրոնական	Հսկողական	40.38058	45.33211
	Սևանա լիճ	125-ՓՄ	Գավառագետ-ափամերձ	Հսկողական	40.42908	45.19636
	Սևանա լիճ	125'-ՓՄ	Գավառագետ-կենտրոնական	Հսկողական	40.44906	45.18486
	Սևանա լիճ	126-ՓՄ	Այրիվանք-ափամերձ	Հսկողական	40.43736	45.11172
	Սևանա լիճ	126'-ՓՄ	Այրիվանք-կենտրոնական	Հսկողական	40.45083	45.12369

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրային ռեսուրս	Դիտակետի համար	Տեղադիրք	Մոնիթորինգի տեսակը	Աշխարհագրական կոորդինատներ	
					լայնություն	երկայնություն
Սևան	Սևանա լիճ	127-ՓՄ	Սողեղային- ափամերձ	Հսկողական	40.51261	45.00763
	Սևանա լիճ	127'-ՓՄ	Սողեղային- կենտրոնական	Հսկողական	40.51967	45.02730
	Սևանա լիճ	128-ՓՄ	Լճաշեն-ափամերձ	Հսկողական	40.52589	44.96053
	Սևանա լիճ	128'-ՓՄ	Լճաշեն- կենտրոնական	Հսկողական	40.52035	44.98335
	Սևանա լիճ	129-ՓՄ	Ծովագյուղ- ափամերձ	Հսկողական	40.61978	44.98456
	Սևանա լիճ	129'-ՓՄ	Ծովագյուղ- կենտրոնական	Հսկողական	40.61211	44.98269
	Սևանա լիճ	130-ՓՄ	Գյունեյ-ափամերձ	Հսկողական	40.60908	45.04525
	Սևանա լիճ	130'-ՓՄ	Գյունեյ- կենտրոնական	Հսկողական	40.60900	45.04631
	Սևանա լիճ	131-ՓՄ	Շորժա-ափամերձ	Հսկողական	40.48975	45.25161
	Սևանա լիճ	131'-ՓՄ	Շորժա- կենտրոնական	Հսկողական	40.49689	45.26961
	Սևանա լիճ	122'-ՄՄ	24-րդ կայան- կենտրոնական	Հսկողական	40.23294	45.26084
Արարատյան	Արաքս	28	0.5 կմ ք. Արարատից ներքև	Աղտոտիչների տեղափոխման	39.79531	44.69093
	Վեդի	80	0.5 կմ գյ. Ուրցաձորից վերև	Հղումային	39.94499	44.87135
	Վեդի	82	6 կմ ք. Արարատից ներքև	Գործառնական	39.85685	44.65946
	Արփա	83	0.5 կմ ք. Զերմուկից վերև	Հղումային	39.83813	45.67713
	Արփա	84	0.5 կմ ք. Վայքից վերև	Գործառնական	39.68439	45.49831
	Արփա	85	0.5 կմ ք. Վայքից ներքև	Գործառնական	39.70796	45.42570
	Արփա	86	0.5 կմ ք. Եղեգնաձորից վերև	Գործառնական	39.74028	45.34383
	Արփա	87	0.5 կմ գյ. Արենիից ներքև	Գործառնական	39.72019	45.15524
	Եղեգիս	88	0.5 կմ գյ. Շատինից ներքև	Գործառնական	39.74831	45.31175
	Ազատի ջրամբար	113	Ամբարտակի մոտ	Հսկողական	40.07031	44.59475
	Կեչուտի ջրամբար	114	Ամբարտակի մոտ	Հսկողական	39.79164	45.64919

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրային ռեսուրս	Դիտակետի համար	Տեղադիրք	Մոնիթորինգի տեսակը	Աշխարհագրական կոորդինատներ	
					լայնություն	երկայնություն
Հարավային	Արաքս	29	2 կմ ք. Ագարակից հարավ	Աղտոտիչների տեղափոխման	38.84120	46.16058
	Արաքս	30	2.5 կմ ք. Ագարակից հարավ-արևելք	Աղտոտիչների տեղափոխման	38.86553	46.21999
	Մեղրիգետ	89	0.5 կմ ք. Մեղրիից վերև	Հսկողական	38.91993	46.22443
	Մեղրիգետ	90	Գետաբերան	Գործառնական	38.88783	46.26517
	Կարճևան	344	Գետաբերան	Գործառնական	38.85865	46.21273
	Ողջի	91	1.7 կմ ք. Քաջարանից վերև	Հղումային	39.15683	46.09820
	Ողջի	92	1.8 կմ ք. Քաջարանից ներքև	Գործառնական	39.15026	46.19186
	Ողջի	93	0.8 կմ ք. Կապանից վերև	Գործառնական	39.22329	46.34842
	Ողջի	94	0.5 կմ Կապանի օղանավակայանից ներքև	Գործառնական	39.20059	46.46380
	Աճանան (Նորաշենիկ)	346	3 կմ գյ. Աճանանից վերև	Հղումային	39.25450	46.40259
	Աճանան (Նորաշենիկ)	347	գետաբերան	Գործառնական	39.20409	46.46215
	Գեղի	97	0.5 կմ գյ. Աջաբաջից վերև	Հղումային	39.25476	46.07290
	Գեղի	98	Գետաբերան	Գործառնական	39.19999	46.25915
	Որոտան	99	0.5 կմ գյ. Գորայքից վերև	Հղումային	39.68450	45.77656
	Որոտան	100	3 կմ ք. Միսիանից վերև	Հսկողական	39.53677	46.01196
	Որոտան	101	6 կմ ք. Միսիանից ներքև	Գործառնական	39.51269	46.04594
	Որոտան	102	0.5 կմ գյ. Տաթև ՀԷԿ-ից ներքև	Գործառնական	39.42683	46.37339
	Միսիան	103	0.5 կմ գյ. Արևիսից վերև	Հղումային	39.40186	45.90044
	Միսիան	104	Գետաբերան	Գործառնական	39.51006	46.04898
	Վարարակ	106	5 կմ ք. Գորիսից վերև	Հղումային	39.53621	46.29426
	Վարարակ	107	1.5 կմ ք. Գորիսից ներքև	Գործառնական	39.48552	46.35916

Մտորերկրյա ջրերի մոնիթորինգի դիտակետեր

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Դիտակետի համար	Ջրաղբյուրի տեսակ	Տեղադիրք	Աշխարհագրական կոորդինատներ	
				երկարություն	լայնություն
Հյուսիսային	2058	Աղբյուր	Տավուշի մ. գ. Հաղարծին	44.96478	40.77684
	2059	Աղբյուր	Տավուշի մ. գ. Հաղարծին	44.98589	40.76935
Ախուրյան	108	հորատանցք	Արմավիրի մարզ գ. Ակնաշեն	44.27833	40.09361
	2029	Աղբյուր	Շիրակի մ.ք. Գյումրի (Չերքեզի ձոր)	43.82917	40.78861
	2030	Աղբյուր	Շիրակի մ.ք. Գյումրի (Չերքեզի ձոր)	43.82917	40.79000
	2031	Աղբյուր	Շիրակի մ. ք. Գյումրի. Վարդբաղ	43.81556	40.80139
	2032	Աղբյուր	Շիրակի մ. գ. Մարմաշեն (լիճ)	43.76000	40.84361
	2035	Աղբյուր	Շիրակի մ. գ. Մարմաշեն (բիսետկա)	43.76056	40.84306
	2037	Աղբյուր	Շիրակի մ. ք. Գյումրի. Վարդբաղ	43.81583	40.80083
	2038	Աղբյուր	Շիրակի մ. գ. Աշոցք	43.87556	41.02722
	2039	Աղբյուր	Շիրակի մ. գ. Աշոցք (Սմբուլի աղբ)	43.85861	41.03361
	2040	Աղբյուր	Շիրակի մ. գ. Աշոցք (Գարիկի աղբ)	43.86111	41.03389
	2041	Աղբյուր	Շիրակի մ.գ. Աշոցք (Ակունեց աղբ)	43.86139	41.03417
	2077	Աղբյուր	Շիրակի մարզ գ. Ցողամարզ	43.87222	40.95000
	105	Հորատանցք	Արմավիրի մարզ գ. Եղեգնուտ	44.16444	40.08583
	152	Հորատանցք	Արմավիրի մարզ գ. Առատաշեն-Ապագա	44.22889	40.10972

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Դիտակետի համար	Ջրադրյուրի տեսակ	Տեղադիրք	Աշխարհագրական կորդինատներ	
				երկարություն	լայնություն
Ախուրյան	192	հորատանցք	Արմավիրի մ. գ. Վարդանաշեն	44.20083	40.06028
	198	հորատանցք	Արմավիրի մարզ գ. Ակնաշեն	44.27833	40.09361
	1533	Հորատանցք	Արմավիրի մ. գ. Վարդանաշեն	44.19000	40.05000
	1537	Հորատանցք	Արմավիրի մ. գ. Արագափ	44.17028	40.04806
	1818	Հորատանցք	Արմավիրի մ. գ. Առատաշեն-Ապագա	44.23000	40.11000
	2018	Հորատանցք	Արմավիրի մ. գ. Տարոնիկ	44.18056	40.13222
	2024	Հորատանցք	Արմավիրի մ. գ. Բամբակաշատ	44.01722	40.09167
	2025	Հորատանցք	Արմավիրի մ. գ. Հայկական	44.03556	40.08528
	2026	Հորատանցք	Արմավիրի մ. գ. Տարոնիկ	44.18444	40.13972
	2057	Հորատանցք	Արմավիրի մ. գ. Ապագա	44.25194	40.08944
	2080	Հորատանցք	Արագածոտնի մարզ գ. Արագածավան	43.65528	40.32556
	2081	Հորատանցք	Արագածոտնի մարզ գ. Արտենի	43.76833	40.29167
	2082	Հորատանցք	Արմավիրի մարզ գ. Մյասնիկյան	43.90611	40.18583
	2083	Հորատանցք	Արմավիրի մարզ գ. Արտամետ	43.83667	40.10444
	2103	Հորատանցք	Արմավիրի մ. գ. Արմավիր	44.05667	40.09611
	2104	Հորատանցք	Արմավիրի մ. գ. Այգեշատ	44.03083	40.06444
	1521	Հատրվանող հորատանցք	Արմավիրի մ. գ. Գայ	44.31000	40.08944
	2001	Հատրվանող հորատանցք	Արմավիրի մ. գ. Ակնաշեն	44.28000	40.09167
	2002	Հատրվանող հորատանցք	Արմավիրի մ. գ. Տարոնիկ	44.19222	40.12278

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Դիտակետի համար	Ջրաղբյուրի տեսակ	Տեղադիրք	Աշխարհագրական կոորդինատներ	
				երկարություն	լայնություն
	2021	շատրվանող հորատանցք	Արմավիրի մ. գ. Ջրառատ	44.27139	40.06861
Ախուրյան	2055	շատրվանող հորատանցք	Արմավիրի մ. գ. Ակնաշեն. ԵՄ	44.28111	40.09556
	199	Ջրհոր	Արմավիրի մարզ գ. Ակնաշեն	44.27861	40.09361
	2020	Ջրհոր	Արմավիրի մ. գ. Ապագա	44.25833	40.09028
	2022	Ջրհոր	Արմավիրի մ. գ. Լուսազյուղ	44.27111	40.09000
	2042	Ջրհոր	Շիրակի մ. գ. Առափի	43.80833	40.77861
	2043	Ջրհոր	Շիրակի մ. գ. Ախուրյան	43.90389	40.77861
Հրազդան	246	Աղբյուր	Կոտայքի մ. գ. Բջնի	44.69861	40.46583
	755	Աղբյուր	Արագածոտնի մ.գ Ղազարավան	44.32833	40.33833
	970	աղբյուր	Երևան /ԵՄՀԷԿ/	44.48667	40.19111
	1297	Աղբյուր	Կոտայքի մարզ գ. Սոլակ	44.69833	40.46694
	1636	Աղբյուր	Կոտայքի մարզ. գ Կարբի	44.38694	40.32972
	1832	Աղբյուր	Կոտայքի մ. գ. Սոլակ	44.69861	40.46750
	2051	Աղբյուր	Արագածոտնի մ. ք.Ապարան <<Միրո աղբյուր>>	44.34806	40.59306
	2105	աղբյուր	Կոտայքի մարզ գ. Բուժական /Համոյի/	44.52306	40.45722
	2107	աղբյուր	Արագածոտնի մարզ ք.Ապարան (Հետքաշ)	44.36111	40.58194
	2108	աղբյուր	Կոտայքի մարզ գ. Բյուրական /Դունի/	44.26778	40.33528
	78	Հորատանցք	Արարատի մարզ գ. Միս	44.38806	40.05889
	2004	Հորատանցք	Արարատի մ. գ. Ջրահովիտ	44.47583	40.04250

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Դիտակետի համար	Ջրադրյուրի տեսակ	Տեղադիրք	Աշխարհագրական կորդինատներ	
				երկարություն	լայնություն
	2005	Հորատանցք	Արարատի մ. գ. Հայանիստ	44.36722	40.12111
	2056	Հորատանցք	Արմավիրի մ. գ. Գրիբոյոդով	44.27667	40.10861
	2085	Հորատանցք	Արմավիրի մարզ գ. Արագած	44.23139	40.21806
Հրազդան	2086	Հորատանցք	Արմավիրի մարզ գ. Դոդա	44.27056	40.21778
	2087	Հորատանցք	Արմավիրի մարզ գ. Աղավնատուն	44.25389	40.23528
	2088	Հորատանցք	Արմավիրի մարզ գ. Լեռնամերձ	44.26528	40.25611
	2089	Հորատանցք	Արագածոտնի մարզ գ. Կարբի	44.34139	40.02444
	2119	Հորատանցք	Արագածոտնի մարզ գ. Փարպի	44.31194	40.31833
	1519	Հատրվանող հորատանցք	Արարատի մ. ք. Մասիս	44.42528	40.05583
	1523	Հատրվանող հորատանցք	Արարատի մ. գ. Հովտաշատ	44.34417	40.09139
	1526	Հատրվանող հորատանցք	Արարատի մ. գ. Դաշտավան	44.39639	40.10139
	1535	Հատրվանող հորատանցք	Արարատի մ. գ. Միս	44.39861	40.04694
	1536	Հատրվանող հորատանցք	Արարատի մ. գ. Միս	44.37750	40.06306
	2003	Հատրվանող հորատանցք	Արարատի մ. գ. Միս	44.38806	40.05472
	2007	Հատրվանող հորատանցք	Արարատի մ. գ. Ջրահովիտ	44.46917	40.04361
	2008	Հատրվանող հորատանցք	Արարատի մ. գ. Հովտաշեն	44.46028	40.01639
	2053	Հատրվանող հորատանցք	Արարատի մ. գ. Հովտաշեն	44.46333	40.01500
	2010	Ջրհոր	Արագածոտնի մ գ. Նիգավան	44.30833	40.61361
	2011	Ջրհոր	Արագածոտնի մ գ. Նիգավան	44.29611	40.61667
	2023	Ջրհոր	Արմավիրի մ. գ. Խորունք	44.24222	40.13028
Սևան	31	Աղբ. խումբ	Գեղարքունիքի մ. գ. Ակունք	45.71972	40.15250

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Դիտակետի համար	Ջրաղբյուրի տեսակ	Տեղադիրք	Աշխարհագրական կոորդինատներ	
				երկարություն	լայնություն
	902	Աղբ. խումբ	Գեղարքունիքի մ. գ. Ակունք	45.72306	40.15694
	1053	Աղբյուր	Գեղարքունիքի մ. գ. Ակունք	45.72917	40.16194
	2014	Աղբյուր	Գեղարքունիքի մ.ք. Գավառ	45.13194	40.35056
Սևան	2091	աղբյուր	Գեղարքունիքի մարզ գ. Աղբերք /Աղբուլախ/	45.27806	40.53306
	2093	Աղբյուր	Գեղարքունիքի մ. գ. Խաչաղբյուր	45.69167	40.16528
	2100	աղբյուր	Գեղարքունիքի մարզ գ. Լիճք	45.23528	40.16056
	2101	Հորատանցք	Գեղարքունիքի մարզ գ. Լիճք	45.23500	40.16056
	1809	շատրվանող հորատանցք	Գեղարքունիքի մ. ք. Վարդենիս	45.71000	40.18528
	1810	շատրվանող հորատանցք	Գեղարքունիքի մ. ք. Վարդենիս	45.70972	40.18417
	1811	շատրվանող հորատանցք	Գեղարքունիքի մ. ք. Վարդենիս	45.70944	40.18639
	1812	շատրվանող հորատանցք	Գեղարքունիքի մ. ք. Վարդենիս	45.70917	40.18694
	2013	շատրվանող հորատանցք	Գեղարքունիքի մ. գ. Գանձակ	45.11583	40.31833
	2090	շատրվանող հորատանցք	Գեղարքունիքի մ. Գ. Վաղաշեն	45.32944	40.13444
	2095	շատրվանող հորատանցք	Գեղարքունիքի մարզ գ. Դարանակ	45.56611	40.36444
Արարատյան	502	Աղբյուր	Վայոց ձորի մ. գ. Մալիշկա (Մոզի)	45.40806	39.71806
	785	Աղբյուր	Վայոց ձորի մ. գ Ագարակաձոր	45.34917	39.70444
	787	Աղբյուր	Վայոց ձորի մ. ք. Եղեգնաձոր	45.33083	39.75917
	2045	Աղբյուր	Կոտայքի մ. գ. Գառնի (Գեոյի)	44.74056	40.11444
	2046	Աղբյուր	Կոտայքի մ. գ. Գառնի (Գաբո- Բակո աղբ)	44.74139	40.11361

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Դիտակետի համար	Ջրաղբյուրի տեսակ	Տեղադիրք	Աշխարհագրական կոորդինատներ	
				երկարություն	լայնություն
	2047	Աղբյուր	Կոտայքի մ. գ. Գառնի (Հեշտոյի աղբ)	44.74333	40.11778
	2048	Աղբյուր	Վայոց ձորի մ. ք. Ջերմուկ	45.67083	39.84250
	2050	Աղբյուր	Վայոց ձորի մ. գ. Ջեղեա	45.42389	39.70861
	2060	Աղբյուր	Վայոց ձորի մ գ. Կեչուտ	45.67639	39.81056
Արարատյան	845	Աղբյուր	Կոտայքի մարզ. գ Գառնի	44.72917	40.11972
	2052	Հորատանցք	Արարատի մ. գ. Մրգավետ	44.47889	40.03083
	2064	Հորատանցք	Արարատի մ. ք. Արտաշատ	44.52028	39.93639
	2065	Հորատանցք	Արարատի մ. գ. Եղեգնական	44.63194	39.83139
	2069	Հորատանցք	Արարատի մ. ք. Արտաշատ (Նորվզլու)	44.54028	39.96389
	2074	Հորատանցք	Արարատի մ. գ. Լուսառատ	44.59278	39.87639
	2076	Հորատանցք	Արարատի մ. գ. Արարատ	44.70444	39.81944
	2062	Հատրվանող հորատանցք	Արարատի մ. ք. Արտաշատ	44.53139	39.93444
	2063	Հատրվանող հորատանցք	Արարատի մ. գ. Դալար	44.50917	39.95194
	2067	Հատրվանող հորատանցք	Արարատի մ. գ. Սուրենական	44.76778	39.78750
	2006	Ջրհոր	Արարատի մ. ք Վեդի	44.71889	39.90611
	2072	Ջրհոր	Արարատի մ. գ. Դալար	44.51083	39.96278
	2073	Ջրհոր	Արարատի մ. ք Արտաշատ	44.51972	39.93639
	2075	Ջրհոր	Արարատի մ. գ. Արմաշ	44.80583	39.76167
Հարավային	529	Աղբյուր	Սյունիքի մ գ. Գորհայք	45.77722	39.68444
	532	Աղբյուր	Սյունիքի մ գ. Շաքի	46.00139	39.56611
	537	Աղբյուր	Սյունիքի մ գ. Սպանդարյան	45.91250	39.62333

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Դիտակետի համար	Ջրաղբյուրի տեսակ	Տեղադիրք	Աշխարհագրական կոորդինատներ	
				երկարություն	լայնություն
	899	Աղբյուր	Սյունիքի մ.ք Գորիս	46.34250	39.51278
	1175	Աղբյուր	Սյունիքի մ.ք. Անգեղակոթ	45.92194	39.57083
	1323	Աղբյուր	Սյունիքի մ.ք. Անգեղակոթ	45.91528	39.57000
	1399	Աղբյուր	Սյունիքի մ.ք Գորիս	46.32750	39.52111

Հավելված 5. Ցուցանիշների ցանկ

<u>Մթնոլորտային օդում որոշվող</u>		
<u>Ավտոմատ դիտարկումներ</u>	<u>Ակտիվ դիտարկումներ</u>	<u>Պասիվ դիտարկումներ</u>
1. Ածխածնի մոնօքսիդ	1. Փոշի	1. Ծծմբի երկօքսիդ
	2. Փոշում մետաղներ. անիոններ	2. Ազոտի երկօքսիդ
	3. Ծծմբի երկօքսիդ	
	4. Ազոտի երկօքսիդ	
	5. Գետնամերձ օդոն	

<u>Մակերևութային ջրերում որոշվող ցուցանիշների ցանկ</u>	
1. Ջերմաստիճան	24. Նատրիում
2. Գույն	25. Կալցիում
3. Հոտ	26. Մագնեզիում
4. Թափանցելիություն	27. Լիթիում
5. Կախության չոր նյութեր (ԿՉՆ)	28. Երկաթ
6. Էլեկտրահաղորդականություն	29. Մանգան
7. Լուծված թթվածին	30. Ալյումին
8. Թթվածնի քիմիական պահանջարկ (ԹՔՊ)	31. Պղինձ
9. Թթվածնի հնգօրյա կենսաքիմիական պահանջարկ(ԹԿՊ ₅)	32. Քրոմ
10. Ջրածնային ցուցիչ	33. Ցինկ
11. Ընդհանուր լուծված աղեր (ԸԼԱ)	34. Կոբալտ
12. Կոշտություն	35. Մոլիբդեն
13. Հիդրոկարբոնատ իոն	36. Կադմիում
14. Սուլֆատ իոն	37. Կապար
15. Քլորիդ իոն	38. Վանադիում
16. Ֆտորիդ իոն	39. Նիկել
17. Ֆոսֆատ իոն	40. Սելեն
18. Ընդհանուր ֆոսֆոր	41. Արսեն
19. Նիտրատ իոն	42. Բերիլիում
20. Նիտրիտ իոն	43. Բարիում
21. Ամոնիում իոն	44. Բոր
22. Սիլիկատ իոն	45. Ծարիր
23. Կալիում	46. Անագ

Ստորերկրյա ջրերում որոշվող ցուցանիշների ցանկ

1. Գույն	21. Կալցիում
2. Հոտ	22. Տիտան
3. Ջրածնային ցուցիչ	23. Վանադիում
4. Ընդհանուր լուծված աղեր (ՀԼԱ)	24. Քրոմ
5. Ընդհանուր կոշտություն	25. Երկաթ
6. Չոր մնացորդ	26. Մանգան
7. Կախության չոր նյութեր (ԿՉՆ)	27. Կոբալտ
8. Նիտրատ իոն	28. Նիկել
9. Նիտրիտ իոն	29. Պղինձ
10. Սուլֆատ իոն	30. Ցինկ
11. Քլորիդ իոն	31. Արսեն
12. Ամոնիում իոն	32. Սելեն
13. Հիդրոկարբոնատ իոն	33. Ստրոնցիում
14. Լիթիում	34. Մոլիբդեն
15. Բերիլիում	35. Կադմիում
16. Բոր	36. Ֆոսֆոր
17. Նատրիում	37. Անագ
18. Մագնեզիում	38. Ծարիր
19. Ալյումին	39. Բարիում
20. Կալիում	40. Կապար

Տեղումներում որոշվող ցուցանիշների ցանկ

1. Ջրածնային ցուցիչ	19. Երկաթ
2. Նիտրատ իոն	20. Մանգան
3. Սուլֆատ իոն	21. Կոբալտ
4. Քլորիդ իոն	22. Նիկել
5. Ամոնիում իոն	23. Պղինձ
6. Ֆտորիդ իոն	24. Ցինկ
7. Էլեկտրահաղորդականություն	25. Արսեն
8. Լիթիում	26. Սելեն
9. Բերիլիում	27. Ստրոնցիում
10. Բոր	28. Մոլիբդեն
11. Նատրիում	29. Կադմիում
12. Մագնեզիում	30. Ֆոսֆոր
13. Ալյումին	31. Անագ
14. Կալիում	32. Ծարիր
15. Կալցիում	33. Բարիում
16. Տիտան	34. Կապար
17. Վանադիում	35. Բիսմութ
18. Քրոմ	

Հավելված 6. Նորմերի և սահմանային թույլատրելի կոնցենտրացիաների ցանկ

Բնակավայրերում մթնոլորտային օդն աղտոտող նյութերի սահմանային թույլատրելի կոնցենտրացիաները
(ՀՀ կառավարության 2006թ. փետրվարի 2-ի N160-Ն որոշում)

Վնասակար նյութի անվանումը	Սահմանային թույլատրելի կոնցենտրացիա. մգ/մ ³		Վտանգավորության դաս
	միջին օրական	առավելագույն միանվագ	
Ածխածնի մոնօքսիդ *	3	5	4
Ազոտի երկօքսիդ	0.04	0.2	2
Ծծմբի երկօքսիդ *	0.05	0.5	3
Փոշի **	0.15	0.5	3
Գետնամերձ օզոն	0.03	0.16	1

Հողում քիմիական նյութերի սահմանային թույլատրելի կոնցենտրացիաները
ՀՀ Առողջապահության նախարարի 2010թ. հունվարի 25-ի N 01-Ն հրաման)

Նյութերի անվանում	Սահմանային թույլատրելի կոնցենտրացիա. մգ/կգ
Վանադիում	150
Արսեն	2
Կապար	32
Ծարիր	2
Կոբալտ	5
Պղինձ	3
Նիկել	4
Ցինկ	23
Քրոմ	6
Մանգան	1500

* Ածխածնի օքսիդ

** Անհիդրիդ ծծմբային

*** Կախված մասնիկներ (Արարատ և Հրազդան քաղաքներում փոշու ՍԹ-ն 0,1 մգ/մ³ է (փոշի անօրգանական (20-70)% SiO₂-ի պարունակությամբ))

Մակերևութային ջրերի էկոլոգիական նորմերը
(ՀՀ կառավարության 2011թ. հունվարի 27-ի N 75-Ն որոշում)

Ցուցանիշներ	Որակի դաս					Չափման միավոր
	1-ին (զերազանց)	2-րդ (լավ)	3-րդ (միջակ)	4-րդ (անբավարար)	5-րդ (վատ)	
Լուծված թթվածին	>7 կամՖԿ [†]	>6	>5	>4	<4	մգ Օ ₂ /լ
Թթվածնի կենսաքիմիական պահանջարկ (5 օր)	3	5	9	18	>18	մգ Օ ₂ /լ
Թթվածնի քիմիական պահանջարկ (բիքրոմատային)	10	25	40	80	>80	մգ Օ ₂ /լ
Ամոնիումիոն	0.2 կամՖԿ	0.4	1.2	2.4	> 2.4	մգ N/լ
Նիտրիտիոն	0.01 կամՖԿ	0.06	0.12	0.3	>0.3	մգ N/լ
Նիտրատիոն	1 կամՖԿ	2.5	5.6	11.3	>11.3	մգ N/լ
Ֆոսֆատիոն	0.05 կամՖԿ	0.1	0.2	0.4	>0.4	մգ P/լ
Ցինկ. ընդհանուր	ՖԿ	100	200	500	>500	մկգ/լ
Պղինձ. ընդհանուր	ՖԿ	ՖԿ+20	50	100	>100	մկգ/լ
Քրոմ. ընդհանուր	ՖԿ	ՖԿ+10 (50)	100	250	>250	մկգ/լ
Արսեն. ընդհանուր	ՖԿ	20	50	100	>100	մկգ/լ
Կադմիում. ընդհանուր	ՖԿ	ՖԿ+1	ՖԿ+2	ՖԿ+4	>ՖԿ+4	մկգ/լ
Կապար. ընդհանուր	ՖԿ	ՖԿ+10	25	50	>50	մկգ/լ
Նիկել. ընդհանուր	ՖԿ	ՖԿ+10 (20)	50	100	>100	մկգ/լ
Մոլիբդեն. ընդհանուր	ՖԿ	2xՖԿ կամ 10	4xՖԿ կամ 25	8xՖԿ կամ 50	>8xՖԿ	մկգ/լ
Մանգան. ընդհանուր	ՖԿ	2xՖԿ կամ 100	4xՖԿ կամ 200	8xՖԿ կամ 500	>8xՖԿ	մկգ/լ
Վանադիում. ընդհանուր	ՖԿ	2xՖԿ+5 կամ 10	4xՖԿ	8xՖԿ կամ 100	>8xՖԿ	մկգ/լ
Կոբալտ. ընդհանուր	ՖԿ	2xՖԿ կամ 20	4xՖԿ կամ 50	8xՖԿ կամ 100	>8xՖԿ	մկգ/լ
Երկաթ. ընդհանուր	ՖԿ	2xՖԿ կամ 0.5	0.5	1	>1	մգ/լ
Կալցիում	ՖԿ	100	200	300	>300	մգ/լ
Մագնեզիում	ՖԿ	50	100	200	>200	մգ/լ
Բարիում	ՖԿ	2xՖԿ կամ 100	4xՖԿ կամ 250	1000	>1000	մկգ/լ
Բերիլիում	ՖԿ	2xՖԿ	4xՖԿ	100	>100	մկգ/լ
Կալիում	ՖԿ	2xՖԿ	4xՖԿ	8xՖԿ	>8xՖԿ	մգ/լ
Նատրիում	ՖԿ	2xՖԿ	4xՖԿ	8xՖԿ	>8xՖԿ	մգ/լ
Լիթիում	ՖԿ	ՖԿ	-	2500	>2500	մկգ/լ
Բոր	ՖԿ	450	700	1000	>2000	մկգ/լ
Ալյումին	ՖԿ	2xՖԿ	4xՖԿ	5000	>5000	մկգ/լ
Սելեն. ընդհանուր	ՖԿ կամ 10	20	40	80	>80	մկգ/լ
Ծարիր. ընդհանուր	ՖԿ	2xՖԿ	4xՖԿ	8xՖԿ	>8xՖԿ	մկգ/լ
Անագ. ընդհանուր	ՖԿ	2xՖԿ	4xՖԿ	8xՖԿ	>8xՖԿ	մկգ/լ
Թթվածնի քիմիական պահանջարկ (պերմանգանատային)	5 կամՖԿ	10	15	20	>20	մգ Օ ₂ /լ
Ընդհանուր անօրգանական ազոտ	1.5 կամՖԿ	4	8	16	>16	մգ N/լ
Ընդհանուր ֆոսֆոր	0.1 կամՖԿ	0.2	0.4	1	>1	մգ P
Քլորիդիոն	ՖԿ	2xՖԿ	150	200	> 200	մգ/լ
Սուլֆատիոն	ՖԿ	2xՖԿ	150	250	> 250	մգ/լ
Միլիկատներ	ՖԿ	2xՖԿ կամ 10	4xՖԿ կամ 20	8xՖԿ	>8xՖԿ	մգ Si/լ
Ընդհանուր լուծված աղեր**	ՖԿ	2xՖԿ	1000	1500**	>1500	մգ/լ
Էլեկտրահաղորդականություն	ՖԿ	2xՖԿ	1000	1500**	>1500	մկՍիմ/սմ
Կոշտություն	2.8	10	20	40	<40	մգ էկվ/լ
Կախյալ նյութեր ***	ՖԿ	1.2xՖԿ	2xՖԿ (30)	4xՖԿ	>4xՖԿ	մգ/լ
Հոտ (20°C և 60°C)	<2 (բնական)	2 (բնական)	2	4	>4	բալ
Գույն	(բնական)	>5 (բնական)	20	30	>200	աստ.

Օ ս ն թ ա զ ղ ո յ թ յ ո Ւ Ն. Ջրի քիմիական ընդհանրական գնահատականը ձևավորվում է վատագույն որակ ցուցաբերող ցուցանիշի դասով: Եթե ջրի տարբեր ցուցանիշներ ընկնում են տարբեր դասերի մեջ, ապա վերջնական դասակարգման մեջ հաշվի է առնվում վատագույնը:

ՀՀ 14 խոշոր գետային ավազանների գետերի, գետերի առանձին հատվածների և վտակների ցուցանիշների ֆոնային կոնցենտրացիաները և էկոլոգիական նորմերի ամբողջական ցանկը տրված է <http://www.meteomonitoring.am/> ինտերնետային կայքում:

*Ֆոնային կոնցենտրացիա

**Հալքայնացում

***Կախված մասնիկներ

Մակերևութային ջրերի ձկնատնտեսական սահմանային թույլատրելի կոնցենտրացիաներ*

Ցուցանիշները	Վնասակարության Լիմիտացված ցուցանիշը	Սահմանային թույլատրելի կոնցենտրացիա. մգ/դմ³
Լուծված թթվածին	Ընդհանուր պահանջներ	6-ից ոչ պակաս
Թթվածնի կենսաքիմիական պահանջարկ (5 օր)	Ընդհանուր պահանջներ	3.0
Թթվածնի քիմիական պահանջարկ (բիքրոմատային)	Ընդհանուր պահանջներ	30.0
Կախյալ նյութեր	Ընդհանուր պահանջներ	Կախյալ նյութերի պարունակությունը բնական ֆոնից չպետք է գերազանցի 0.75 մգ/դմ ³
Ֆոսֆատ իոն	Ընդհանուր պահանջներ	3.5
Նիտրատ իոն	Սանիտարա- թունաբանական	40.0 (N/դմ ³ - 9.0)
Նիտրիտ իոն	Թունաբանական	0.08 (N/դմ ³ - 0.02)
Ամոնիումիոն	Թունաբանական	0.5 (N/դմ ³ - 0.39)
Սուլֆատ իոն	Թունաբանական	100.0
Քլորիդ իոն	Թունաբանական	300.0
Ընդհանուր երկաթ	Թունաբանական	0.5
Սելեն	Թունաբանական	0.001
Պղինձ	Թունաբանական	0.001
Ցինկ	Թունաբանական	0.01
Ալյումին	Թունաբանական	0.04
Վանադիում	Թունաբանական	0.001
Քրոմ	Թունաբանական	0.001
Մանգան	Թունաբանական	0.01
Կալիում	Թունաբանական	50.0
Կալցիում	Թունաբանական	180.0
Մագնեզիում	Թունաբանական	40.0
Նատրիում	Թունաբանական	120.0
Կորալտ	Թունաբանական	0.01
Նիկել	Թունաբանական	0.01
Արսեն	Թունաբանական	0.05
Կադմիում	Թունաբանական	0.005
Կապար	Թունաբանական	0.1
Բրոմ	Սանիտարա- թունաբանական	0.2
Մոլիբդեն	Թունաբանական	0.5
Ստրոնցիում	Թունաբանական	2.0

* М.Л.Кашинцев, Б.С. Степаненко, С.Н. Анисова Обобщенный перечень предельно допустимых концентраций и ориентировочно-безопасных уровней воздействия вредных веществ для воды рыбохозяйственных водоемов. Москва 1990г.

Ընդհանրացված ցուցանիշներով և բնական ջրերում հաճախ հանդիպող վնասակար քիմիական նյութերի և անտրոպոգեն ծագումով նյութերի թույլատրելի սահմանային կոնցենտրացիաների նորմերը

(ՀՀ առողջապահության նախարարի 2002թ. դեկտեմբերի 25-ի N 876 հրաման)

Ցուցանիշներ	Միավոր	Սահմանային թույլատրելի կոնցենտրացիա
Ջրածնային ցուցիչ	—	6-9 սահմաններում
Ընդհանուր կոշտություն	մմոլ/լ	7.0 (10)
Նիտրատ իոն	մգ/լ	45
Սուլֆատ իոն	մգ/լ	500
Քլորիդ իոն	մգ/լ	350
Բերիլիում	մգ/լ	0.0002
Բոր	մգ/լ	0.5
Ալյումին	մգ/լ	0.5
Քրոմ	մգ/լ	0.05
Երկաթ	մգ/լ	0.3 (1.0)
Մանգան	մգ/լ	0.1 (0.5)
Նիկել	մգ/լ	0.1
Պղինձ	մգ/լ	1.0
Յինկ	մգ/լ	5.0
Արսեն	մգ/լ	0.05
Սելեն	մգ/լ	0.01
Ստրոնցիում	մգ/լ	7.0
Մոլիբդեն	մգ/լ	0.25
Կադմիում	մգ/լ	0.001
Բարիում	մգ/լ	0.1
Կապար	մգ/լ	0.03

«Հիդրոօդերևութաբանության և մոնիթորինգի կենտրոն»
ՊՈԱԿ

Հասցե՝ ՀՀ. ք. Երևան. Չարենցի 46

Տեղեկատվական վերլուծության ծառայություն

Հասցե՝ ՀՀ. Կառավարության 3 տուն

Կայք էջ՝ meteomonitoring.am

Էլ. փոստ՝ hmc@env.am

Էլ. փոստ՝ iac@env.am

Հեռախոս՝ [\(011\) 81-00-84](tel:(011)81-00-84)